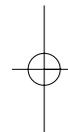
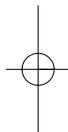

IZBOR ODLUKA VISOKOG TRGOVAČKOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE

VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj 11

Nakladnik:
VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Za nakladnika:
Mr. sc. Srđan Šimac, predsjednik suda

Pripremili i uredili:
Mr. sc. JOSIP KOS, sudac
ZDRAVKO JUNAČKO, sudac
Mr. sc. Srđan Šimac, predsjednik suda
Viktorija Lovrić

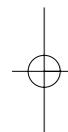
Grafička priprema:
RUŽICA ČOLIĆ

Grafički urednik:
VEDRAN SINOVIĆ

Tisak:
TISKARA ZNANJE

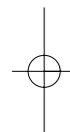
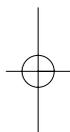
KAZALO

A - OBVEZNO PRAVO, BROJEVI 1 DO 49	19
B - PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA, BROJEVI 50 DO 76	93
C – PRAVO VRIJEDNOSNIH PAPIRA, BROJEVI 77 I 78	135
D - PRAVO INTELEKTUALNOGA VLASNIŠTVA, BROJEVI 79 DO 83	141
E – PARNIČNI POSTUPAK, BROJEVI 84 DO 127	155
F - OVRŠNI POSTUPAK, BROJEVI 128 DO 154	205
G – STEČAJNI POSTUPAK, BROJEVI 155 DO 185	239
H – POMORSKO PRAVO, BROJEVI 186 DO 196	285

PREDGOVOR

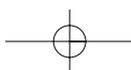
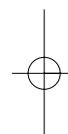

PREDSJEDNIK SUDA

Mr. sc. Srđan Šimac

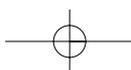
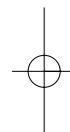
U Zagrebu, listopad 2006. godine

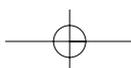
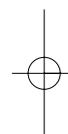
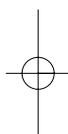

ABECEDNO STVARNO KAZALO

Abecedno stvarno kazalo

A - OBVEZNO PRAVO

(Zakon o obveznim odnosima; Zakon o radu i Zakon o obrtu;

Zakon o zakupu poslovnog prostora; Zakon o najmu stanova; Posebne uzance o građenju)

bankarska garancija – 42
 bankarska garancija «bez prigovora» – 43, 44
 dužnost ispunjenja obveze garancija za ispravno funkcioniranje proizvoda – 34
 isključenje odgovornosti osiguravatelja – 39
 kašnjenje izvođača zbog neispunjenja naručiteljeve obveze – 38
 klauzula strane valute – 27
 menadžerski ugovor i ugovor o radu (odnos) – 49
 odgovornost obrtnika za obveze iz obrta – 47
 odgovornost za nedostatke na građevini – 37
 odgovornost za opasnu djelatnost^V
 oslobođenje odgovornosti jamca zbog napuštanja garancija – 40
 poslovodstvo bez naloga; primjerena naknada – 9
 pravo zadržanja (retencije) – 15
 prekid zastare – 25
 prestanak obveze: multilateralnim prijebojem – 18
 prestanak obveze: prijebojem – 20
 preuzimanje ispunjenja – 33
 prigovor prijeloja - dokazi – 19
 prijeloj: ugovorni i jednostrani prijeloj – 17
 prijeloj zastarjele tražbine – 21
 prijenos imovinske cjeline – 32
 prijenos ugovora o radu na novog poslodavca – 6
 rok za poništaj ugovora – 4.
 sklapanje ugovora; prihvaćanje ponude – 2.
 stjecanje bez osnove – 8
 stranačka sposobnost obrtnika – 48
 sudska zaštita prava iz radnog odnosa i iz menadžerskog ugovora – 49
 tumačenje ugovora – 3
 ugovor o kreditu – 41
 ugovor o nagodbi - istovremeno ispunjenje – 45, 46
 ugovor o najmu stana – 36
 ugovor o pristupanju dugu – 31
 ugovor o radu i menadžerski ugovor (odnos) – 49
 ugovorna kamata - najviša stopa – 28
 ugovorna šteta – 10
 uračunavanje kamata i troškova – 16
 ustupanje umjesto ispunjenja – 30
 ustupanje umjesto ispunjenja i radi naplate – 29

valutna klauzula – 26
 zakup poslovnog prostora – 35
 zastara kamata – 23
 zastara osiguranog potraživanja – 22
 zastara potraživanja iz radnog odnosa – 24
 zatezne kamate – 11, 12, 13
 napomena uz zatezne kamate: prema odredbi članka 29. stavka 3. zakona o obveznim odnosima («narodne novine» broj 35/05, dakle novoga zoo-a) stranke mogu ugovoriti drukčiju stopu zatezne kamate.
 zatezne i ugovorne kamate – 14
 abecedno stvarno kazalo ovršnoga prava
 abecedno stvarno kazalo prava parničnog postupka

B - PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA

(Zakon o trgovačkim društvima, Zakon o sudskom registru)

imenovanje posebnih revizora – 57
 ispitivanje pretpostavki za upis u sudski registar – 72
 isključenje člana iz društva - d.o.o-a – 63
 nadležnost skupštine d.o.o-a i suda – 67
 ništavost odluke o izboru člana nadzornog odbora – 59
 ništavost odluka skupštine d.o.o-a – 68, 69
 obveze društva preuzimatelja iz dvostrano obveznih ugovora pripojenoga društva – 70
 ostatak likvidacijske mase – prijenos članovima društva – 76
 podnositelji prijave za upis u sudski registar – 52
 pripajanje - obveze društva preuzimatelja iz dvostrano obveznih ugovora pripojenoga društva – 70
 pozivanje na ispravak i dopunu prijave za upis u sudski registar; sadržaj zaključka – 74
 prijava za upis u sudski registar - pozivanje na ispravak i dopunu, sadržaj zaključka – 74
 prijenos ostatka likvidacijske mase članovima društva – 76
 privremena mjera kojom se zaustavlja provedba odluke glavne skupštine – 60
 privremeni upravitelj u d.o.o-u – 64
 proboj pravne osobnosti (odgovornost članonova d.d-a i d.o.o-a za obveze društva) – 50
 prodaja udjela u društvu s ograničenom odgovornošću – 61, 62
 raspolaganje poslovnim udjelom – 61, 62
 revizori: imenovanje posebnih revizora – 57

Abecedno stvarno kazalo

sastav članova nadzornog odbora i prijava za upis u sudski registar – 55
 sazivanje glavne skupštine – posljedice nevaljanog sazivanja – 58
 stjecanje vlastitih dionica – 54
 sudski opoziv člana uprave d.o.o-a – 65
 sudsko imenovanje člana nadzornog odbora – 56
 tvrtka: zaštita prava ranije prijavljene tvrtke za upis u sudski registar – 51
 upis u sudski registar: ispitivanje pretpostavki – 72, 73
 upis u sudski registar nastanka razloga za prestanak društva – 71
 upis u sudski registar promjene člana uprave d.o.o-a – 66
 upis u sudski registar rješenja u stečajnom postupku po službenoj dužnosti – 75
 zastara isplate dividende – 53
 zaštićena prava ranije prijavljene tvrtke za upis u sudski registar – 51

C – PRAVO VRIJEDNOSNIH PAPIRA

mjenični prigovori – 77, 78

D – PRAVO INTELEKTUALNOGA VLASNIŠTVA

AUTORSKO PRAVO I SRODNA PRAVA

Obveznici iz privremene mjere moraju po njoj postupiti, u protivnom može im sud izreći zapriječenu kaznu – 80
 pretpostavke za određivanje privremene mjere – 79
 reproduciranje – komercijalno korištenje radioprograma u
 gostiteljskom objektu može se činiti samo uz suglasnost autora i uz
 naknadu – 82
 skice i nacrti koji se odnose na neko znanstveno područje
 zaštićeno su autorsko djelo – 81

PATENTNO PRAVO

Prekid parničnog postupka radi upravno-posupovnog odlučivanja o prethodnom pitanju u području patentnoga prava – 83

E – PARNIČNI POSTUPAK

(Zakon o parničnom postupku, Zakon o sudovima, Zakon o trgovačkim društvima, Zakon o sudskom registru, Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima)

apsolutna sudska nenadležnost – 85, 86
 dokazi: dužnost predlaganja dokaza – 109, 110
 dokazi: izvođenje dokaza koje stranka nije predložila u radnom sporu – 124
 dokazi: odlučivanje primjenom pravila o teretu dokazivanja – 111, 112, 113
 dokazi: rješenje o izvođenju dokaza – 115
 dostava pismena pravnim osobama – 97
 dužnost predlaganja dokaza – 109, 110
 ispravak sudske odluke – 120, 121
 jezik u postupku – 93
 nagodba: sudska nagodba, tko ju sklapa (zaključuje) – 116
 naknada troškova kod djelomičnog uspjeha u parnici – 100
 nenadležni sud - predaja podneska – 94
 odbačaj tužbe, stvarna nenadležnost – 103
 odlučivanje primjenom pravila o teretu dokazivanja – 111, 112, 113
 platni nalog: kako i o čemu se odlučuje odlukom o platnom nalogu – 125
 povrat u prijašnje stanje – 95
 povrat u prijašnje stanje obvezna zakazivanja ročišta – 96
 pravna osoba - dostava pismena – 97
 pravni interes za podnošenje žalbe – 123
 pravomoćnost odluke o prigovoru radi prebijanja – 118
 predaja podneska nenadležnom sudu – 94
 predujam troškova za izvođenje dokaza – 99
 prekid postupka - dopuštenost žalbe – 108
 prekid postupka - prestanak pravne osobe – 106
 prekid postupka radi odlučivanja o prethodnom pitanju – 107
 prestanak pravne osobe - prekid postupka – 106
 prestanak punomoći – 92
 presuda: presuda na temelju odricanja – 117
 presuda: objavljena i otpravljena presuda – 119
 presumirano povlačenje tužbe – 126, 127
 prethodno pitanje - prekid postupka – 84
 prigovor radi prijetoja u žalbi – 122
 rješenje o izvođenju dokaza – 115
 stranačka sposobnost (pravne osobe...) – 90, 91

Abecedno stvarno kazalo

- stvarna nadležnost – 87, 88
 subjektivna preinaka tužbe – 105
 sudska nagodba: tko ju sklapa (zaključuje) – 116
 svrsishodna delegacija nadležnosti – 89
 trošak postupka prema naznačenoj vrijednosti predmeta spora – 101
 trošak postupka u slučaju razdvajanja postupaka – 102
 troškovi postupka - naknada troškova kod djelomičnog uspjeha u parnici – 100
 troškovi postupka - predujam za izvođenje dokaza – 99
 tužba na utvrđenje – 104
 vještačenje: predmet, kvaliteta nalaza i mišljenja – 114
 zastupnik za primanje pismena – 98
- F - OVRŠNI POSTUPAK**
- (Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05) i Pomorski zakonik (Narodne novine 17/94, 74/94 i 43/96), Zakon o parničnom postupku)*
- dokaz o vlasništvu nekretnine radi ovrhe nad njome – 144
 dostava pismena putem oglasne ploče – 128
 dovršetak ovrhe – 143
 napomena uz 143: prema članku 180.a ovršnog zakona koji je u ovršni zakon dodan novelom iz 2005. godine (članak 84. zakona o izmjenama i dopunama ovršnog zakona) dostavom rješenja o ovrsci banci ovrha se smatra provedenom, te se u tom slučaju ne donosi rješenje o dovršetku ovrhe.
 iseljenje zakupca može zahtijevati samo kupac poslovnog prostora – 145
 jamčevina umjesto privremene mjere – 154
 mjesna nenadležnost u ovršnom postupku – 130
 obustava ovrhe – 139, 140, 141, 142
 odgovornost obrtnika za obveze iz obrta – pasivna legitimacija – 131
 ovrha na pokretninama, obvezni sadržaj prijedloga - čuvanje popisanih pokretnina – 147
 ovrha na pokretninama - ovršne radnje – 146
 ovršna isprava – 132
 povlačenje prijedloga za ovrhu – 133, 134
 postupak po prijedlogu za protuovrhu – 138
 postupak u povodu prigovora protiv rješenja o ovrsci na temelju vjerodostojne isprave – 136
 prigovor protiv rješenja o ovrsci na temelju vjerodostojne isprave – 135
 privremena mjera: jamčevina umjesto privremene mjere – 154
 privremena mjera: nepotrebna kraj ovršne isprave – 149
 privremena mjera – obustava postupka zbog promijenjenih okolnosti – 151
 privremena mjera: obvezno označiti tražbinu – 148
 privremena mjera: radi osiguranja nenovčane tražbine – zadužnica – 153
 privremena mjera: radi osiguranja novčane tražbine – 152
 privremena mjera: rješenje o određivanju privremene mjere - vrijeme za koje se određuje privremena mjera – 150
 razlozi za protuovrhu – 137
 sudska dostava pismena putem oglasne ploče – 128
 troškovi ovršnog postupka – 129
- G- STEČAJNI POSTUPAK**
- (Stečajni zakon, Ovršni zakon, Zakon o parničnom postupku)*
- dostavljanje obrasca za prokazni popis – obveza suda – 184
 inkongruentno namirenje – 167, 168
 jedinstvenost nekretnine - pravna jedinstvenost nekretnine – 185
 kongruentno namirenje prije pokretanja stečajnog postupka – 166
 legitimacija za vođenje parnice radi utvrđenja osporene tražbine – 178
 namjerno oštećenje vjerovnika – 169
 nastavak parnice - stečajni upravitelj priznaje tražbinu - naknada troška tužitelju – 162
 naknadne prijave tražbina – 176
 nedopustivost prijeloja – 165
 osporena tražbina – nastavak parnice – 179
 osporene tražbine – 177
 ovršna isprava – pobijanje pravnih radnji – 172
 predujmljivanje troškova prethodnog postupka; pravne radnje bez naknade ili uz neznatnu naknadu – 170, 171
 pravo na žalbu – 156, 157
 pravna jedinstvenost nekretnine – 185
 prestanak prava stečenih ovrhom u momentu otvaranja stečajnog postupka – 164
 prijava nedostatnosti stečajne mase – 183

Abecedno stvarno kazalo

- prijava tražbine – sadržaj i prilozi – 175
 prijebaj: nedopustivost prijebaja – 165
 prijedlog za otvaranje stečajnog postupka – 155
 radnici stečajnog dužnika mogu biti stečajni
 vjerovnici i vjerovnici stečajne mase – 180
 stečajni vjerovnici – 163
 stečajni vjerovnik - izlučni vjerovnik – 159
 ugovor o prijenosu vlasništva stvari - unovčenje
 imovine stečajne mase na kojoj ne postoji razlučno
 pravo – 173
 tužbeni zahtjev u parnici radi utvrđenja tražbine –
 181, 182
 unovčenje imovine stečajne mase na kojoj ne pos-
 toji razlučno pravo - ugovor o prijenosu vlasništva
 stvari – 173
 unovčenje predmeta na kojem postoji razlučno pra-
 vo – 174
 vjerovnik stečajne mase – 160, 161
 žalba protiv rješenja o otvaranju stečajnog postup-
 ka - ovlast za podnošenje – 158
- ju za štetu koju pretrpi član posade broda - smrt
 člana posade broda – 193
 odgovornost za štetu zbog tjelesne ozljede kupača
 – 188
 pasivna legitimacija poslodavca iz ugovora o za-
 pošljavanju u sporu radi naknade štete zbog smrti
 člana posade broda – 192
 pravo na naknadu zbog smrti ili invaliditeta člana
 posade broda iz ugovora o zapošljavanju – 196
 prijelaz osiguranikovih prava prema odgovornoj os-
 obi na osiguratelja - subrogacija – 187
 stvarna nadležnost trgovačkog suda u sporu radi
 naknade štete zbog smrti člana posade broda –
 186
 subrogacija - prijelaz osiguranikovih prava prema
 odgovornoj osobi na osiguratelja (subrogacija) –
 187
 ugovor o zapošljavanju - pravo na naknadu zbog
 smrti ili invaliditeta člana posade broda – 196

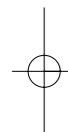
H – POMORSKO PRAVO

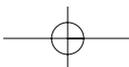
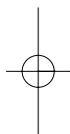
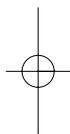
*(Pomorski zakonik - Narodne novine 17/94, 74/94
 i 43/96; nastavno: PZ); Zakon o rješavanju sukoba
 zakona s propisima drugih zemalja u određenim
 odnosima Narodne novine broj 53/91; nastavno:
 ZRSZ; Zakon o radu – Narodne novine 38/95,
 54/95 i 65/95; nastavno: ZOR; Zakon o pomorskom
 dobru i morskim lukama – Narodne novine broj
 158/03; Zakon o obveznim odnosima Narodne
 novine broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96,
 91/96 i 112/99; nastavno: ZOO*

- kupači - odgovornost za štetu zbog tjelesne ozljede
 – 188
 lučke pristojbe i naknade - obveza na plaćanje –
 190
 mjesna nadležnost trgovačkog suda za izvršenje i
 za provedbu izvršenja na brodu – 189
 nadležnost hrvatskog suda u sporu s međunarod-
 nim elementom (zahtjev za naknadu štete zbog sm-
 rti člana posade broda) – 191
 obveza na plaćanje lučkih pristojbi i lučkih naknada
 – 190
 odgovornost brodograditelja za štetu zbog kašn-
 jenja u popravku motora broda – 195
 odgovornost brodograditelja za štetu na brodici –
 194
 odgovornost poslodavca iz ugovora o zapošljavan-

ZAKONSKO KAZALO

Zakonsko kazalo**A - OBVEZNO PRAVO**

(Zakon o obveznim odnosima; Zakon o radu i Zakon o obrtu;

Zakon o zakupu poslovnog prostora; Zakon o najmu stanova; Posebne uzance o građenju)

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 17 – 1

Članak 26. i 39. – 2.

Članak 100. – 3.

Članak 139. stavak 2. – 4.

Članak 141. – 5

Članak 129. – 6

Članak 154. stavak 1. – 194

Članak 174. – 7

Članci 210. do 219. – 8

Članak 223. stavak 2. – 9

Članak 262. stavak 2. – 10, 195

Članak 277. – 11, 12, 13

Napomena: Prema odredbi članka 29. stavka 3.

Zakona o obveznim odnosima («Narodne novine» broj 35/05, dakle novoga ZOO-a) stranke mogu ugovoriti drukčiju stopu zatezne kamate.

Članak 277. i 400. stavak 1. – 14

Članak 286. – 15

Članak 313. – 16

Članak 336. – 17

Članak 336. i 337. – 18, 19

Članak 336. i 337. – 19

Članak 337. stavak 2. – 20

Članak 339. stavak 1. – 21

Članak 361. stavak 1. – 53

Članak 368. – 22

Članak 369. – 23

Članak 387. stavak 2. – 25

Članak 395. – 26

Članak 395. stavak 3. – 27

Članak 399. stavak 2. – 28

Članak 444. – 29, 30

Članak 451. – 31

Članak 452. – 32

Članak 453. – 33

Članak 501. – 34

Članak 630. – 38

Članak 920. – 39

Članak 1012. stavak 1. – 40

Članak 1066. – 41

Članak 1083. – 42

Članak 1087. – 43, 44

Članak 1093. stavak 1. – 45, 46

B - PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA

(Zakon o trgovačkim društvima, Zakon o sudskom registru)

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 4. – 90, 106

Članak 10. stavak 3. – 50

Članak 31. stavak 1. – 51

Članak 62. stavak 4. – 52

Članak 220. – 53

Napomena uz broj 53: Dividenda dospijeva kada to svojom odlukom odredi glavna skupština.

Ako ona to ne odredi, dividenda dospijeva u roku određenom statutom društva, ako niti statut ne određuje dospijeće dividende, dividenda dospijeva zaključenjem glavne skupštine koja je odlučila o isplati dividende.

Članci 233. i 236. – 54

Članci 246. do 252. – 49

Članak 255. stavak 1. – 55

Članak 257. – 56

Članak 298. – 57

Članak 355. točka 1. – 58

Članak 358. – 59

Članak 262. stavak 2. – 72

Članak 319. – 71

Članak 363. stavak 5. – 60

Članak 402. u vezi s čl. 40. stavak 2. ZTTD-a – 61

Članak 412. stavak 3. – 62

Članak 420. stavak 1. i članak 421. stavak 3. – 63

Članak 423. stavak 6. – 64

Članak 424. stavak 2. – 65

Članak 425. – 66

Članak 441. – 67

Članak 448. – 68

Članak 448. u svezi članka 444. stavak 2. – 69

Članak 458. – 32

Članak 522. stavak 3. – 70

Zakonsko kazalo

C – PRAVO VRIJEDNOSNIH PAPIRA

Zakon o mjenici (Narodne novine broj 74/94)

Članak 16. – 77, 78

D – PRAVO INTELEKTUALNOGA VLASNIŠTVA

AUTORSKO PRAVO I SRODNA PRAVA

Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine broj 167/03 dalje ZASP)

Članak 2. – 82.

Članak 3. stavak 2. točka 11 – 81

Članak 185 – 79, 80

Članak 259. i 261. – 114

Članak 278. – 156

Članak 300. – 115

Članak 321. – 116

Članak 331.a – 117

Članak 333. stavak 3. – 118

Članak 334. – 119

Članak 342. – 120, 121

Članak 352. – 122

Članak 358. – 123

Članak 435. stavak 2. – 124

Članak 451. stavak 3. – 125

Članak 453. – 130

Članak 465. stavak 1. – 126

Članak 499. stavak 3. – 127

PATENTNO PRAVO

Zakon o patentu (Narodne novine, br. 173/03. od 31.10.2003, stupio na snagu 8.11.2003, a primjenjuje se od 1. siječnja 2004).

Članak 29. do 40. – 83

F - OVRŠNI POSTUPAK

(Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05) i Pomorski zakonik (Narodne novine 17/94, 74/94 i 43/96)

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 8. – 128

Članak 14. – 129

Članak 16. stavak 3. – 80

Članak 19. stavak 1. – 130

Članak 23. – 132

Članak 36. – 133

Članak 36. – 134

Članak 53. stavak 1. – 135

Članak 54. stavak 5. – 136

Članak 58. – 137

Članak 59. stavak 2. – 138

Članak 67. – 139, 140, 141, 142

Članak 68. – 143

Napomena uz broj 143: Prema članku 180.a Ovršnog zakona koji je u Ovršni zakon dodan Novelom iz 2005. godine (članak 84. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona) dostavom rješenja o ovrsi banci ovrha se smatra provedenom, te se u tom slučaju ne donosi rješenje o dovršetku ovrhe.

Članak 77. – 144

Članak 123. – 145

Članak 129. – 146, 147

Članak 293. – 148, 149

Članak 293., 294., 303. i 305. – 150

Članak 295. stavak 2. i članak 305. stavak 2. – 151

E – PARNIČNI POSTUPAK

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članci 12. i 213. stavak 1. – 84

Članak 16. stavak 3. – 85

Članak 16. – 86

Članak 34. stavak 2. – 87

Članak 34. stavak 2. – 88

Članak 68. – 89

Članak 77. stavak 1. – 90, 91

Članak 101. – 92

Članak 104. – 93

Članak 113. stavak 7. – 94.

Članak 119. – 95

Članak 121. stavak 2. – 96

Članak 134. stavak 1. – 97

Članak 146. – 98

Članak 153. – 99

Članak 154. stavak 2. – 100

Članak 158. – 101, 102

Članak 187. – 104

Članak 195. stavak 2. – 105

Članak 212. i 213. – 83, 106, 107

Članak 218. – 108

Članak 219. – 109, 110

Članak 219. i 221.a – 111, 112, 113

Zakonsko kazalo

Članak 296. stavak 1. – 152
 Članak 298. – 153
 Članak 300. i 305. stavak 2. – 154

G – STEČAJNI POSTUPAK

(Stečajni zakon, Ovršni zakon, Zakon o parničnom postupku)

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 39. stavak 10. i 11. – 155
 Članak 41. stavak 1. – 156
 Članak 41. stavak 5. – 157
 Članak 53. stavak 5. – 158
 Članak 70. i 79. – 159
 Članci 86. i 87. – 160, 161
 Članak 95. stavak 3. – 162
 Članak 96. i 173. – 163
 Članak 97. – 164
 Članak 105. točka 3. – 165
 Članak 128. stavak 1. – 166
 Članak 129. – 167
 Članak 129. stavak 1. točka 1. – 168
 Članak 131. – 169
 Članak 132. – 170
 Članak 132. i 138. – 171
 Članak 139. – 172
 Članak 158. – 173
 Članak 164. – 174
 Članak 173. – 175
 Članak 176. – 176
 Članak 178. stavak 5. – 177
 Članak 178. i 180. – 178
 Članak 179. – 179
 Članak 180. – 180, 181, 182
 Članak 204. – 183
 Članak 70. stavak 4. – 184

(Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona (Narodne novine broj 129/00))

Članak 71. stavak 1. točka 3. ____ 185)

H – POMORSKO PRAVO

(Pomorski zakonik - Narodne novine 17/94, 74/94 i 43/96; nastavno: PZ); Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima Narodne novine broj 53/91: nastavno: ZRSZ; Zakon o radu - Narodne novine 38/95, 54/95 i 65/95; nas-

tavno: ZOR; Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama - Narodne novine broj 158/03; Zakon o obveznim odnosima Narodne novine broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96 i 112/99; nastavno: ZOO

Pomorski zakonik (Narodne novine 17/94, 74/94 i 43/96; nastavno: PZ).

Članak 161. stavak 4. – 186
 Članci 438. stavak 4. i 440. stavak 1. – 194
 Članak 736. stavak 1. – 187
 Članak 836. st. 1. t. 3. – 188
 Članak 871. – 189
 Članak 978. stavak 1. – 154

I – ZAKONSKA KAZALA POSEBNIH PROPISA PO ABECEDNOM REDU NJIHOVIH NASLOVA:

1. Posebne uzance o građenju (Službeni list SFRJ broj 18/77)

Članak 42. i 70. – 38
 Članak 68. i 69. – 37

2. Zakon o arbitraži (Narodne novine broj 88/01)

Članak 42. – 85

3. Zakon o najmu stanova (Narodne novine broj 91/96, 48/98, 66/98)

Članak 30. – 36

4. Zakon o obrtu (Narodne novine broj 73/93, 90/96, 102/98, 64/01, 71/01, 49/03 - pročišćeni tekst):

Članak 1. stavak 1. – 48
 Članak 20. stavak 1. – 47
 Članak 21. – 131

5. Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama (Narodne novine broj 158/03)

Članak 62. – 190

6. Zakon o radu (Narodne novine broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 114/03, 142/03)

Članak 102. stavak 1. – 192, 193
 Članak 131. – 24
 Članak 126. – 49

7. Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima

Zakonsko kazalo

(Narodne novine broj 53/91)

Članak 49. – 86

Članak 53. – 191

8. Zakon o sudovima (Narodne novine broj 3/94, 75/95, 100/96, 131/97, 129/00, 67/01, 5/02, 101/03, 117/03, 17/04, 141/04)

Članak 16. točka 2.k – 87, 88

9. Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05)

Članak 39. stavak 1. – 55

Članak 43. – 72

Članak 45. i 56. – 74

Članak 65. – 75

Članak 84.e – 76

Članak 60. stavak 2. – 123

10. Zakon o zakupu poslovnog prostora (Narodne novine broj 91/96, 124/97)

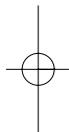
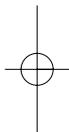
Članak 23. – 35

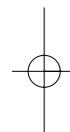
11. Individualni ugovor o zapošljavanju – prava koja nosi ugovor članu brodske posade

Članak 13. – 196

A – OBVEZNO PRAVO

1.

OBVEZNO PRAVO – DUŽNOST ISPUNJENJA OBVEZE**Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)****Članak 17.****Ako je jedna ugovorna stranka ispunila svoju ugovornu obvezu iz dvosstrano obveznog ugovora, tada je i druga ugovorna stranka u obvezi ispuniti svoju obvezu. Pri tome, ona ne može odbijati ispunjenje svoje ugovorne obveze pozivanjem na to da joj treća osoba nije ispunila obvezu iz drugog ugovornog odnosa.**

U odnosu na navod žalitelja da tužiteljevo potraživanje nije dospjelo budući da treća osoba njemu nije isplatila ugovorenu naknadu za izvedene radove, ovaj sud se u potpunosti slaže s mišljenjem tužitelja iznesenim tijekom prvostupanjskog postupka (podnesak od 16. studenoga 1999. godine-list 18 spisa) da ta činjenica, ako je i točna nema nikakvog utjecaja na ovaj spor. Naime, jedno od osnovnih načela obveznog prava propisano odredbom Al. 17. st. 1. Zakona o obveznim odnosima je da se ugovori moraju ispuniti (pacta sunt servanda). To znači ako se jedna ugovorna stranka dvostrano obveznim ugovorom obvezala ispuniti svoju ugovornu obvezu drugoj ugovornoj stranci, pa je ta druga ugovorna stranka sukladno načelu savjesnosti i poštenja (čl. 12. Zakona o obveznim odnosima) nadajući se ispunjenju obveze svog suugovaratelja ispunila svoju ugovornu obvezu, stranka koja je sa strankom koja je ispunila ugovornu obvezu sklopila ugovor mora ispuniti svoju ugovornu obvezu, u konkretnom slučaju obvezu plaćanja ugovorene naknade za rad stroja BOBCAT 753. Pri

tome, ona ne može uvjetovati ispunjenje svoje ugovorne obveze eventualnim ispunjenjem obveze treće osobe prema njoj, jer ta treća osoba nije s u ovom postupku tužiteljem ni u kakvom ugovornom odnosu. Ugovor koji je s trećom osobom sklopio tuženik uređuje pravni odnos između tih stranaka, a ne pravni odnos između (jedne od) tih stranaka i tužitelja. Zbog navedenog pogrešno je mišljenje žalitelja da je sud prvog stupnja trebao utvrđivati činjenicu je li treća osoba tuženiku ispunila svoju ugovornu obvezu (obveze plaćanja naknade za radove koje je tuženik izveo trećoj osobi); podredno ovaj sud napominje da žalitelj tijekom postupka nije sukladno odredbi članka 219. Zakona o parničnom postupku niti predložio sudu izvođenje bilo kakvog dokaza kojim bi dokazao tu činjenicu, pa stoga sud prvog stupnja čak i u slučaju kada bi to bila odlučna činjenica o kojoj ovisi osnovanost tužbenog zahtjeva tu činjenicu ne bi mogao utvrditi.

Slijedom navedenog valjalo je u dijelu kojim je sud prvog stupnja obvezao tuženika da tužitelju isplati ugovorenu naknadu s pripadajućim zakonskim zateznim kamata-ma od dana utuženja do isplate odbiti žalbu kao neosnovanu i u tom dijelu potvrditi pobijanu presudu suda prvog stupnja a sukladno odredbi članka 368. Zakona o parničnom postupku.

VTS RH, Pž-4874/05 od 13. rujna 2005. (TS Zagreb P-1411/00 od 10. travnja 2001.)

2.

OBVEZNO PRAVO – SKLAPANJE UGOVORA; PRIHVAĆANJE PONUDE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 26. i 39.

Ugovor se smatra sklopljenim kad se stranke suglase o bitnim sastojcima ugovora. Ugovor je sklopljen i kad ponudilac primi izjavu ponuđenog da prihvaća ponudu koja sadržava sve bitne sastojke ugovora. To ponuđeni može učiniti i konkludentnom radnjom kao što je plaćanje dijela cijene (naknade), ako iz njegovog plaćanja nedvojbeno proizlazi da se suglasio o ukupnoj cijeni (naknadi) koju mora isplatiti temeljem ugovora.

Iz spisa proizlazi nespornim da su stranke usmenim putem sklopile ugovor o djelu kojim se tužitelj kao izvođač obvezao obaviti tuženiku određeni posao (izrada ormara), a tuženik kao naručilac se obvezao da mu za to plati naknadu. Odredbom članka 600. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99 i 88/01) određeno je da se ugovorom o djelu izvođač (poduzetnik, izvođač radova) obvezuje da obavi određeni posao, kao što je izrada ili popravak neke stvari ili izvršenje kakvog fizičkog ili intelektualnog rada i slično, a naručilac se obvezuje da mu za to plati naknadu.

Iz navedene zakonske odredbe proizlazi da su bitni sastojci ugovora o djelu djelo i naknada. Prema tome, ugovor o djelu se u smislu odredbe članka 26. Zakona o obveznim odnosima smatra sklopljenim onda kada se stranke suglase o djelu koje izvođač mora obaviti i o naknadi koju se naručilac obveže isplatiti izvođaču za izrađeno djelo. Tek nakon što stranke sklope ugovor o djelu, nastaju ugovorne obveze stranaka na ispunjenje ugovora (izvođača da izradi djelo, a naručitelja da plati naknadu).

To u konkretnom slučaju znači da je tužitelj kao izvođač radova mogao pristupiti izvođenju radova tek nakon što je sklopljen ugovor o djelu, a i tuženik je bio u obvezi isplatiti ugovorenu naknadu tek nakon što je na sebe preuzeo tu obvezu. Prema tome, tužitelj je mogao započeti s izradom ormara tek nakon što je sklopio ugovor o djelu; jednako tako, niti tuženik prije nego što je s tužiteljem sklopio ugovor o djelu nije mogao isplatiti tužitelju niti predujam ugovorene naknade.

Među strankama je nesporno da je tužitelj ispunio svoju ugovornu obvezu u kolovozu 2001. godine, kao i da je tuženik tužitelju isplatio na ime predujma ugovorene naknade iznos od 42.944,00 kn, što niti tuženik kao žalitelj u žalbi ne osporava. Odredbom članka 39. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima propisano je da je ponuda prihvaćena kad ponudilac primi izjavu ponudenog da prihvaća ponudu, a prema stavku 2. istoga članka ponuda je prihvaćena i kad ponudeni pošalje stvar ili plati cijenu te kad učini neku drugu radnju koja se na temelju ponude, prakse utvrđene između zainteresiranih strana ili običaja može smatrati kao izjava o prihvaćanju.

Ovaj sud temeljem nesporne činjenice da je tuženik dana 30. srpnja 2001. godine uplatio tužitelju iznos od 42.944,00 kn, a što proizlazi iz preslike uplatnice Zavoda za platni promet koju je upravo tuženik dostavio sudu uz prigovor-odgovor na tužbu (list 8. spisa) i u kojoj je kao svrha doznake navedeno „plaćanje 40 % avansa za radove za objektu ZBZ Ilica“ smatra da je time u smislu odredbe članka 39. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima tuženik prihvatio tužiteljevu ponudu za sklapanje ugovora o djelu u kojem naknada za ugovoreno djelo iznosi 88.000,00 kn, što s porezom na dodanu vrijednost (19.360,00 kn) iznosi ukupno 107.360,00 kn.

Naime, time što je platio iznos od 42.944,00 kn tuženik je učinio nespornim da je dana 30. srpnja 2001. godine sklopio ugovor o djelu jer se tada suglasio s tužiteljem o bitnim sastojcima ugovora: o djelu i o visini naknade koju mora isplatiti tužitelju. Da je tome tako, ovaj sud zaključuje temeljem toga što je u ponudi tužitelja od 20. srpnja 2001. godine (list 19. spisa) upućenoj tuženiku naveden ukupan iznos naknade 88.000,00 kn što s porezom na dodanu vrijednost (19.360,00 kn) ukupno iznosi 107.360,00 kn, te „plaćanje: avans u iznosu 35.200,00 kn + PDV, ostatak u roku od 15 dana od isporuke“.

Budući da iznos predujma od 35.200,00 kn predstavlja 40 % ugovorene naknade (bez poreza na dodanu vrijednost) od 88.000,00 kn, a iznos kojeg je tuženik uplatio tužitelju dana 30. srpnja 2001. godine (42.944,00 kn) je prema ponudi tužitelja upravo iznos predujma s porezom na dodanu vrijednost (35.200,00 kn + 7.744,00 kn) time je tuženik učinio nespornim da je primio tužiteljevu ponudu od 20. srpnja 2001. godine (list 19. spisa), te se plaćanjem predujma sukladno toj ponudi dana 30. srpnja

2001. godine suglasio s tužiteljevom ponudom u smislu odredbe članka 39. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima i time sukladno odredbi članka 26. Zakona o obveznim odnosima sklopio ugovor o djelu.

VTS RH, Pž-2095/04 od 24. siječnja 2006. (TS Zagreb P-4631/02 od 9. prosinca 2003.)

3.

OBVEZNO PRAVO – TUMAČENJE UGOVORA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 100.

Nejasne odredbe općih uvjeta poslovanja koji su sastavni dio ugovora i koje je unaprijed pripremila i predložila jedna ugovorna strana valja tumačiti u korist druge ugovorne strane.

U obrazloženju pobijane presude navodi se da je tuženikova odgovornost kao osiguratelja isključena po dvije osnove, naime zbog toga što osiguranje ne pokriva krađu, ali ni kazneno djelo prijevare. Iz navedenoga bi proizlazilo da prvostupanjski sud nije siguran pod koju od odredbi tuženikovih Uvjeta za osiguranje se ima podvesti događaj uslijed kojeg je tužitelju pričinjena šteta. Ukoliko prvostupanjski sud smatra da se radi o krađi, koja navodno nije pokrivena kao osigurani slučaj, valja reći da je točno da je Uvjetima isključena krađa kao osigurani slučaj, osim ako se drugačije ne ugovori (čl. 16. st. 1. točka 13. Uvjeta, list 29. spisa). Međutim, iz predmetne police (list 12. spisa) proizlazi da je to posebno ugovaranje i izvršeno, jer se u polici navodi da je premija uvećana za 7% kao «doplatak za krađu», na što ukazuje tužitelj u žalbi.

Iz obrazloženja nije jasno ni zašto prvostupanjski sud smatra da se ovdje radi o prijeveri od strane vozača (što logično isključuje krađu kao osigurani slučaj), a koja je kao osigurani slučaj isključena odredbom čl. 21. st. 2. točka 3. tuženikovih Uvjeta. Naime, osnovano tužitelj ukazuje da prijevera od strane Zorana Marića nije izvršena prema tužitelju, već prema drugom trgovačkom društvu koje je vozilo iznajmilo Zoranu Mariću. Nije sporno da je tužitelj kao vlasnik vozilo iznajmio društvu No 5 RENT-A-CAR d.o.o., a ovo ga je ugovorom (list 14. spisa) dalo u najam Zoranu Mariću, koji je vozilo prodao u dijelovima. U odnosu na tužitelja Zoran Marić je treća osoba, pa kako je odredbom čl. 16. st. 1. točka 16. tuženikovih Uvjeta predviđeno da je kao osigurani slučaj pokriven i «zlomamjerni postupak ili obijest trećih osoba», za sada utemeljeno tužitelj ukazuje da se nije mogla isključiti primjena ove odredbe. Također se ističe da, ukoliko se radi o prijeveri od strane vozača, nije jasno misli li se doslovno na osobu koja vozi vozilo na kojem je počinjena šteta, jer Zoran Marić kao najmoprimac ne mora biti i vozač.

U svakom slučaju, tuženikovi Uvjeti predstavljaju opće uvjete poslovanja i dio su sklopljenog ugovora o osiguranju, jer se na njih poziva predmetna police. Sukladno

odredbi čl. 99. st. 2. ZOO pri tumačenju spornih ugovornih odredbi ne treba se držati doslovnog značenja upotrijebljenih izraza, već treba istraživati zajedničku namjeru ugovaratelja i odredbu tako razumjeti kako to odgovara načelima obveznog prava utvrđenim tim zakonom. Osnovano tužitelj ukazuje i da u predmetnom slučaju, temeljem odredbe čl. 100. ZOO nejasne odredbe treba tumačiti u njegovu korist.

VTS RH, Pž-7283/04 od 14. rujna 2005. (TS Dubrovnik P-246/04 od 13. listopada 2004.)

4.

OBVEZNO PRAVO – ROK ZA PONIŠTAJ UGOVORA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 139. stavak 2.

Rok u kojem jedna ugovorna strana može zahtijevati poništenje ugovora zbog prekomjernog oštećenja traje godinu dana od dana sklapanja ugovora. Taj je rok prekluzivne naravi i na njega sud pazi po službenoj dužnosti.

Pravilno je prvostupanjski sud ocijenio da su stranke sklapanjem Ugovora o pružanju knjigovodstvenih usluga od 1. rujna 1998. godine sklopile Ugovor o djelu prema čl. 600. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99, u daljnjem tekstu: ZOO), kojim se izvođač obvezuje obaviti određeni posao, kao što je izrada ili popravak neke stvari ili izvršenje kakva fizičkog ili intelektualnog rada i sl., a naručitelj se obvezuje platiti mu za to naknadu. (...)

Prvostupanjski sud je pravilno primijenio materijalno pravo kada je odbio protutužbeni zahtjev za poništenje ugovora. Naime, tuženik je zahtijevao poništenje ugovora zbog očitog nerazmjera uzajamnih davanja temeljem čl. 138. ZOO-a.

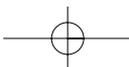
Člankom 139. st. 1. ZOO-a određeno je da, ako je između obveza ugovornih strana u dvostranom ugovoru postojao u vrijeme sklapanja ugovora očiti nerazmjer, oštećena strana može zahtijevati poništenje ugovora ako za pravu vrijednost tada nije znala niti je morala znati.

Međutim, oštećena strana može zahtijevati poništenje ugovora u roku od godinu dana od njegova sklapanja (čl. 139. st. 2. ZOO-a). Ovaj rok je prekluzivne naravi i na njegov istek sud pazi po službenoj dužnosti.

Kako je ugovor čije se poništenje traži sklopljen 1. rujna 1998. godine, a zahtjev za poništenje ugovora postavljen je podneskom predanim na ročištu 8. svibnja 2002. godine, proizlazi da je zahtjev postavljen u vrijeme kada je već prestalo pravo zahtijevati poništenje ugovora zbog prekomjernog oštećenja.

Stoga je prvostupanjski sud pravilno odbio protutužbeni zahtjev za poništenje ugovora (...).

VTS RH, Pž-6697/02 od 6. rujna 2005. (TS Rijeka P-2021/01 od 20. lipnja 2002.)

5.

OBVEZNO PRAVO – ZELENAŠKI UGOVOR**Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)****Članak 141.****Da bi se radilo o zelenaškom ugovoru moraju kumulativno biti ispunjene sve zakonske pretpostavke.****Ako ne može dokazati postojanje subjektivnih pretpostavki zelenaškog ugovora, strana koja je oštećena ugovorom može dokazivati postojanje prekomjernog oštećenja odnosno djelomičnu ništavost pravnog posla (odredbe o ugovorenoj kamati).**

Za ocjenu o postojanju zelenaškog ugovora mora, po pravilu iz čl. 141. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99 - dalje ZOO), biti kumulativno ispunjeno nekoliko uvjeta: 1. mora postojati očigledni nerazmjernost između obaveza ugovornih strana u vrijeme zaključenja ugovora; 2. ugovor mora biti zaključen na način da je jedna ugovorna strana iskoristila stanje nužde ili teško materijalno stanje, nedovoljno iskustvo, lakomislenost ili zavisnost pa da je iz toga proistekla nerazmjera uzajamnih davanja čime je ugovor dobio elemente nemoralnog ugovora i 3. potrebno je da je osoba u čiju korist je ugovoreno nerazmjerno davanje znala ili morala znati da se druga strana nalazi u takvoj situaciji. Teret dokaza o navedenim odlučnim činjenicama je na onoj strani koja tvrdi da cijeli ugovor ili koja njegova odredba ima karakter zelenaškog ugovora. U ovoj parnici je, dakle, teret dokaza bio na tužitelju.

Ako oštećena ugovorna strana ne može dokazati navedene odlučne činjenice, ostaje joj na raspolaganju dokazivanje poboynosti ugovora po pravilu iz čl. 139. ZOO dokazivanjem postojanja prekomjernog oštećenja ili pak dokazivanje kojega razloga ništavosti po općem pravilu o ništavosti ugovora iz čl. 103. ZOO (na što žalitelj osnovano ukazuje u žalbi). Ugovor koji je protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima, te moralu društva ništav je, ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon o određenom slučaju ne propisuje što drugo.

Nadalje, utvrđivati se može i djelomična ništavost (ništavost neke ugovorne odredbe) određenog ugovora. Ništavost neke ugovorne odredbe ugovora ne povlači ništavost i samog ugovora, ako on može opstati bez ništave odredbe, ili ako ona nije bila ni uvjet ugovora ni odlučujuća pobuda za sklapanje ugovora. U ovoj parnici traži se utvrđenje ništavim Ugovora o kratkoročnom kreditu broj 1587/97 zaključenom između tužitelja i tuženika D. d.o.o., Varaždin sa sporazumom o prijenosu vlasništva u svrhu osiguranja zaključen kod javnog bilježnika R. B., pod brojem OU-1376/97-2 od 8. prosinca 1997. godine u cijelosti, iako bi se iz samog petita tužbe, sadržaja raspravljanja i (sada) sadržaja žalbe moglo zaključiti da tužitelj traži utvrđenje ništavim samo jedne ugovorne odredbe, i to, za ugovorenu kamatnu stopu preko visine stope od 2% godišnje (ili kako je to tužitelj nespretno zahtijevao: „...da je tužitelj

dužan platiti tuženiku iznos od 176.000,00 DEM u protuvrijednosti kuna prema prodajnom tečaju DEM kod Varaždinske banke d.d. Varaždin, na dan plaćanja s kamata-ma po stopi od 2% godišnje tekuću od 8. prosinca 1997. do isplate“).

Dakle, okolnost da je tužitelj sam (nespretno) postavio tužbeni zahtjev kojim je tražio utvrđenje ništavosti ugovora u cijelosti i utvrđivanje visine obveze onog što je dužan vratiti tužitelju u slučaju ništavosti (čl. 104. st. 1. ZOO „...u slučaju ništavosti ugovora svaka ugovorna strana dužna je vratiti drugoj sve ono što je primila po osnovi takvog ugovora...“), nije oslobodila sud da utvrđuje djelomičnu ništavost pravnog posla (odredbe o ugovorenoj kamati), na koju je tužitelj zapravo i upirao prigovarajući visini ugovorene kamate. Zato valja ovdje naglasiti prvostupanjskom sudu da je odredbu ugovora (koja se odnosi na kamate) moguće utvrditi ništavom uz opstanak Ugovora, odnosno uz ugovorenu kamatnu stopu u visini stope zakonske zatezne kamate.

Sud je zaključio da su tužitelju bili poznati uvjeti kreditiranja; da je potpisom ugovora pred javnim bilježnikom R. B. na takve uvjete dobrovoljno pristao, da je sam tužitelj doslovno izjavio da je u kreditni aranžman ušao u „želji da na taj način pomogne jednom svom poznaniku...“; da se tužitelj nije osobno, u vrijeme sklapanja predmetnog Ugovora o kreditu, nalazio u stanju nužde ili teškom materijalnom stanju; da se ne može govoriti o nedovoljnom tužiteljevom iskustvu, jer je on osoba sa završenom gimnazijom i punim radnim stažom kao novinar na HT-u i na temelju toga zaključio da ne postoje ni objektivni ni subjektivni elementi koji bi davali osnove za tvrdnju da je riječ o lihvarskom ugovoru.

S ovom ocjenom se može složiti i ovaj sud u pogledu Ugovora u cjelini, pa stoga i odbija žalbu (čl. 368. ZPP-a) i potvrđuje presudu prvostupanjskog suda u pogledu onih zahtjeva koji bi bili pravna posljedica utvrđivanja ništavim u cijelosti Ugovora sa Sporazumom o prijenosu vlasništva u svrhu osiguranja zaključen kod javnog bilježnika R. B., pod brojem OU-1376/97-2 od 8. prosinca 1997. godine. Naime, eventualna ništavost odredbe o kamata-ma ne čini ništavim Ugovor sa Sporazumom o prijenosu vlasništva radi osiguranja u cjelini, jer i nakon toga tužitelj duguje glavnica i kamate radi čijeg osiguranja je Sporazum potpisan. Osim toga, sve što navodi u žalbi u vezi s ostvarivanjem toga prava fiducijarnog vjerovnika u ovršnom postupku, tužitelj je imao prilike iznijeti u tom postupku, kao ovršenik - dužnik. Objektivnosti radi, okolnost da je tužitelj platio dva dospjela obroka osigurane tražbine nije imala utjecaja na pravo fiducijarnog vjerovnika - on je imao pravo i mogućnost namiriti svoju preostalu dospjelu tražbinu prema dužniku iz osigurane nekretnine („...*Ako protivnik osiguranja zakasni s ispunjenjem osigurane tražbine, predlagatelj osiguranja ovlašten je zatražiti od protivnika osiguranja, preko javnoga bilježnika, da ga u roku od petnaest dana obavijesti, također preko javnoga bilježnika, zahtijeva li da se stvar na kojoj je vlasništvo preneseno proda ili da se preneseno pravo unovči putem javnoga bilježnika...*“ čl. 277. OZ.).

Međutim, prvostupanjski sud se nije bavio pitanjem nerazmjera uzajamnih davanja, pa je, imajući u vidu iznijeta pravila o ništavosti ugovora ostalo neutvrđeno da li je kamatna stopa od 6,5% mjesečno bila u vrijeme zaključenja ugovora protivna prisil-

nim propisima i po svojoj visini lihvarska, pa time i Ugovor djelomično zahvaćen razlozima apsolutne ništavosti. Pri ocjeni o tome, da li je stopa ugovorene kamate viša od zakonom propisane, valja poći od odredbe čl. 399. st. 2. ZOO, po kojoj se u pogledu najviše ugovorne stope između drugih osoba (a ne između pojedinaca) primjenjuju odredbe posebnog zakona. Kako nije donesen poseban zakon koji bi određivao najvišu stopu ugovornih kamata u svakom pojedinom slučaju, valja ocijeniti ima li stopa ugovornih kamata elemente zelenaškog ugovora odnosno je li ugovaranje nerazmjerno visokih kamata (lihvarske kamate) u odnosu na tržišne uvjete u vrijeme sklapanja ugovora o kreditu razlog za utvrđenje ništavim dijela ugovorne kamatne stope iznad utvrđene prosječne visine ugovorne kamatne stope na konkretnom tržištu (tako Ustavni sud Republike Hrvatske u predmetu U-III-380/01 od 5. svibnja 2004. godine, „Narodne novine“ br. 65/04 i 75/04). Naime, u nedostatku propisa o kamatnoj stopi, na koji upućuje ZOO, sudovi su popunili pravnu prazninu upućivanjem na tržišne uvjete u vrijeme zaključenja ugovora pa je ta i takva sudska praksa supsitut nedostatjećem prisilnom propisu. Kako prvostupanjski sud nije utvrđivao suprotnost ugovorne odredbe o kamati prisilnom propisu, nije moguće ispitati da li je odbijanjem tužbenog zahtijeva u cijelosti materijalno pravo pravilno primijenjeno.

Tim je presuda u dijelu koji se tiče utvrđivanja ništavosti dijela ugovora (ugovorene kamate) zahvaćena apsolutno bitnom povredom odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 13. ZPP, pa je presudu valjalo ukinuti po čl. 369. st. 1. ZPP i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

U ponovljenom postupku, sud će ispitati stanje na tržištu kredita kod poslovnih banaka na način da će utvrditi koju su prosječnu kamatnu stopu ugovarale poslovne banke u Republici Hrvatskoj u istovrsnim poslovima u vrijeme zaključenja ugovora koji je predmetom spora u ovoj parnici. Pri tom će zatražiti podatke od najmanje pet poslovnih banaka te ispitati da li je ugovornom odredbom o kamatnoj stopi za koju se traži utvrđenje ništavosti ugovorena takva kamatna stopa koja predstavlja nerazmjerno visoku kamatu u odnosu na tržišne uvjete. Obzirom da podaci o prosječnoj kamatnoj stopi predstavljaju zamjenu za prisilni propis o visini kamatne stope, sud je te podatke dužan prikupiti po službenoj dužnosti po onim pravilima po kojima utvrđuje mjerodavno pravo, bez obzira što se ujedno u ovom slučaju radi i o odlučnim činjenicama za ocjenu o ništavosti ugovora. Tek na temelju tako pribavljenih podataka, sud će moći ocijeniti da li je ugovorena kamata zelenaška i time odredba ugovora o kamatnoj stopi djelomično zahvaćena razlozima ništavosti, a nakon toga moći će donijeti odluku i o valjanosti ugovora o cesiji.

VTS RH, Pž 3339/02 od 22. veljače 2006.

6.

OBVEZNO PRAVO – PRIJENOS UGOVORA O RADU NA NOVOG POSLODAVCA**Zakon o radu (Narodne novine broj 38/95, 54/95, 17/01, 81/01, 114/03, 142/03)****Članak 129.**

Činjenica što je raniji poslodavac jedan od osnivača novog poslodavca ne mora značiti da je došlo do prijenosa ugovora o radu na novog poslodavca. Nasuprot tome, činjenica da je radnik sklopio ugovor o radu s novim poslodavcem ne isključuje prijenos ranijeg ugovora o radu na novog poslodavca ako je to učinjeno iz praktičnih razloga (npr. radi ostvarivanja prava na obvezno mirovinsko i zdravstveno osiguranje).

Iz obrazloženja pobijane presude daje se zaključiti da prvostupanjski sud smatra da prijenos ugovora o radu dokazuje i činjenica što je raniji tužitelj poslodavac T.D. A. H. d.d. jedan od tuženikovih osnivača. Nije jasno otkud ovakav zaključak, odnosno o kakvog značenja za radni odnos s bilo kojim poslodavcem može imati činjenica da je taj poslodavac osnivač ili član drugih trgovačkih društava.

Nadalje, prvostupanjski sud navodi kao utvrđenu činjenicu da je nakon prelaska na rad kod tuženika tužitelj obavljao poslove u istom pogonu i poslovnom krugu u kojem ih je obavljao kod ranijeg poslodavca. Ova činjenica bi doista govorila u prilog zaključku o prijenosu ugovora o radu, jer bi ukazivala na takvu statusnu promjenu ili pravni posao uslijed čega bi na novog poslodavca bilo preneseno poduzeće ili pogon ranijeg poslodavca. Međutim, osim što nije jasno na koji je način prvostupanjski sud utvrdio činjenicu da tužitelj nakon prelaska na rad kod tuženika radi «u istom pogonu i poslovnom krugu», valja reći da ovu tvrdnju ne iznosi tijekom parnice niti sam tužitelj.

Inače, ovaj drugostupanjski sud prihvaća stav iz obrazloženja pobijane presude kako samo sklapanje novog ugovora o radu s novim poslodavcem ne isključuje prijenos ranijeg ugovora o radu s bivšeg na novog poslodavca, ako je to učinjeno iz praktičnih razloga koje navodi prvostupanjski sud, samo što je i postojanje ove činjenice potrebno utvrditi, a pobijanoj presudi i u tom dijelu nedostaju valjani razlozi.

Zbog svega navedenoga pobijanu presudu nije moguće ispitati, te ju je temeljem odredbe čl. 369. st. 1. ZPP valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

U obrazloženju ove drugostupanjske odluke navedeno je koje je činjenice potrebno utvrditi da bi se moglo zaključiti da se radi o prijenosu ugovora o radu i ostvarenju prava radnika s tim u svezi, a sukladno odredbi čl. 129. ZOR-a, te će u nastavku postupka prvostupanjski sud otkloniti i bitnu povredu odredaba parničnog postupka na koju mu je ukazano, i o tužbenom zahtjevu odlučiti novom, pravilnom i zakonitom presudom.

VTS RH, Pž-4308/05 od 7. rujna 2005. (TS Zadar P-86/04 od 1. travnja 2005.)

7.

OBVEZNO PRAVO – ODGOVORNOST ZA OPASNU DJELATNOST**Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)****Članak 174.****Za štetu od opasne djelatnosti propisana je objektivna odgovornost osobe koja se tom djelatnošću bavi, te je ona odgovorna za štetu koja potječe od te djelatnosti osim ako dokaže da opasna djelatnost nije uzrok nastale štete.**

Neosnovano tuženik ističe žalbeni razlog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja u pogledu odgovornosti za nastali štetni događaj, i pogrešnu primjenu materijalnog prava s tim u vezi. Iz utvrđenja u prvostupanjskom postupku proizlazi da se radi o šteti nastaloj u svezi s opasnom djelatnošću za koju je odredbom čl. 174. ZOO propisana objektivna odgovornost osobe koja se tom djelatnošću bavi. Iz nalaza i mišljenja vještaka za sigurnost na radu proizlazi da do povrede ne bi došlo da je sanduk bio osiguran i da je visio na kuki dizalice. Što se tiče navoda iz tužnikove žalbe da «je sam tužitelj izvodio proces rada suprotno pravilima zaštite na radu», ističe se da iz iskaza svjedoka J. B. koji je bio tužitelj poslovođa (list 26/2 spisa), u pogledu samog nastanka štetnog događaja, proizlazi da se «uvijek radilo na taj način i ovo je prvi slučaj da je sanduk pao». Tužnikova je odgovornost objektivna i procjenjuje se po principu uzročnosti i temeljem odredbe čl. 6. Zakona o zaštiti na radu («Narodne novine» br. 18/83, 17/86 i 26/93), a tuženik ničim nije dokazao tužiteljevu krivnju za nastanak štetnog događaja koja bi ga oslobodila od odgovornosti. Stoga je osnovan stav prvostupanjskoga suda da je za štetni događaj isključivo odgovoran tuženik jer nije osigurao sigurno obavljanje poslova.

VTS RH, Pž-7436/04 od 7. rujna 2005. (TS Zagreb broj P-8592/02 od 6. srpnja 2004. godine)

8.

OBVEZNO PRAVO – STJECANJE BEZ OSNOVE**Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)****Članak 214.****Stjecatelj mora platiti zatezne kamate od dana saznanja da se neosnovano obogatio na tuđi račun.****Za stjecanje bez osnove primjenjuje se opći (petogodišnji) rok zastare.**

Prema ocijeni ovoga suda, a temeljem stanja spisa pravna osnova tužbenog zahtjeva tužitelja temelji se na odredbama članka 210. – 219. Zakona o obveznim odnosima koje propisuju stjecanje bez osnove, a ne na potraživanju iz ugovora o prometu roba

i usluga. Stoga se u konkretnom slučaju primjenjuje odredba članka 371. Zakona o obveznim odnosima prema kojoj je za takvo potraživanje propisan opći zastarni rok u trajanju od pet godina, a ne odredba članka 374. Zakona o obveznim odnosima koja propisuje trogodišnji rok zastare.

Naime, kooperacijskim ugovorom br. 03 od 02. veljače 2000. godine stranke su ugovorili da stvari koje je tužitelj isporučio tuženiku ostaju u vlasništvu (dakle, u imovini) tužitelja, a tuženik sav gotovinski utržak (koji stekne prodavajući tužiteljeve stvari) dnevno uplaćuju na račun tužitelja (članak 6. Ugovora). Iz navedenog proizlazi da stvari koje je tužitelj isporučio tuženiku ostaju u vlasništvu tužitelja do trenutka prodaje istih, a tuženik je dužan utržak dobiven prodajom tih stvari dnevno uplaćivati na račun tužitelja (dakle, odmah nakon prodaje). Prema tome, tuženik se obvezao da će dnevno čim proda određenu tužiteljevu stvar tužitelju na njegov račun uplatiti punu cijenu prodane stvari čime bi tužiteljeva imovina samo promijenila oblik iz pokretnih stvari u novac.

Odredbom članka 210. Zakona o obveznim odnosima propisano je kad dio imovine jedne osobe prijeđe u imovinu druge osobe, a taj prijelaz nema osnove u pravnom poslu ili zakonu, stjecatelj je dužan vratiti tu imovinu. Ako vraćanje imovine nije moguće dužan je nadoknaditi vrijednost ostvarene koristi. (...) Obveza vraćanja imovine odnosno nadoknade vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnovu koja se nije ostvarila ili koja je kasnije otpala.

Budući da je tuženik primio od tužitelja stvari koje se obvezao prodati i sav iznos novca dobiven prodajom tih stvari prenijeti tužitelju, to je tuženik otuđenjem odnosno prodajom tih stvari (jer se navedene stvari prilikom inventure od 21. srpnja 2000. godine nisu zatekle u prostorijama tuženika) bez uplate cijene tužitelju za te stvari stekao tužiteljevu imovinu u vrijednosti tih stvari. Kako se tužiteljeve stvari zbog prodaje trećim osobama više ne mogu vratiti tužitelju (nije moguća naturalna restitucija), a nesporno je da je tuženik prodajom tužiteljevih stvari i neuplatom iznosa dobivenog prodajom tih stvari na račun tuženika stekao imovinsku korist, to je tuženik u smislu odredbe članka 210. Zakona o obveznim odnosima dužan tužitelju nadoknaditi vrijednost ostvarene koristi, dakle koristi koju je ostvario prodajom tih stvari.

Obzirom da je inventura obavljena dana 21. srpnja 2000. godine, a što ni žalitelj u žalbi ne osporava, to je on najkasnije navedenog datuma postao nesavjestan stjecalac, jer je najkasnije tada mogao znati da se neosnovano obogatio na račun tužitelja. Stoga je tuženik u smislu odredbe članka 214. Zakona o obveznim odnosima od navedenog datuma dužan tužitelju platiti i zateznu kamatu.

U odnosu na navode žalitelja da je ugovor (računi i otpremnice) fiktivan i sklopljen samo radi prikrivanja manjka u robi, ovaj sud napominje da se u konkretnom slučaju ne može primijeniti odredba članka 66. Zakona o obveznim odnosima. Naime, u konkretnom slučaju stranke su bile u poslovnom odnosu temeljem kooperantskog ugovora od 02. veljače 2000. godine. Taj ugovor nije fiktivan; eventualno su fiktivni samo računi i otpremnice. Međutim, čak i u slučaju da je otpremnica 150/12 od 02. odnosno 21. srpnja 2000. godine fiktivna kako to tvrdi žalitelj jer je tužitelj tuženiku ranije isporučio stvari navedene u toj otpremnici, ta činjenica nema nikakvog utjecaja

ja na pravilnost i zakonitost pobijane odluke suda prvoga stupnja. Ovo iz razloga jer je tuženik potpisivanjem te otpremnice priznao da mu je tužitelj isporučio robu, a tuženik nije ničim dokazao da je tužitelju navedenu robu vratio, a niti da je za istu uplatio na račun tužitelja novčani iznos dobiven prodajom te robe što je njegova obveza temeljem odredbe članka 6. Ugovora.

Naprotiv, prema ocijeni ovoga suda time što je inventura obavljena dana 21. srpnja 2000. godine, te da je prema iskazu zakonske zastupnice tužitelja tuženik tada potpisao otpremnicu, ovaj sud smatra da je tuženik tada upravo potpisivanjem otpremnice priznao postojanje duga prema tužitelju, te je time (čak i kada bi pravna osnova tužiteljeva potraživanja bio ugovor o prometu roba i usluga) sukladno odredbi članka 387. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima prekinut tijekom zastare. Zato nije nastupila zastara tužiteljeva potraživanja što je sud prvog stupnja pravilno utvrdio.

Slijedom navedenog valjalo je žalbu tuženika odbiti kao neosnovanu i potvrditi pobijanu presudu suda prvog stupnja temeljem odredbe članka 368. Zakona o parničnom postupku.

VTS RH, Pž-1800/04 od 20. rujna 2005. (TS Osijek P-1093/03 od 27. siječnja 2004.)

9.

OBVEZNO PRAVO – POSLOVODSTVO BEZ NALOGA; PRIMJERENA NAKNADA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 223. stavak 2.

Poslovođi bez naloga pripada i primjerena naknada za trud ako je djelovao u korist osobe čiji je posao obavio i ako ta korist odgovara namjerama i potrebama te osobe.

Iz spisa proizlazi nespornim da je tužitelj izveo određene radove (asfaltiranje dvorišta I. J.). Iz iskaza I. J. (list 76. spisa) koji je tijekom postupka saslušan kao svjedok proizlazi da je uvjet davanja njegove suglasnosti za asfaltiranje dijela ceste koja vodi do tuženika bio da mu tuženik asfaltira dvorište, a tuženik je bio zainteresiran za asfaltiranje te ceste budući da je uvjet njegovoj poslovnoj suradnji s trgovačkim društvom BMW Tomić bilo asfaltiranje te ceste koja se ne bi mogla asfaltirati bez asfaltiranja dijela koji je u vlasništvu svjedoka J.. Budući da sud prvog stupnja u prethodnom postupku nije utvrdio vrijednost radova koje je tužitelj izveo u dvorištu svjedoka J., a tužitelj je djelovao kao poslovođa bez naloga, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske je u rješenju Pž-9116/03 od 26. travnja 2005. godine (list 171-177 spisa) naložio prvostupanjskom sudu da utvrdi vrijednost tih izvedenih radova. U ponovljenom postupku sud prvog stupnja je to učinio po sudskom vještaku Z. G. koji je u svom dopunskom nalazu i mišljenju (list 185-187. spisa) vrijednost tih radova pro-

cijenio u iznosu od 17.754,66 kn. Iako je tuženik podneskom predanim na ročištu za glavnu raspravu od 19. rujna 2005. godine osporio nalaz sudskog vještaka, iz sadržaja tog podneska proizlazi da on ne osporava izračun vrijednosti izvedenih radova (list 200. spisa). Temeljem tako provedenog dokaznog postupka sud prvog stupnja je donio pobijanu presudu.

U odnosu na žalbeni navod tuženika da je (...) prvostupanjski sud počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka, ovaj sud taj navod žalitelja smatra neosnovanim budući da je prvostupanjski sud naveo jasne razloge zašto smatra da je tužbeni zahtjev osnovan. Naime, iz iskaza svjedoka I. J. proizlazi da je njegovo dvorište asfaltirao tužitelj iako je navedeni svjedok s tuženikom dogovorio da će mu tuženik asfaltirati to dvorište. Asfaltiranje dvorišta svjedoka J. od strane tuženika bio je preduvjet za suglasnost navedenog svjedoka na asfaltiranje dijela ceste koji je u njegovom vlasništvu; ta cesta koja vodi do tuženika je uvjet za poslovnu suradnju tuženika s trgovačkim društvom BMW Tomić. Iz navedenog proizlazi, a što je već ovaj sud naveo u obrazloženju rješenja Pž 9116/03 od 26. travnja 2005. godine, da je tuženik sa svjedokom I. J. sklopio ugovor prema kojem je tuženik bio u obvezi da navedenom svjedoku kao vjerovniku asfaltira dvorište. Iako iz spisa ne proizlazi da je tuženik od tužitelja naručio da izvrši asfaltiranje dvorišta svjedoka J., tužitelj je to učinio u ime tuženika, jer bez tog asfaltiranja ne bi se mogla asfaltirati cesta preko dijela zemljišta kojeg je vlasnik navedeni svjedok, a time bi tuženiku bila nanesena šteta budući da je uvjet za poslovnu suradnju tuženika s trgovačkim društvom BMW Tomić bilo asfaltiranje te ceste.

Upravo stoga je tužitelj asfaltirajući dvorište I. J.-a djelovao u korist tuženika, jer mu je time otklonio štetu koja je predstojala – raskid ugovora o poslovnoj suradnji s BMW Tomić. Time što se pri obavljanju tuđeg, to jest tuženikovog posla tužitelj u smislu odredbe članka 222. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima rukovodio stvarnim namjerama i potrebama tuženika, on sukladno odredbi članka 223. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima ima pravo potraživati od tuženika primjerenu naknadu za izvođenje radova asfaltiranja dvorišta I. J.-a.

Budući da vrijednost naknade za izvedene radove prema dopunskom nalazi i mišljenju sudskog vještaka iznosi 17.754,66 kn, sud prvog stupnja je obvezavši tuženika da tužitelju plati taj iznos s pripadajućim zakonskim zateznim kamatama donio pravilnu i na zakonu osnovanu presudu.

VTS RH, Pž-6222/05 od 25. listopada 2005. (TS Karlovac P-244/05 od 19. rujna 2005.)

10.

OBVEZNO PRAVO – UGOVORNA ŠTETA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 262. stavak 2.

Vjerovnik ima pravo potraživati od dužnika naknadu štete samo ako dužnik ne ispuni svoju ugovornu obvezu ili zakasni s njenim ispunjenjem. Činjenica da se vjerovnik ugovorom obvezao izvesti radove u određenom vremenu, sama po sebi ne znači da on pretrpio štetu uslijed toga što određeno vrijeme nije radio zato jer tuženik nije izveo svoje radove prema dinamici kako je to predviđao vjerovnik.

Iz oba ugovora o izvođenju radova na tunelu Mala Kapela (list 8-10 spisa i 26-31 spisa) od 24. kolovoza 2002. godine koja se sadržajno razlikuju iako su oba potpisana od obje parnične stranke (stoga je neosnovan navod žalitelja da je on potpisao samo jedan ugovor) proizlazi da su stranke ugovorile jediničnu cijenu ugovorenih radova i to po jedinici m³ (članak 3. oba Ugovora-list 9 i 30 spisa). Iz oba navedena ugovora ne proizlazi da su stranke ugovorile da tužitelj ima pravo tuženiku zaračunati cijenu na ime čekanja mehanizacije i ljudi, već samo da se tužitelj obvezao radove izvesti u roku od maksimalno 3,5 sata za jedno miniranje (list 8 spisa), odnosno maksimalno u roku od 4 sata za svako miniranje (list 29 spisa).

Prema odredbi članka 262. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima vjerovnik u obveznom odnosu ovlašten je od dužnika zahtijevati ispunjenje obveze, a dužnik ju je dužan ispuniti savjesno u svemu kako ona glasi. Odredbom stavka 2. istoga članka Zakona određeno je kad dužnik ne ispuni obvezu ili zakasni s njezinim ispunjenjem, vjerovnik ima pravo zahtijevati i naknadu štete koju je uslijed toga pretrpio.

U konkretnom slučaju iz ugovora koje su stranke sklopile ne proizlazi da se tuženik obvezao tužitelju da će izvršavati miniranja 3-4 puta dnevno, pa da bi stoga povredom te ugovorne obveze tužitelju nastala šteta u vidu gomilanja sati stajanja mehanizacije i ljudi. Naime, tužitelj se jest obvezao da će u roku od 3,5/4 sata po izvršenom miniranju izvesti ugovorene radove, ali to samo po sebi ne znači da je tuženik u obvezi izvesti 3-4 miniranja dnevno za koliko je prema mišljenju sudskog vještaka „tužitelj sebi odredio vremenski ciklus bušenja, miniranja i čišćenja“ (list 62 spisa).

Ako je „tuženik bio svjestan da će takove situacije morati tužitelju priznati, jer je to bila prava volja ugovorenih stranaka“ što u svom usmenom iskazu danom na ročištu za glavnu raspravu od 5. rujna 2005. godine tvrdi sudski vještak (list 126 spisa) iako je nepoznato je li sudski vještak bio i svjedok prilikom sklapanja ugovora pa stoga nejasno kako on zna pravu volju stranaka prilikom sklapanja ugovora, sud prvog stupnja je prema ocijeni ovog suda tu pravu volju stranaka trebao utvrditi tijekom postupka što je propustio učiniti. Jednako tako, ako je „u praksi uobičajeno kod ugovaranja poslova na taj način, te posebno kod izvođenja takovih poslova“ da se predvide situacije čekanja mehanizacije koje tuženik mora tužitelju priznati što također u

svom usmenom iskazu tvrdi sudski vještak (list 126 spisa), a u podnesku od 29. travnja 2005. godine osporava tuženik (list 106 spisa), sud prvog stupnja je i to trebao ispitati. To međutim sud prvog stupnja nije učinio.

Prema mišljenju ovoga suda, tužitelj bi, u slučaju da dokaže da je prava volja ugovornih stranaka prilikom zaključenja ugovora bila da njegova mehanizacija i ljudstvo ugovoreni posao obavljaju bez čekanja, morao dokazati i ostale pretpostavke za štetu u smislu odredbe članka 154. Zakona o obveznim odnosima, a naročito da mu je uslijed čekanja nastala šteta. Tako bi npr. tužitelj morao dokazati da upravo zbog angažiranja strojeva i ljudi na gradilištu u tunelu Mala Kapela nije mogao sklopiti ugovore o obavljanju radova na drugim gradilištima odnosno da se nije mogao javljati na natječajе čime mu je nastala šteta u obliku izmakle koristi, a što je sam tužitelj tvrdio u svom podnesku od 13. siječnja 2005. godine (list 56 spisa).

Naime, sama činjenica da je tužiteljeva mehanizacija i ljudstvo nisu bili u potpunosti angažirani na gradilištu tunela Mala Kapela, samo po sebi ne znači da je tužitelj zbog toga pretrpio štetu. Naprotiv, tužitelj je tu štetu koju potražuje od tuženika zbog čekanja mehanizacije i ljudstva morao dokazati. To tužitelj u dosadašnjem tijeku postupka nije učinio, a niti je sud prvog stupnja ispitivao postojanje te štete u obliku izmakle koristi.

VTS RH, Pž-6074/05 od 14. ožujka 2006.

11.

OBVEZNO PRAVO – ZATEZNE KAMATE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 277.

Propisi o zateznim kamatama su prisilni propisi, pa stranka koja je došla u zakašnjenje s ispunjenjem novčane obveze duguje zatezne kamate i ako one nisu ugovorene.

Sud ne mora provođenjem dokaza ispitivati postojanje potraživanja kojeg je stranka istaknula u prigovoru radi prijeboja, ako je suprotna stranka istaknula prigovor zastare tog potraživanja, a taj je prigovor osnovan.

Člankom 277. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima («Narodne novine» broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 107/95, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01) propisano je da dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje, osim glavnice, i zateznu kamatu prema stopi utvrđenoj zakonom. Dakle, propisi o zateznim kamatama su prisilni propisi, a posljedice zakašnjenja dužnika određene su prisilnim propisima.

Činjenična osnova za utvrđenje osnovanosti zahtjeva u parnici u kojoj tužitelj zahtjeva isplatu zateznih kamata, a što je predmetno slučaj, je utvrđenje postojanja obveze tuženika za plaćanje novčanog iznosa i plaćanje sa zakašnjenjem, koje okolnosti ima

dokazati tužitelj, a konkretno, budući da se radi o sporu male vrijednosti, to mora učiniti do zaključenja glavne rasprave.

Sud prvog stupnja je valjano utvrdio kako je tužitelj dokazao osnovanost svog potraživanja, te je pravilnom primjenom navedenih odredaba Zakona o obveznim odnosima, pobijanu odluku donio pravilnom primjenom materijalnog prava.

Tuženik osnovanost tužiteljeva potraživanja, kako u svezi s osnovom, tako i s visinom, zapravo nije osporavao tijekom prvostupanjskog postupka, a to ne čini ni u žalbi. Glavni (i jedini) razlog osporavanja od strane tuženika je isticanje potraživanja prema tužitelju i stavljanje prigovora prijeloja, te se i žalbeni razlozi odnose upravo na te okolnosti. Naime, tuženik nalazi kako je sud prvog stupnja počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka ne ispitavši od njega predloženog svjedoka na okolnost postojanja potraživanja prema tužitelju, uslijed čega da je došlo i do pogrešne primjene materijalnog prava.

Analizirajući i ocjenjujući razloge sadržane u obrazloženju osporene presude, a u odnosu na navode žalitelja, a sve u svezi s relevantnim zakonskim odredbama, utvrđenje je suda drugog stupnja da žalitelj nije uspješno osporio prosudbe i utvrđenja prvostupanjskog suda koji je, u zakonito provedenom postupku, pravilnom primjenom materijalnog prava, ocijenio zahtjev tužitelja osnovanim.

Naime, pravilno ocijenivši i utvrdivši kako je tražbina koju tuženik ističe kao tražbinu prema tužitelju u vidu prijelojnog zahtjeva, zastarjela, žalbeni sud, a cijeneći cjelokupni dokazni supstrat predmetnog postupka i razloge koje je prvostupanjski sud dao o istom, zaključuje da neispitivanje svjedoka predloženog od tuženika na navedene okolnosti, nije ni moglo biti niti je bilo od utjecaja na donošenje pravilne i zakonite presude kakvom ocjenjuje pobijanu presudu. Stoga navedeno osporavanje žalitelja u žalbi nije kvalitativno takvo da bi bilo dostatno za učinkovito i argumentirano opovrgavanje prosudbi i utvrđenja suda prvog stupnja, te drugostupanjski sud utvrđuje da nije počinjena ni bitna povreda odredba parničnog postupka na koju se žalitelj poziva.

Stoga je, temeljem odredbe članka 368. stavak 1. Zakona o parničnom postupku, valjalo žalbu odbiti te presuditi kao u izreci.

VTS RH, PŽ-2011/03 od 18. listopada 2005. (TS Rijeka P-2015/02 od 4. veljače 2003.)

12.**OBVEZNO PRAVO – ZATEZNE KAMATE**

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 277.

Ako tužitelj, osim glavnog duga, osnovano potražuje i zatezne kamate, sud prvog stupnja u izreci presude mora navesti da je tuženik dužan isplatiti tužitelju zakonske zatezne kamate, a ne koristiti pojam «zz kamate».

Obračun kamata koji je glavno potraživanje mora biti dostavljen tuženiku kako bi se on mogao očitovati o pravilnosti tog obračuna.

Druga apsolutno bitna povreda postupka jest ona iz članka 354. stavak 2. točka 13. ZPP-a.

Navedeno stoga, jer pobijana odluka u izreci ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, a razlozi dani u obrazloženju pobijane odluke su nejasni i proturječni, isto tako o odlučnim činjenicama postoji proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava i samih tih isprava.

U izreci pobijane presude prvostupanjski sud je na novčane iznose koji čine sveukupni iznos glavnog duga, tužitelju u korist, kao sporedno potraživanje, dosudio „zz kamatu“. Taj izraz je nejasan i neodrediv, te se ne može točno utvrditi koju to kamatu je prvostupanjski sud tužitelju dosudio u korist na novčane iznose od 95.375,18 kn i 23.710,10 kn. Pojam zz kamata, u pravnom prometu između stranaka ne postoji, a pogotovo je nedopušteno to pisati u izreci presude. Radi toga, u slučaju pravomoćnosti i ovršnosti pobijane odluke, ovrha po toj presudi se ne bi mogla provesti, kako to određuje odredba članka 26. Ovršnog zakona. To stoga jer se ne znaju vrsta i opseg ispunjenja obveze tuženika u slučaju pravomoćnosti presude na navedene novčane iznose. Zbog toga, izreka pobijane presude ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati. (...)

U odnosu na dio tužbenog zahtjeva koji se odnosi na obračune zateznih kamata, osnovan je prigovor tuženika, te je tuženik u pravu kada traži, što prvostupanjski sud utvrđuje u obrazloženju svoje odluke, da mu tužitelj dostavi račune temeljem kojih je izvršio taj obračun.

Naime, kada se samostalno utužuje obračun kamata, kao glavno potraživanje, onaj koji utužuje po toj pravnoj osnovi, dužan je dokazati postojanje obveznog pravnog odnosa. To znači, da je tužitelj dužan priložiti sve isprave iz kojih je proizašao utuženi obračun kamata, kako bi mogući dužnik to mogao provjeriti. Teret dokaza (onus probandi) je u takvoj vrsti postupka na tužitelju. To što su pojedini brojevi računa i dani zakašnjenja, navedeni u obračunu kamata, ne znači da je time tužitelj dokazao svoje potraživanje po toj pravnoj osnovi.

U ponovnom suđenju, prvostupanjski sud, pazit će da izreka nove presude bude takva, da bude podobna za ovrhu, kako to određuje odredba članka 26. OZ-a. To znači, da prvostupanjski sud, u izreci odluke neće pisati kratice, a pogotovo ne kratice „zz kamata“. To stoga, jer je navođenje tih riječi nejasno i dvojbeno pa se ne zna koju kamatu bi tuženik tužitelju imao platiti.

U svezi utuženog dijela koji se odnosi na obračun kamata, pozvati će tužitelja da to svoje potraživanje dokaže ne samo obračunom kamata, nego da priloži i sve isprave iz kojih je proizašao utuženi obračun kamata. Utvrdit će, je li tuženik u obvezi platiti tužitelju utuženi iznos 95.375,18 kn koji se odnosi na utuženi račun. Pri tom će sud prvog stupnja imati u vidu je li tuženik od tužitelja primio svu robu navedenu u računu, kada ju je primio i na koji način. Osim toga, raspravit će i prigovor tuženika da je dogovoren rok plaćanja od tri mjeseca od ispostave računa za robu ...

VTS RH, Pž-376/03 od 13. rujna 2005. (TS Dubrovnik P-135/02 od 20. rujna 2002.)

13.

OBVEZNO PRAVO – ZATEZNE KAMATE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 277.

Propisi o zateznim kamatama su prisilni, pa nije moguće ugovoriti stopu zatezne kamate drukčiju od one propisane zakonom.

Ako su stranke ugovorile drukčiju stopu zatezne kamate, primjenjuje se stopa koja je propisana prisilnim propisom.

Napomena: Prema odredbi članka 29. stavka 3. Zakona o obveznim odnosima («Narodne novine» broj 35/05, dakle novoga ZOO-a) stranke mogu ugovoriti drukčiju stopu zatezne kamate.

Zatezne kamate su zakonom unaprijed određena naknada za korištenje određenog iznosa glavnica, pa je odredbom članka 277. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 – nastavno ZOO) određeno da dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje uz glavicu i kamate. Propisi o zateznim kamatama su prisilni (kogentni), što znači da nije dopušteno ugovaranje zateznih kamata u iznosu manjem ili većem od onoga koji je određen propisom te niti sud ne smije pružati sudsku zaštitu kamati koja nije obračunata u skladu sa zakonom. Stoga, ako su stranke ugovorom predvidjele stopu zakonske zatezne kamate koja suprotna prisilnom propisu, takova odredba ugovora je ništava (ali ta odredba ne čini čitav pravni posao ništavim – članak 103. stavak 1. i članak 105. stavak 1. ZOO-a). Stoga je prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo, kada je prihvatio vještački nalaz u djelu kojim je vještak prikazao izračun

zakonske zatezne kamate obračunate sukladno Zakonu o zateznoj kamati („Narodne novine“ broj 28/96) kojim je određeno da stopu zatezne kamate uređuje Uredbom izvršno tijelo (Vlada Republike Hrvatske), a ne u visini eskontne stope, koju je mjesečno utvrđivala Hrvatska narodna banka. Nisu osnovani ni žalbeni navodi tuženika kojima tvrdi da je vještak prekoračio granice svojega ovlaštenja ulazeći u primjenu materijalnog prava. Iz vještačkog nalaza je vidljivo da je vještak postupio prilikom izrade nalaza po pravilima struke jer je izričito se ograđujući od pravilne primjene materijalnog prava samo izvršio obračun kamata na način kako je to sukladno Zakonu o zateznim kamatama odnosno Uredbi o visini zakonske zatezne kamate, što je dalo izračun od 10.866,27 kn (...).

VTS RH, PŽ-1204/03 od 8. ožujka 2006.

14.

OBVEZNO PRAVO – ZATEZNE I UGOVORNE KAMATE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 277. i 400. stavak 1.

Zakonske zatezne kamate mogu se obračunavati konformnom metodom obračuna, ali samo za razdoblje do godine dana. Konformna metoda obračuna zakonskih zateznih kamata nije propisana za razdoblje dulje od godine dana, pa se za to razdoblje može primjenjivati samo proporcionalna metoda obračuna kamata.

Međutim, ugovorne kamate (ako ih nije ugovorila banka i druga bankarska organizacija) uopće se ne mogu obračunavati konformnom metodom obračuna kamata niti za razdoblje do godine dana, niti za dulje vremensko razdoblje. Ugovorne kamate mogu se obračunavati isključivo proporcionalnom metodom obračuna kamata.

Međutim, žalbene navode tuženika koji se odnose na prigovore na nalaz i mišljenje sudskog vještaka odnosno na pogrešno utvrđenu visinu potraživanja jer su kamate obračunate konformnom metodom te je sudski vještak neosnovano obračunao i porez na dodanu vrijednost, ovaj sud smatra osnovanim. Štoviše, mišljenje je ovoga suda da nalaz i mišljenje sudskog vještaka ima i drugih nedostataka pored onih na koje osnovano ukazuje žalitelj.

Naime, postoje dvije vrste kamata: zakonske (zatezne) i ugovorne kamate. Zakonske kamate su po pravnoj prirodi *ius cogens*, pa je stoga isključena autonomija volje ugovornih strana u pogledu određivanja visine zatezne kamate. Stopu zakonske kamate može propisivati isključivo zakonodavac odnosno Vlada Republike Hrvatske svojom Uredbom, a te kamate sukladno odredbi članka 277. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima «nastaju» kada dužnik dođe u zakašnjenje s ispunjenjem svoje novčane obveze. Nasuprot zakonskim, ugovorne su kamate izraz autonomije volje

ugovornih strana u smislu odredbe članka 20. Zakona o obveznim odnosima s izuzećem ograničenja iz članka 400. Zakona o obveznim odnosima, te one teku od trenutka uzimanja kapitala, pri čemu je nebitno je li kapital dat u stvarima ili novcu.

Prema tome, obzirom da je u ovom sporu obveza tuženika novčana obveza, te da su stranke ugovorile ugovornu kamatu, tužitelj ima pravo potraživati od tuženika i zakonsku zateznu kamatu od trenutka tuženikova dolaska u zakašnjenje, i ugovornu kamatu od trenutka potpisa ugovora o kupoprodaji nekretnine (članak 4. Ugovora o dugoročnom kreditu s valutnom klauzulom – list 16 spisa) odnosno od trenutka sklapanja Ugovora o dugoročnom kreditu s valutnom klauzulom budući da je taj ugovor sklopljen nakon sklapanja kupoprodajnog ugovora; dakle, tužitelj ima pravo potraživati ugovornu kamatu od 15. svibnja 1997. godine.

Sukladno tome, osnovani su svi žalbeni navodi žalitelja koji se odnose na vještakov obračun ugovornih kamata premda se žalitelj pogrešno poziva na Vjerodostojno tumačenje članka 3. stavak 1. Zakona o zateznim kamatama. Naime, odredbom članka 3. stavak 1. Zakona o zateznim kamatama koji se primjenjivao u vrijeme sklapanja ugovora o dugoročnom kreditu s valutnom klauzulom određen je način obračuna zakonske, a ne i ugovorne kamate koju je vještak isključivo utvrđivao. Navedenom zakonskom odredbom predviđeno je da se zakonske kamate utvrđuju za razdoblje kraće od godine dana primjenom konformnog načina obračuna. Premda zakonodavac nije propisao način obračuna zakonskih kamata za razdoblje dulje od godine dana tumačenjem članka 3. stavak 1. Zakona o zateznim kamatama argumentum ad contrarium proizlazi da se konformna metoda obračuna kamata za vrijeme važenja tog Zakona nije mogla primjenjivati za razdoblje dulje od godine dana, već se za to razdoblje mogla primjenjivati samo proporcionalna metoda obračuna kamata. Ovaj sud naglašava da je identičan način obračuna zakonskih kamata za razdoblje dulje i kraće od godine dana sada propisan u članku 3. stavak 2. i 3. Zakona o kamatama (Narodne novine broj 94/04)

Za razliku od zakonskih zateznih kamata čija se metoda obračuna i stopa utvrđuje posebnim zakonom (članak 277. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima), najviša stopa ugovorne kamate do stupanja na snagu Zakona o kamatama (članak 5.) nije bila propisana posebnim zakonom, pa se stoga u odnosu na pojedince primjenjivala stopa koja nije mogla biti veća od kamatne stope koja se u mjestu ispunjenja plaća na štedne uloge po viđenju (članak 399. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima), a u odnosu na pravne osobe stopu najviše ugovorne kamate određivala je sudska praksa budući da prije donošenja Zakona o kamatama nije bio donesen poseban zakon koji bi propisivao najvišu ugovornu kamatnu stopu (članak 399. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima).

Međutim, za razliku od stope ugovorne kamate koja nije propisana Zakonom o obveznim odnosima, Zakon o obveznim odnosima u odredbi članka 400. stavak 1. izričito predviđa zabranu konformnog načina obračuna ugovornih kamata; ta zabrana ne odnosi se jedino na kreditno poslovanje banaka i bankarskih organizacija (članak 400. stavak 3. Zakona o obveznim odnosima).

U konkretnom slučaju stranke su ugovorile promjenjivu kamatnu stopu ugovorne kamate 12 % godišnje u skladu s odlukom o kamatama Zagrebačke banke (članak 3.

Ugovora o kreditu). Budući da ni jedna stranka nije banka ni bankarska organizacija, a što u ovom postupku nije sporno, stranke sukladno odredbi članka 400. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima nisu mogle ugovoriti da će na kamatu, kada dospije na isplatu, početi teći kamata ako ne bude isplaćena. Zato niti tužitelj nije mogao tuženiku obračunati ugovornu kamatu primjenom konformnog načina obračuna kamata, a što je u konkretnom slučaju učinio.

Naime, premda je vještak prilikom izračuna visine ugovorne kamate istu obračunavao za razdoblje svake pojedine godine (npr. od 15. svibnja 1998. do 15. svibnja 1999., od 15. svibnja 1999. do 15. svibnja 2000. godine), vještak nije mogao primijeniti konformni način obračuna kamata ni za to razdoblje budući da je ispitivao samo visinu ugovornih, a ne zakonskih kamata. Stoga je i sud prvog stupnja smatrajući da se «prilikom obračuna kamata do godine dana može primijeniti konformna metoda, a prema tada važećem Zakonu o zateznim kamatama» pogrešno primijenio materijalno pravo; sud je naime u tom dijelu trebao primijeniti odredbu članka 400. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima koji isključuje konformnu metodu obračuna ugovornih kamata.

VTS RH, Pž-60/05 od 27. rujna 2005. (TS Zagreb P-8192/2002 od 27. listopada 2004.)

15.

OBVEZNO PRAVO – PRAVO ZADRŽANJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 286.

U slučaju kad je potraživanje zakupodavca veće od potraživanja zakupca, zakupac se ne može pozivati na pravo zadržanja (retencije), čak niti u slučaju ako je zakupodavac nesposoban za plaćanje.

Tuženik se neosnovano poziva i na pravo zadržanja temeljem odredbe članka 83. točka 3. Stečajnog zakona u svezi članka 286. Zakona o obveznim odnosima. Naime, navedenom odredbom Zakona o obveznim odnosima propisano je da vjerovnik dospjelog potraživanja u čijim se rukama nalazi neka dužnikova stvar ima pravo zadržati je dok mu ne bude isplaćeno potraživanje (stavak 1.), odnosno ako je dužnik postao nesposoban za plaćanje, vjerovnik može vršiti pravo zadržanja iako njegovo potraživanje nije dospjelo (stavak 2.).

Tuženik svoje pravo zadržanja temelji na potraživanju kojeg je prijavio u stečajnom postupku nad tužiteljem u ukupnom iznosu (glavnica i kamate) 3.747.056,24 kn (list 46. spisa), a kojeg je stečajni upravitelj tužitelja u tom postupku osporio, pa temeljem navedenog sud prvog stupnja smatra da navedeno potraživanje nije dospjelo. Za razliku od suda prvog stupnja koji smatra da time što je potraživanje tuženika prema tužitelju nije priznato u stečajnom postupku, pa time nije dospjelo, ovaj sud je mi-

šljenja da osporavanje tuženikova potraživanja od strane stečajnog upravitelja tužitelja nema utjecaja na dospelost samog potraživanja. Štoviše, žalitelj osnovano ukazuje na odredbu članka 286. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima prema kojoj bi on mogao vršiti pravo zadržanja iako njegovo potraživanje nije dospjelo, a budući da je tužitelj u stečaju i kao takav nesposoban za plaćanje.

Međutim, neovisno o tome postoji li tuženikovo potraživanje prema tužitelju ovaj sud smatra da tuženik nema pravo retencije predmetnog poslovnog prostora. Naime, ne ulazeći ovom prilikom u to postoji li tuženikovo potraživanje prema tužitelju (prema zaključku stalnog sudskog vještaka K. P. provedenog u kaznenom postupku pred Županijskim sudom u Rijeci navedeno potraživanje naplaćeno je putem akceptnog naloga 3661474 – list 31 i 33-34. spisa), jer će se to ispitati u stečajnom postupku, tuženik nema pravo retencije poslovnog prostora iz razloga jer je njegovo dugovanje prema tužitelju znatno više od potraživanja kojeg je prijavio u stečajnom postupku. Iz zaključka sudskog vještaka provedenog u kaznenom postupku pred Županijskim sudom u Rijeci (list 30-36. spisa), a kojeg tijekom postupka tuženik nije osporio, proizlazi da tuženik duguje tužitelju s osnova stjecanja nepripadne imovinske koristi iznos od 1.360.350,04 kn (list 31. spisa), iznos od 2.730.920,73 kn s osnova neplaćenih kupljenih proizvoda s kamatom (list 32. spisa), te neplaćenu zakupninu temeljem ugovora o zakupu od 23. prosinca 1993. godine u iznosu od 287.862,99 kn (list 32. spisa). Prema tome, tuženikovo dugovanje prema tužitelju premašuje iznos potraživanja kojeg je prijavio u stečajnom postupku.

Iako tuženikovo potraživanje prema tužitelju nije prestalo budući da prema stanju spisa nije dana izjava o prijeboju u smislu odredbe članka 337. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima, mišljenje je ovog suda da se tuženik neosnovano poziva na odredbu članka 83. točka 3. Stečajnog zakona u svezi odredbe članka 286. Zakona o obveznim odnosima i to zbog odredbe članka 13. Zakona o obveznim odnosima kojom je propisano je da je zabranjeno vršenje prava iz obveznih odnosa protivno cilju zbog kojeg je ono zakonom ustanovljeno ili priznato.

U konkretnom slučaju, tuženik temelji svoje pravo zadržanja na potraživanju čija visina je znatno niža od potraživanja kojeg tužitelj ima prema tuženiku. Prema tome, neovisno o tome što nije dana izjava o prijeboju do visine tuženikove tražbine (ako uopće tražbina tuženika i postoji) tuženik zloupotrebljava pravo zadržanja budući da je njegovo dugovanje prema tužitelju znatno veće od svog potraživanja čije ispunjenje nastoji osigurati putem prava zadržanja predmetnog poslovnog prostora. Upravo zbog navedenog sud tuženiku ne može pružiti pravnu zaštitu retencije poslovnog prostora na koju se pozivao tijekom prvostupanjskog i drugostupanjskog postupka.

Slijedom navedenog valjalo je odbiti žalbu tuženika kao neosnovanu i potvrditi pobijanu presudu suda prvog stupnja, a temeljem odredbe članka 368. stavak 2. Zakona o parničnom postupku.

VTS RH, Pž-2374/04 od 6. prosinca 2005. (TS Rijeka P-177/03 od 24. veljače 2004.)

16.

OBVEZNO PRAVO – URAČUNAVANJE KAMATA I TROŠKOVA**Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)****Članak 313.****Pretpostavka za uračunavanje kamata i troškova je njihova dospelost.****Vjerovnik ne može tijekom parničnog postupka uračunati dužniku parnične troškove budući da ti troškovi dopijevaju tek okončanjem postupka kada ih sud svojom odlukom utvrdi.**

Prema odredbi iz članka 354. stavak 2. točka 7. ZPP-a bitna povreda odredaba parničnog postupka uvijek postoji „...ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem... nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom...“. U konkretnom slučaju sud je počinio ovu povredu propustivši omogućiti tuženiku da se izjasni o tužiteljevom priznanju uplate duga i prava na uračunavanje. Tužitelj se tek na ročištu održanom 24. studeni 2004. godine pozvao na pravo uračunavanja i tek na tom ročištu to uračunavanje izvršio. Sud je zaključio glavnu raspravu bez da je tuženiku omogućio izjasniti se o načinu uračunavanja i izračunu.

Osim toga, prvostupanjski sud je zbog pogrešnog tumačenjem materijalnog prava iz odredbe čl. 313. ZOO propustio svojoj odluci dati valjane razloge. Sud je u pravu kada kaže da vjerovniku – u slučaju konkurencije glavnog i sporednog potraživanja („...ako dužnik pored glavnice duguje i kamate i troškove...“) – pripada pravo na uračunavanje i to tako što se prvo otplaćuju troškovi, zatim kamate i napokon glavnica. Međutim, pretpostavka za uračunavanje ovih tražbina je njihova dospelost. U konkretnom slučaju – troškovi postupka nisu dospjeli na naplatu – jer još ni nisu utvrđeni sudskom odlukom, a ponajmanje je protekao rok za njihovo dobrovoljno plaćanje. Dakle, u trenutku kad je uračunavao primljenu uplatu tužitelj još uvijek nije prema tuženiku imao dospjelu tražbinu s temelja troškova postupka, pa primljenom uplatom nije mogao zatvoriti eventualnu buduću tuženičkovu obvezu.

Valjalo je slijedom rečenog uvažiti žalbu kao osnovanu i temeljem čl. 369. st. 1. ZPP-a pobijanu presudu ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

U nastavku postupka prvostupanjski sud će zakazati novo ročište za glavnu raspravu na kojem će provesti dokazni postupak u vezi s činjenicom djelomične isplate utužene obveze, a nakon toga donijeti novu odluku o osnovanosti tužbenog zahtjeva.

VTS RH, PŽ-1961/05 od 22. ožujka 2006.

17.

OBVEZNO PRAVO – UGOVORNI I JEDNOSTRANI PRIJEBOJ**Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)****Članak 336.****Za razliku od jednostranog prijeboja, ugovorni prijeboj ovisi o volji obje ugovorne stranke. Kod ugovornog prijeboja ne moraju biti ispunjeni uvjeti koje zakon predviđa za jednostrani prijeboj.**

Neosnovano tuženik u žalbi ističe da je pogrešno obračunat tijek kamata u ovom slučaju. Naime, postoji ugovorna kompenzacija i jednostrana kompenzacija. Kod ugovorne kompenzacije, s obzirom da su ugovorne strane slobodne u uređivanju svojih obveznih odnosa, one se mogu i sporazumjeti o prijeboju svojih međusobnih potraživanja putem novo sklopljenog ugovora. Tu ni jedna od stranaka nije prisiljena na kompenzaciju već do nje dolazi dobrovoljno, pa u pogledu nje nema onih ograničenja koja postoje kod jednostrane kompenzacije. Potraživanja moraju biti uzajamna, ali nije potrebno niti da su istorodna niti dospjela, a nema zapreke prijeboju ni zastarjelih potraživanja kao niti da u prijeboju sudjeluje više od dvije osobe. Učinci ugovornog prijeboja ne nastupaju od trenutka kad su se ostvarile pretpostavke, već od trenutka koji stranke odrede u svom sporazumu, a ako u njemu nisu ništa o tome odredile, kompenzacija proizvodi učinke od trenutka sklapanja sporazuma.

Kod jednostrane kompenzacije, dovoljno je da se ispune zakonom predviđeni uvjeti za prijeboj te da jedna strana izjavi drugoj da vrši prebijanje svog potraživanja s onim potraživanjem koje prema njoj ima druga strana. Nakon izjave o prijeboju smatra se da je prijeboj nastao onog časa kad su se stekli uvjeti za to.

No, da bi došlo do prijeboja potrebno je da se ispune određene pretpostavke koje su i izričito predviđene u članku 336. ZOO-a. Prvenstveno potraživanje i protupotraživanje moraju u trenutku prijeboja pravno postojati, dakle tražbine moraju stvarno postojati i moraju biti dospjele. Nadalje potraživanja moraju biti uzajamna, odnosno mora postojati dvostranoobvezni pravni odnos, temeljem kojeg su strane istovremeno međusobni vjerovnici i dužnici. Dakle, sa vjerovnikovim potraživanjem se može prebiti samo potraživanje koje dužnik ima prema vjerovniku, a ne i potraživanje koje prema vjerovniku ima neka treća osoba /tzv. posredna kompenzacija/, jer takav prijeboj u pravilu nije dopušten. Pored navedenog potraživanja koja imaju stranke moraju biti istovrsna, odnosno činidbe njihovih obveza moraju biti generične i sastojati se u zamjenjivim stvarima istog roda, kao npr. novac, žito, brašno. Istovrsna potraživanja moraju imati i istu kvalitetu. No, potraživanja ne moraju potjecati iz iste pravne osnove, jer se za jednostrani prijeboj ne traži da postoji tzv. koneksitet potraživanja. Ova istovrsnost je uvjet za prijeboj, jer se zahtjeva da stranke izvršenim prebijanjem postignu isto ono što bi postigli i stvarnim neposrednim ispunjenjem obveze, a to se može ostvariti samo točnim izvršenjem sadržaja postojeće obveze. Daljnji uvjet za prijeboj je u tome da su pravno postojeća, uzajamna i

istovrsna potraživanja istovremeno i dospjela, odnosno da su rokovi za dobrovoljno ispunjenje postojećih obveza već nastupili i kod potraživanja i protupotraživanja pošto se radi o dvostrukom ispunjenju međusobno postojećih obveza. Dospjelim smatramo ono potraživanje čije ispunjenje vjerovnik već može zahtijevati od dužnika. Potraživanja moraju biti podobna za prijeboj. U određenom je broju slučajeva, kompenzacija zakonom isključena, mada su inače ispunjene sve pretpostavke za nju.

VTS RH, Pž-5339/05 od 11. listopada 2005. (TS Karlovac P-158/04 od 27. lipnja 2005.)

18.

OBVEZNO PRAVO – PRESTANAK OBVEZE MULTILATERALNIM PRIJEBOJEM

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 336. i 337.

Obveza prestaje multilateralim prijebojem kada banka provede obračunsko plaćanje.

Osim navedenog, prema mišljenju ovoga suda sud prvog stupnja je zanemario bitnu činjenicu da tuženik prestanak tužiteljeva potraživanja dokazuje višestrukom (multilateralnom) kompenzacijom budući da je u istoj, osim ovdje parničnih strana, sudjelovalo i trgovačko društvo B. d.d.. Naime, kada se radi o kompenzaciji između dvije stranke potrebno je da se ispune pretpostavke iz članka 336. Zakona o obveznim odnosima, a to su: a) istovrstnost potraživanja (dakle, da oba potraživanja glase na novac ili druge zamjenjive stvari iste vrste i iste kakvoće), b) dospelost obaju potraživanja, c) utuživost, što znači da potraživanja moraju biti takva da se mogu ostvariti i sudskim putem i d) uzajamnost (stranke moraju biti uzajamno i izravno vjerovnik i dužnik). Osim ovih pretpostavki za nastupanje kompenzacije potrebna je još jedna pretpostavka, a to je da jedna strana izjavi drugoj da vrši prijeboj (članak 337. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima). Međutim, nakon te izjave jedne strane, smatra se da je prijeboj nastao kada su se stekli uvjeti iz članka 336. Zakona o obveznim odnosima (članak 337. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima).

Prema navedenom, kod prijeboja (kompenzacije) u kojem sudjeluju samo dva sudionika sukladno odredbi članka 337. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima prijeboj nastaje u trenutku kada su se stekli uvjeti za to neovisno o činjenici kada je jedna strana drugoj izjavila da vrši prijeboj; trenutkom nastupanja uvjeta za prijeboj (uz uvjet da je kasnije dana izjava o vršenju prijeboja) stranke su jedna drugoj ispunile tražbine.

Kod kompenzacije u kojoj sudjeluje više subjekata (višestruka ili multilateralna kompenzacija) svaki od sudionika kompenzacije ne mora biti (a najčešće i nije) istodobno vjerovnik i dužnik ostalih sudionika (dakle, ne traži se uzajamnost kao pret-

postavka valjanog prijeloja). Zbog toga nije moguće da jedna strana izjavi drugoj da vrši prijeloj potraživanja (članak 337. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima). Tu kompenzaciju odnosno obračunsko plaćanje prema članku 26. stavak 2. Zakona o platnom prometu u zemlji („Narodne novine“ broj 117/01) provodi banka i ona je provedena tek danom obračuna kojeg provede banka; tada naime prestaju tražbine obuhvaćene tom kompenzacijom.

Budući da spisu ne prileži obračun banke o provedenoj multilateralnoj kompenzaciji nije moguće utvrditi datum podmirenja tuženikove obveze tužitelju, pa stoga niti ispitati da li je ta kompenzacija i provedena, te sukladno tomu je li tuženik, makar i djelomično, ispunio svoju obvezu putem kompenzacije.

Stoga je temeljem odredbe članka 369. stavak 1. Zakona o parničnom postupku valjalo usvojiti žalbu tužitelja, ukinuti prvostupanjsku presudu i predmet vratiti sudu prvog stupnja na ponovan postupak.

VTS RH, Pž-1339/04 od 11. listopada 2005. (TS Karlovac P-299/03 od 20. siječnja 2004.)

19.

OBVEZNO PRAVO – PRIGOVOR PRIJEBOJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 336. i 337.

Ako dužnik istakne građanskopravni prigovor prijeloja sud je dužan ispitati je li vjerovnikovo potraživanje doista prestalo prijelojem. Teret dokaza da je došlo do građanskopravnog prijeloja je na dužniku koji mora dokazati sve zakonske pretpostavke za prijeloj uključujući i to da je vjerovniku dao izjavu o prijeloju.

Međutim, osnovano žalitelj ističe da prvostupanjski sud nije cijenio prigovor tuženika da je po osnovi prava na ugovornu kaznu zbog zakašnjenja tužitelja s izvođenjem radova, zadržao upravo iznos od 247.612,83 kn, jer je člankom 6. Ugovora određena visina ugovorne kazne od 1 %o za svaki dan zakašnjenja, ali ne više od 10% ugovorene vrijednosti radova. Sud prvog stupnja izrazio je stajalište da nije odlučivao o navedenom tuženikovom prigovoru jer tuženik nije istaknuo niti prigovor prijeloja niti protutužbeni zahtjev.

Pravna teorija i sudska praksa razlikuju građanskopravno prebijanje (compensatio civilis) i prebijanje u parnici odlukom suda (compensatio per judicen). Građanskopravno prebijanje tzv. civilna kompenzacija uređeno je odredbama članka 336. do 343. ZOO-a. Kad dva pravna subjekta steknu jedan prema drugome istovrsna i dospjela potraživanja, to dovodi do ukidanja uzajamnih ovlaštenja i obveza (prijeloja) do visine do koje su uzajamna potraživanja po iznosu jednaka, Sam susret potraživanja nema konstitutivan značaj, već je potrebno da jedan od sudionika

izjavom danom onom drugom proizvede konstitutivni učinak, te tada prestanak uzajamnih potraživanja nastaje u trenutku kad su se potraživanja realno susrela.

Ako je izjava o prijebiju dana, a jedan od sudionika ipak u parnici zatraži ispunjenje obveze, tuženik koji se poziva na prebijanje može se braniti prigovorom da je tužiteljevo potraživanje nastalo i postojalo, ali da je naknadno prestalo zbog nastanka tuženikova potraživanja prema tužitelju i izjave o prijebiju. U tom slučaju se tuženik ne brani tvrdnjom da i on ima prema tužitelju svoj zahtjev, već da su prijebijem prestala ovlaštenja obiju stranaka, pa da je i tužbeni zahtjev neosnovan.

Nasuprot tome kod tzv. sudske kompenzacije, tuženik ne osporava postojanje tužiteljeva potraživanja zbog izvanprocesnog (građanskopravnog) prebijanja, nego u prigovoru, za slučaj da sud utvrdi postojanje tužiteljeva potraživanja, ističe postojanje svog kompenzabilnog, ali još nekompenziranog zahtjeva, pa traži od suda da presudom izvrši prebijanje ovih potraživanja i da nakon toga odbije tužiteljev zahtjev. Tuženik se u ovom slučaju poziva na potraživanje radi prebijanja do kojega još nije došlo. Riječ je o procesnom prigovoru koji nema konstitutivan značaj, nego tek predstavlja osnovu za prijebij konstitutivnom odlukom suda. Tada sud temeljem članka 338. stavak 3. ZPP-a mora deklaratornim odlukama utvrditi postojanje ili nepostojanje potraživanja istaknutog radi prebijanja, a ako utvrdi postojanje potraživanja izvršiti prebijanje.

U konkretnom predmetu tuženik doista nije istaknuo procesni prigovor radi prebijanja, ali iz sadržaja tuženikova prigovora istaknutog u prvostupanjskom postupku, kao i u žalbenim navodima, proizlazilo bi da je tuženik istaknuo prigovor da je došlo do građanskopravne kompenzacije, čime bi prestalo i tužiteljevo potraživanje po osnovi članka 26. Ugovora o građenju i tuženikovo potraživanje po osnovi članka 6. Ugovora o građenju do kojega je došlo izvan ove parnice.

Prvostupanjski sud zbog pogrešnog pravnog pristupa nije utvrđivao odlučne činjenice radi utvrđenja osnovanosti prigovora da je tužiteljevo potraživanje prestalo građanskopravnim prebijanjem, pa je činjenično stanje ostalo nepotpuno utvrđeno, pa time i materijalno pravo pogrešno primijenjeno. Valja reći da tuženik mora dokazati osnovanost svog prigovora, što znači dokazati da je dao izjavu o prijebiju kao i osnovanost njegovog potraživanja prema tužitelju, u konkretnom slučaju je to da je imao pravo na ugovornu kaznu.

VTS RH, Pž-7060/02 od 4. listopada 2005. (TS Zagreb P-971/02 od 28. svibnja 2002.)

20.

OBVEZNO PRAVO – PRESTANAK OBVEZE PRIJEBOJEM

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 337. stavak 2.

Prijebojem obveza prestaje kad su se stekli zakonski uvjeti za to, pa sukladno tome i do tog trenutka teku zatezne kamate, a ne do trenutka kada je jedna strana izjavila drugoj da obavlja prijeboj ili do trenutka provedbe prijeboja u knjigovodstvu stranaka.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za isplatu zatezne kamate obračunate u apsolutnom iznosu s procesnom kamatom tekućom od podnošenja zahtjeva sudu do isplate (članak 279. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99 - u daljnjem tekstu ZOO). Među strankama nije sporna osnova, već visina obračuna kamata. Naime, tuženik tvrdi da je tužitelj pogrešno obračunao kamate uzimajući rok plaćanja računa 15 dana od izdavanja računa, a da je rok plaćanja bio ugovoren 30 dana od dana izdavanja računa, kao i da su računi plaćani kompenzacijom, pa da primjenom članka 337. ZOO-a tužitelj nema pravo na zateznu kamatu.

Tužitelj je u prvostupanjskom postupku učinio nespornim da je doista svaka novčana obveza po računima dospijevala u roku od 30 dana od dana izdavanja računa, a iz priložene dokumentacije prvostupanjski sud je utvrdio da su neke od obveza prestale međusobnim prijebojem, (...).

Međutim, kod prijeboja prema članku 336. ZOO-a dužnik može izvršiti prijeboj potraživanja koje ima prema vjerovniku s onim što ovaj potražuje od njega, ako su oba dospjela, time da se smatra da je prijeboj nastao onog časa kad su se stekli uvjeti za to (članak 337. stavak 2. ZOO-a). U tom slučaju i zatezne kamate teku do trenutka kad su se stekli uvjeti za prijeboj jer su obveze u tom trenutku prestale, a ne do trenutka kada je jedna strana izjavila drugoj da vrši prijeboj ili do provedbe u knjigovodstvu stranaka.

U odnosu na navedeno pravilno je prvostupanjski sud obvezao tužitelja dostaviti potrebnu dokumentaciju u izvorniku ili u čitkoj preslici, budući iz priloženih nečitkih preslika nije moguće utvrditi do kojega dana su tekle zatezne kamate na potraživanje tužitelja koje je prestalo prijebojem s tuženikovim protupotraživanjem, a niti dan dospelosti svakog pojedinog potraživanja, na temelju čega bi se izvršio pravilan obračun zatezne kamate.

VTS RH, Pž-6992/02 od 13. rujna 2005. (TS Zagreb broj P-1095/98 od 15. listopada 2002.)

21.

OBVEZNO PRAVO – PRIJEBOJ ZASTARJELE TRAŽBINE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 339. stavak 1.

Dug se može prebiti sa zastarjelim potraživanjem ako to potraživanje u času kad su se stekli uvjeti za prijeboj još nije bilo zastarjelo, dakle ako zastare nije bilo u momentu (presumiranog) prijeboja..

U ovom se predmetu radi o sporu male vrijednosti prema odredbi čl. 502. st. 1. ZPP, pa se sukladno odredbi čl. 467. st. 1. ZPP presuda ne može pobijati zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, a što žalitelj čini predmetnom žalbom. Pri tome valja i istaknuti da tužitelj tijekom prvostupanjskog postupka uopće nije osporavao činjenicu da je od tuženika kupio i primio robu za cijenu od 13.901,12 kn na koju se odnosi protutužbeni zahtjev, kao što to sada čini u žalbi, već je u odnosu na tuženikovo potraživanje isplate te cijene isticao prigovor proteka trogodišnjeg zastarnog roka iz odredbe čl. 374. st. 1. ZOO. Međutim, pravilno je prvostupanjski sud primijenio odredbu čl. 339. st. 1. ZOO prema kojoj se dug može prebiti i sa zastarjelim potraživanjem, ako ono još nije bilo zastarjelo u času kad su se stekli uvjeti za prijeboj. U prvostupanjskom je postupku utvrđeno da tuženikovo potraživanje koje je dospjelo 1. studenog 1999. godine nije bilo zastarjelo u času dospjeća tužiteljevog potraživanja (studen 2001. godine), jer u trenutku kad su se stekli uvjeti za prijeboj, a to je trenutak nastanka kasnijeg, u ovom slučaju tužiteljevog potraživanja, još nije protekao trogodišnji zastarni rok iz odredbe čl. 374. st. 1. ZOO koji se primjenjuje i na zastaru tuženikovog potraživanja, pa je pravilno prvostupanjski sud istaknuti prigovor zastare ocijenio neosnovanim.

VTS RH, Pž-350/05 od 28. rujna 2005. (TS Osijek P-828/04 od 10. prosinca 2004.)

22.

OBVEZNO PRAVO – ZASTARA OSIGURANOG POTRAŽIVANJA

Zakon o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 368.

Vjerovnik čije je pravo osigurano hipotekom može svoju tražbinu namiriti iz opterećene nekretnine čak i u slučaju kad je njegova tražbina zbog proteka vremena zastarjela.

Prema obrazloženju pobijane odluke prvostupanjski sud primijenio je odredbu članka 368. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91,

111/93 i 112/99, u daljnjem tekstu: ZOO), te odredbu članka 154. stavak 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 111/99, 88/01 i 117/03, u daljnjem tekstu: ZPP). Primijenjene su i odredbe Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima.

Tako je prvostupanjski sud odlučio jer je utvrdio da prigovor zastare potraživanja nije osnovan, a prilikom odlučivanja o tom prigovoru primijenio je odredbu članka 368. ZOO-a. Tijekom suđenja utvrđeno je da je prvotuženik od tužitelja primio novčani iznos kredita u protuvrijednosti kuna, a da tužitelju nije vratio niti jednu ratu iz tog kredita. Drugotuženica je bila jamac-platac po kreditu. Kao osiguranje potraživanja po kreditu na nekretninama tuženika upisana je hipoteka u korist tužitelja. Odluka o troškovima donesena je prema članku 154. stavak 1. ZPP-a.

(...).

Ispravno je prvostupanjski sud raspravio i odbio istaknuti prigovor zastare potraživanja primijenivši pri tom odredbu članka 368. stavak 1. ZOO-a. To stoga, jer u obveznopravnom odnosu između stranaka gdje je tužitelj vjerovnik je potraživanje tužitelja osigurano zalogom, odnosno hipotekom. Stoga prema toj zakonskoj odredbi tužitelj koji je vjerovnik može se namiriti samo iz opterećene stvari ako je njegovo pravo upisano u javnoj knjizi. Tužiteljevo pravo je upisano u javnoj knjizi. Dakle, bez obzira i kad protekne vrijeme zastare, tužitelj se može namiriti na navedeni način. Tužitelj upravo traži namirenje sudskom prodajom založenih nekretnina, a što je u skladu s člankom 368. stavak 1. ZOO-a. Na listu 15 prvostupanjskog spisa je zapisnik od 25. ožujka 2003. godine gdje je prvotuženik izjavio da je primio iznos kredita od tužitelja i da isti nije vratio. Iz toga proizlazi da je prvotuženik priznao da je dužnik prema tužitelju u obveznopravnom odnosu.

VTS RH, Pž-4378/05 od 7. ožujka 2006.

23.

OBVEZNO PRAVO – ZASTARA KAMATA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 369.

Zastarom glavnog potraživanja zastarjela su i sporedna potraživanja – kamate.

Slanje obračuna kamata drugoj ugovornoj stranci bez podizanja tužbe ili priznanja duga od strane te ugovorne stranke ne prekida tijek zastare.

Iz spisa, tj. iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da tužitelj potražuje od tuženika iznos temeljem obračuna zatezних kamata a temeljem računa koji su dospjeli od 6.10.1998. do 1.7.2001. godine, a koji su plaćeni od 31.10.1998. godine do 20.7.2001. godine, a tužba je u ovoj pravnoj stvari podnijeta dana 22.7.2004. godine.

Stoga je pravilno sud prvog stupnja primijenio materijalno pravo kada je odbio tužitelja s tužbom i tužbenim zahtjevom u skladu s čl. 369. i 374. st. 1. ZOO-a iz razloga što je nastupila zastara potraživanja tužitelja.

Neosnovano tužitelj u tužbi iznosi da je zastarijevanje u ovoj pravnoj stvari započelo teći tek od dana kada je tužitelj samoinicijativno izvršio obračun kamata i pozvao tuženika na plaćanje. Naime, kamate zbog zakašnjenja u plaćanju su sporedno potraživanje, te slijede pravnu sudbinu glavnog potraživanja, a kako su zakonske odredbe o zastari potraživanja prisilne prirode, ne može ih jedna stranka bez zakonom priznatog načina sama mijenjati. Naime, da bi došlo do prekida tijekom zastare potrebno je da dužnik prizna dug (čl. 387. ZOO-a) ili da tužitelj podnese tužbu pred sudom ili drugim nadležnim tijelom (čl. 388. ZOO-a), stoga samo slanje obračuna kamata ne može dovesti do izmjene prisilnih propisa glede tijekom zastarnog roka.

VTS RH, PŽ-3139/05 od 20. rujna 2005. (TS Rijeka P-1977/04 od 07. ožujka 2005.)

24.

OBVEZNO PRAVO – ZASTARA POTRAŽIVANJA IZ RADNOG ODNOSA

Zakon o radu (Narodne novine broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 114/03, 142/03)

Članak 131.

Potraživanje iz radnog odnosa zastarijeva za tri godine.

Iz spisa proizlazi da je tužitelj dana 25. siječnja 2002. godine podnio Općinskom sudu u Zadru tužbu kojom od tuženika potražuje iznos od 26.720,00 kn na ime neisplaćene plaće, iznos od 18.380,00 kn na ime neisplaćene otpremnine, iznos od 21.420,00 kn na ime neisplaćene jubilarne nagrade, iznos od 16.370,00 kn na ime regresa za godišnji odmor i iznos od 12.380,00 kn na ime božićnice, sve s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom od 31. prosinca 1998. godine do isplate. Nakon što je nad tuženikom pokrenut stečajni postupak rješenjem broj St 1/02 od 11. veljače 2002. godine, spis je ustupljen Trgovačkom sudu u Zadru kao stvarno nadležnom sudu. Tužitelj je ovdje utuženo potraživanje prijavio u stečajnom postupku. U tom postupku tužitelju je priznat dio ovdje utuženog potraživanja u ukupnom iznosu 9.133,27 kn, dok mu je na posebnoj ispitnoj ročištu održanom dana 29. lipnja 2004. godine stečajni upravitelj tuženika osporio potraživanje u iznosu od 86.136,73 kn. Sukladno navedenom stečajni je sudac rješenjem St 34/02 od 29. lipnja 2004. godine uputio u ovom postupku tužitelja da radi ostvarivanja osporene tražbine pokrene parnicu (list 63-69 spisa). Nakon što se je rješenjem suda broj P 286/04 od 5. srpnja 2004. godine nastavio parnični postupak, sud je po službenoj dužnosti izvršio uvid u spis Općinskog suda u Zadru P-1432/98 (list 73-75 spisa) te utvrdio da u tom predmetu (ovdje) tužitelj nije bio stranka u postupku. Na ročištu za glavnu raspravu održanom dana 6. lipnja 2005. godine tužitelj je specificirao tužbeni zahtjev na način da traži od suda da utvrdi da postoji tražbina tužitelja prema tuženiku s osnova neisplaćenih plaća u iznosu 17.586,73 kn, neisplaćene otpremnine u iznosu 18.380,00 kn, jubilarne

nagrade u iznosu 21.420,00 kn, regresa za godišnji odmor u iznosu 16.370,00 kn i božićnice u iznosu 12.380,00 kn, sve sa zakonskom zateznom kamatom od 31. prosinca 1998. godine do isplate, višeg isplatnog reda, te uz to da obveže tuženika da tužitelju naknadi prouzročene parnične troškove, a tuženik je istaknuo prigovor zastare tužiteljeva potraživanja budući da je tužitelju prestao radni odnos dana 31. listopada 1998. godine što proizlazi iz odluke o otkazu ugovora o radu od 10. siječnja 1998. godine (list 79 spisa). Temeljem tako utvrđenog činjeničnog stanja prvostupanjski je sud donio pobijanu presudu.

Odredbom članka 138. Zakona o radu ("Narodne novine" broj 137/04 – pročišćeni tekst) propisano je da ako tim ili drugim zakonom nije drukčije određeno, potraživanje iz radnog odnosa zastarijeva za tri godine. Prema odredbi članka 372. st. 1. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01) potraživanja povremenih davanja koja dospijevaju godišnje ili u kraćim određenim vremenskim razmacima (povremena potraživanja) ... bilo da se radi o takvim povremenim potraživanjima u kojima se iscrpljuje samo pravo ... zastarijevaju za tri godine od dospelosti svakog pojedinog davanja.

Iz spisa proizlazi nespornim da je tužitelju prestao radni odnos dana 10. siječnja 1998. godine, te je u smislu odredbe članka 361. Zakona o obveznim odnosima tužitelj od 11. siječnja 1998. godine imao pravo zahtijevati od tuženika isplatu otpremnine, a isplatu plaće za mjesec zaključno sa studenim 1997. godine, jubilarne nagrade i božićnice mogao je zahtijevati i prije navedenog datuma. Sukladno odredbi članka 90. stavak 4. Zakona o radu tužitelj je plaću za prosinac 1997. godine mogao zahtijevati od 16. siječnja 1998. godine, a plaću za deset dana siječnja 1998. godine od 16. veljače 1998. godine. Kako je tužitelj tužbom pokrenuo parnični postupak radi isplate potraživanja iz radnog odnosa dana 25. siječnja 2002. godine, dakle protekom roka od tri godine, to je pravilna ocjena prvostupanjskog suda da je osnovan tuženikov materijalno pravni prigovor zastare utuženog potraživanja. Stoga sud odbivši tužbeni zahtjev nije pogrešno primijenio materijalno pravo kako to smatra žalitelj.

U odnosu na navode žalitelja da je tužitelj još 1998. godine pred Općinskim sudom u Zadru broj P 1432/98 pokrenuo parnični postupak radi ostvarenja ovdje utuženog potraživanja, ovaj sud napominje da tome nije tako. Naime, uvidom u navedeni spis općinskog suda (list 73-75. spisa) prvostupanjski je sud pravilno utvrdio da u tom parničnom postupku (ovdje) tužitelj nije stranka u postupku. Osim toga, navedeni postupak je okončan rješenjem P 1432/98 od 3. prosinca 2001. godine kojim je općinski sud utvrdio povlačenje tužbe, a što proizlazi i iz navoda tužbe (list 3 spisa).

Prema članku 389. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima prekid zastarijevanja izvršen podizanjem tužbe ili kojom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja potraživanja, smatra se da nije nastupio ako vjerovnik odustane od tužbe ili radnje koju je poduzeo.

Slijedom navedenog, čak i u slučaju da je u postupku P-1432/98 (ovdje) tužitelj bio stranka u postupku, podizanjem tužbe u tom postupku nije prekinut tijek zastare.

VTS RH, Pž-4746/05 od 26. srpnja 2005. (TS Zadar P-286/04 od 6. lipnja 2005.)

25.

OBVEZNO PRAVO – PREKID ZASTARE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 387. stavak 2.

Priznanje duga na posredan način prekida zastaru.

Zastarijevanje se prekida kada dužnik prizna dug (čl. 387. st. 1. ZOO).

Priznanje duga može se učiniti ne samo izjavom vjerovniku, nego i na posredan način, kao što su davanje otplate, plaćanje kamate, davanje osiguranja (čl. 387. st. 2. ZOO).

Odredbom članka 387. st. 2. ZOO samo je primjerice navedeno što se smatra priznanjem duga "na posredan način", što znači da se posrednim načinom mogu smatrati i druge dužnikove radnje. Ovaj sud drži kako je prvostupanjski sud naprijed opisanu tužnikovu radnju – pisano mjenično očitovanje pravilno svrstao među radnje kojima je tuženik kao dužnik na posredan način priznao tužitelju dug iz tužbenog zahtjeva. Ovim priznanjem došlo je do prekida zastare (čl. 387. st. 1. ZOO), odnosno, zastarni rok za tužiteljevu tražbinu započeo je teći iznova. Odatle i neosnovanost tužnikovog prigovora zastare tužiteljeve tražbine i osnovanost tužiteljeve tražbine.

VTS RH, Pž-4539/05 od 7. rujna 2005. (TS Split P-1719/04 od 5. svibnja 2005.)

26.

OBVEZNO PRAVO – VALUTNA KLAUZULA**Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)****Članak 395.**

Ako se vrijednost ugovorne obveze izračunava na temelju tečaja valute Republike Hrvatske u odnosu prema stranoj valuti (valutna klauzula) vjerovnik ima pravo potraživati kamate koje banka u mjestu ispunjenja plaća na devizne štedne uloge po viđenju, ako je ugovoren tečaj preračunavanja važeći na dan plaćanja. odnosno (sada) Zakonu o kamata-ma.

Ako je vjerovnik, sukladno ugovoru, preračunao visinu ugovorene naknade iz strane valute u valutu Republike Hrvatske prije ili na dan dospelosti dužnikove obveze, on od trenutka dužnikova dolaska u zakašnjenje može potraživati kamatu sukladno Uredbi Vlade Republike Hrvatske o visini stope zatezne kamate, odnosno (sada) Zakonu o kamata-ma.

Napomena: Od 1. siječnja 2006. vrijedi stav da se i na tražbine u stranim sredstvima plaćanja plaćaju zakonske zatezne kamate. Stav je zauzet 13. lipnja 2006. na zajedničkoj sjednici Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske i županijskih sudova.

U konkretnom slučaju nesporno je da su stranke bile u poslovnom odnosu temeljem ugovora o djelu, te da su ugovorile valutnu klauzulu u smislu odredbe članka 395. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01). Odredbom članka 600. Zakona o obveznim odnosima propisano je da se ugovorom o djelu izvođač (poduzetnik, izvođač radova) obvezuje da obavi određeni posao, kao što je izrada ili popravak neke stvari ili izvršenje kakva fizičkog ili intelektualnog rada i sl., a naručilac se obvezuje da mu za to plati naknadu. Prema odredbi članka 395. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima dopuštena je odredba ugovora prema kojoj se vrijednost ugovorne obveze u valuti Republike Hrvatske izračunava na temelju cijene zlata ili tečaja valute Republike Hrvatske u odnosu prema stranoj valuti.

Prema tomu, nesporno je da su stranke bile u poslovnom odnosu temeljem kojeg je tužitelj ispunio svoju ugovornu obvezu, a tuženik nije u cijelosti ispunio svoju ugovornu obvezu isplate novčane naknade tužitelju. Stoga je sud prvog stupnja pravilnom primjenom odredbe članka 600. Zakona o obveznim odnosima obvezao tuženika na ispunjenje svoje preostale ugovorne obveze.

Navod žalitelja da je pravni posao sklopljen u stranoj valuti, pa stoga nije bilo mjesta dosudi zakonske zatezne kamate u visini koju predviđa Uredba o visini stope zakonske zatezne kamate ovaj sud smatra neosnovanim. Naime, pogrešno je mišljenje žalitelja da je pravni posao ugovoren u stranoj valuti. Pravni posao stranke su ugov-

orile u domaćoj valuti s time da su vrijednost ugovorene naknade koju tuženik mora isplatiti tužitelju vezali uz tečaj valute Republike Hrvatske u odnosu prema stranoj valuti, u konkretnom slučaju prema EUR-u. To konkretno znači da je tužitelj mogao od tuženika zahtijevati kamatu koju banka u mjestu ispunjenja plaća na devizne štedne uloge po viđenju u EUR-ima od dospijuća novčane obveze do trenutka preračunavanja visine naknade iz EUR-a u domaću valutu, a nakon toga tužitelj može od tuženika potraživati zakonsku zateznu kamatu sukladno Uredbi Vlade Republike Hrvatske o visini stope zatezne kamate jer se radi o ispunjenju obveze u domaćoj valuti. Budući da je tužitelj odmah nakon završetka izvedenih radova (dakle, i prije dospijuća tuženikove obveze) preračunao visinu ugovorene naknade za izvedene radove iz EUR-a u kune, to on ima pravo od tuženika potraživati iznos ugovorene naknade u kunama zajedno s pripadajućim zakonskim zateznim kamatama sukladno Uredbi o visini stope zakonske kamate od dospijuća do isplate.

Upravo zbog navedenog sud prvoga stupnja je pravilnom primjenom odredbe članka 277. Zakona o obveznim odnosima obvezao tuženika da plati tužitelju i zakonske zatezne kamata sukladno Uredbi o visini stope zakonske kamate, a obzirom da je tuženik došao u zakašnjenje s ispunjenjem svoje novčane obveze.

Slijedom navedenog valjalo je odbiti žalbu tuženika kao neosnovanu i potvrditi pobijanu presudu suda prvog stupnja a temeljem odredbe članka 368. Zakona o parničnom postupku.

VTS RH, Pž-1746/04 od 11. listopada 2005. (TS Karlovac P-10/04 od 03. veljače 2004.)

27.

OBVEZNO PRAVO – KLAUZULA STRANE VALUTE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 395. stavak 3.

Ako novčana obveza protivno zakonu glasi na isplatu u stranoj valuti, vjerovnik može zahtijevati njeno ispunjenje samo u valuti Republike Hrvatske prema prodajnom tečaju ovlaštene banke u mjestu ispunjenja koji vrijedi na dan plaćanja, a ne na dan zaključenja glavne rasprave.

Nije sporno da je odredbom čl. 8. aneksa ugovorena isplata 104.000 DEM. Stoga nije jasno zašto je prvostupanjski sud tužitelju dosudio 367.120,00 kn. Pobijanoj presudi nedostaju razlozi smatra li prvostupanjski sud da je obveza plaćanja u stranoj valuti između parničnih stranaka sukladna zakonu ili nije, no iz činjenice da je tužitelju dosudio kune, proizlazi da tužitelj nema pravo na isplatu ugovorene strana valute. Odredbom čl. 395. st. 3. ZOO propisano je da ako novčana obveza protivno zakonu glasi na plaćanje u zlatu ili nekoj stranoj valuti, njeno se ispunjenje može zahtijevati samo u valuti Republike Hrvatske prema prodajnom tečaju ovlaštene

banke u mjestu ispunjenja obveze, koji vrijedi toga dana. Stoga je prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo dosudivši tužitelju kunski iznos u nominalno točno određenom iznosu, jer nije mogao znati iznos protuvrijednosti strane valute na dan ispunjenja obveze, a po prirodi stvari ne može mu biti poznat dan plaćanja. Pored navedenoga, osnovano tuženik ističe da tužitelju na dosudenu glavnica ne pripada zatezna kamata po stopi propisanoj za obvezu koja glasi na plaćanje u domaćoj valuti, već kamata koju poslovne banke plaćaju na dotičnu stranu valutu.

VTS RH, Pž-5735/04 od 7. rujna 2005. (TS Zagreb P-2686/03 od 20. svibnja 2004.)

28.

OBVEZNO PRAVO – NAJVIŠA STOPA UGOVORNE KAMATE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 399. stavak 2.

Najviša stopa ugovorne kamate propisana je posebnim zakonom, Zakonom o kamatama. Ukoliko stranke ugovore višu kamatnu stopu od najviše zakonom propisane ugovorne stope kamate, sud te kamate ne može priznati. U tom slučaju sud može dosuditi vjerovniku samo najvišu zakonom propisanu stopu ugovorne kamate.

Bit ovoga spora je od samog početka pravno pitanje, i to jesu li ispunjeni uvjeti za utvrđenje ništavosti odredbe članka 1. stavak 8. Ugovora o založnom pravu kojeg su stranke zaključile 22. studenog 1999. godine. Po mišljenju ovoga suda prvostupanjski sud pravilno smatra da je potrebno ispitati da li su ispunjeni uvjeti propisani odredbom članka 103. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01, u daljnjem tekstu: ZOO), odnosno da li je navedena ugovorna odredba suprotna Ustavu RH, prisilnim propisima ili moralu društva, ali isto tako treba tim ispitivanjem obuhvatiti i Odluku o kamatnim stopama banke iz iste odredbe ugovora.

Sporna odredba ugovora odnosi se na stopu ugovorne kamate prema Odluci o kamatnim stopama banke. Žalitelj neosnovano tvrdi da se u pobijanom stavku 8.stavka 1. ugovora radi o zateznim, a ne ugovornim kamatama.Međutim kako Odluka o kamatnim stopama nije priložena spisu to se ne može utvrditi kakve je kamate prvotuženik primjenjivao i u kojem razdoblju.

Prema odredbi članka 399. stavak 1. ZOO-a stopa ugovorne kamate između pojedinaca ne može biti veća od kamatne stope koja se u mjestu ispunjenja plaća na štedne uloge po viđenju, no u stavku 2. se glede najviše ugovorne kamatne stope između drugih osoba primjenjuju odredbe posebnog zakona. Takav posebni zakon je u vrijeme donošenja pobijane odluke bio na snazi i to Zakon o kamatama („Narodne novine“ broj 94/04), a prema njemu stopa ugovorne kamate u novčanim obvezama

između pravnih, te pravnih i fizičkih osoba ne može biti viša od najviše dopuštene ugovorne kamatne stope koju na preporuku Odbora za utvrđivanje kamatnih stopa uredbom propiše Vlada RH. Uredbom od 27. listopada 2004. godine Vlada RH je utvrdila najvišu dopuštenu ugovornu kamatu između građana i pravnih osoba u iznosu od 19% godišnje. Prema tome bi se ugovorena kamata od 28% godišnje ukazivala lihvarskom, te joj ne bi trebalo pružiti sudsku zaštitu, kao što je to učinio prvostupanjski sud.

VTS RH, Pž-2391/05 od 12. srpnja 2005. (TS Zagreb P-2280/04 od 15. veljače 2005.)

29.

OBVEZNO PRAVO – USTUPANJE UMJESTO ISPUNJENJA I RADI NAPLATE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 444.

Kod ustupanja umjesto ispunjenja samim sklapanjem ugovora o ustupanju potraživanja gasi se dužnikova (ustupiteljeva) obveza prema vjerovniku (primaocu ustupanja).

Međutim, sklapanjem ugovora o prijenosu potraživanja radi naplate obveza dužnika prema vjerovniku time ne prestaje; dužnikova obveza prema vjerovniku prestaje tek kad vjerovnik naplati ustupljeno potraživanje.

U odnosu na navod žalitelja da je iznos od 67.500,00 kn tuženik podmirio ugovorom o cesiji, ovaj sud taj žalbeni navod žalitelja smatra neosnovanim. Naime ugovorom o ustupanju potraživanja od 21. studenoga 1995. godine (list 126. spisa) tuženik kao cedent i tužitelj kao cesionar su ugovorili ustup tuženikova potraživanja prema cesusu radi naplate, te da će se tužiteljevo potraživanje djelomično podmiriti tek kad bude naplaćeno od strane cesusa (članak 1. Ugovora).

Prema tome, ovdje parnične stranke su sklopile ugovor o cesiji radi naplate u smislu odredbe članka 444. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima, a ne ugovor o cesiji mjesto ispunjenje iz stavka 1. članka 444. Zakona o obveznim odnosima. Naime, za razliku od cesije mjesto ispunjenja kod koje se prenositelj samim sklapanjem ugovora o cesiji oslobađa svoje obveze prema svom vjerovniku (primaocu ustupanja-cesionaru), kod ugovora o cesiji radi naplate prenositelj se oslobađa svoje obveze prema primaocu ustupanja tek kada primalac naplati ustupljeno potraživanje od cesusa.

U konkretnom slučaju tuženik je kao cesionar znao odnosno morao znati da cesus (J. T.) tužitelju nije isplatio preneseno potraživanje budući da je odredbom članka 3. Ugovora o cesiji predviđena obveza cesusa da o izvršenom plaćanju radi zatvaranja međusobnih obveza obavijesti cedenta (tuženika). Budući da tuženik nije tijekom postupka dokazao da bi ga J. T. izvijestio o tome da je umjesto njega tužitelju isplatio

ustupljeno potraživanje, neistinit je i njegov navod da je uvjerenja da je predmetni ugovor realiziran budući da ga tužitelj nije obavijestio da cesija nije provedena. Stoga je neosnovano i mišljenje žalitelja da ga je tužitelj oštetio za iznos od 67.500,00 kn jer mu je krivnjom tužitelja protekao rok u kojem je mogao protiv J. T. tražiti ovrhu.

VTS RH, Pž-2937/04 od 4. listopada 2005. (TS Zagreb P-7488/01 od 17. prosinca 2003.)

30.

OBVEZNO PRAVO – USTUPANJE MJESTO ISPUNJENJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 444. stavak 1.

Ustupanjem mjesto ispunjenja gasi se obveza dužnika prema vjerovniku do iznosa ustupljenog potraživanja. Za ispunjenje obveze ustupanjem mjesto ispunjenja dovoljno je da je sklopljen ugovor o ustupanju, a ne i da je cesus ispunio svoju obvezu.

Ugovorom o ustupanju potraživanja stranke mogu ugovoriti drugačiji redosljed ispunjenja od onog propisanog odredbom članka 313. Zakona o obveznim odnosima.

U prvostupanjskom postupku je utvrđeno da je tužitelj, kao ovršenik, dio duga koji je bio predmet ovršnog postupka podmirio cesijama i to na iznos od 80.000,00 kn i 38.520,63 kn. Prvostupanjski sud smatra da tuženik nije imao pravo obračunati kamate za dug izmiren cesijama pozivom na čl. 437. ZOO jer se potraživanje tuženika, kao cesionara, ugasilo prema tužiteljici, kao cedentu, jer je potraživanje prešlo na treću osobu zajedno sa sporednim potraživanjima kao što su ovdje obračunate kamate. Zaključuje da se sklapanjem ugovora o cesiji obveza tužiteljice prema tuženiku ugasila, a obveza plaćanja kamata prešla je na treću osobu, cesusa, pa da je temeljem čl. 436. i 437. ZOO ovrha nedopuštena.

Prvostupanjski sud uopće ne uzima u obzir da stranke nisu sklopile ugovore o cesiji iz čl. 436. st. 1. ZOO, već ugovore o cesiji iz čl. 444. ZOO, jer je u ugovorima o ustupanju potraživanja –cesiji (list 9. i 10. spisa) navedeno da cedent (B. C. vl. Ljekarne C.) ustupa slijedeća potraživanja od cesusa (Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje) – po specifikaciji u prilogu, a cedent ustupanjem potraživanja cesionaru (U. d.o.o.) izmiruje slijedeće obveze – po specifikaciji u prilogu. Dakle, tužiteljica je umjesto ispunjenja dijela svoje obveze prema tuženiku ustupila tuženiku, kao svome vjerovniku, dio svojih potraživanja u iznosu 80.000,00 kn i 38.520,63 kn koje je imala prema svojem dužniku. Ugovori se pozivaju na specifikaciju, kao prilog, kojom su točno specificirane obveze koje tužiteljica izmiruje cesijom.

Dakle, riječ je o posebnom slučaju ustupanja mjesto ispunjenja reguliranom odredbom čl. 444. st. 1. ZOO koji određuje da kad dužnik mjesto ispunjenja svoje

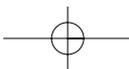
obveze ustupi vjerovniku svoje potraživanje ili jedan njegov dio, sklapanjem ugovora o ustupanju dužnikova obveza se gasi do iznosa ustupljenog potraživanja.

Do ustupanja mjesto ispunjenja može doći samo kad je cedent cesionarov dužnik. Cilj tog ustupanja je da se cedent oslobodi svoje obveze prema cesionaru. Umjesto da ispuni tu svoju obvezu, cedent prenosi na cesionara svoje potraživanje, ili samo njegov dio, koje ima prema trećoj osobi. Sklapanjem ugovora o cesiji cedentova se obveza gasi do iznosa ustupljenog potraživanja. Taj oblik cesije u stvari predstavlja jedan od slučajeva zamjene ispunjenja (*datio in solutum*), tj, predstavlja sporazum između vjerovnika i dužnika kojim se dužnik oslobađa svoje obveze tako što umjesto dužne činidbe daje neku drugu (čl. 308. st. 1. ZOO), ovdje umjesto isplate duga svom vjerovniku, ustupa mu svoje potraživanje prema trećem. Ustupljeno potraživanje u trenutku sklapanja ugovora prelazi u imovinu primatelja (cesionara) i time se obveza koju je imao ustupitelj (cedent) prema primatelju gasi do iznosa ustupljenog potraživanja, ali se gasi i potraživanje ustupitelja prema dužniku, jer je preneseno na primatelja.

Stoga kad su zbog zakašnjenja u ispunjenju novčane obveze dospjele i zatezne kamate do sklapanja ugovora o ustupanju potraživanja iz čl. 444. st. 1. ZOO (ustupanje mjesto ispunjenja), dužnikova obveza se sklapanjem navedenog ugovora ugasila samo za ustupljeni iznos glavnice, a ne i za zatezne kamate ako one nisu navedene u ugovoru.

S obzirom na utvrđenje da je tužiteljica (dužnik) ustupila tuženiku (vjerovniku) umjesto ispunjenja svoje obveze navedena svoja potraživanja prema Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje samo za iznos od 80.000,00 kn i 38.520,63 kn bez navođenja i kamata koje su bile dospjele na taj iznos do sklapanja navedenih ugovora o ustupanju, po pravnom shvaćanju ovoga suda dužnikova obveza se sklapanjem navedenih ugovora ugasila samo za navedeni ustupljeni iznos glavnice, a ne i za zatezne kamate na te svote. Zato tuženik imao pravo i na zatezne kamate dospjele na iznose koji su bili predmet ugovora o cesiji.

Prvostupanjski sud nije obrazložio zašto ne prihvaća tvrdnju tuženika da je primjenom odredbe čl. 313. ZOO vršio uračunavanje jer je tužiteljica dugovala pored glavnice i kamatu i trošak, budući vjerovnik ima pravo kod djelomičnog ispunjenja od onog što mu je dužnik platio najprije zaračunati troškove spora, zatim kamate, pa tek onda glavicu. Međutim, ovdje valja uzeti u obzir da je propis čl. 313. ZOO dispozitivne prirode pa se strane mogu sporazumjeti o drugačijem redosljedju uračunavanja. Kako je u konkretnom slučaju došlo do ustupanja mjesto ispunjenja, kojim se ugasila obveza tužiteljice do visine ustupljenog potraživanja od 80.000,00 kn i 38.520,63 kn, a u prilogu je specificirano koja su to potraživanja, tuženik je prihvatio način ispunjenja obveze kakav je predložila tužiteljica, što obuhvaća i način uračunavanja u smislu da se ustupanjem mjesto ispunjenja otplaćuje glavnica. Ovo stoga što takvo ustupanje predstavlja zapravo zamjenu ispunjenja (čl. 308. ZOO) pa kada je tuženik umjesto isplate dugovane novčane svote primio potraživanje koje tužiteljica ima prema trećem, može se smatrati da je nastala zamjena pa se nije moglo uračunavati prema čl. 313. ZOO za navedene iznose glavnica. No, kako je tužiteljica osim nave-

denih dugova prema tuženiku imala i drugih novčanih obveza, tuženik je imao pravo kod podmirenja tih obveza primijeniti redosljed propisan odredbama čl. 312. i 313. ZOO. Te se odredbe primjenjuju izvan spora, u parničnom postupku kao i u ovršnom postupku.

Dakle, u konkretnom slučaju ključno je pitanje je li vjerovnik (tuženik) pravilno obavio uračunavanje, a ne i da li ima pravo na uračunavanje, pod naprijed navedenim uvjetima, a o čemu prvostupanjski sud u obrazloženju ne navodi nikakve razloge.

VTS RH, Pž-6568/02 od 2. studenog 2005. (TS Zagreb P-2086/01 od 6. prosinca 2001.)

31.

OBVEZNO PRAVO – UGOVOR O PRISTUPANJU DUGU

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 451.

Ugovorom o pristupanju dugu poboljšava se položaj vjerovnika jer on zahtjev za ispunjenje obveze, osim prema dužniku, može postaviti i prema osobi koja je pristupila dugu.

Prema mišljenju ovoga suda pravilno je prvostupanjski sud ocijenio da ugovor o asignaciji od 19. travnja 2000. godine nema sadržaj ugovora o asignaciji, koji je definiran čl. 1020. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99, u daljnjem tekstu: ZOO), prema kojemu upućivanjem (asignacijom) jedna osoba, uputilac (asignant), ovlašćuje drugu osobu, upućenika (asignat) da za njezin račun izvrši nešto određenoj trećoj osobi, primaocu upute (asignatar), a ovoga ovlašćuje da to izvršenje primi u svoje ime.

U konkretnom ugovoru tri su sudionika označena kao assignanti (uputitelji) i to tužitelj, tuženik i S. B. Prerada drva, kao assignat označen je Ž. Š. Izrada drvnih elemenata, a kao assignatar H. š. Iz teksta bi proizlazilo da H. š. prihvaćaju da obvezu assignanata isplate same sebi (čl.1.), dok u čl. 3. H. š. prihvaćaju da obvezu assignanata izvrši assignat Ž. Š.. Sadržaj čl. 1. ugovora nema ni pravnog ni logičnog smisla, kao ni čl. 2. u kojemu stoji da assignant sumu prihvaća bez opoziva.

Imajući u vidu navedeni sadržaj ugovora kao i svrhu sklapanja ugovora, koja je prema iskazima svjedoka bila rješavanje dugovanja cijene trupaca prema tužitelju a istodobno i međusobnih dugovanja Ž. Š. prema S. B. a ovoga prema tuženiku, može se zaključiti da je predmetnim ugovorom došlo do pristupanja dugu Ž. Š., koji je djelomično i platio potraživanje tužitelja, što je prvostupanjski sud pravilno ocijenio.

Odredbom čl. 451. ZOO definiran je ugovor o pristupanju dugu kao ugovor kojim se treći obvezuje vjerovniku da će ispuniti njegovo potraživanje od dužnika, i kojim treći stupa u obvezu pored dužnika. Znači da se pristupanjem dugu trećega stari

dužnik ne oslobađa obveze i njegov položaj se ne mijenja. Treći nije s dužnikom u ugovornom odnosu glede duga koji ovaj duguje vjerovniku i svojim pristupanjem dugu nije oslobodio dužnika od ispunjenja obveze. Samo se vjerovnikov položaj poboljšao jer sada može zahtjev za ispunjenje postaviti protiv obojice, a svaki od njih odgovaraju samostalno i neovisno jedan o drugome.

Zato nema nikakvog utjecaja činjenica što je Ž. Š. podmirio dio duga, jer se time tuženik nije oslobodio svoje preostale neplaćene obveze prema tužitelju, njegova se obveza time samo smanjila za plaćeni iznos, ali nije i prestala.

VTS RH, Pž-7109/02 od 2. studenoga 2005. (TS Bjelovar Pm-348/02 od 21. listopada 2002.)

32.

OBVEZNO PRAVO – PRIJENOS IMOVINSKE CJELINE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 452.

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00, 118/03)

Članak 458.

Osoba na koju je prešla neka imovinska cjelina odgovara za dugove koji se odnose na tu cjelinu zajedno s osobom od koje je tu cjelinu stekla. Sud mora ispitati je li stjecatelj stekao imovinsku cjelinu od prenositelja, te odnose li se dugovi na tu cjelinu.

Sama činjenica da je prenositelj prenio na stjecatelja stvari znatne vrijednosti ne znači da te stvari predstavljaju imovinsku cjelinu. Radi li se o stvarima koje čine imovinsku cjelinu sud može utvrditi i uvidom u sudski registar u kojem se sukladno odredbi članka 458. stavak 2. točka 3. Zakona o trgovačkim društvima mora nalaziti i ugovor o ulaganju stvari.

Prema podacima u spisu pravna osnova tužiteljeva potraživanja su ugovori o prodaji (i isporuci) tekućeg kisika i komprimiranih plinova (list 5-10. spisa); iako se kao kupac spominje „E. za T.“ iz čega bi se dalo zaključiti da je E. zastupnik drugotuženika prilikom sklapanja tih ugovora, činjenica da je te ugovore ovjerio drugotuženik čini nespornim da je drugotuženik kupac. Osim toga, punomoćnik oba tuženika je na ročištu za glavnu raspravu održanom dana 05. ožujka 2003. godine (list 23. spisa) priznao da su tužitelj i drugotuženik bili u poslovnom odnosu čime je priznao pravnu osnovu tužiteljeva potraživanja u odnosu na drugotuženika, a (premda je na istom ročištu osporio visinu potraživanja) na ročištu održanom dana 15. travnja 2003. godine (list 45. spisa) priznao je i visinu tužiteljeva utužena potraživanja. Budući da je sud prvog stupnja izvršivši uvid u dokumentaciju koju je sudu dostavio tužitelj utvrdio

da je drugotuženik kao jedini član društva prvotuženika povećao temeljni kapital prvotuženika s iznosa 20.000,00 kn na 39.420.000,00 kn uplatom u stvarima da bi zatim poslovni udjel prvotuženika prodao trećoj osobi (P. M. Z. d.d.), sud prvog stupnja je ocijenio da su ispunjeni uvjeti iz odredbe članka 452. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91,73/91,3/94,7/96,112/99 i 88/01) prema kojoj je prvotuženik pristupio dugu drugotuženika. Temeljem tako utvrđenog činjeničnog stanja sud prvog stupnja je donio pobijanu presudu.

Iz navedenog proizlazi da je u ovom parničnom postupku nesporno da su tužitelj i drugotuženik bili u poslovnom odnosu iz dva ugovora o prodaji temeljem kojih je tužitelj kao prodavatelj isporučio drugotuženiku kao kupcu stvari koje su bile predmet prodaje (tekući kisik i komprimirane plinove) u iznosu 1.170.941,87 kn, te da drugotuženik nije tužitelju za isporučene stvari platio ugovorenu cijenu. U ovom sporu sporno je da li je prvotuženik pristupio dugu drugotuženika u smislu odredbe članka 452. Zakona o obveznim odnosima.

Prema odredbi članka 452. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima osoba na koju prijeđe na temelju ugovora neka imovinska cjelina (zanatska radnja i sl.) pojedinca ili građanske pravne osobe, odgovara za dugove koji se odnose na tu cjelinu odnosno na njezin dio, pored dotadašnjeg imaoca i solidarno s njim, ali samo do vrijednosti njezine aktive. Stavkom 2. istoga članka Zakona o obveznim odnosima propisano je da nema pravni učinak prema vjerovnicima odredba ugovora kojom bi se isključivala ili ograničavala odgovornost utvrđena u prethodnom stavu.

Iz navedenih odredbi Zakona o obveznim odnosima proizlazi da osoba na koju je prešla neka imovinska cjelina odgovara za dugove koji se odnose na tu cjelinu zajedno s osobom od koje je stekao tu cjelinu. Prema tome, da bi sud mogao primijeniti odredbu članka 452. Zakona o obveznim odnosima mora ispitati je li stjecatelj stekao imovinsku cjelinu od prenositelja, te odnose li se dugovi na tu cjelinu. To u konkretnom slučaju to znači da prvotuženik zajedno s drugotuženikom odgovara za obveze imovinske cjeline pod uvjetom da je od drugotuženika stekao imovinsku cjelinu i da se dugovi donose na tu stečenu imovinsku cjelinu.

U konkretnom slučaju, temeljem stanja spisa ovaj sud ne može utvrditi da li je prvotuženik primio od drugotuženika neku imovinsku cjelinu kako to u obrazloženju pobijane presude navodi sud prvog stupnja. Naime, nesporno je (što je i sud prvog stupnja utvrdio) da je prvotuženik povećao temeljni kapital ulaganjem stvari s iznosa od 20.000,00 kn na iznos od 39.420.000,00 kn, a što uostalom proizlazi i iz povijesnog izvotka iz sudskog registra za prvotuženika (list 19. spisa). Međutim, iz navedenog izvotka iz sudskog registra nije vidljivo da li stvari koje je prvotuženik stekao od drugotuženika predstavljaju imovinsku cjelinu ili ne. Iz navedenog izvotka samo proizlazi da je drugotuženik kao jedini tadašnji član društva prvotuženika odlukom od 05. prosinca 2001. godine povećao temeljni kapital prvotuženika uplatom (ulaganjem) u stvarima, ali iz njega se ne vidi predstavljaju li te unesene stvari imovinsku cjelinu. Da bi sud to mogao ispitati prema ocijeni ovoga suda potrebno je izvršiti uvid u registarski spis prvotuženika u kojem se sukladno odredbi članka 458. stavak 2. točka 3. Zakona o trgovačkim društvima mora nalaziti i ugovor o ulaganju stvari. Ovaj sud posebno

napominje da je podneskom od 12. ožujka 2003. godine (list 26. spisa) tužitelj predložio sudu izvođenje dokaza uvidom u registarski spis MBS 080172669, o čemu prvostupanjski nije odlučio.

Naime, za razliku od suda prvoga stupnja koji očito smatra da je prvotuženik od drugotuženika primio neku imovinsku cjelinu (te da je stoga sukladno odredbi članka 452. Zakona o obveznim odnosima pristupio dugu) temeljem same činjenice da je drugotuženik uložio u imovinu prvotuženika stvari u vrijednosti skoro 40.000.000,00 kn, ovaj sud je mišljenja da je potrebno ispitati da li te uložene stvari predstavljaju imovinsku cjelinu ili ne, a što je odlučno činjenica o kojoj ovisi prvotuženikova obveza prema tužitelju. Ovo iz razloga jer je drugotuženik mogao ugovorom o unosu stvari prenijeti u imovinu prvotuženika i pokretnine u navedenoj vrijednosti, a koje ne predstavljaju imovinsku cjelinu.

Prema tome, za primjenu odredbe članka 452. Zakona o obveznim odnosima potrebno je ispitati da li stvari koje je prvotuženik stekao od drugotuženika predstavljaju imovinsku cjelinu, u konkretnom slučaju poduzeće ili pojedini dio poduzeća (pogon) drugotuženika, a ne je li stekao stvari drugotuženika što je u ovom parničnom predmetu nesporno. To sud prvoga stupnja nije ispitao, pa je stoga nepotpuno utvrdio činjenično stanje.

Osim navedenog, prema ocijeni ovoga suda sud prvog stupnja je počinio i bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. Zakona o parničnom postupku, jer presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati. Naime, premda je tužitelj u tužbi naveo da je drugotuženik na prvotuženika prenio imovinu koja se sastoji od postrojenja, objekta i zemljišta, nejasno je temeljem čega je prvostupanjski sud to utvrdio, odnosno zašto je poklonio vjeru tužitelju da se povećanje temeljnog kapitala prvotuženika izvršilo unosom tih stvari, a ne npr. unosom pokretnina drugotuženika.

VTS RH, Pž-1632/04 od 20. rujna 2005. (TS Zagreb P-8971/02 od 15. travnja 2003.)

33.

OBVEZNO PRAVO – PREUZIMANJE ISPUNJENJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 453.

Ugovor sklopljen između dužnika i treće osobe kojim se treća osoba (dužnikov dužnik) obvezala dužniku da će njegovu vjerovniku ispuniti dužnikovu obvezu je ugovor o preuzimanju ispunjenja.

Prema ocijeni ovoga suda, sudski vještak je u svom nalazu pravilno ocijenio da sami ugovori o cesiji koje je uz prigovor (odgovor na tužbu) dostavio tuženik nisu valjani.

Naime, navedeni ugovori u kojima je kao cedent označen tužitelj, a kao cesus tuženik (cesionar je Gradski ured za izgradnju grada) nisu potpisani od strane cedenta ni cesionara (list 23-24 spisa), odnosno nisu potpisani samo od strane cesionara (list 25-33. spisa). Upravo zbog toga što nedostaje izjava volje Gradskog ureda za izgradnju grada, tužiteljevo potraživanje prema tuženiku navedenim ugovorima (koji stoga nisu ugovori o cesiji) nije prešlo na taj ured. Međutim, obzirom da se na poledini navedenih ugovora nalaze specifikacije prema kojima Gradski ured za izgradnju grada Zagreba ima potraživanje prema tužitelju (dakle, za navedeno potraživanje gradski ured je tužiteljev vjerovnik), ovaj sud sukladno odredbi članka 99. stavak 2. u svezi članka 17. stavak 1. i 2. Zakona o obveznim odnosima smatra da se svim navedenim ugovorima, a koji su potpisani od strane tuženika kao „cesusa“, tuženik obvezao tužitelju ispuniti njegove obveze prema Gradskom uredu za izgradnju grada Zagreba.

Naime, odredbom članka 453. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima propisano je da se preuzimanje ispunjenja vrši ugovorom između dužnika (u ovom sporu tužitelja) i nekog trećeg (tuženika) kojim se ovaj obvezuje prema dužniku da ispuni njegovu obvezu prema njegovu vjerovniku (Gradskom uredu za izgradnju grada Zagreba).

Prema tome, tim „ugovorima o cesiji“ stranke su sklopile ugovore o preuzimanju ispunjenja u smislu odredbe članka 453. Zakona o obveznim odnosima kojima se tuženik potpisavši te ugovore obvezao tužitelju da će ispuniti tužiteljevu vjerovniku Gradu Zagrebu, gradskom uredu za izgradnju grada obvezu isplate novčanih iznosa navedenih u tim ugovorima.

Odredbom članka 295. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima propisano je da obveza prestaje ispunjenjem, a prema članku 296. stavak 1. istoga Zakona obvezu može osim dužnika ispuniti i treća osoba. Stavkom 3. članka 296. Zakona o obveznim odnosima propisano je da je vjerovnik dužan primiti ispunjenje od treće osobe ako je dužnik s time suglasan, izuzev kad je prema ugovoru ili prirodi same obveze ovu treba da ispuni dužnik osobno.

Obzirom da su se stranke ugovorima koje je tuženik dostavio uz prigovor (odgovor na tužbu) sporazumjele da tužiteljevu obvezu prema Gradskom uredu za izgradnju grada Zagreba ispuni tuženik, time je tužitelj u smislu odredbe članka 296. stavak 3. Zakona o obveznim odnosima tuženiku dao suglasnost da ispuni njegovu obvezu Gradskom uredu za izgradnju grada Zagreba.

Prema tome, u ovom sporu odlučna je činjenica je li tuženik ispunio tužiteljevu obvezu prema Gradu Zagrebu, odnosno njegovom uredu za izgradnju, te je li time tuženik ujedno ispunio i svoju obvezu prema tužitelju. Iz nalaza sudskog vještaka proizlazi da je tuženik tu obvezu ispunio uplativši umjesto tužitelja tužiteljevu vjerovniku iznos od 52.758,21 kn, a koji iznos uključuje i iznos utuženih računa od 11.945,78 kn (list 45. spisa). (...)

VTS RH, PŽ-1822/04 od 20. rujna 2005. (TS Zagreb P-2087/2003 od 14. siječnja 2004. godine)

34.**OBVEZNO PRAVO – GARANCIJA ZA ISPRAVNO FUNKCIONIRANJE PROIZVODA****Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)****Članak 501.****Stranka koja se poziva na materijalne nedostatke stvari dužna je te nedostatke opisati i dokazati.**

Pravilno je prvostupanjski sud odlučio da tužitelj nije dokazao da je uzrok kvaru visokotlačne pumpe loša kvaliteta goriva. Naime, tuženik je za razliku od tužitelja dostavio analizu kvalitete dizelskog goriva provedeno od INA d.d. od 1. ožujka 2000. godine iz koje proizlazi da gorivo u cijelosti odgovara zahtjevima iz Uredbe o standardima kakvoće tekućih naftnih proizvoda.

U takvoj situaciji prvostupanjski sud je pravilno odlučio da je nepotrebno saslušati svjedoke koje je predložio tužitelj, budući da isti ne raspolaže nikakvim materijalnim dokazima na okolnost analize kvalitete goriva, a ta se činjenica ne može utvrđivati saslušanjem svjedoka.

Prema tome, budući da je tuženik dokazao da je u trenutku popravka bilo udovoljeno svim uvjetima za valjanost garancije, a tužitelj nije dokazao da je istu valjano osporio, prvostupanjski sud je pravilno primijenio materijalno pravo kada je odbio tužbeni zahtjev kao neosnovan.

To iz razloga što čl. 501. Zakona o obveznim odnosima regulira da kada je prodavalac nekog stroja, motora, kakvog aparata ili drugih sličnih stvari koje spadaju u tzv. tehničku robu, predao kupcu garancijski list kojim proizvođač garantira ispravno funkcioniranje stvari u toku određenog vremena računajući od njezine predaje kupcu, kupac može ako stvar ne funkcionira ispravno, zahtijevati kako od prodavaoca, tako i od proizvođača da stvar popravi u razumnom roku, ili ako to ne učini da mu umjesto nje preda stvar koja funkcionira ispravno.

VTS RH, Pž-8258/03 od 15. rujna 2005. (TS Zagreb P-268/2002 od 3. lipnja 2003.)

35.

OBVEZNO PRAVO – ZAKUP POSLOVNOG PROSTORA**Zakon o zakupu poslovnog prostora (Narodne novine broj 91/96, 124/97)****Članak 23.**

Ugovor o zakupu poslovnog prostora sklopljen na određeno vrijeme prestaje protekom vremena na koje je sklopljen. Međutim, taj se ugovor može raskinuti i prije protoka ugovorenog roka ako jedna od ugovornih strana ne ispunjava svoje obveze.

Iz spisa proizlazi nespornim da je pravni prednik tužitelja s tuženikom dana 23. prosinca 1993. godine sklopilo Ugovor o korištenju poslovnog prostora sa infrastrukturom. Taj ugovor stranke su sklopile na ugovoreni rok od osam godina, te se tim ugovorom tuženik obvezao tužitelju plaćati mjesečnu zakupninu u iznosu 1200 DEM u dinarskoj (kunskoj) protuvrijednosti (članak 2. Ugovora – list 15. spisa). Među strankama je također nesporno da je stečajni upravitelj tužitelja podneskom od 21. studenoga 2000. godine otkazao navedeni ugovor iz razloga jer tuženik nije plaćao zakupninu i zbog toga jer je tuženik omogućio trećim osobama nesmetan rad u poslovnom prostoru; navedeni podnesak tuženik je zaprimio dana 29. studenoga 2000. godine što proizlazi iz preslike dostavnice (list 8. spisa). Između stranaka je sporno je li tuženik plaćao tužitelju ugovorenu zakupninu i ima li tuženik (obzirom na svoje potraživanje prema tužitelju) pravo zadržanja spornog poslovnog prostora.

Prema članku 23. stavak 1. Zakona o zakupu poslovnog prostora («Narodne novine» broj 91/96 i 124/97) ugovor o zakupu poslovnog prostora sklopljen na određeno vrijeme prestaje istekom vremena na koji je sklopljen. Odredbom članka 29. Zakona o zakupu poslovnog prostora propisano je da ugovor o zakupu poslovnog prostora sklopljen na određeno ili na neodređeno vrijeme svaka ugovorna strana može otkazati u svako doba, ako druga ugovorna strana ne izvršava svoje obveze utvrđene ugovorom ili tim Zakonom.

Obzirom da je Ugovor o korištenju poslovnog prostora sa infrastrukturom prema svom sadržaju ugovor o zakupu poslovnog prostora, te da je sklopljen na ugovoreni rok od osam godina (članak 2. Ugovora), taj ugovor je u smislu odredbe članka 23. stavak 1. Zakona o zakupu poslovnog prostora raskinut istekom vremena na koji je sklopljen. Prema tome, i neovisno o činjenici je li tuženik tužitelju plaćao ugovoreni iznos mjesečne zakupnine, ugovor kojeg su stranke sklopile dana 23. prosinca 1993. godine, a koji se primjenjuje od 1. siječnja 1994. godine prestao je važiti protekom ugovorenog roka od osam godina, dakle navedeni ugovor je raskinut protekom dana 31. prosinca 2001. godine, što je pravilno utvrdio prvostupanjski sud.

Nadalje, obzirom da tuženik tijekom postupka nije dokazao da je tužitelju plaćao ugovoreni iznos mjesečne zakupnine što niti žalitelj u žalbi ne osporava, tužitelj je mogao otkazati ugovor i prije isteka ugovorenog osmogodišnjeg roka trajanja ugovora. Upravo zbog navedenog, premda je ugovor o zakupu sklopljen na određeno vrijeme tužitelj je preporučenom poštanskom pošiljkom (kao kod ugovora sklopljenog

na neodređeno vrijeme – članak 26. stavak 1. Zakona o zakupu poslovnog prostora) od 21. studenoga 2000. godine otkazao navedeni ugovor. Prema tome, ugovor o zakupu otkazan je 29. studenoga 2000. godine jer je tog dana tuženik primio preporučenu pošiljku tužitelja o otkazu ugovora. Ipak, obzirom da je tužitelj tužbenim zahtjevom tražio od suda da utvrdi kako je ugovor od 23. prosinca 1993. godine raskinut dana 31. prosinca 2001. godine, sud prvog stupnja je mogao usvojiti samo tako postavljen tužbeni zahtjev.

VTS RH, Pž-2374/04 od 6. prosinca 2005. (TS Rijeka P-177/03 od 24. veljače 2004.)

36.

OBVEZNO PRAVO – UGOVOR O NAJMU STANA

Zakon o najmu stanova (Narodne novine broj 91/96, 48/98, 66/98)

Članak 30.

Danom stupanja na snagu Zakona o najmu stanova prestalo je stanarsko pravo osoba koje su bili nositelji stanarskog prava na stanovima u kojima žive, te su te osobe postale zaštićeni najmoprimci. One su dužne postaviti vlasniku stana zahtjev za sklapanjem ugovora o najmu stana, a ako se ugovor ne sklopi, zaštićeni najmoprimac može od suda tražiti donošenje presude koja će zamijeniti ugovor. Izreka presude mora sadržavati sve bitne sastojke ugovora o najmu stana.

Tužiteljica tužbom traži da se utvrdi da ima pravo zaštićenog najmoprimca na stanu u Zagrebu, Zavrtnica xy, odnosno Heinzlova xy (dvorište), koji se nalazi na kč.br. xxxx/y, zk. ul yyyy, k.o. Zagreb, te obveže tuženika na sklapanje ugovora o najmu sa zaštićenom najamninom, što će u protivnom zamijeniti ova presuda, te je prvostupanjski sud usvojio takav tužbeni zahtjev.

Takva izreka je nejasna i neodređena, jer ako se presudom obvezuje tuženika na sklapanje ugovora o najmu, te određuje da ako on to ne učini takav ugovor će zamijeniti ova presuda, tada presuda mora sadržavati sve bitne sastojke onoga ugovora koji zamjenjuje, u ovom slučaju je ugovor o najmu stana, a što pobijana presuda ne sadrži. Izreka presude je nejasna, neodređena i proturječna, jer određuje da će zamijeniti ugovor o najmu stana ako ga tuženik ne sklopi s tužiteljicom, a budući ne sadrži niti jedan od propisanih sastojaka takvog ugovora, samim tim ne može zamijeniti niti ugovor o najmu stana, pa je time nepodobna i za ovrhu.

Ovdje valja ukazati na ključne odredbe Zakona o najmu stanova („Narodne novine“ broj 91/6, 48/98, 66/98), koje se primjenjuju u ovakvim sporovima. Tužiteljica svoje pravo zaštićenog najmoprimca temelji na činjenici da je bila nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu. Odredba čl. 30. Zakona o najmu stanova uređuje prava i obveze u vezi s najmom stana osoba koje su prema propisima koji su vrijedili do dana stupanja na snagu toga zakona, stekle stanarsko pravo. Danom stupanja na snagu

Zakona o najmu stanova prestalo je stanarsko pravo svim tim osobama (čl. 30. st. 1.) koje tim danom stječu prava i obveze najmoprimca (čl. 30. st. 2.).

Dakle, dotadašnji nositelji stanarskog prava stječu ex lege prava i obveze najmoprimca, no i za njih postoji obveza sklapanja Ugovora o najmu s vlasnikom stana. Naime, koncepcija Zakona o najmu stanova zasniva se na ugovornoj osnovi, a nigdje u zakonu nije propisana iznimka za neku kategoriju osoba, pa tako niti za bivše stanare, koji su ex lege stekli prava i obveze najmoprimca, pa tako i pravo i obvezu zaključivanja ugovora o najmu, ako žele nastaviti stanovati u stanu kao najmoprimci. No, sama okolnost da ugovor o najmu nije zaključen, ne znači nužno i da se osoba koja je po zakonu stekla prava i obveze najmoprimca, nalazi u stanu bez valjane osnove. U takvom slučaju valja ocijeniti ponašanje obiju stranaka i sve okolnosti zbog kojih nije ugovor o najmu sklopljen.

U postupku se postavilo i pitanje karaktera rokova predviđenih u čl. 33. Zakona o najmu stanova, jer je tuženik isticao prekluzivnost tih rokova.

Prema odredbi čl. 33. st. 1. Zakona o najmu stanova, vlasnik stana dužan je obavijestiti najmoprimca iz čl. 30. st. 2. ovog Zakona o svojem vlasništvu i o svojem prebivalištu, odnosno sjedištu u roku od 60 dana od stupanja na snagu ovoga Zakona. Stavkom 2. čl. 33. određeno je da zahtjev za sklapanje ugovora o najmu stana najmoprimac je dužan podnijeti vlasniku stana u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, odnosno od dana pravomoćnosti odluke kojom je odlučeno o pravu te osobe na korištenje stanom. Člankom 33. st. 3. je određeno da ako vlasnik stana u roku od 3 mjeseca od primitka pisanog zahtjeva najmoprimca ne sklopi ili odbije sklopiti ugovor o najmu stana, najmoprimac će tražiti od suda donošenje presude koja će zamijeniti taj ugovor.

U dosadašnjoj sudskoj praksi prevladalo je mišljenje da se ne radi o prekluzivnim, već o instruktivnim rokovima, što znači da najmoprimac neće izgubiti pravo na postavljanje zahtjeva vlasniku samo iz razloga što taj zahtjev nije podnio u roku iz čl. 33. st. 2. i 3. Zakona o najmu stanova. Osim toga, za podnošenje tužbe kojom najmoprimac zahtjeva donošenje presude koja zamjenjuje ugovor nisu predviđeni nikakvi rokovi.

Napominje se i da je upravo odredbom čl. 33. st. 3. Zakona o najmu stanova određeno kakav sadržaj treba imati tužba koju pokreće najmoprimac, a to je donošenje presude koja zamjenjuje ugovor o najmu stana, kako je tužiteljica i postavila prvotni tužbeni zahtjev, pa nije bilo osnovanog razloga za njegovo preinačenje. Na ovakav sadržaj tužbenog zahtjeva ne utječe okolnost što je nad tuženikom otvoren stečajni postupak, jer nije riječ o tražbini koja se ima prijaviti u stečajnom postupku, i koja bi se ispitivala na ispitnom ročištu. S tim u vezi valja reći da nije bilo uvjeta niti za prekid postupka u odnosu na tuženika A. d.d., u stečaju, Zagreb, te upućivanje tužiteljice da navedeno pravo ostvaruje u stečajnom postupku.

Žalitelj osnovano ukazuje i da se u pobijanoj presudi navodi stan koji se nalazi u Zagrebu, Zavrtnica xx, odnosno Heinzelova yy, pa da nije razjašnjeno zbog čega se navode dvije adrese, te gdje se konkretno predmetni stan nalazi.

Osnovano žalitelj ukazuje i da je tuženik u izreci naznačen kao HRVATSKA GOSPODARSKA BANKA, bez naznake oblika trgovačkog društva i bez naznake da je u stečaju. Prema čl. 21. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 52/00, 118/03, dalje ZTD) tvrtku i skraćenu tvrtku trgovačko društvo je dužno upotrebljavati u obliku i sadržaju u kojemu je upisana u sudskom registru. Ako je društvo još i u stečaju, tvrtki trgovačkog društva dodaje se oznaka „u stečaju“, te se tako upisuje u sudski registar (čl. 18. ZTD-a).

U prvostupanjskom postupku nije naznačen niti oblik trgovačkog društva, niti je ispravno naznačena tvrtka, pa je presuda donesena u odnosu na osobu koja ne može biti stranka u postupku, čime je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 10. ZPP-a.

Zbog navedenih razloga tuženikova žalba je osnovana, pa je prvostupanjsku presudu valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje temeljem čl. 369. st. 1. ZPP-a.

U ponovnom postupku prvostupanjski sud će prvenstveno pozvati tužiteljicu temeljem čl. 109. st. 1. u vezi s čl. 186. t. 1. ZPP-a, te čl. 33. st. 3. Zakona o najmu stanova postaviti tužbeni zahtjev za donošenje presude koja će zamijeniti ugovor o najmu stana, a koji će sadržavati sve bitne sastojke ugovora o najmu stana, otkloniti bitne povrede odredaba parničnog postupka na koje je upozoren ovim rješenjem, te donijeti novu, na zakonu osnovanu i valjano obrazloženu odluku.

VTS RH, Pž-6585/02 od 6. rujna 2005. (TS Zagreb P-2460/00 od 21. veljače 2002.)

37.

OBVEZNO PRAVO – ODGOVORNOST ZA NEDOSTATKE NA GRAĐEVINI

Posebne uzance o građenju (Službeni list SFRJ broj 18/77)

Članak 68. i 69.

Stranke mogu ugovorom o građenju ugovoriti da naručitelj može zadržati dio ugovorene naknade na ime otklanjanja nedostataka u garantnom roku. Ako izvođač na zahtjev naručioca u primjerenom roku ne otkloni nedostatke, naručitelj može zadržati iznos naknade upotrijebiti za otklanjanje nedostataka, a eventualni višak tog iznosa mora nakon proteka garantnog roka isplatiti izvođaču.

Iz spisa je vidljivo da su tuženik, kao naručitelj, i tužitelj, kao izvođač, 2. svibnja 1997. godine zaključili ugovor prema kojem je tužitelj preuzeo kompletno građenje (konstrukcijska sanacija i krovništva) ratom oštećenih građevina u Zadarsko-kninskoj županiji, područje Nadina, I, II, III i IV faza, bez instalacija, s time da se radovi izvode za Indogradnja d.o.o. P.J. Izgradnja objekata Zadar. Prema odredbi članka 20. navedenog ugovora za izvedene radove izvoditelj jamči kvalitetu u smislu Općih i posebnih uvjeta ugovora o građenju i važećih propisa u trajanju od najmanje dvije godine.

Za otklanjanje nedostataka koji bi se eventualno mogli pojaviti u jamstvenom roku obvezan naručitelju prilikom predaje okončane situacije predati garanciju poslovne banka ili hipoteku na nekretnine ili pokretnine prihvaćene po naručitelju kao jamstvo za otklanjanje nedostataka u iznosu 10% (deset posto) ukupno izvedenih radova, a na rok 24 mjeseca od dana izdavanja jamstva (stavak 2.). Ako izvoditelj ne preda garanciju banke ili hipoteku kao jamstvo za otklanjanje nedostataka naručitelj će na okončanoj situaciji zadržati iznos 5% (pet posto) ukupno izvedenih radova na ime otklanjanja nedostataka u jamstvenom roku (stavak 3.). Po isteku jamstvenog roka naručitelj se obvezuje izvoditelju izvršiti povrat garancije banke, hipoteke ili zadržanog iznosa na ime jamstva. Prema članku 21. ugovora, ako izvoditelj na pismeni poziv naručitelja u roku od tri dana ne pristupi otklanjanju štete, naručitelj ima pravo otkloniti štetu sam ili po drugoj osobi, a troškove naplatiti od izvoditelja bez njegove suglasnosti.

Prema navedenom ugovoru te I., II. i III. aneksu ugovora, ukupni iznos ugovorenih radova je 4.076.916,53 kn.

Člankom 25. ugovora stranke su ugovorile da će se za sve odnose i slučajeve, koji tim ugovorom nisu obuhvaćeni, primjenjivati zakonski propisi i uzance struke, kao i uvjeti koji su bili dostavljeni prilikom davanja ponude.

Iz spisa proizlazi nespornim da je tuženik na ime otklanjanja nedostataka u jamstvenom roku zadržao predmetni iznos, a navedeni je iznos po proteku jamstvenog roka tužitelju odbio vratiti uz obrazloženje da je isti platio za otklanjanje nedostataka u jamstvenom roku.

Kako su u konkretnom slučaju građevinski radovi izvedeni i objekt predan tuženiku, žalbeni sud nalazi kako je iznos zadržan na ime otklanjanja nedostataka, u skladu s odredbama ugovora između stranaka, mogao ostati neraspravljen samo za vrijeme jamstvenog roka od 24 mjeseca, a nakon toga pitanje zadržanog iznosa moralo se raspraviti ovisno o tome jesu li postojali nedostaci i kolika je vrijednost nedostataka koje izvođač nije otklonio u ostavljenom roku.

Prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane presude navodi kako je tuženik opravdano zadržao predmetni iznos jer su uočeni nedostaci, o njima je tužitelj pravovremeno obaviješten, ali iste nije otklonio, pa je tuženik nedostatke sam otklonio.

Međutim, dokumentacija na koju se poziva prvostupanjski sud ne predstavlja dokaz o postojanju nedostacima koji bi bili utvrđeni u jamstvenom roku.

Naime, spisu ne prileži zapisnik sastavljen između stranaka u kojem bi bili utvrđeni i jasno specificirani eventualni nedostaci, a iz dokumentacije na koju se poziva prvostupanjski sud nije vidljivo o kakvim bi se nedostacima radilo. Neosnovano se, pritom, sud poziva na tuženikov dopis od 18. listopada 1997. godine, upućen tužitelju radi otklanjanja nedostataka, dok su radovi još bili u tijeku, jer je iz građevinskog dnevnika vidljivo da je tužitelj na istom objektu radove, koji su predmet navedenog dopisa, izvodio do kraja 11. mjeseca 1997. godine. Osim toga, iz mišljenja nadzornog inženjera od 17. prosinca 1997. godine proizlazi da su radnici tužitelja radove na sanaciji i obnovi obiteljskih kuće u naselju Nadin, u Zadarskoj županiji, izvodili kvalitetno, korektno i

na vrijeme, te da im stoga treba omogućiti da i u idućoj godini izvode radove na obnovi i razvitku. Također, osnovano navodi tužitelj u svojoj žalbi kako je radi pravilnog utvrđenja činjeničnog stanja, u konkretnom slučaju bilo potrebno probaviti zapisnik o primopredaju objekata između tuženika i glavnog investitora, Ministarstva razvitka i obnove, na koju se dokumentaciju tijekom postupka pozivao i tuženik, ali istu nije dostavio u spis kao dokaz za svoje navode o uočenim nedostacima na radovima koje je izvodio tužitelj.

Slijedom navedenog, žalbeni sud nalazi kako je činjenično stanje glede postojanja eventualnih nedostataka koji su se pojavili u jamstvenom roku ostalo nepotpuno utvrđeno.

Nadalje, prema odredbi članka 68. Posebnih uzanci o građenju („Službeni list“ SFRJ broj 18/77) zadržani dio cijene naručitelj može upotrijebiti za otklanjanje nedostataka na izvedenim radovima ako izvođač na pismeni poziv naručitelja ne otkloni te nedostatke u primjerenom roku, a prema odredbi članka 69. navedenih Uzanci zadržani iznos, odnosno njegov neutrošeni dio naručitelj isplaćuje izvođaču u roku od 8 dana od dana primopredaje radova, odnosno odmah po otklanjanju nedostataka utvrđenih prilikom primopredaje.

Kako je ugovorom između stranaka utvrđena namjena zadržanog iznosa, i to otklanjanje nedostataka u jamstvenom roku, imajući u vidu citirane odredbe Posebnih uzanci o građenju, čiju su primjenu stranke ugovorile, žalbeni sud nalazi kako je u slučaju da su uočeni nedostaci na radovima koje je izveo tužitelj, te da je pozvan na odgovarajući način otkloniti iste, pa da to nije učinio, tuženik bio dužan po isteku jamstvenog roka, neutrošeni dio zadržanog iznosa vratiti tužitelju. Ovo stoga što se zadržani iznos isplaćuje izvođaču kad prestane svrha njegovog zadržavanja.

VTS RH, Pž-70/02 od 29. studenoga 2005. (TS Zagreb P-1706/00 od 22. listopada 2001.)

38.

OBVEZNO PRAVO – KAŠNJENJE IZVOĐAČA ZBOG NEISPUNJENJA OBVEZE NARUČITELJA

Posebne uzance o građenju (Službeni list SFRJ broj 18/77)

Članak 42. i 70.

Ako je izvođač kasnio u izvođenju građevinskih radova zbog neispunjenja obveze naručitelja, izvođač može zahtijevati produljenje roka za izvođenje radova, pa i privremeno obustaviti izvođenje radova. U tom slučaju izvođač radova naručitelju ne odgovara za eventualnu štetu budući da on za tu štetu nije odgovoran, a naručitelj nema pravo zadržati dio ugovorene naknade pravdajući to time što je pretrpio štetu.

Iz spisa proizlazi da je su stranke bile u poslovnom odnosu temeljem podizvođačkog ugovora br. VG-67/2000 i Anexa br. 1 tog ugovora prema kojem se

tužitelj kao podizvođač radova obvezao tuženiku izvesti određene građevinske radove zaključno s 31. kolovoza 2001. godine, a tuženik se kao izvođač radova (a ujedno i naručitelj radova u odnosu na tužitelja) obvezao tužitelju za izvedene radove platiti ugovorenu cijenu. Nesporno je da je tužitelj navedene radove izvršio sa zakašnjenjem, a što proizlazi iz okončane situacije ovjerene od strane obje ugovorne strane kao i od strane nadzornog inženjera (list 4 spisa). Također u ovom parničnom postupku nije sporno da tuženik nije tužitelju u cijelosti isplatio ugovorenu cijenu izvedenih radova, kao i to da je određene privremene situacije koje mu je tužitelj ispostavio platio sa zakašnjenjem.

U ovom parničnom postupku sporno je ima li tuženik pravo uskratiti isplatu dijela ugovorenog iznosa cijene tužitelju smatrajući da je zbog kašnjenja tužitelja u izvođenju radova pretrpio štetu u visini 5 % ugovorene vrijednosti radova, a sukladno odredbi članka 12. podizvođačkog ugovora br. VG-67/2000 od 2. listopada 2000. godine.

Prema ocijeni ovoga suda sud prvog stupnja je pravilno dosudio tužitelju cjelokupni preostali iznos ugovorene cijene radova kao i obračunati iznos kamate na iznos cijene radova plaćene sa zakašnjenjem, jer je ocijenio da za tužiteljevo zakašnjenje u izvođenju radova ne snosi krivnju tužitelj već isključivo tuženik koji je kasnio s izvođenjem pripremnih radova.

Naime, nesporno je da je pravna osnova tužiteljevog potraživanja ugovor o građenju u smislu odredbe članka 630. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01) prema kojoj je ugovor o građenju ugovor o djelu kojim se izvođač radova obvezuje prema određenom projektu sagraditi u ugovorenom roku određenu građevinu na određenom zemljištu ili na takvom zemljištu odnosno na već postojećem objektu izvršiti kakve druge građevinske radove, a naručilac je obvezuje da mu za to isplati određenu cijenu. Međutim, osim toga što se na ovaj pravni odnos između stranaka moraju primijeniti odredbe glave XIII Zakona o obveznim odnosima koje se odnose na ugovor o građenju, u konkretnom slučaju valja primijeniti i odredbe Posebnih uzanci o građenju (Službeni list SFRJ 18/77) budući da su stranke odredbom članka 13. podizvođačkog ugovora ugovorile primjenu uzanci struke.

Iz spisa proizlazi da je tužitelj dopisima 2. svibnja 2001. godine, 14. kolovoza 2001. godine, 28. kolovoza 2001. godine i 6. studenoga 2001. godine upućenih tuženiku, obavještavao tuženika da tuženik kasni s izvođenjem svojih (pripremnih) građevinskih radova uslijed čega niti tužitelj nije u mogućnosti započeti s izvođenjem svojih radova. Time je tužitelj u smislu odredbe članka 8. stavak 1. i 2. Posebnih uzanci o građenju pravovremeno obavijestio tuženika o činjenicama čije je nastupanje od utjecaja na ispunjenje ugovora. Osim toga, za činjenicu da je tuženik kasnio s izvođenjem svojih radova a bez čijeg završetka niti tužitelj nije mogao otpočeti s izvođenjem svojih radova tuženik je znao i bez posebnog izvješćivanja od strane tužitelja; da je tome tako proizlazi i iz građevinskog dnevnika kojeg je vodio sam tuženik, a koji je priklopljen spisu.

Prema odredbi članka 42. stavak 1. Posebnih uzanci o građenju izvođač ima pravo zahtijevati produljenje roka za izvođenje radova u slučaju u kojemu je zbog promi-

jenjenih okolnosti ili *neispunjavanja obveze naručioca* bio spriječen da izvodi radove. Odredbom stavka 3. točka 5. istoga članka Posebnih uzanci o građenju propisano je da se razlogom zbog kojeg se može zahtijevati produljenje rokova smatraju osobito *postupci naručitelja iz uzance 70*. Člankom 70. stavak 1. Posebnih uzanci o građenju propisano je da izvođač ima pravo privremeno obustaviti izvođenje radova ako je postupcima naručioca spriječen da izvodi radove ili je zbog tih postupaka izvođenje radova znatno otežano.

Zbog kašnjenja tuženika u izvođenju svojih građevinskih radova (a tuženik je u odnosu na tužitelja naručitelj radova budući da je podizvođačkim ugovorom od tužitelja naručio izvođenje određenih radova) i tužitelj je kasnio s izvođenjem radova koje se podizvođačkim ugovorom obvezao izvršiti do 31. kolovoza 2001. godine. Osim toga, tužitelj je dana 23. kolovoza 2001. godine čak i privremeno obustavio izvođenje radova budući da pripremni radovi koje je izvodio tuženik nisu bili dovršeni.

Zbog navedenog do kašnjenja u izvođenju radova nije došlo krivnjom tužitelja. Zato tuženik nema pravo zadržati iznos od 5 % od ugovorene cijene izvedenih radova na ime naknade štete za zakašnjenje u izvođenju radova, a prema odredbi članka 12. podizvođačkog ugovora br. VG-67/2000 od 2. listopada 2000. godine. Naime, odredbom čl. 154. st. 1. Zakona o obveznim odnosima propisano je da tko drugom uzrokuje štetu dužan je nadoknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje. Iz navedenog proizlazi da su pretpostavke odgovornosti za štetu da je odgovorna osoba (štetnik) počinila protupravnu radnju kojom je nastala šteta osobi koja traži popravak te štete i da postoji uzročna veza između štetne radnje i štete kao posljedice. Dakle, pretpostavke za štetu su a) postojanje štetnika, b) protupravna radnja štetnika, c) šteta i d) uzročna veza između protupravne radnje štetnika i štete kao posljedice te radnje. Sve navedene pretpostavke se moraju kumulativno ispuniti da bi postojala odgovornost za štetu.

Budući da za zakašnjenje u izvođenju radova tužitelj nije odgovoran, u konkretnom slučaju nedostaje protupravna štetna radnja kao zakonska pretpostavka za tužiteljevu odgovornost za štetu u smislu odredbe članka 154. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima, pa stoga tuženik mora isplatiti tužitelju cjelokupni iznos ugovorene cijene radova.

VTS RH, Pž-1419/04 od 11. listopada 2005. (TS Slavonski Brod P-243/02 od 14. listopada 2003.)

39.

OBVEZNO PRAVO – ISKLJUČENJE ODGOVORNOSTI OSIGURAVATELJA**Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)****Članak 920.**

Osiguratelj se može osloboditi obveze bilo kakvih davanja ako je ugovaratelj osiguranja, osiguranik ili korisnik izazvao osigurani slučaj namjerno ili prijevarom.

Stranke mogu ugovoriti da je osiguranik u slučaju da se desi osigurani slučaj dužan predati osiguratelju na uvid ključeve vozila, vlasnički list i prometnu dozvolu, pa ako osiguranik to ne učini, osiguratelj se može pozivati na isključenje svoje ugovorne obveze. Međutim, na osiguratelju je teret dokaza da je ugovaratelj osiguranja, osiguranik ili korisnik namjerno ili prijevarom izazvao osigurani slučaj, a sud je dužan rješenjem odlučiti o izvođenju predloženih dokaza.

Prema podacima u spisu tužitelj je pokrenuo ovaj parnični postupak radi isplate osigurnine u iznosu od 40.000,00 kn, a temeljem s tuženikom zaključenog ugovora o osiguranju automobilske kasko od 24. rujna 1999. godine. Tužitelj je u tužbi naveo da se zbio osigurani slučaj krađe motornog vozila dana 28. veljače 2000. godine, a koji je prema potvrdi MUP-a od 11. srpnja 2000. godine prijavljen dana 6. ožujka 2000. godine kada je to prijavila J. C. S. kojoj je tužitelj iznajmio vozilo. U kasnijem tijeku postupka sud je po prijedlogu tuženika (a obzirom na odredbu članka 20. stavak 1. točka 17. Uvjeta za kasko osiguranje motornih vozila) naložio tužitelju da dostavi na uvid ključeve vozila, knjižicu vozila i prometnu dozvolu. Tužitelj nije udovoljio tom nalogu suda u potpunosti budući da je na ročištu održanom dana 4. ožujka 2004. godine (list 52. spisa) dostavio sudu samo knjižicu vozila, dok je za ključeve i prometnu dozvolu naveo da ih je predao u policijsku postaju u Heinzelovoj ulici gdje su navedeni dokumenti poništeni, a zatim vraćeni tužitelju koji ih je predao tuženiku – njegovoj pravnici, inače službenici tuženika na prvom katu u prostorijama Vlaške ulice 121 (list 20. spisa). Na okolnost vrijednosti ukradenog vozila na dan 28. veljače 2000. godine sud je proveo dokaz vještačenjem po vještaku strojarske struke koji je u svom nalazu naveo da je vrijednost navedenog vozila bez ugovorene franšize 25 % bez carine i PDV-a 42.834,75 kn, odnosno s carinom i PDV-om 56.748,00 kn (list 45. spisa). Budući da je tužitelj za navedeno vozilo platio carinu od 12 %, podneskom od 19. veljače 2004. godine specificirao je tužbeni zahtjev na način da potražuje od tuženika iznos od 47.974,92 kn. Obzirom da tuženik nije imao primjedbi na nalaz sudskog vještaka, sud prvog stupnja je temeljem tako utvrđenog činjeničnog stanja donio pobijanu presudu.

Iz navedenog proizlazi da je u ovom parničnom postupku nesporno da su stranke sklopile ugovor o osiguranju u smislu odredbe članka 897. Zakona o obveznim odnosima prema kojem se tuženik obvezao da će tužitelju (između ostaloga) u slučaju krađe osobnog vozila reg. oznake ZG 3272N isplatiti tuženiku kao osiguraniku

naknadu vrijednosti predmetnog vozila s ugovorenih 25 % odbitne franšize, te da su sastavni dio ugovora o osiguranju Uvjeti za kasko osiguranje motornih vozila. Također iz spisa proizlazi nespornim da se desio osigurani slučaj (krađa motornog vozila) dana 28. veljače 2000. godine kada se vozilo nalazilo u posjedu J. C. koja je od tužitelja unajmila predmetno vozilo. U ovom sporu sporno je jesu li ispunjeni uvjeti za isključenje obveze tuženika kao osiguratelja za naknadom štete odnosno isplatom osigurnine koji su ugovoreni člankom 20. Uvjeta za kasko osiguranje motornih vozila odnosno za tužiteljev gubitak prava iz osiguranja sukladno odredbi članka 21. navedenih Uvjeta.

Prema ocijeni ovoga suda sud prvog stupnja - o postojanju odnosno nepostojanju uvjeta za isključenje tuženikove obveze odnosno za tuženikov gubitak prava iz osiguranja sukladno općim uvjetima poslovanja (Uvjetima za kasko osiguranje motornih vozila), a koji su sastavni dio ugovora o osiguranju - nije naveo nikakve razloge čime je počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. Zakona o parničnom postupku.

Naime, tuženik je tijekom postupka tvrdio da je vozilo otuđila treća osoba, J. C. kojoj je tuženik vozilo dao u najam, te da je temeljem toga ispunjen uvjet koji isključuje obvezu osiguratelja iz odredbe članka 20. točka 17. Uvjeta za kasko osiguranje motornih vozila prema kojoj tuženik nije u obvezi naknaditi štetu ako je šteta nastala pronevjerom ili utajom od treće osobe kojoj je vozilo dato u najam ili na korištenje. Sud prvog stupnja na ovu okolnost u obrazloženju pobijane presude nije naveo nikakve razloge, a niti je izveo dokaz saslušanjem gđe C. premda je tuženik na ročištu održanom dana 9. siječnja 2003. godine predložio izvođenje tog dokaza.

Odredbom članka 920. Zakona o obveznim odnosima propisano je ako je ugovaratelj osiguranja, osiguranik ili korisnik izazvao osigurani slučaj namjerno ili prijevarom, osiguratelj nije obvezan ni na kakva davanja, a suprotna ugovorna odredba nema pravnog učinka.

Tuženik je na ročištu za glavnu raspravu naveo da je treća osoba izazvala osigurani slučaj, te je na tu okolnost predložio izvođenje dokaza o čemu sud nije odlučio premda je sukladno odredbi članka 300. stavak 1. Zakona o parničnom postupku o (ne)izvođenju predloženog dokaza trebao donijeti rješenje. O tom navodu tuženika pobijana presuda ne sadrži nikakve razloge. Zato se presuda ne može ispitati budući da sud nije utvrdio je li ispunjen uvjet za isključenje tuženikove obveze iz ugovora o osiguranju odnosno iz odredbe članka 920. Zakona o obveznim odnosima. Time je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka.

Nadalje, prema mišljenju ovoga suda sud prvog stupnja je počinio daljnju bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. Zakona o parničnom postupku jer u pobijanoj presudi nije naveo razloge o (ne)osnovanosti prigovora tuženika u svezi ugovora o osiguranju. Naime, tuženik je tijekom prvostupanjskog postupka tvrdio da je tužitelj kao osiguranik izgubio prava iz ugovora o osiguranju budući da nije sukladno odredbi članka 21. točka 6. Uvjeta za kasko osiguranje motornih vozila nakon prijavljene krađe predočio tuženiku-osiguratelju originalne ključeve vozila, vlasnički list i prometnu dozvolu ukradenog vozila; dakle, tuženik je tužitelju istaknuo prigovor u vezi s ugovorom o osiguranju.

Prema odredbi članka 921. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima protiv zahtjeva donosioca police, a i zahtjeva koje druge osobe što se na nju poziva, osiguratelj može istaći sve prigovore koje ima u vezi s ugovorom prema osobi s kojom je sklopio ugovor o osiguranju.

Iz spisa proizlazi da je tužitelj od ključeva vozila, vlasničkog lista i prometne dozvole ukradenog vozila sudu predočio na uvid samo vlasnički list (knjižicu vozila-list 51-52. spisa). O činjenici da tužitelj nije sudu predočio na uvid ključeve i prometnu dozvolu ukradenog vozila sud prvog stupnja u obrazloženju pobijane odluke nije ništa naveo, a to je veoma važno za ispitivanje osnovanosti tuženikova prigovora za isključenjem njegove odgovornosti iz ugovora o osiguranju na što se tijekom postupka pozivao žalitelj.

Sud prvog stupnja u obrazloženju pobijane presude nije naveo razloge zašto taj prigovor tuženika smatra neosnovanim, pa se i zbog navedenog pobijana presuda ne može ispitati.

VTS RH, Pž-3137/04 od 18. listopada 2005. (TS Zagreb P-7758/02 od 4. ožujka 2004.)

40.

OBVEZNO PRAVO – OSLOBOĐENJE JAMCA ZBOG NAPUŠTANJA GARANCIJE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 1012. stavak 1.

Jamac se oslobađa svoje obveze prema vjerovniku ako vjerovnik napusti zalog ili koje drugo pravo kojim je bilo osigurano njegovo potraživanje ili ga izgubi svojom nepažnjom i tako onemogućiti prijelaz tog prava na jamca.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za isplatu iznosa od 35.395,13 kn temeljem ugovora o dugoročnom nenamjenskom kreditu od 9. lipnja 1998. godine sklopljenog između tužitelja i STJEPANA PETROVIĆA, kao korisnika kredita (prvotuženik), po osnovi kojega je tužitelj stavio na raspolaganje korisniku kredita ugovoreni iznos novčanih sredstava u iznosu od 33.000,00 kn. Ovaj ugovor su drugo i trećetuženice potpisale kao solidarni jamci, dakle, sklopile su ugovor o jamstvu (članka 997. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99 – u daljnjem tekstu: ZOO), čime su se obvezale prema vjerovniku (tužitelju) da će ispuniti pravovaljanu i dospjelu obvezu dužnika (prvotuženika), ako to ovaj ne učini.

Na solidarne jamce primjenjuje se odredba članka 1004. stavak 3. ZOO-a prema kojoj odgovaraju vjerovniku kao glavni dužnik za cijelu obvezu i vjerovnik može zahtijevati njezino ispunjenje bilo od glavnog dužnika, bilo od jamca, ili od obojice u isto vrijeme.

Međutim, zakonom su predviđeni i slučajevi oslobođenja jamca odgovornosti za obvezu. Tako je člankom 1012. stavak 1. ZOO-a određeno da ako vjerovnik napusti zalog ili koje drugo pravo kojim je bilo osigurano ispunjenje njegova potraživanja ili ga izgubi svojom nepažnjom, i tako onemogućiti prijelaz tog prava na jamca, ovaj se oslobađa svoje obveze prema vjerovniku za onoliko za koliko bi mogao dobiti vršenjem tog prava.

U konkretnom slučaju nesporno je utvrđeno da je kao sredstvo osiguranja predmetnog kredita glavni dužnik položio namjenski oročeni depozit u iznosu od 3.024,72 DEM kod tužitelja, a koji je u kunskoj protuvrijednosti u iznosu od 11.830,20 kn isplaćen glavnom dužniku iako ovaj nije vratio kredit tužitelju.

Dakle, postupanjem tužitelja na način da je omogućio vraćanje položenog depozita koji je služi kao osiguranje kredita glavnom dužniku, ispunili su se uvjeti iz članka 1012. stavak 1. ZOO-a, te se jamci imaju osloboditi svojih obveza prema vjerovniku (tužitelju) upravo za onoliko koliko je iznosio položeni depozit koji je vraćen glavnom dužniku, usprkos tome što ovaj nije vraćao kredit.

Prema tome, primjenom članka 1012. stavak 1. ZOO-a drugo i trećetuženice kao solidarni jamci nisu u obvezi ispuniti tužitelju dospjelu obvezu glavnoga dužnika temeljem ugovora o dugoročnom nenamjenskom kreditu u visini vraćenih sredstava osiguranja tog kredita u iznosu od 11.830,20 kn, već su primjenom odredbe članka 997. i članka 1004. stavak 3. ZOO-a dužni ispuniti preostalu pravovaljanu i dospjelu obvezu u iznosu od 23.564,93 kn.

Stoga je prvostupanjski sud na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenio materijalno pravo kada je obvezao drugotuženicu i trećetuženicu kao solidarne jamce ispuniti cijelu obvezu dužnika, ne uvažavajući činjenicu da je tužitelj kao vjerovnik, napustio garanciju, vraćanjem sredstava depozita, čime su jamci stekli pravo na oslobođenje svoje obveze prema vjerovniku u visini vraćenih sredstava osiguranja.

VTS RH, Pž-7059/02 od 20. rujna 2005. (TS Zagreb P-5813/2001 od 3. lipnja 2002.)

41.

OBVEZNO PRAVO – UGOVOR O KREDITU

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 1066.

Ugovor o kreditu mora biti sklopljen u pisanom obliku, a to vrijedi i za sve kasnije izmjene i dopune ugovora.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za isplatu iznosa od 86.137,76 kn po osnovi aneksa ugovora o kratkoročnom kreditu broj 9650-09 od 2. siječnja 1996. godine. Navedeni

aneks sklopljen je u pismenoj formi, potpisan je po obje stranke, njime je utvrđen novi iznos kredita od 86.137,76 kn, kamata po stopi od 3,8% mjesečno, te rok vraćanja kredita do 30. lipnja 1996. godine, čime su ispunjeni uvjeti iz članka 1066. u vezi sa člankom 67. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99, dalje: ZOO). Naime, zakon zahtjeva sklapanje ugovora o kreditu u pismenoj formi, a što onda važi i za sve kasnije izmjene i dopune ugovora.

Ugovor je sklopljen kad su se stranke suglasile o bitnih sastojcima ugovora (članak 26. ZOO-a), a što se primjenjuje i na izmjene i dopune ugovora. Kako su tužitelj i tuženik nedvojbeno potpisali aneks ugovora o kratkoročnom kreditu od 2. siječnja 1996. godine kojim su utvrdili iznos obveze tuženika po osnovi danog mu kredita u visini od 86.137,76 kn, kamatu na utvrđenu glavniciu po stopi od 3,8% mjesečno te rok vraćanja kredita do 30. lipnja 1996. godine, suglasili su se o bitnim sastojcima aneksa ugovora o kratkoročnom kreditu. Pri tom je neodlučna činjenica što je prethodno ovom aneksu tužitelj ponudio tuženiku sklapanje ugovora o kratkoročnom kreditu broj 9531-04 od 3. siječnja 1995. godine s kojim se tuženik nije suglasio i nije ga potpisao, pa nije ni sklopljen. Ovo stoga što je kasnije došlo do nove ponude tužitelja, koju je tuženik i prihvatio i sklopljen je aneks ugovoru o kratkoročnom kreditu od 2. siječnja 1996. godine, na kojemu se temelji i utuženo potraživanje, a ne na ugovoru koji doista i nije sklopljen. Osim toga i sam tuženik tijekom postupka ističe da je osnovni ugovor o kreditu sklopljen 1994. godine, te je aneks zapravo predstavljao prolongaciju tog ugovora, a i u spisu su priložena dva ugovora o kratkoročnom kreditu, od 31. ožujka 1994. godine i od 1. travnja 1994. godine, na dva različita iznosa, kao i aneks od 2. svibnja 1994. godine, kojim je određen novi rok povrata kredita, pa su dakle, spornim aneksom ugovora izmijenjene ugovorene obveze korisnika kredita (tuženika).

Prema tome, pravilno je prvostupanjski sud zaključio da je obveza tuženika prema tužitelju u iznosu od 86.137,76 kn nastala po osnovi aneksa ugovoru o kratkoročnom kreditu, a nalazom i mišljenjem vještaka financijske struke je utvrđeno da obveza u tom iznosu glavnice i nadalje postoji, jer tuženik nije od sklapanja aneksa ugovora vršio plaćanja tužitelju. Stoga je tuženik obvezan platiti tužitelju utuženi iznos temeljem ugovora o kreditu primjenom članka 1065. i 262. ZOO-a.

VTS RH, Pž-6911/02 od 4. listopada 2005. (TS Zagreb P-2789/97 od 5. rujna 2002.)

42.

OBVEZNO PRAVO – BANKARSKA GARANCIJA**Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)****Članak 1083.****Banka je dužna korisniku garancije izdati bankarsku garanciju sukladno nalogodavčevu nalogu.****Ako je banka izdala garanciju protivno nalogu-uputi, a to nije bilo korisno i nužno za nalogodavca, pa je ispunila svoju obvezu iz garancije korisniku garancije, ona ne može od nalogodavca zahtijevati ono što je isplatila korisniku garancije mimo i/ili preko naloga-upute.****Izdavanje garancije «bez prigovora» i bez roka važenja garancije unatoč nalogu banci da izda garanciju iz članka 1083. ZOO-a i s ograničenim rokom važenja garancije predstavlja postupanje banke protivno uputi nalogodavca.**

Bankarska je garancija jednostrano obvezni ugovor kod kojeg banka ne ispunjava obveze glavnog dužnika iz osnovnog ugovora, već se njome banka obvezuje korisniku garancije da će mu u granicama iznosa navedenog u garanciji naknaditi štetu koju korisnik garancije trpi zbog izostanka dužne činidbe dužnika iz osnovnog ugovora. Prema tome, u slučaju neispunjenja obveze nalogodavca banka ispunjava svoju obvezu korisniku garancije. Kod bankarske garancije postoje tri pravna odnosa: a) odnos između dužnika (nalogodavca za otvaranje bankarske garancije) i vjerovnika (korisnika garancije) iz osnovnog ugovora, b) odnos između dužnika (nalogodavca) i banke, te c) odnos između banke koja izdaje garanciju i osobe u čiju se korist garancija izdaje (korisnik garancije).

Odnos između dužnika kao nalogodavca i vjerovnika kao korisnika garancije nebitan je za samu bankarsku garanciju osim što se bankarska garancija izdaje kao sredstvo osiguranja potraživanja korisnika garancije prema njegovu dužniku (nalogodavcu). Za bankarsku garanciju bitan je odnos između banke i nalogodavca budući da temeljem tog odnosa banka izdaje garanciju, te odnos između banke i korisnika garancije jer se banka korisniku garancije obvezuje ispuniti svoju novčanu obvezu.

U konkretnom slučaju odnos između banke i nalogodavca stranke su regulirale ugovorom od 7. kolovoza 1998. godine kojim je tuženik kao nalogodavac ovlastio tužitelja da u svoje ime izda garanciju s rokom važenja garancije do 7. kolovoza 1999. godine. Prema tome, tužitelj je sukladno tom ugovoru morao u korist Republike Hrvatske, Ministarstva financija, Carinske uprave izdati isključivo garanciju propisanu odredbom članka 1083. Zakona o obveznim odnosima (jer se u tom ugovoru ne spominje garancija „bez prigovora“) i s rokom važenja te garancije do 7. kolovoza 1999. godine.

Stoga je pravilno mišljenje suda prvog stupnja da je tuženik kao nalogodavac ugovorom od 7. kolovoza 1998. godine ovlastio tužitelja da izda garanciju u korist

Republike Hrvatske, Carinske uprave, s rokom važenja do 7. kolovoza 1999. godine, a tužitelj je protivno nalogu tuženika izdao garanciju «bez prigovora» i bez roka važenja garancije. Naime, uvidom u bankarsku garanciju broj 4952001159 od 7. kolovoza 1998. godine proizlazi da je tužitelj izdao garanciju «za osiguranje namirenja dospjelih svota carine i drugih opterećenja pri uvozu robe čija je osnova nastala u razdoblju od 7. kolovoza 1998. godine do 7. kolovoza 1999. godine» (list 25. spisa) i kojom se obvezao korisniku garancije da će na njegov **prvi poziv** platiti dospjele carine i druga opterećenja (list 26. spisa). Prema tome, sukladno izdanoj bankarskoj garanciji korisnik garancije (Carinska uprava) nije bio vezan rokom u kojem je morao tužitelju podnijeti zahtjev za ispunjenje tužiteljeve obveze iz garancije; prema izdanoj garanciji za korisnika garancije je samo bitno da je osnova za plaćanje carine nastao u razdoblju od 7. kolovoza 1998. godine do 7. kolovoza 1999. godine.

Iz navedenog jasno proizlazi da je tužitelj suprotno nalogu tuženika umjesto bankarske garancije iz članka 1083. Zakona o obveznim odnosima i s rokom važenja garancije do 7. kolovoza 1999. godine izdao bankarsku garanciju «bez prigovora» propisanu odredbom članka 1087. Zakona o obveznim odnosima i bez roka važenja garancije čime je postupio protivno ugovoru od 7. kolovoza 1998. godine.

Naime, odredbom čl. 1083. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 71/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01) propisano je da se bankarskom garancijom banka obvezuje prema primaocu garancije (korisniku) da će mu za slučaj da mu treća osoba ne ispuní obvezu o dospelosti namiriti obvezu ako su ispunjeni uvjeti navedeni u garanciji. Kod te garancije banka prema korisniku garancije može isticati prigovore koji korisniku garancije može isticati i nalogodavac kao dužnik iz osnovnog posla. Međutim, kod garancije «bez prigovora» iz odredbe članka 1087. Zakona o obveznim odnosima, banka ne može isticati prema korisniku garancije prigovore koje mu može isticati nalogodavac kao dužnik, nego je na zahtjev korisnika garancije dužna ispuniti svoju obvezu iz garancije. Zbog navedenog, svi tijekom postupka izneseni navodi stranaka koji se odnose na dospíjeće plaćanja carine nemaju nikakvog utjecaja na ovaj parnični postupak; osnova i dospíjeće plaćanja po garanciji osigurane carine imali bi utjecaja samo na spor između korisnika garancije (Carinske uprave) i Zagrebačke banke d.d. i to u slučaju da se radi o bankarskog garanciji iz članka 1083. Zakona o obveznim odnosima i s ograničenim rokom važenja garancije.

Prema tome, budući da je ugovorom od 7. kolovoza 1998. godine tuženik kao nalogodavac ovlastio tužitelja (banku) da izda garanciju u korist Carinske uprave ne spominjući pri tome (u ugovoru) garanciju s klauzulom «na prvi poziv», tuženik je dao nalog tužitelju da izda garanciju iz članka 1083. Zakona o obveznim odnosima. Međutim, unatoč tome tužitelj je izdao garanciju «bez prigovora» iz odredbe članka 1087. Zakona o obveznim odnosima; da je tome tako proizlazi iz prvog odlomka s lista 26. spisa u kojem se tužitelj «kao izdavatelj garancije obvezuje da će na **prvi poziv** Carinske uprave Republike Hrvatske platiti dospjele svote carine...». Time je tužitelj odstupio od naloga tuženika.

Nadalje, tužitelj je odstupio od naloga tuženika jer je, unatoč nalogu tuženika kojim ga je tuženik ovlastio da izda garanciju s rokom važenja do 7. kolovoza 1999.

godine, tužitelj izdao garanciju za osiguranje namirenja carina i drugih opterećenja čiji je osnov nastao u razdoblju od 7. kolovoza 1998. godine do 7. kolovoza 1999. godine bez roka važenja garancije. To konkretno znači da je korisnik garancije za carine čiji je osnov plaćanja nastao u razdoblju od 7. kolovoza 1998. godine do 7. kolovoza 1999. godine mogao tužitelju podnijeti zahtjev za plaćanjem obveze proizašle iz garancije bez ograničenja roka.

Prema tome, za odstupanje tužitelja od dobivenih uputa tuženika potpuno je irelevantno je li osnov plaćanja carine nastao do 7. kolovoza 1999. godine kako to smatra žalitelj, ili kasnije, već je bitno da je korisnik garancije prema ugovoru sklopljenom između ovdje pamičnih stranaka zahtjev na plaćanjem tužiteljeve obveze po garanciji mogao zatražiti od tužitelja do 7. kolovoza 1999. godine, a tužitelj je izdavanjem garancije broj 4952001159 od 7. kolovoza 1998. godine taj rok «produžio» do beskonačnosti, pa je zato korisnik garancije i mogao tijekom 2001. godine pokrenuti postupak radi naplate po garanciji izdanoj suprotno nalogu tuženika. Premda je tužitelj banka koja je sukladno odredbi članka 18. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima prilikom izdavanja garancije trebala postupati s povećanom pažnjom, prema pravilima struke i običajima (pažnja dobrog stručnjaka), očito je da tužitelj nije tako postupio, pa stoga sam snosi i posljedice takvog postupanja.

Osim toga, prema ocijeni ovoga suda u konkretnom slučaju nema mjesta primjeni odredbe članka 752. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima prema kojoj ako nalogoprimec prekorači granice naloga ili odstupa o dobivenih uputa smatra se poslovođom bez naloga. Naime, da bi se tužitelj mogao smatrati poslovođom bez naloga on je tijekom postupka morao dokazati da je izdavanje garancije «bez prigovora» i bez roka važenja garancije protivno nalogu tuženika bilo korisno i nužno za tuženika, dakle da se prilikom izdavanja garancije radilo o takvom poslu koji ne trpi odgađanje te da je tuženiku predstojala šteta ili propuštanje očite koristi (članak 220. Zakona o obveznim odnosima). Tužitelj naprotiv tu činjenicu tijekom prvostupanskog postupka (pa niti u žalbi) nije ni iznio, a prema mišljenju ovog suda neograničeni rok važenja garancije očito nije u interesu tuženika jer bi tuženik time bio u situaciji da bi uvijek mogao biti pozvan od strane tužitelja da mu naknadi iznos kojeg je tužitelj platio korisniku garancije, pa i nakon zastare same obveze plaćanja carine, a što je protivno pravnoj sigurnosti.

VTS RH, Pž-7833/04 od 14. ožujka 2006.

43.

OBVEZNO PRAVO – BANKARSKA GARANCIJA «BEZ PRIGOVORA»**Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)****Članak 1087.**

Bankarska garancija «bez prigovora» je takva bankarska garancija kod koje banka ne može prema korisniku garancije isticati prigovore koje mu može isticati nalogodavatelj kao dužnik iz osnovnog pravnog posla već banka prema korisniku garancije može isticati samo one prigovore koji proizlaze iz uvjeta garancije.

U konkretnom slučaju su predlagatelj osiguranja kao izvoditelj i društvo C. N. d.d. iz Zagreba, kao naručitelj, sklopili dana 21. prosinca 2004. godine Ugovor o izvođenju građevinskih radova. Tim ugovorom predlagatelja osiguranja obvezao se C. N. d.d. platiti ugovornu kaznu u slučaju raskida ugovora krivnjom izvoditelja, a na ime osiguranja naplate ugovorne kazne predlagatelj osiguranja predao mu je u skladu s ugovorom bankarsku garanciju na iznos 10% ugovorenih radova s klauzulom «plativo na prvi poziv i bez prigovora», izdanu od M. banke d.d. broj 334/2004 na iznos od 3.691.929,23 kn.

Sukladno članku 1083. Zakona o obveznim odnosima, bankarskom garancijom obvezuje se banka prema primatelju garancije (korisniku) da će mu za slučaj da mu treća osoba ne ispuní obvezu o dospelosti namiriti obvezu ako budu ispunjeni uvjeti navedeni u garanciji. Garancija mora biti izdana u pismenoj formi.

Sukladno članku 1087. Zakona o obveznim odnosima, ako bankarska garancija sadrži klauzulu bez prigovora, na prvi poziv, ili sadrži riječi koje imaju isto značenje, banka ne može isticati prema korisniku prigovore koje nalogodavac kao dužnik može isticati prema korisniku po osiguranoj obvezi. Nalogodavac je dužan platiti banci svaki iznos koji je banka platila po osnovi garancije izdane s klauzulom iz prethodnog stava. Korisnik garancije dužuje nalogodavcu iznos primljen po osnovi garancije na koji inače ne bi imao pravo zbog opravdanih prigovora nalogodavca.

Samostalna bankovna garancija je takva garancija koja sadrži bezuvjetno obvezu isplate određene svote ako sadrži klauzulu «bez prigovora, na prvi zahtjev» ili riječi koje imaju takvo značenje. Banka ne može isticati prema korisniku prigovore koje nalogodavatelj kao dužnik iz temeljnog ugovora može isticati prema korisniku, što znači da banka ne može odbiti isplatu ističući da korisnik nije ispunio svoju obvezu iz glavnog ugovora i slično. Isto tako, banka nema pravo prigovora odnosno ne može se uplitati u spor između strana glavnog ugovora. Banka može staviti samo one prigovore koji proistječu iz uvjeta garancije, tj. je li ispunjen uvjet sadržan u garanciji. Pisana bankovna garancija valjana je unatoč tome što nije valjan temeljni posao. Budući da je samostalna bankovna garancija apstraktna, banka se njome obvezuje platiti određenu svotu bez prigovora i bez obzira na valjanost i uvjete iz glavnog ugovora, pa je nalogodavatelj dužan platiti banci svaku svotu koju je ona platila korisniku na

temelju garancije. Ako nalogodavatelj ima kakvih prigovora iz glavnih ugovora, može istaknuti u sporu iz glavnog ugovora, pa ako uspije, korisnik garancije mu duguje svote primljene na temelju garancije.

Uvidom u Ugovor o izdavanju bankovne garancije broj 334/2004 od 31.12.2004. godine s izmjenama od 28.6.2005. i 26.8.2005. godine utvrđeno je da su predlagatelj osiguranja kao nalogodavac i protivnik osiguranja sklopili u korist C. N. d.d. Zagreb ugovor o izdavanju bankarske garancije na način i pod uvjetima utvrđenim tim ugovorom s rokom važenja do 15.10.2005. godine.

Nije sporno da je korisnik garancije C. N. d.d. Zagreb protivniku osiguranja dostavio poziv na isplatu po garanciji i to dana 20. rujna 2005. godine.

Odredbom članka 2. Ugovora o izdavanju bankarske garancije od 31.12.2004. godine utvrđeno je da se izdavanjem garancije banka obvezuje da će na prvi pismeni, dokumentirani i opravdani poziv korisnika garancije pod uvjetima iz tog ugovora izvršiti plaćanje korisniku garancije bilo kojeg iznosa, a najviše do ugovorenog iznosa iz članka 2. tog ugovora. Dokumentiranim i opravdanim pozivom će se smatrati poziv za plaćanje koji sadrži pismenu izjavu korisnika garancije da nalogodavac nije izvršio u cijelosti ili djelomično svoju obvezu prema korisniku garancije.

VTS RH, Pž-6517/05 od 8. studenoga 2005. (TS Varaždin R1-19/05 od 28. rujna 2005.)

44.

OBVEZNO PRAVO – BANKARSKA GARANCIJA „BEZ PRIGOVORA“

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 1087. stavak 1.

Ako je banka korisniku garancije izdala bankarsku garanciju „bez prigovora“ ona mu ne može isticati prigovore iz osnovnog pravnog posla koje nalogodavac može isticati korisniku garancije.

U ovoj pravnoj stvari tužitelj traži da sud utvrdi ništavim Ugovor o izdavanju bankarske garancije sklopljen između Z. banke d.d. Zagreb i A. d.o.o. Opatija dana 22.10.1990. godine i I Dodatak ugovoru o izdavanju bankarske garancije zaključen 1990. godine. Iz spisa proizlazi - čl. 3. Ugovora o izdavanju garancije (list 6-8 spisa) da će banka u slučaju da se postavi zahtjev za isplatu garantnog iznosa o osnovanosti tog zahtjeva procjenjivati isključivo na temelju uvjeta navedenih u garanciji, ne upuštajući se u ispitivanje pravnog osnova zahtjeva korisnika. Također je istaknuto da bi izvršila plaćanje, banci nije potrebna prethodna suglasnost Nalogodavca.

Nadalje je utvrđeno da u spisu prileži (list 199. – 200. spisa) prijevod sa engleskog jezika jamstva br. 4424-6-07797 za 1.545.529,00 DEM u kojem je izričito istaknuto da tuženik u svojstvu jamca neopozivo i bezuvjetno jamči plaćanje na prvi pismeni zaht-

jev za svako dugovanje ako A. ne izvrši obvezu plaćanja. Nadalje je u bankarskoj garanciji istaknuto da je to jamstvo prenosivo.

U pogledu zaključaka suda prvog stupnja da se radi o garanciji "bez prigovora" iz čl. 1087. Zakona o obveznim odnosima i ovaj sud u cijelosti prihvaća ovaj zaključak. Nesporno je da je u garanciji navedeno da tuženik korisniku garancije odgovara neopozivo. Radi se o samostalnoj garanciji, gdje se banka može koristiti samo prigovorima koji proizlaze iz uvjeta garancije, jer kod bankarske garancije "na prvi poziv" odnosno "bez prigovora" banka ne može osnovano prema korisniku garancije isticati one prigovore iz osnovnog posla, koje glavni dužnik može isticati iz osigurane obveze.

Kako se tuženik obvezao na isplatu neopozivo i bezuvjetno na prvo traženje, to znači da se radi o samostalnim bankarskim garancijama odnosno garancijama "bez prigovora" i "na prvi poziv", u smislu čl. 1087. st. 1. ZOO-a koje su pravno neovisne od postojanja i pravovaljanosti osnovnih ugovora, pa samim pozivom korisnika garancije na plaćanje onoga što je u garanciji navedeno, bez ikakvih mogućnosti isticanja prigovora koje bi glavni dužnik mogao staviti.

Stoga na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje prvostupanjski sud je pravilno primjenio i materijalno pravo odredbe čl. 1087. st. 1. u svezi čl. 1083. st. 1. ZOO-a.

Naime, neispunjenje obveze glavnog dužnika iz osnovnog posla je uvjet da bi nastupila obveza iz bankarske garancije, ali obveza banke u svakom slučaju cijeni se samo prema uvjetima navedenim u garanciji. U tome je razlika između jamstva iz članka 997. ZOO i bankarske garancije iz članka 1083. ZOO. Odnos između jamca i vjerovnika nastaje na temelju ugovora o jamstvu i na temelju tog ugovora jamac izvršava obvezu dužnika iz osnovnog posla, i stupa u njegov položaj. Kod bankarske garancije banka izvršava svoju obvezu, ali onako kako ju je preuzela u garanciji. Prema tome tuženik odgovara po bankarskoj garanciji onako kako je obvezu preuzeo, a to je u konkretnom slučaju obveza za otplatu dospjelih obročnih otplata.

VTS RH, Pž-5751/04 od 6. prosinca 2005. (TS Zagreb P-5867/01 od 5. studenog 2003.)

45.

OBVEZNO PRAVO – UGOVOR O NAGODBI; ISTOVREMENO ISPUNJENJE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 1093. stavak 1.

Ugovor o nagodbi je dvostrani ugovor i za njega vrijede opće odredbe o dvostranim ugovorima, pa tako i odredba o istovremenom ispunjenju.

U postupku je utvrđeno da su stranke tijekom ovog parničnog postupka izvan suda sklopile ugovor o nagodbi (čl. 1089. Zakona o obveznim odnosima – „Narodne

novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99, u daljnjem tekstu ZOO), dana 28. siječnja 2000. godine (list 162 i 163 spisa) kojim su sporne odnose glede zahtjeva tužbe regulirale tom nagodbom i odredile svoja uzajamna prava i obveze.

Prvostupanjski sud je međutim, zauzeo stajalište da ostaju vrijediti prava i obveze stranaka iz ugovora o osiguranju, budući ugovor o nagodbi nije ispunjen, jer tuženik nije ispunio svoju obvezu u utvrđenim rokovima, pa ne može zahtijevati ni ispunjenje tužiteljeve obveze iz ugovora o nagodbi, pozivajući se na čl. 122. st. 1. ZOO-a u vezi sa čl. 1093. st. 1. ZOO-a.

Osnovano žalitelj ističe da je ovakovo pravno stajalište pogrešno. Naime, nagodba je ugovor i nakon sklapanja nagodbe prava i obveze između stranaka prosuđuju se u skladu s odredbama nagodbe. Stoga je prvostupanjski sud bio dužan prilikom ocjene osnovanosti zahtjeva tužitelja, kao i prigovora radi prebijanja, uzeti u obzir odredbe ugovora o nagodbi. Sama činjenica da jedna strana nije ispunila svoju obvezu iz nagodbe, ne znači i da je time ugovor o nagodbi prestao postojati i da njegove odredbe više ne važe. Člankom 122. ZOO-a određeno je pravilo istovremenog ispunjenja, koje se može primijeniti i kod ugovora o nagodbi temeljem čl. 1093. st. 1. ZOO-a, ali ono ne isključuje važenje samog ugovora o nagodbi, već se po prigovoru stranke ima primjenjivati u okviru uzajamnih prava i obveza stranaka preuzetih ugovorom o nagodbi.

Prvostupanjski sud je, dakle, pogrešno primijenio materijalno pravo kada je zanemario činjenicu da su stranke sklopile ugovor o nagodbi i svoja prava i obveze uredile nagodbom, te kada je procjenjivao osnovanost zahtjeva tužitelja prema ranije utvrđenim odnosima ugovorom o osiguranju, te u skladu s tim pravnim stajalištem odredio predmet vještačenja sudskom vještaku kojemu je povjerio financijsko vještačenje.

VTS RH, Pž-6723/02 od 12. listopada 2005. (TS Zagreb P-76/2000 od 19. lipnja 2002.)

46.

OBVEZNO PRAVO – UGOVOR O NAGODBI

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 1093. stavak 1.

Ugovor o nagodbi je dvostrani ugovor, pa za njega vrijede odredbe o dvostranim ugovorima uključujući i odredbu o raskidu ugovora zbog neispunjenja dužnikove obveze u naknadnom roku.

U odnosu na navode žalitelja kojim se on poziva na sporazum od 23. siječnja 2003. godine, ovaj sud te navode smatra neosnovanima. Naime, pravilno je mišljenje žalitelja da je sporazum kojeg su stranke zaključile dana 23. siječnja 2003. godine izvansud-

ska ugovorna nagodba u smislu odredbi članka 1089-1098. Zakona o obveznim odnosima. Prema odredbi članka 1089. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima ugovorom o nagodbi osobe između kojih postoji spor ili neizvjesnost o nekom pravnom odnosu, s pomoću uzajamnih popuštanja, prekidaju spor odnosno otklanjaju neizvjesnost i određuju svoja uzajamna prava i obveze. Stavkom 2. istoga članka Zakona propisano je da neizvjesnost postoji i kad je ostvarenje određenog prava nesigurno, a prema odredbi članka 1090. stavak 1. istoga Zakona popuštanje se može sastojati, među ostalim, u djelomičnom ili potpunom priznanju nekog zahtjeva druge strane, ili u odricanju od nekog svog zahtjeva; u uzimanju na sebe neke nove obveze; u smanjenju kamatne stope; u produljenju roka; u pristajanju na djelomične otplate; u davanju prava na odustatninu.

U konkretnom slučaju stranke su člankom 1. sporazuma od 23. siječnja (list 36-37. spisa) koji je sklopljen u cilju mirnog rješenja spora utvrdile da tuženikovo dugovanje prema tužitelju iznosi 306.775,12 EUR-a u kunskoj protuvrijednosti i iznos od 114.587,80 kn, te da *“pored navedenih iznosa nema nepodmirenih potraživanja između ugovornih strana”*; člankom 3. sporazuma ugovoren je način obročne otplate duga, a člankom 5. obveza tužitelja da će nakon uplate cjelokupnog dugovanja prema članku 3. povući tužbu u ovom parničnom predmetu te se odreći tužbenog zahtjeva. Budući da tuženik nije postupio prema odredbi članka 3. sporazuma, niti tužitelj nije postupio prema odredbi članka 5. tog sporazume-nije se odrekao tužbenog zahtjeva, već je nastavio voditi postupak.

Za razliku od žalitelja koji smatra da odredbu članka 1. navedenog sporazume treba tumačiti sukladno odredbi članka 99. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima na način da su stranke suglasno utvrdile visinu tuženikova dugovanja prema tužitelju u iznosu od 306.775,12 EUR-a u kunskoj protuvrijednosti i u iznosu od 114.587,80 kn, ovaj sud navedenu odredbu tumači u skladu s odredbom članka 99. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima prema kojoj se pri tumačenju spornih odredbi ne treba držati doslovnog značenja upotrijebljenih izraza, već treba istraživati zajedničku namjeru ugovaratelja i odredbu tako razumjeti kako to odgovara načelima obveznog prava utvrđenim tim zakonom. Sukladno toj zakonskoj odredbi, a obzirom na činjenicu da je namjera stranaka prilikom sklapanja ugovora o nagodbi bila mirno rješenje spora, te da je nagodba ugovor koji se sastoji u uzajamnom popuštanju obje ugovorne stranke (članak 1090. Zakona o obveznim odnosima), ovaj sud sukladno načelu savjesnosti i poštenja (članak 12. Zakona o obveznim odnosima), načelu zabrane uzrokovanja štete drugom (članak 16. Zakona o obveznim odnosima) i načelu primjene dobrih poslovnih običaja (članak 21. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima) smatra da je tužitelj, utvrdivši člankom 1. sporazuma s tuženikom, da osim tamo navedenih iznosa *nema nepodmirenih potraživanja između ugovornih strana*, popustio u odnosu na tuženika time što je smanjio svoj zahtjev u odnosu na sporedna potraživanja i pristao na obročnu otplatu duga, a zauzvrat tuženik je priznao iznos glavnog duga te se obvezao isti podmiriti obročno u roku određenom člankom 3. sporazuma. Međutim, to tužiteljevo popuštanje ovisi o pravovremenom ispunjenju tuženikove obveze.

Naime, budući da je nagodba dvostrani ugovor, kako to uostalom proizlazi iz odredbe članka 1089. stavak 1. i članka 1093. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima,

to i obveza tužitelja da povuče tužbu i odrekne se tužbenog zahtjeva (članak 5. sporazuma) ovisi o prethodnom ispunjenju tuženikove obveze. Budući da tuženik nije u ugovorenom roku ispunio svoju ugovornu obvezu unatoč dva traženja tužitelja (list 100-101 spisa), ugovor o nagodbi - sporazum od 23. siječnja 2003. godine kojeg su stranke sklopile tijekom postupka u cilju mirnog rješenja spora je sukladno odredbi članka 126. stavak 3. u svezi članka 125. Zakona o obveznim odnosima raskinut protekom roka za tuženikovo ispunjenje obveze tužitelju. Zbog navedenog, ovaj sud sukladno odredbi članka 99. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima i ranije navedenim načelima obveznog prava (a naročito načelu zabrane uzrokovanja štete) smatra da niti tužiteljevo očitovanje volje iz tog ugovora kojim je on, utvrdivši s tuženikom visinu svog potraživanja u iznosu 306.775,12 EUR-a i 114.587,80 kn, popustio u odnosu na preostali dio u ovom postupku utuženog potraživanja te se obvezao odreći tužbenog zahtjeva više ne proizvodi nikakav pravni učinak. Stoga je sud prvog stupnja mogao ispitivati visinu utuženog tužiteljeva potraživanja.

Samim sklapanjem izvansudske ugovorne nagodbe ne prestaje parnica, već bi tužitelj (pod uvjetom da je tuženik ispunio svoju obvezu iz te nagodbe) sukladno odredbi članka 5. sporazuma povukao tužbu i odrekao se tužbenog zahtjeva. U slučaju da je ispunio svoje obveze iz nagodbe, tuženik bi mogao u ovoj ili eventualno nekoj kasnijoj parnici koju bi tužitelj pokrenuo protiv njega radi isplate preostalog potraživanja pobijati postojanje tog preostalog tužiteljevog potraživanja i to upravo temeljem tužiteljeve izjave volje iz članka 1. sporazuma da „*pored navedenih iznosa nema nepodmirenih potraživanja između ugovornih strana*“. Kako tuženik nije ispunio svoju obvezu iz te nagodbe, tužitelj je ustrajao kod svog tužbenog zahtjeva, a ugovor o nagodbi koji je sklopljen u cilju mirnog rješenja spora je raskinut te stoga ni tužiteljeva izjava iz te nagodbe nema nikakav učinak na ovaj parnični postupak. Naime, kada bi se ugovor o nagodbi od 23. siječnja 2003. godine tumačio na način kako ga tumači žalitelj, tada bi tužitelj bio oštećen jer za umanjenje svog potraživanja, a zbog tuženikova neispunjenja svojih obveza u roku određenom nagodbom, ne bi dobio nikakvu naknadu, to jest protučinidbu. To očito nije bila tužiteljeva namjera prilikom sklapanja nagodbe, već je njegova namjera bila da ugovorom o nagodbi mirnim putem riješi ovaj spor. Stoga ovaj sud smatra da tužiteljeva izjava volje da „*pored navedenih iznosa nema nepodmirenih potraživanja između ugovornih strana*“ nema utjecaja na utvrđivanje visine duga tuženika prema tužitelju.

VTS RH, Pž-60/05 od 27. rujna 2005. (TS Zagreb P-8192/2002 od 27. listopada 2004.)

47.

OBVEZNO PRAVO – ODGOVORNOST OBRTRNIKA**Zakon o obrtu (Narodne novine broj 73/93, 90/96, 102/98, 64/01, 71/01, 49/03 – pročišćeni tekst)****Članak 20. stavak 1.****Obrtnik odgovara za obveze obrta cjelokupnom svojom imovinom. Prestankom obrta nisu prestale i obveze obrtnika kao fizičke osobe, nego on i nadalje odgovara za obveze nastale u obavljanju obrta.**

Neosnovano žalitelj ističe da tuženik nema niti stranačku niti parničnu sposobnost jer je predmetni obrt, vlasnice M. M. prestao postojati brisanjem iz obrtnog registra danom 10. veljače 2000. godine. Naime, prema odredbi članka 1. stavak 1. Zakona o obrtu („Narodne novine“ broj 73/93, 90/96, 102/98, 64/01, 71/01, 49/03 – pročišćeni tekst) obrt je samostalno i trajno obavljanje dopuštenih gospodarskih djelatnosti od strane fizičkih osoba sa svrhom postizanja dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, promet ili pružanjem usluga na tržištu. Stavkom 3. istoga članka je propisano da je obrtnik fizička osoba koja obavlja jednu ili više djelatnosti iz članka 1. stavak 1. Zakona o obrtu u svoje ime i za svoj račun, a pri tom se može koristiti s radom drugih osoba.

Dakle, sukladno navedenim zakonskim odredbama obrtnik nije pravna osoba, već fizička osoba, vlasnik obrta, kako je u konkretnom predmetu tuženik i naznačen, pa pogrešno žalitelj ističe da tužitelj nema pravo tražiti naplatu duga od fizičke osobe kao vlasnika obrta. Obrtniku pripadaju sva prava stečena djelovanjem obrta, a obrtnik odgovara za obveze nastale u obavljanju obrta i nakon što je odjavio obrt.

Naime, prema zakonskoj odredbi članka 20. stavak 1. Zakona o obrtu obrtnik odgovara za obveze koje nastaju u obavljanju obrta cjelokupno unesenom imovinom koja je potrebna za obavljanje obrta. Prema stajalištu ovoga suda tom odredbom propisana je ograničena odgovornost obrtnika do visine vrijednosti imovine unesene u obrt. Pri tom se uzima u obzir vrijednost cjelokupne imovine unesene za vrijeme trajanja obrta, dakle, od njegova otvaranja do odjave obrta, a pri čemu nije odlučno nalazi li se ta imovina i dalje u obrtu ili je izašla iz obrta.

U konkretnom slučaju utvrđeno je da je tuženik, u svojstvu kupca, sklopio s tužiteljem ugovor o prodaji robe kao obrtnik, da je preuzeo robu isporučenu od tužitelja i da cijena te robe iznosi 19.439,09 kn. Iz ovoga proizlazi da je u obrt tuženika za vrijeme njegova trajanja u svakom slučaju unesena imovina u vrijednosti isporučene robe od strane tužitelja, pa prihvaćanjem tužbenog zahtjeva prvostupanjski sud nije prekoračio iznos do kojega tuženik odgovara (takvo stajalište izrazio je i Vrhovni sud Republike Hrvatske u odluci posl. broj Rev-2515/99 od 9. srpnja 2003. godine).

Prema tome, odjavom obrta nije prestao postojati tuženik, jer je tuženik fizička osoba u ovom slučaju koja i dalje postoji, samo je prestala obavljati gospodarsku dje-

latnost u okviru registriranog obrta, a i nadalje odgovara za obveze nastale u obavljanju obrta.

VTS RH, Pž-7736/04 od 6. rujna 2005. (TS Rijeka P-1013/04 od 16. rujna 2004.)

48.

OBVEZNO PRAVO – STRANAČKA SPOSOBNOST OBRТNIKA

Zakon o obrtu (Narodne novine broj 73/93, 90/96, 102/98, 64/01, 71/01, 49/03 – pročišćeni tekst)

Članak 1. stavak 1.

Obrt nema stranačku sposobnost, pa zato ne može biti stranka u postupku. Stranka u postupku može biti samo obrtnik, pa zato prestankom obrta ne prestaje postojati fizička osoba koja je bila nositelj obrta (obrt-nik).

U odnosu na žalbene navode, prvenstveno valja reći da se o postojanju aktivne i pasivne procesne legitimacije kod kondemnatorne tužbe (o kakvoj se ovdje radi) prosuđuje temeljem tužiteljeve tvrdnje da su stranke subjekti spornog pravnog odnosa, dakle da je tužitelj ovlaštenik spornog prava, te da je tuženik obveznik spornog prava. Tuženik isticanjem prigovora promašene pasivne legitimacije osporava tužbeni zahtjev tvrdnjom da on nije obveznik spornog prava, pa u situaciji u kojoj je sud odbio tužbeni zahtjev kao neosnovan iz razloga što tužitelj nije dokazao da je ovlaštenik spornog prava, propust suda da ocijeni osnovanost istaknutog prigovora promašene pasivne legitimacije ne dovodi u pitanje pravilnost i zakonitost presude.

Pogrešno žalitelj tvrdi da tužena više ne postoji zato što je trgovački obrt NAR prestao s radom. Naime, odredbom članka 1. stavak 1. Zakona o obrtu („Narodne novine“ broj 90/96, 102/98, 64/01, 71/01, 49/03 – pročišćeni tekst, nastavno: ZO) propisano je da je obrt samostalno i trajno obavljanje dopuštenih gospodarskih djelatnosti od strane fizičkih osoba sa svrhom postizanja dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu, a odredbom članka 1. stavak 3. ZO, propisano je da je obrtnik fizička osoba koja obavlja jednu ili više djelatnosti iz članka 1. stavak 1. ZO-a, u svoje ime i za svoj račun, a pri tom se može koristiti radom drugih osoba. Iz citiranih odredbi ZO-a jasno proizlazi da obrt nema stranačku sposobnost, zbog čega ne može biti stranka u postupku. Stoga je stranka u ovom postupku fizička osoba – vlasnica obrta, pa prestankom postojanja obrta nije ujedno prestala postojati i tužena, budući je na strani tužene i prije i poslije objave obrta bila R. R. (rođena Š.).

VTS RH, Pž-4279/05 od 7. rujna 2005. (TS Rijeka P-1641/2003-19 od 21. svibnja 2004.)

49.

OBVEZNO PRAVO – SUDSKA ZAŠTITA PRAVA IZ RADNOG ODNOSA**Zakon o radu (Narodne novine broj 38/95, 54/95, 17/01, 81/01, 114/03, 142/03, i Zakona o trgovačkim društvima, članci 246. do 252.)****Članak 126.**

Ugovor kojeg trgovačko društvo sklopi s članom uprave može (ali ne mora) sjediniti u sebi dva pravna odnosa: pravni odnos koji proizlazi iz prava i obveza člana uprave i na kojeg se, osim odredbi ugovora, primjenjuju i odredbe članka 246 - 252. Zakona o trgovačkim društvima i pravni odnos koji proizlazi iz prava i obveza iz radnog odnosa zaposlenika; na taj pravni odnos primjenjuju se odredbe Zakona o radu.

Ako je opozvanom članu uprave prestao i radni odnos u trgovačkom društvu, pa on potražuje otpremninu, radi se o radnom sporu.

Predmetni spor vezan je za prestanak tužiteljevog radnog odnosa kod tuženika. Naime, tužitelj tijekom čitavog parničnog postupka pokušava prikazati kako se u konkretnom slučaju radi isključivo o sporu između predsjednika uprave i društva (čl. 40. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99 i 121/99; nastavno: ZTD), te da je stoga u odnosu na njega isključena svaka primjena odredbi Zakona o radu.

Dakle, predmetni spor je vezan za uz Menadžerski ugovor sklopljen između stranaka dana 23. prosinca 1995. (i Aneks od 30. prosinca 1999.; nastavno: Ugovor). Ovim Ugovorom je utvrđeno kako je tuženikova skupština svojom odlukom od 22. prosinca 1995. imenovala tužitelja na funkciju predsjednika uprave društva i njime se ujedno uređuju prava i obveze stranaka kako u pogledu tužiteljeve funkcije predsjednika uprave tako i njihova prava i obveze u pogledu tužiteljevog radnog odnosa, koji je i zasnovan upravo ovim Ugovorom (čl. 2. Ugovora).

Ugovorom su utvrđena su i tužiteljeva prava s osnove plaće, nagrade, obeštećenja i otpremnine za slučaj prestanka njegovog radnog odnosa bez njegovog skrivljenog ponašanja, a i način otkazivanja njegovog radnog odnosa (redovitim ili izvanrednim otkazom) sukladno odredbama Zakona o radu.

Tužitelj je opozvan s funkcije predsjednika tuženikove uprave odlukom tuženikovog nadzornog odbora od 16. siječnja 2001., dok mu je radni odnos prestao odlukom istog nadzornog odbora o izvanrednom otkazu ugovora o radu od 13. veljače 2001. Predmetnom tužbom tužitelj pobija upravo spomenutu odluku o izvanrednom otkazu njegovog ugovora o radu (traži da se ona utvrdi "neosnovanom" ?) i ujedno traži isplatu otpremnine. Dakle, predmetna tužba vezana je isključivo za radno-pravni aspekt spora nastalog između stranaka povodom tužiteljevog opoziva s funkcije predsjednika tuženikove uprave, odnosno povodom odluke o prestanku njegovog radnog odnosa.

Naime, u predmetnom Ugovoru kako je to čest slučaj, sjedinjuju se dva pravna odnosa, jedan koji proizlazi iz prava i obveza iz radnog odnosa člana uprave s

društvom, a drugi iz njegovih prava i obveza koje proizlaze iz njegove funkcije predsjednika uprave društva. Drugim riječima, predmetni Ugovor je ne samo menadžerski ugovor, već i ugovor o radu sklopljen upravo radi obavljanja poslova predsjednika uprave, pa između tih dvaju odnosa postoji i pravna i stvarna veza i svaki od njih treba razrješavati po pravilima koji važe za taj odnos. Kako dakle, nema automatizma u razrješavanju tih odnosa, nakon odluke o opozivu predsjednika uprave, koja se donosi temeljem odredbi ZTD, potrebno je razriješiti i radno-pravni odnos opozvanog predsjednika uprave donošenjem posebne odluke u tom pravcu bilo u obliku otkaza s ponudom izmijenjenog ugovora (ako ga se želi zadržati u radnom odnosu s društvom; čl. 114. Zakona o radu, (Narodne novine broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01 i 82/01; nastavno: ZOR) bilo u obliku redovitog (čl. 106. ZOR) ili izvanrednog otkaza ugovora o radu (čl. 107. ZOR), koja se donosi isključivo sukladno odredbama ZOR. Tako je u konkretnom slučaju postupio i tuženik kada je u odnosu na tužitelja donio dvije odluke, jednu o opozivu i drugu o izvanrednom otkazu ugovora o radu.

Kako se ovdje radi isključivo o tužiteljevoj tužbi upravljenoj na pobijanje tuženikove odluke o izvanrednom otkazu tužiteljevog ugovora o radu i na isplatu otpremnine, to se njena osnovanost, odnosno neosnovanost može procjenjivati isključivo kroz prizmu odredbi ZOR, kako je to za razliku od tužitelja, ispravno isticao tuženik tijekom postupka.

Dakle, ovdje se radi o radnom sporu, odnosno parnici iz radnog odnosa kojoj sudovi moraju u pogledu hitnosti rješavanja obratiti posebnu pozornost, a osobito pri određivanju rokova i ročišta (čl. 434. st. 1. ZPP). Prvostupanjski sud je kod donošenja pobijanog rješenja i ranije, kod donošenja rješenja o prekidu postupka, u potpunosti zanemario karakter spora o kojemu je ovdje riječ i svoju zakonsku obvezu njegovog hitnog rješavanja. Navedeno već samo po sebi u dostatnoj mjeri upućuje na potrebu za ocjenom osnovanosti spomenutih odluka prvostupanjskog suda, a posebno sada kada je proteklo znatno vrijeme od podnošenja predmetne tužbe (30. srpnja 2001.), odnosno od prekida postupka 13. prosinca 2001.), a kod činjenice izostanka svakog traga o pomicanju kaznenog postupka na kojeg se prvostupanjski sud pozvao, s mjesta.

Nadalje, iz sadržaja odluke o izvanrednom otkazu tužiteljevog ugovora o radu, vidljivo je kako opisane osobito teške povrede obveze iz radnog odnosa koje mu se stavljaju na teret kao razlog za izvanredni otkaz (čl. 107. st. 1. ZOR), u pretežitom dijelu ne sadrže elemente koji upućuju na tužiteljevu kaznenu odgovornost, već se uglavnom odnose na njegovu nesavjesno obavljanje poslova upravljanja društvom i zloupotrebu njegovog položaja predsjednika uprave. Stoga je odluku o tome može li se takvo tužiteljevo postupanje ili propuštanje smatrati osobito teškim povredama obveza iz radnog odnosa kao opravdanim razlogom za izvanredni otkaz ugovora o radu, isključivo ovlašten i kvalificiran donijeti upravo parnični/trgovački, a ne kazneni sud.

I konačno, ocjena o tome je li tužitelj počinio osobito teške povrede obveza iz radnog odnosa koje mu se pobijanom odlukom stavljaju na teret i time ujedno ocjena o zakonitosti tuženikove odluke o izvanrednom otkazu tužiteljevog ugovora o radu zbog takvih povreda, ne ovisi o tome imali to njegovu postupanje obilježje kaznenog

dijela ili ne. Naime, građansko-pravna odgovornost je šira od kazneno-pravne i opet, stegovna odgovornost (odgovornost radnika za osobite teške povrede iz radnog odnosa) uža je od kazneno-pravne odgovornosti. Stoga opisano postupanje koje se tužitelju stavlja na teret pod pretpostavkom da ga je počinio, može biti opravdanim razlogom za izvanredni otkaz neovisno o tome ima li takvo postupanje obilježje kaznenog dijela ili ne.

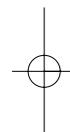
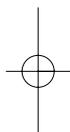
Slijedom navedenog, cijeneći tijek parničnog postupka i posebno protek vremena, ovaj sud drži kako nije bilo mjesta ranijem rješenju prvostupanskog suda o prekidu postupka, a posebno ne pobijanom rješenju, koje je kako je već naprijed navedeno, doneseno nakon što je parnični postupak već nastavljen. Odatle i osnovanost tužiteljeve žalbe i rješenje iz izreke (čl. 380. st. 1. t. 3. u vezi sa čl. 354. st. 1. ZPP).

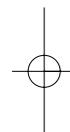
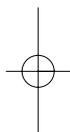
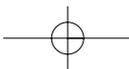
U nastavku postupka, prvostupanski sud će prije svega odlučiti o tuženikovom prigovoru stvarne nadležnosti iznesenom pravovremeno još na prvom ročištu za glavnu raspravu od 30. listopada 2001. (čl. 17. st. 2. ZPP). Za slučaj da prvostupanski sud eventualno ocijeni kako je ipak stvarno nadležan suditi u ovom sporu, na što ne upućuje stanje u spisu, razmotrit će dopuštenost predmetne tužbe obzirom na vrijeme podnošenja njegovog prigovora (zahtjeva za ostvarenje povrijeđenog prava iz radnog odnosa) i vrijeme podnošenja tužbe (vidjeti izjavu tuženikovog punomoćnika na ročištu od 13. prosinca 2001. (str. 83. spisa) kroz prizmu odredbi čl. 126. ZOR. Za slučaj da prvostupanski sud utvrdi da je stvarno nadležan i da je tužba dopuštena, donijet će meritornu odluku o tužbenom zahtjevu.

VTS RH, Pž-4948/05 od 28. rujna 2005. (TS Zagreb P-4912/01 od 28. rujna 2004.)

B - PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA

50.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PROBOJ PRAVNE OSOBNOSTI

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 10. stavak 3.

Član društva koji zloupotrebljava okolnost da kao član društva ne odgovara za obveze društva ne može se pozivati na to da po zakonu ne odgovara za te obveze.

Zapošljavanje radnika u društvu kćeri osnovanom sa skromnim temeljnim kapitalom uz istovremeno zadržavanje znatne imovine u jedinom članu društva kćeri smatra se zloupotrebom okolnosti neodgovaranja člana društva za obveze društva.

Pobijanom presudom utvrđeno je da postoji potraživanje tužiteljice prema tuženiku u iznosu 107.033,96 kn kao potraživanje prvog isplatnog reda viših isplatnih redova, a tuženik je obvezna nadoknaditi tužitelju parnični trošak u iznosu od 2.440,00 kn.

Prema obrazloženju navedene presude, nakon provedenog postupka prvostupanjski je sud utvrdio da je tuženik osnovao šesnaest trgovačkih društava u sklopu tuženika kao holdinga u odnosu majke i kćeri, nad kojima je tuženik zadržao potpunu ingerenciju u poslovanju, da je sve zaposlenike, uključujući i tužiteljicu, rasporedio, na rad u jedno od novoosnovanih društava, da je na ista društva prenio imovinu u neznatnom iznosu, kao i da je tužiteljicu, bez njezine suglasnosti, rasporedio na novo

radno mjesto u L. S. d.o.o., na koje društvo je prenijeta imovina u iznosu od 203.341,00 DEM. Utvrđeno je kako je u tom društvu tuženik zadržao svoje osnovne udjele, kao i ingerenciju nad poslovanjem te nije zaključio ugovor o raspodjeli imovine između L. HOLDING d.d. i novoosnovanih društava, a L. S. d.o.o. je očito zbog doga došla u poslovne poteškoće radi čega nije mogla ispuniti svoje obaveze prema djelatnicima, a isto pogotovo ne može nakon otvaranja stečajnog postupka niti prema tužiteljici, slijedom čega je tuženik, također, solidarno odgovoran za obveze L. S. d.o.o. Split prema tužiteljici.

Iz spisa proizlazi da je tuženik osnovao šesnaest trgovačkih društava u koje je rasporedio zaposlenike. Prema povijesnom izvratku iz sudskog registra tuženik je osnovan s temeljnim kapitalom od 17.217.400,00 DEM, a na društvo L. S. d.o.o., u kojem je bila zaposlena tužiteljica, prenio je temeljni kapital u iznosu od 203.341 DEM, a što također proizlazi iz izvratka iz sudskog registra. Tuženik dakle na društva kćeri nije prenio značajniju imovinu prilikom njihovog osnivanja, a niti naknadno. Tuženik je jedini član i osnivač društva kćeri L. S. d.o.o., ujedno i vladajuće društvo.

Prema odredbi članka 10. stavak 3. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99 i 52/00) onaj koji zloupotrebljava okolnost da kao član trgovačkog društva ne odgovara za obveze društva ne može se pozvati na to da po zakonu ne odgovara za te obveze.

Žalbeni sud nalazi pravilnim utvrđenje prvostupanjskog suda kako tuženik kao član društva L. S. d.o.o. zloupotrebljava okolnost da ne odgovara za obveze L. S. d.o.o., te da isto društvo zlorabi za postizanje nedopuštenih ciljeva. Naime, iz cjelokupnog stanja spisa proizlazi kako je u konkretnom slučaju došlo do proboja pravne osobnosti slijedom čega postoji izvanugovorna zakonska i solidarna odgovornost tuženika kao jedinog člana i osnivača za obveze društva L. S. d.o.o. prema tužiteljici.

VTS RH, Pž-9137/03 od 14. veljače 2006. (TS Split P-1365/02 od 25. ožujka 2003.)

51.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA - ZAŠTITA PRAVA RANIJE PRIJAVLJENE TVRTKE

Zakon o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 31. stavak 1.

Trgovac kojemu druga osoba upotrebom ili upisom iste ili slične tvrtke, vrijeđa njegova prava ili ugrožava njegov položaj u tržišnoj utakmici može tužbom zahtijevati da druga osoba prestane upotrebljavati tu tvrtku, kao i da se tvrtka te druge osobe izbriše iz sudskog registra.

U odnosu na navode žalbe ističe se da tužitelj traži zaštitu tvrtke po odredbama Zakona o trgovačkim društvima. Sukladno odredbi čl. 31. st. 1. ZTD-a prvostupanjs-

ki sud je pravilno utvrdio da tužitelju takva zaštita pripada po osnovi prava imatelja ranije prijavljene tvrtke. Naime, prema citiranoj odredbi trgovac kome druga osoba upotrebom ili upisom iste ili slične tvrtke koja je upisana u sudski registar istog ili drugog suda vrijeđa njegova prava ili ugrožava njegov položaj na tržištu, ili postoji opasnost ugrožavanja tih prava, može tužbom zahtijevati brisanje tvrtke druge osobe iz sudskog registra.

Nesporno je da su tvrtke stranaka upisane u sudski registar, tužitelj je upisan 6. veljače 2002. godine, a tuženik 19. travnja 2002. godine, da su tvrtke identične, a razlika je jedino u tome što tuženik pored upisanih djelatnosti za proizvodnju i usluge ima označenu i djelatnost trgovine.

Slijedom naprijed navedenog i sukladno odredbi čl. 31. ZTD-a tužitelj je ovlašten zahtijevati da tuženik prestane upotrebljavati tu tvrtku i da se tvrtka tuženika izbriše iz sudskog registra, kako je to pravilno utvrdio i prvostupanjski sud.

VTS RH, Pž 887/06 od 7. ožujka 2006. (TS Split P-177/05 od 14. srpnja 2005.)

52.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PODNOSITELJI PRIJAVE ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR

Zakon o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 62. stavak 4.

Prijavu za upis dioničkog društva podnose svi članovi uprave dioničkog društva koji su u trenutku podnošenja prijave imenovani u upravu društva i koji obavljaju funkciju uprave, te predsjednik nadzornog odbora.

Iz spisa proizlazi da je predlagatelj upisa dana 16. svibnja 2005. godine podnio sudu prijavu za upis u sudski registar promjene članova nadzornog odbora društva podnesenu od strane Z. M. i V. R.. Navedenoj prijavi za upis priloženi su, između ostaloga, zapisnik sa sjednice nadzornog odbora od 10. svibnja 2005. godine (iz kojeg je vidljivo da je nadzorni odbor izabrao svog predsjednika i zamjenika predsjednika, te opozvao dotadašnjeg direktora M. V. i imenovao novog člana uprave I. C.-list 4-6. spisa), izjave novoimenovanih članova nadzornog odbora da prihvaćaju imenovanje u izvorniku i ovjerene od strane javnog bilježnika (list 7-9. spisa), te rješenje prvostupanjskog suda R1 23/05 od 6. svibnja 2005. godine kojim su G. T., D. Z. i V. R. imenovani članovima nadzornog odbora budući da je dotadašnjim članovima tog odbora mandat prestaje po zakonu 8. svibnja 2005. godine (list 96-98. spisa). Sud prvog stupnja je ispitavši predlagateljevu prijavu za upis u sudski registar sukladno odredbi članka 43. stavak 1. Zakona o sudskom registru utvrdio da prijava s prilogima udovoljava svim zakonom utvrđenim pretpostavkama za upis u sudski registar, te je sukladno odredbi članka 43. stavak 3. Zakona o sudskom registru donio pobijano rješenje.

Iz prijave za upis u sudski registar proizlazi da predlagatelj upisa predlaže registarskom sudu upis u sudski registar promjene članova nadzornog odbora predlagatelja upisa. Odredbom članka 62. stavak 4. Zakona o trgovačkim društvima propisano je ako tim Zakonom nije drugačije određeno prijave za upise (...) za dioničko društvo podnose *svi članovi uprave i predsjednik nadzornog odbora*. Prema odredbi članka 262. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima («Narodne novine» broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03) prijavu za upis promjena u nadzornom odboru registarskom sudu moraju podnijeti *uprava i predsjednik nadzornog odbora*.

Iz navedenih odredaba Zakona o trgovačkim društvima proizlazi da prijavu za upis promjene članstva u nadzornom odboru dioničkog društva mora sudu podnijeti uprava društva i predsjednik nadzornog odbora. Pod pojmom uprava društva podrazumijevaju se svi članovi uprave dioničkog društva koji su imenovani u upravu društva i koji obavljaju funkciju člana uprave u trenutku podnošenja prijave za upis u sudski registar neovisno o tome jesu li oni tada i upisani u sudskom registru kao članovi uprave budući da upis u sudski registar člana uprave (kao i člana nadzornog odbora) nema konstitutivni učinak.

U konkretnom slučaju, a što proizlazi iz zapisnika sa sjednice nadzornog odbora (list 4-6. spisa) članovi nadzornog odbora su na svojoj sjednici održanoj dana 10. svibnja 2005. godine opozvali dotadašnjeg direktora društva M. V., te imenovali novog člana uprave I. C., dok je prijavu za upis u sudski registar (osim predsjednice nadzornog odbora V. R.) podnio i Z. M.. Ne ispitujući ovom prilikom je li Z. M. član uprave predlagatelja upisa, te je li odluka o opozivu imenovanja M. V. valjana budući da se ta odluka sukladno odredbi članka 242. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima smatra valjanom dok se njena nevaljanost ne utvrdi sudskom odlukom, ovaj sud je mišljenja da je sud prvog stupnja prilikom ispitivanja valjanosti prijave za upis u sudski registar trebao ispitati da li je I. C. član uprave predlagatelja upisa te s tim u svezi je li i ona, uz ostale članove uprave i predsjednicu nadzornog odbora, trebala podnijeti prijavu za upis u sudski registar.

Naime, za valjanost imenovanja člana uprave potrebno je, osim same odluke nadzornog odbora, da se odluka o imenovanju priopći imenovanom članu uprave, kao i njegovo očitovanje volje iz koje je vidljiv njegov pristanak na imenovanje u upravu društva s time da on svoju volju može očitovati i konkludentnom radnjom. Prema tome, osim same odluke o imenovanju, da bi član uprave to i postao potrebna je i suglasnost na odluku o imenovanju osobe koja je imenovana za člana uprave. U konkretnom slučaju, iz spisa nije vidljivo je li odluka nadzornog odbora o imenovanju I. C. priopćena toj osobi, te je li se ta osoba suglasila na odluku o imenovanju, tj. je li pristala obavljati poslove člana uprave predlagatelja upisa. Zbog navedenog, ne može se ispitati da li je navedena osoba član uprave predlagatelja upisa, te s tim u svezi je li ona također dužna u smislu odredbi članka 62. stavak 4. i članka 262. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima podnijeti prijavu za upis u sudski registar. Zbog navedenog, ovaj sud ne može ispitati da li je prijava za upis promjene članova nadzornog odbora predlagatelja upisa podnesena od strane svih za to ovlaštenih osoba, pa zato pobijana odluka ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati.

VTS RH, Pž-3924/05 od 17. siječnja 2006. (TS Bjelovar Tt-05/435 od 18. svibnja 2005.)

53.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – ZASTARA ISPLATE DIVIDENDE

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 220.

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 361. stavak 1.

Potraživanje isplate dobiti dioničarima (dividenda) zastarijeva u općem zastarnom roku od pet godina. Prilikom ispitivanja osnovanosti materialno pravnog prigovora zastare sud treba utvrditi kada je dospijela za naplatu dioničareva tražbina dividende, kako bi znao od kada teče zastara.

Napomena: Dividenda dospijeva kada to svojom odlukom odredi glavna skupština. Ako ona to ne odredi, dividenda dospijeva u roku određenom statutom društva, odnosno ako niti statut ne određuje dospijevanje dividende, dividenda dospijeva zaključenjem glavne skupštine koja je odlučila o isplati dividende.

U odnosu na zastaru, prvostupanjski sud jedino navodi da je za potraživanje iznosa od 31.762,74 kn prošao opći zastarni rok od pet godina propisan odredbom čl. 371. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99, dalje ZOO), jer je tužitelj zahtjev postavio tek 16. listopada 2003. godine. Prema odredbama čl. 361. st. 1. i čl. 362. ZOO zastarijevanje počinje teći prvoga dana poslije dana kada je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo određeno, a zastara nastupa kad istekne posljednji dan zakonom određenog vremena. Dakle, da bi se moglo utvrditi kojega dana je nastupila zastara, potrebno je utvrditi činjenicu početka tijeka zastarnog roka na način kako je to propisano citiranom odredbom čl. 361. st. 1. ZOO, a o toj činjenici se u obrazloženju pobijane presude ništa ne navodi.

VTS RH, Pž-3041/04 od 17. studenoga 2005. (TS Varaždin P-634/03 od 19. ožujka 2003.)

54.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – STJECANJE VLASTITIH DIONICA**Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)****Članak 233. i 236.**

Stjecanje vlastitih dionica protivno odredbama članka 233. stavak 1. i 2. Zakona o trgovačkim društvima je valjano. Posljedica takvog stjecanja vlastitih dionica je obveza društva da ih u za to predviđenom zakonskom roku mora otuđiti odnosno, ako društvo to ne učini, mora ih povući. U protivnom društvo odgovara za prekršaj.

Iz obrazloženja (*prvostupanjske presude*) proizlazi da navedeni Ugovor o prodaji i aneks nisu ništavi iz razloga iz kojih tužitelj ističe njihovu ništavost, naime zbog toga što je tužitelj po njima stekao vlastite dionice, a za stjecanje vlastitih dionica nisu bili ispunjeni uvjeti iz odredbe čl. 233. Zakona o trgovačkim društvima ("Narodne novine" br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00 i 118/03, dalje ZTD), jer zakon za slučaj stjecanja vlastitih dionica u ovom slučaju ne propisuje ništavost kao sankciju. Prijedlog za određivanje zabilježbe spora u zemljišnim knjigama odbijen je jer nisu ispunjeni uvjeti iz odredbi čl. 81. st. 1. i čl. 85. Zakona o zemljišnim knjigama («Narodne novine» br. 91/96).

Navedenu presudu tužitelj pobija žalbom zbog pogrešne primjene materijalnog prava i bitne povrede odredaba parničnog postupka. U žalbi ponavlja navode iznesene u prvostupanjskom postupku, naime da je tuženik za kupljene nekretnine prodavatelju dao vlastite, tužiteljeve dionice, te se radi o stjecanju koje je protivno odredbi čl. 233. st. 1. ZTD, zbog čega su Ugovor o prodaji i aneks ništavi. Ističe da je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. točka 11. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03, dalje ZPP), jer prvostupanjski sud nije objasnio pravnu osnovu odbijanja tužbenog zahtjeva. (...)

Odredbom čl. 233. st. 1. i 2. ZTD taksativno su propisani uvjeti pod kojima društvo može steći vlastite dionice. Neovisno od toga jesu li u predmetnom slučaju ti uvjeti bili ispunjeni ili ne, ističe se da je stjecanje dionica protivno odredbama čl. 233. st. 1. i 2. ZTD valjano. Navedeno je sada izričito propisano odredbom čl. 233. st. 4. ZTD, a vrijeme sklapanja predmetnih pravnih poslova to nije bilo izričito propisano. Bez obzira na to, iz smisla odredbi čl. 236. i čl. 630. st. 1. točke 28. i 30. ZTD proizlazilo je da stjecanje vlastitih dionica protivno propisanim uvjetima nije ništavo. Naime, odredbom čl. 236. ZTD propisana je dužnost dioničkog društva da u određenom roku otuđi dionice stečena protivno odredbama čl. 233. st. 1. i 2. ZTD, a odredbama čl. 630. st. 1. točke 28. i 30. ZTD propisana je prekršajna odgovornost društva i članova uprave za slučaj nedopuštenog stjecanja vlastitih dionica. Da takvo stjecanje nije valjano, društvo i ne bi moglo ispuniti svoju obvezu propisanu odredbom čl. 236. ZTD da otuđi stečene dionice. Osim toga, prema odredbi čl. 103. st. 1. Zakona o obveznim

odnosima ("Narodne novine" br. 53/91, 73/91, 3/49, 7/96 i 112/99, dalje ZOO) postupanje suprotno prisilnom propisu ima kao posljedicu ništavost pravnog posla, ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju, ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo. Nadalje, prema odredbi čl. 103. st. 2. ZOO, ako je zabrana upućena samo jednoj ugovornoj strani (u ovom slučaju dioničkom društvu) ugovor će ostati na snazi ako u zakonu nije što drugo predviđeno za određeni slučaj, a strana koja je povrijedila zakonsku zabranu snositi će odgovarajuće posljedice.

S obzirom na navedeno, pravilno je prvostupanjski sud primijenio materijalno pravo kada je odbio tužbeni zahtjev, a nisu ispunjeni niti uvjeti za zabilježbu spora u zemljišnim knjigama, jer se ne radi o sporu glede knjižnog prava ili za pobijanje pravne radnje (čl. 81. st. 1. i čl. 85. Zakona o zemljišnim knjigama).

VTS RH, Pž-2917/05 od 23. studenog 2005. (TS Zagreb P-5086/00 od 21. ožujka 2005.)

55.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – SASTAV ČLANOVA NADZORNOG ODBORA

Zakon o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 255. stavak 1.

Zakon o sudskom registru („Narodne novine“ broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05)

Članak 39. stavak 1.

Za člana nadzornog odbora može biti izabrana i/ili imenovana osoba koja nije dioničar društva.

Prijava za upis u sudski registar je javna isprava, te se u registarskom postupku kao izvanparničnom ne može dokazivati da je ona nepravilno sastavljena.

U odnosu na navod žalitelja da on kao dioničar društva koji raspolaže s najvećim brojem dionica predlagatelja upisa nije izabran u nadzorni odbor, ovaj sud napominje da taj navod žalitelja nema nikakvog utjecaja na pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja budući da za člana nadzornog odbora može biti izabrana odnosno imenovana i osoba koja uopće nije član (dioničar) društva. Zbog navedenog, irelevantan je i žalbeni navod žalitelja da je za člana nadzornog odbora odlukom suda R1-23/05 od 6. svibnja 2005. godine imenovana osoba D. Z. koji uopće nije dioničar predlagatelja upisa.

Navod žalitelja da je protiv rješenja prvostupanjskog suda R1-23/05 od 6. svibnja 2005. godine izjavljena žalba također nema utjecaja na pravilnost i zakonitost pobi-

janog rješenja. Naime, upravo zbog činjenice što je upis u sudski registar članova nadzornog odbora deklaratorne naravi, članovi nadzornog odbora koji su sukladno odredbi članka 257. Zakona o trgovačkim društvima imenovani odlukom suda to postaju biti kada su se suglasili na odluku o svom imenovanju. Budući da je iz njihovih izjava (list 7-9. spisa) vidljivo da su suglasni da budu članovi nadzornog odbora, oni su to postali. Ukoliko bi se povodom žalbe ukinulo rješenje o njihovom imenovanju, registarski bi sud sukladno odredbi članka 63. Zakona o sudskom registru ili po službenoj dužnosti ili na zahtjev osobe koja ima pravni interes iz sudskog registra brisao od strane suda imenovane članove nadzornog odbora.

Ovaj sud skreće pozornost žalitelju da se u registarskom postupku ne može ispitivati navod žalitelja da stranica 2. prijave za upis u sudski registar ne odgovara onoj koja je predana, a koja se u preslici nalazi u prilogu žalbe (list 110. spisa) budući da prijava za upis u sudski registar sukladno odredbi članka 39. stavak 1. Zakona o sudskom registru i članka 59. u svezi članka 3. stavak 2. Zakona o javnom bilježništvu («Narodne novine» broj 78/93) ima snagu javne isprave. Stoga, ako žalitelj smatra da prijava koja se nalazi u spisu nije ona koja je predana registarskom sudu može sukladno odredbi članka 230. stavak 3. Zakona o parničnom postupku dokazivati da je prijava za upis koja se nalazi u ovom spisu nepravilno sastavljena. Međutim, to žalitelj može učiniti u parničnom postupku budući da se u tom postupku utvrđuju sporne činjenice, ali ne i u registarskom postupku koji je po svojoj naravi izvanparnični postupak.

VTS RH, PŽ-3924/05 od 17. siječnja 2006. (TS Bjelovar Tt-05/435 od 18. svibnja 2005.)

56.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – IMENOVANJE ČLANA NADZORNOG ODBORA OD STRANE SUDA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 257.

Sud može imenovati člana nadzornog odbora koji nedostaje samo na zahtjev uprave društva, nekog člana nadzornog odbora ili dioničara, ali ne i na zahtjev nadzornog odbora (koji zbog nedovoljnog broja svojih članova ne može ni donijeti odluku o postavljanju zahtjeva sudu). U slučaju ako zbog ostavke pojedinom članu prestane članstvo u nadzornom odboru, ta osoba ne može podnijeti zahtjev sudu za imenovanje člana nadzornog odbora, osim ako je dioničar društva.

Predsjednik nadzornog odbora koji je podnio ostavku na članstvo u nadzornom odboru ne može nakon podnesene ostavke upravi društva potpisivati zapisnike o sjednicama tog odbora niti odluke koje je nakon njegove ostavke taj odbor donio. To ne može činiti niti osoba koja je iz-

abrana za predsjednika nadzornog odbora u vrijeme kada je tom odboru nedostajao broj članova potreban da bi se u njemu mogle donositi odluke.

Nezakonitost rješenja žalitelji vide prvenstveno u tome što u konkretnom postupku biva posve nejasno tko je podnositelj zahtjeva za imenovanje nedostajućeg člana Nadzornog odbora društva, što više tvrde da je zahtjev podnesen od strane nepostojećega predlagatelja odnosno da ga nije podnijela ovlaštena osoba. Svoje tvrdnje potkrepljuju označenim podnositeljima iz zahtjeva i tijekom postupka iz kojeg ni na koji način ne bi slijedilo da je zahtjev u ovom predmetu podnio predsjednik Nadzornog odbora, već je takav zahtjev sudu postavilo društvo po svom punomoćniku.

Iz historijata predmetnog zahtjeva pak slijedi da je odluku o pokretanju postupka donio Nadzorni odbor, u sastavu u kojem nije mogao valjano odlučivati, pa niti donositi odluke o pokretanju predmetnog postupka. Povrh toga, Nadzorni odbor dioničkog društva ni inače ne može biti podnositelj zahtjeva u smislu članka 257. ZTD, jer je tom odredbom propisano da takav zahtjev sudu može postaviti uprava, pojedini član Nadzornog odbora ili pojedini dioničar, koju okolnost očevidno sud nije uzeo u obzir kada je na raspravi održanoj neidentificiranoga nadnevnika kao predlagatelja označio Nadzorni odbor.

Neprijeporno je u ovom postupku da je predsjednica i član nadzornog odbora podnijela ostavku u nadzornom odboru što je Glavna skupština predlagatelja primila i na znanje još na sjednici održanoj dana 22. 12. 2004. godine, te da od toga trenutka pa nadalje nadzorni odbor predlagatelja ne može funkcionirati odnosno ne može donositi nikakve odluke jer bi to bilo protivno odredbi članka 267. stavak 1. ZTD. Nadalje, sud je u uvodu rješenja kao predlagatelja označio predsjednika Nadzornog odbora društva, dok je u obrazloženju rješenja kao predlagatelja označuje društvo koje podnosi zahtjev za imenovanje člana Nadzornog odbora po njegovom predsjedniku, što je posve nejasno i protuslovno sadržaju spisa. Žalitelji smatraju da u ovom postupku suglasnost uprave sa postavljenim zahtjevom je radnja bez ikakvog pravnog učinka. Povrh toga, osoba za koju se tvrdi da je jedini član uprave društva i koja je dala suglasnost na zahtjev, ne obnaša tu dužnost, pošto joj je istekao mandat još s danom 8.6.2001. godine pa se ovdje radi o raspolaganjima koja su u suprotnostima s pravilima javnog morala. Zbog toga žalitelji predlažu ovom žalbenom sudu da usvoji njihovu žalbu te da pobijano rješenje preinači tako da prijedlog za imenovanje Lj. B. za člana nadzornog odbora predlagatelja odbije, a podredno da isto ukine i vrati predmet sudu prvog stupnja na ponovno suđenje. Žalba je osnovana. (...)

Navedeno stoga, što se iz pobijanog rješenja i sadržaja spisa odista ne može utvrditi tko je zapravo podnositelj zahtjeva za imenovanje člana nadzornog odbora od strane suda, kako to ispravno zaključuju žalitelji, niti se može ispitati po kojim je kriterijima sud prosuđivao sudioničku sposobnost u ovom izvanparničnom postupku, inače posve određenu u članku 257. ZTD, kada je zaključio da su materijalno pravne pretpostavke za odlučivanje u ovom predmetu ispunjene.

Zaključak suda prvoga stupnja da su ispunjene materijalno pravne pretpostavke za odlučivanje u ovom postupku posve je proizvoljan i ne proizlazi iz sadržaja spisa, a još je manje zasnovan na valjanoj pravnoj osnovi.

Kada je riječ o osobama koje po zakonu (čl. 257. ZTD) mogu postaviti zahtjev za imenovanje člana Nadzornog odbora tada društvo, a niti Nadzorni odbor društva putem svoga predsjednika ne mogu biti podnositelji zahtjeva, kako to pogrešno zaključuje sud prvoga stupnja, već takav zahtjev mogu postaviti uprava društva, pojedini član Nadzornog odbora ili pojedini dioničar.

Očevidno nesiguran u svoju prosudbu o sudioničkoj sposobnosti osoba koje mogu sudjelovati u ovom izvanparničnom postupku, ali i u zakonom određene zastupnike društva predlagatelja, sud u rješenju različito označava predlagatelje.

Tako je sud u uvodu pobijanog rješenja kao predlagatelja označio predsjednika nadzornog odbora, dok je u obrazloženju rješenja kao predlagatelja označio društvo, u čije ime zahtjev podnosi navedeni predlagatelj.

Međutim, osoba koju je sud označio kao predsjednika Nadzornog odbora nije u tom svojstvu navedena u zahtjevu, kao ni tijekom postupka, te sudeći po sadržaju spisa, ovaj sud zaključuje da takvu dužnost i ne obnaša, jer je odluka o njezinom izboru donesena u nepotpunom sastavu toga upravljačkog tijela, pa se ne može smatrati valjanom, i to istodobno kada je utvrđeno da se treba popuniti sastav s trećim članom, kako bi se moglo valjano odlučivati.

VTS RH, PŽ-4583/05 od 6. rujna 2005. (TS Zagreb R1-46/2005 od 9. svibnja 2005.)

57.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – IMENOVANJE POSEBNIH REVIZORA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 298.

Sud može imenovati posebne revizore samo (a) ako su prijedlog podnijeli dioničari koji zajedno imaju dionice koje čine najmanje dvadeseti dio temeljnoga kapitala društva, (b) ako su dioničari svoj prijedlog predali sudu u roku od petnaest dana od dana održavanja glavne skupštine, (c) ako su pohranili isprave o dionicama u društvu, kod javnog bilježnika ili financijske institucije koja se bavi čuvanjem vrijednosnih papira, ako ih je društvo izdalo, za vrijeme dok se ne odluči o njihovom prijedlogu, te (d) ako su učinili vjerojatnim da su najmanje tri mjeseca prije održavanja glavne skupštine bili dioničari društva.

Osim ovih procesnih pretpostavki koje moraju biti kumulativno ispunjene za imenovanje posebnih revizora od strane suda potrebno je da se ispune još dvije: a) prethodno glavna skupština mora donijeti odluku ko-

jom odbija imenovanje posebnih revizora i b) predlagatelji moraju dokazati da postoji opravdana sumnja da su (u konkretnom slučaju prilikom vođenja poslova) grubo povrijeđeni zakon odnosno statut društva.

Iz spisa proizlazi da je su predlagatelji dioničari protustranke i to prvopredlagatelj s 45.909 dionica s kojima sudjeluje u temeljnom kapitalu protustranke od 16,1788 %, a drugopredlagatelj s 23.178 dionica sudjeluje u temeljnom kapitalu protustranke s 8,1682 % što proizlazi iz potvrda protustranke i obavijesti o stanju računa Središnje depozitarne agencije (list 16-19. spisa). Predlagatelji su sudu dostavili i presliku zapisnika s glavne skupštine protustranke od 30. kolovoza 2005. godine iz kojeg je vidljivo da su na toj glavnoj skupštini jednoglasno usvojena godišnja financijska izvješća za 2004. godinu s računom dobiti i gubitka (list 9. spisa). Iz navedenog zapisnika proizlazi da glavna skupština nije odlučivala o godišnjim financijskim izvješćima za 2005. godinu, niti da su predlagatelji od uprave protustranke zahtijevali obavijesti o poslovima društva. Na ročištu održanom dana 9. studenoga 2005. godine predlagatelji su izvijestili sud da prijedlogom traže da sud postavi posebnog revizora za reviziju financijskih izvješća za 2005. godinu. U kasnijem tijeku postupka sud je proveo dokaz saslušanjem Đ. R., ovlaštenog revizora u društvu C. A. d.o.o. koja je u svom iskazu navela da nije bilo nikakvih primjedbi na izvješće revizije niti od strane uprave niti od strane nadzornog odbora. Iz iskaza drugopredlagatelja proizlazi da on, kao član nadzornog odbora protustranke, nije imao primjedbi na nalaz revizora za 2004. godinu ali smatra da bi sud putem posebnog revizora trebao utvrditi eventualne nepravilnosti u radu uprave. Sud je također saslušao i predsjednika uprave protustranke N. P. koji je naveo da su u revizorskom izvješću za 2004. godinu točno naznačeni gubici. Temeljem tako provedenog dokaznog postupka sud prvog stupnja je donio pobijano rješenje.

Prema odredbi članka 298. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima («Narodne novine» broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03) radi ispitivanja radnji koje su provedene u osnivanju društva, *ispitivanju vođenja poslova društva* te mjera poduzetih za povećanje ili smanjenje temeljnoga kapitala društva, glavna skupština može običnom većinom glasova imenovati posebne revizore društva (...). Stavkom 2. istoga članka propisano je ako glavna skupština odbije imenovati posebne revizore, učinit će to sud na prijedlog dioničara koji zajedno imaju dionice koje čine najmanje dvadeseti dio temeljnoga kapitala društva, ako postoji opravdana sumnja u to da su pri osnivanju društva učinjene nepravilnosti ili da su grubo povrijeđeni zakon, odnosno statut; podnositelji prijedloga moraju pohraniti u društvu, kod javnog bilježnika ili kod financijske institucije koja se bavi čuvanjem vrijednosnih papira isprave o dionicama ako ih je društvo izdalo za vrijeme dok se ne odluči o njihovu prijedlogu i učiniti vjerodostojnim da su najmanje tri mjeseca prije održavanja glavne skupštine bili dioničari društva. Prema odredbi članka 298. stavak 3. Zakona o trgovačkim društvima prijedlog iz stavka 2. toga članka mora se podnijeti sudu u roku od 15 dana od dana održavanja glavne skupštine na kojoj je odbijen prijedlog da se imenuju posebni revizori.

U konkretnom slučaju predlagatelji od suda traže da sud imenuje posebne revizore koji bi ispitali vođenje poslova društva u 2005. godine. Budući da je glavna skupština protustranke održana dana 30. kolovoza 2005. godine, a predlagatelji su podnijeli prijedlog dana 13. rujna 2005. godine, to su učinili unutar zakonskog roka od 15 dana u

smislu odredbe članka 298. stavak 3. Zakona o trgovačkim društvima. Obzirom da je između stranaka nesporno da su oba predlagatelja dioničari koji ukupno raspolažu s dionicama kojima sudjeluju u temeljnom kapitalu protustranke s gotovo 25 %, nesporno je da raspolažu s više od dvadesetog dijela temeljnoga kapitala protustranke, a kako protustranka tijekom postupka nije osporila da su oni najmanje tri mjeseca prije održavanja glavne skupštine bili dioničari društva, predlagatelji su ovlašteni podnijeti prijedlog da sud imenuje posebne revizore protustranci.

Međutim, da bi sud imenovao posebne revizore protustranci-dioničkom društvu radi ispitivanja vođenja poslova društva, osim navedenih uvjeta, moraju u smislu odredbe članka 298. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima biti ispunjena još dva uvjeta: a) prethodno glavna skupština mora donijeti odluku kojom odbija imenovanje posebnih revizora i b) predlagatelji moraju dokazati da postoji opravdana sumnja da su (u konkretnom slučaju prilikom vođenja poslova) grubo povrijeđeni zakon odnosno statut društva.

U ovom postupku drugi uvjet nije ispunjen. Naime, iz zapisnika s glavne skupštine protustranke održane dana 30. kolovoza 2005. godine proizlazi da je glavna skupština odbila prijedlog o imenovanju posebnih revizora radi ocjene poslovanja društva (list 11. spisa), ali predlagatelji nisu učinili vjerojatnim da postoji opravdanja sumnja da su prilikom vođenja poslova društva grubo povrijeđeni zakon odnosno statut društva. Naprotiv, niti žalitelji u svojoj žalbi ničim ne dovode u sumnju ocjenu prvostupanjskog suda da bi prilikom vođenja poslova društva u 2005. godini uprava društva grubo povrijedila zakon odnosno statut društva.

Iz zapisnika glavne skupštine proizlazi da je glavna skupština jednoglasno usvojila godišnja financijska izvješća za 2004. godinu s računom dobiti i gubitka (list 9. spisa) iz kojeg proizlazi da je protustranka 2004. godinu završila s gubitkom, a i iz izvješća uprave protustranke za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2005. godine (list 29-30. spisa) također je iskazan gubitak. Prema tome, nesporno je da protustranka posluje s gubitkom. Međutim, sama činjenica da protustranka posluje s gubitkom ne znači da je zbog toga uprava protustranke grubo povrijedila zakon odnosno statut kako to pogrešno smatraju žalitelji.

Ako je uprava društva tijekom 2005. godine prema ocijeni predlagatelja vodila poslove tako da je oni smatraju odgovornom za gubitak u poslovanju društva, drugo-predlagatelj je kao član nadzornog odbora protustranke mogao sukladno odredbi članka 265. stavak 1. i 2. Zakona o trgovačkim društvima zatražiti sazivanje sjednice nadzornog odbora na kojoj bi se odlučivalo o opozivu članovima uprave društva, što nije učinio.

Niti neobavještanje predlagatelja o poslovima društva također ne predstavlja opravdanu sumnju da su grubo povrijeđeni zakon odnosno statut. Naime, predlagatelji su mogli iskoristiti svoje pravo da od uprave na glavnoj skupštini zatraže obavijesti o vođenju poslova društva, pa u slučaju da im je uprava to uskratila, sukladno odredbi članka 288. Zakona o trgovačkim društvima zatražiti od suda pravnu zaštitu na način da sud obveže upravu na davanje obavijesti. Međutim, žalitelji prema zapisniku od 30. kolovoza 2005. godine na glavnoj skupštini nisu zatražili obavijest od

uprave o vođenju poslova društva, pa su time prekludirani u svom pravu iz članka 288. Zakona o trgovačkim društvima, a što pravilno smatra i prvostupanjski sud.

Činjenica da nadzorni odbor predlagatelja nije sazivan svaki mjesec iako se prema članku 4. Pravilnika nadzornog odbora saziva u pravilu najmanje jednom mjesečno također ne ukazuje na nepravilnosti i grubu povredu pravila društva, budući da se sjednica nadzornog odbora saziva u *pravilu* jednom mjesečno, ali se može sazvati i u duljem vremenskom periodu – Zakon o trgovačkim društvima propisuje u odredbi članka 265. stavak 3. da se nadzorni odbor mora sazvati najmanje jednom polugodišnje, a što je kod protustranke nesumnjivo učinjeno budući da su sjednice njenog nadzornog odbora održane prema iskazu predsjednika uprave N. P. u lipnju i rujnu 2005. godine (list 36. spisa).

Obzirom da predlagatelji tijekom postupka nisu dokazali da postoji opravdana sumnja da su u vođenju poslova protustranke grubo povrijeđen zakon odnosno statut, sud prvog stupnja je pravilno odbio njihov prijedlog da sud imenuje posebne revizore društva koji bi ispitali poslovanje protustranke.

VTS RH, PŽ-315/06 od 31. siječnja 2006. (TS Zagreb R1-129/05 od 28. studenoga 2005.)

58.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – SAZIVANJE GLAVNE SKUPŠTINE; POSljedICE NEVALJANOG SAZIVANJA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 355. točka 1.

Odluka glavne skupštine je ništava ako je donesena na glavnoj skupštini koja nije sazvana na način propisan odredbom članka 277. stavak 2. i 3. Zakona o trgovačkim društvima osim ako su na njoj sudjelovali svi dioničari. Drugi propusti u sazivanju glavne skupštine nemaju za posljedicu ništavost odluke glavne skupštine.

Napomena: Propusti učinjeni u sazivanju glavne skupštine, osim onih iz članka 277. stavak 2. i 3. Zakona o trgovačkim društvima, mogu imati za posljedicu poboynost odluke glavne skupštine što sud ispituje u postupku povodom tužbe za pobijanje.

U obrazloženju (prvostupanjske presude) se navodi da je predmetna skupštinska odluka ništava zbog propusta u sazivanju skupštine. Ovo stoga što je tuženikovim statutom propisano da se sudjelovanje na skupštini uvjetuje prijavom dioničara društvu najmanje petnaest dana prije održavanja skupštine, pa se sukladno odredbi čl. 279. st. 2. Zakona o trgovačkim društvima ("Narodne novine" br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03, dalje ZTD) rok za sazivanje umjesto prema danu održavanja skupštine računa prema danu do čijeg se isteka mora prijaviti sudjelovanje. Zato je sazivanje pred-

metne skupštine trebalo u «Narodnim novinama» biti objavljeno najranije 10. rujna 2003. godine, a sazivanje je obavljeno kasnije, tj. 17. rujna 2003. godine. Stoga prvostupanjski sud smatra da ništavost proizlazi iz odredbe čl. 355. točka 1. ZTD. Dalje se navodi da tužitelj nije dokazao razlog ništavosti na koji se poziva, a taj je korištenje prava glasa dioničara koji zajednički djeluju u smislu Zakona o preuzimanju dioničkih društava («Narodne novine» br. 84/02, 87/02 i 120/02). Supsidijarni tužbeni zahtjev odbijen je kao bespredmetan, te prvostupanjski sud navodi i da nema potrebe obrazlagati to odbijanje. (...)

Pravilno je stav prvostupanjskoga suda da su razlozi ništavosti odluka glavne skupštine dioničkog društva uređeni navedeni u odredbi čl. 355. ZTD. Razloge ništavosti pri tome nalazi u odredbi točke 1. toga članka prema kojoj je odluka ništava ako je donesena na glavnoj skupštini koja nije sazvana na način propisan u članku 277. st. 2. i 3. ZTD, osim ako na skupštini nisu sudjelovali svi dioničari. Odredba čl. 277. st. 2. ZTD propisuje da je ovlašten sazivatelj glavne skupštine uprava, te ostale osobe koje su po zakonu ili statutu ovlaštene sazvati glavnu skupštinu. Odredbom čl. 277. st. 3. ZTD propisano je da se poziv za glavnu skupštinu objavljuje u glasilu društva, te uređuje sadržaj odluke o sazivanju, rok u kojem u poslovnim prostorijama društva moraju dioničarima biti izložena godišnja financijska izvješća, izvješća o stanju društva, izvješća nadzornog odbora i prijedlog odluke o uporabi dobiti. Dakle, prema odredbi čl. 355. točka 1. ZTD odluka glavne skupštine je ništava ako skupština nije sazvana na način propisan u čl. 277. st. 2. i 3. ZTD, a te odredbe glede valjanosti sazivanja propisuju da skupštinu saziva uprava ili osoba koja je na to ovlaštena zakonom ili statutom, te da se poziv objavljuje u glasilu društva. Prvostupanjski je sud prethodno utvrdio da je skupštinu sazvala uprava, te da je poziv za skupštinu objavljen u «Narodnim novinama» kao glasilo društva. Stoga nije jasno zašto prvostupanjski sud smatra da pri sazivanju predmetne glavne skupštine nije poštivan način sazivanja propisan odredbama čl. 277. st. 2. i 3. ZTD na koji se poziva. Za zaključiti je da prvostupanjski sud pogrešno interpretira navedene odredbe, jer smatra da je kao razlog ništavosti propisan i slučaj kada skupština nije sazvana u roku od mjesec dana prije održavanja (čl. 279. st. 1. ZTD), odnosno slučaj kada navedeni rok nije računat prema danu do čijeg isteka dioničari moraju prijaviti sudjelovanje na skupštini (čl. 279. st. 2. ZTD). Međutim, odredbom čl. 355. točka 1. ZTD nije propisano da i nepoštivanje rokova iz odredbi čl. 279. st. 1. i 2. ZTD predstavlja razloge ništavosti, već se to izrijeckom odnosi na manjkavosti u načinu sazivanja propisanog odredbama čl. 277. st. 2. i 3. ZTD.

VTS RH, Pž-7687/04 od 21. veljače 2006. (TS Zagreb P-4969/03 od 7. listopada 2004.)

59.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – NIŠTAVOST ODLUKE O IZBORU ČLANA NADZORNOG ODBORA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 358.

Činjenica da je član uprave vjerovnika dioničkog društva izabran u nadzorni odbor dioničkog društva ne čini izbor tog člana ništavim jer se ne radi o članu uprave društva koje je ovisno u odnosu na dioničko društvo.

Niti okolnosti da izabrani član nadzornog odbora živi u inozemstvu i da nije prije svog izbora dao izjavu o prihvatu obavljanja dužnosti člana nadzornog odbora nema za posljedicu ništavost njegova izbora.

U odnosu na odluku o izboru D. J. za člana tuženikovog nadzornog odbora tužitelj smatra da je ta odluka protivna odredbi čl. 255. st. 2. točka 3. ZTD, prema kojoj član nadzornog odbora dioničkog društva ne može biti član uprave društva koje je ovisno u odnosu na to dioničko društvo. Sukladno odredbi čl. 475. st. 1. ZTD ovisno društvo je pravno samostalno društvo na koje neko drugo društvo (vladajuće društvo) ima neposredno ili posredno prevladavajući utjecaj. Tužitelj u prvostupanjskom postupku u dokaz postojanja činjenice ovisnosti između društva S. C. d.o.o. kojeg je D. J. direktor s jedne strane, te tuženika s druge strane, ističe činjenicu da je S. C. d.o.o. tuženikov vjerovnik. Na taj način tužitelj upire tek na tuženikovu eventualnu ekonomsku i financijsku ovisnost od S. C. d.o.o. Međutim, ograničenje propisano odredbom čl. 255. st. 2. točka 3. ZTD podrazumijeva odnos ovisnosti društva na način da član uprave ovisnog društva ne može biti izabran u nadzorni odbor dioničkog društva koje je u odnosu na to prvo društvo vladajuće društvo, dok tužitelj zapravo ukazuje da bi S. C. d.o.o. bilo vladajuće društvo u odnosu na tuženika.

Što se tiče ostalih činjenica na kojima tužitelj temelji zahtjev za utvrđenje ništavosti odluke o izboru članova nadzornog odbora, ističe se da niti zakonom, niti odredbom čl. 29. tuženikovog statuta nije propisano da član nadzornog odbora ne smije imati prebivalište u inozemstvu, pa nisu ispunjene pretpostavke iz odredbe čl. 358. st. 1. ZTD za utvrđenje ništavosti izbora članova nadzornog odbora zbog činjenice da jedan od izabranih članova ima prebivalište u inozemstvu.

Nadalje, neodlučno je tužiteljevo pozivanje na činjenicu da prilikom izbora Ž. K. za člana tuženikovog nadzornog odbora nije predočena njegova izjava o prihvaćanju te dužnosti. Iz odredbe čl. 29. tuženikovog statuta proizlazi da članove nadzornog odbora predlažu dioničari koji imaju najmanje desetinu ukupnog broja tuženikovih dionica, te da su dioničari uz prijedlog dužni dostaviti privremenu izjavu predložene osobe o prihvatu obavljanja dužnosti za slučaj da bude izabrana. Odredbom čl. 358. st. 1. točka 2. ZTD propisano je da je izbor članova nadzornog odbora ništav ako se u nadzorni odbor izabere osoba koja nije bila predložena u skladu sa zakonom ili

statutom. Nije sporno da su izbor Ž. K. predložili dioničari koji imaju najmanje desetinu tuženikovih dionica, pa je na taj način izabrana osoba koja je valjano predložena. Dostavljanje «privremene izjave» nije pitanje pogreške u samom predlaganju, a tužitelj ne navodi da izabrani član Ž. K. nakon što je izabran nije prihvatio izbor i rad u nadzornom odboru, nakon čega je suvišno postojanje «privremene izjave» o prihvatu.

S obzirom na navedeno, ne postoje zakonski razlozi za utvrđenje ništavosti sporne odluke iz odredaba čl. 355. i čl. 358. ZTD, pa je pravilno prvostupanjski sud primijenio materijalno pravo odbivši tužbeni zahtjev kao neosnovan.

VTS RH, PŽ-3858/03 od 17. studenoga 2005. (TS Dubrovnik P-205/02 od 16. travnja 2003.)

60.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PRIVREMENA MJERA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 363. stavak 5.

Privremenom mjerom sud može zaustaviti primjenu odluke glavne skupštine za koju se tužbom traži da se utvrdi ništavom ako ocijeni vjerojatnim da bi provođenjem takve odluke društvu mogla biti pričinjena veća šteta od one koja bi nastala time što se mjera ne bi odredila.

Za ocjenu ima li mjesta da se takve odluke zaustave, a još više je li primjereno odrediti privremenu mjeru, sud treba postupati vrlo restriktivno, uvijek u interesu društva, te bi mjeru trebao odrediti samo onda ako društvu može biti počinjena šteta provođenjem njegove vlastite odluke, a time ujedno štiti i interese dioničara ali u mjeri u kojoj ih ostvaruju putem interesa društva.

Kad toga valja naglasiti, da se pri pobijanju odluke glavne skupštine zahtjev za određivanje privremene mjere može zatražiti onda kada se započinje s provođenjem pobijane odluke ili prijeti opasnost da će se to učiniti, kako to čini i predlagatelj.

Međutim, osim naprijed navedenih okolnosti koje sud treba imati u vidu, privremenu mjeru treba odrediti sasvim iznimno, odnosno smo onda kada bi društvu bez njezina izdavanja odista nastala veća šteta od one počinjene time što se mjera ne bi odredila.

Međutim, u razmatranom slučaju sud nije tako brižno postupao, niti se posebno upuštao u ocjenu dokaza i ostalog procesnog materijala, na način kako se to od njega očekuje u ovom postupku.

Naime, umjesto brižne ocjene dokaza i mogućih učinaka ako se mjera odredi odnosno mogućih šteta za društvo ako se to ne učini, sud je jednostavno zaključio da

se temeljni kapital niti ne može povećati u odnosu na tržišnu vrijednost dionica, jer je našao da je nazivna vrijednost dionica određena, a time i limitirana u statutu društva, pokazujući na taj način da ne razlikuje pojmove nazivne i stvarne vrijednosti dionica koje se mogu emitirati i za svotu veću od dijela temeljnog kapitala koji na njih otpada, dopunjujući svoj zaključak s posve nebitnom činjenicom, da se u konkretnom slučaju ne radi o prodaji dionica u vlasništvu pojedinog dioničara na tržištu vrijednosnica.

Nadalje, i posve suvišno za ovaj postupak, sud utvrđuje da je odluka o povećanju temeljnog kapitala donesena u skladu s člankom 304. stavak 1. ZTD, te da je glasanjem na skupštini o prihvatanju izvješća uprave od 18. svibnja 2005.g. izražena volja dioničara o povećanju temeljnog kapitala društva uz isključenje prava prvenstva pri upisu dionica, kao da se odluke donesene odgovarajućom većinom ne mogu pobijati i zatražiti njihovo zaustavljanje, onda kada je to odista u interesu samog društva pošto postoji vjerojatnost da provođenjem takvih odluka može za društvo nastati nepopravljiva šteta.

Na temelju takvih utvrđenja, dakle da se temeljni kapital ne može povećati u odnosu na tržišnu vrijednost dionica, te da su pobijane odluke i izvješće uprave valjano donesene i izražavaju volju dioničara, sud zaključuje da predlagatelj nije učinio vjerojatnim da bi provedbom predmetne odluke za društvo mogla biti pričinjena nepopravljiva šteta, kakav zaključak je posve nerazumljiv, ako se uzmu u obzir okolnosti na temelju kojih je donesen.

VTS RH, Pž-5129/05 od 30. rujna 2005. (TS Osijek P-1268/05 od 20. srpnja 2005.)

61.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PRODAJA UDJELA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 402. u vezi s čl. 40. stavak 2. ZTTD-a

Društvo može prodati poslovni udjel samo ako je prethodno zbog neuplate uloga isključilo člana iz društva, a cjelokupni iznos kojeg duguje isključeni član uključujući i kamate društvo nije moglo naplatiti niti od prednika isključenog člana.

Prodaja udjela može se obaviti i putem javne dražbe koju provode osobe ovlaštene za održavanje javnih dražbi ili sud. Ako sud provodi javnu dražbu, on to ne čini u izvanparničnom postupku.

Odredbom čl. 400. ZTD propisana je mogućnost da društvo s ograničenom odgovornošću isključi člana koji nije ispunio ugovorenu obvezu uplate temeljnog uloga, što je pravo, ali ne i obveza društva. Društvo može od člana zahtijevati uplatu, a može taj

zahtjev ostvarivati i sudskim putem, ili oboje istovremeno (čl. 400. st. 1. ZTD). Ukoliko društvo želi isključiti člana koji nije uplatio ulog, mora mu uputiti pisani poziv s naknadnim rokom za ispunjenje obveze, s upozorenjem da će biti isključen ukoliko u naknadnom roku ne ispuní obvezu. U slučaju bezuspješnog protoka naknadnog roka uprava društva oglašava da je član u korist društva izgubio poslovni udio, a izjava društva o tome priopćava se članu preporučenim pismom (čl. 400. st. 2. ZTD). Dalje, ukoliko je član valjano iz društva isključen, a nije se mogla postići uplata temeljnog uloga od kojeg od njegovih prednika (čl. 401. ZTD), društvo, koje od isključena člana drži poslovni udio, obavezno je prodati poslovni udio koji je pripadao isključenom članu, slobodnom prodajom ili na javnoj dražbi, pod pretpostavkom iz odredbe čl. 402. st. 2. ZTD. Ukoliko se prodaja obavlja javnom dražbom, provode je osobe ovlaštene za održavanje javnih dražbi ili sud (čl. 402. st. 3. ZTD).

Predmetnim prijedlogom društvo se radi javne prodaje obratilo sudu. U tome slučaju sud uopće nije trebao isključenim članovima davati stranački položaj „predložnika“, kako ih naziva prvostupanjski sud. U kojim stvarima uređenim ZTD-om se odlučuje u izvanparničnom postupku propisano je odredbom čl. 40. st. 2. ZTD, u kojoj nije navedeno da se u izvanparničnom postupku odlučuje o prodaji udjela sukladno odredbi čl. 402. ZTD. Da se je umjesto sudu društvo obratilo „osobi ovlaštenoj za održavanje javnih dražbi“, ta osoba ne bi provodila sudski izvanparnični postupak, jer se ne radi o sudu, pa takav postupak u smislu pravnih pravila iz Zakona o izvanparničnom postupku u ovome slučaju ne provodi niti sud. Na sudu je sukladno odredbi čl. 402. st. 3. ZTD da provede javnu dražbu radi prodaje udjela.

Društvo može od suda zahtijevati prodaju udjela javnom dražbom samo ako je prethodno člana čiji se udjel prodaje isključilo iz društva. Bez te pretpostavke nema prodaje. Član o kome se radi mora znati je li isključen iz društva ili nije. Ukoliko je neki član isključen iz društva, a smatra da nisu ispunjeni uvjeti za isključenje, ili da postupak isključenja nije valjan, kao što to u konkretnom slučaju članovi društva i tvrde, mogu protiv društva u svezi s tim ustati tužbom, pa su njihova prava na taj način zaštićena. Stoga nije bilo potrebe da prvostupanjski sud bilo koga upućuje na parnicu radi utvrđenja jesu li „ispunjeni zakonski uvjeti za prodaju javnim nadmetanjem“, već da sukladno odredbi čl. 402. st. 3. ZTD provede javnu dražbu. Međutim, s tim u svezi valja reći da društvo u predmetnom prijedlogu nije navelo nikakve elemente na temelju kojih se javna dražba uopće može provesti, počevši od početne prodajne cijene, rokova za njenu isplatu i drugo. Uvjete prodaje, pa i one koji se odnose na osobu kupca, određuje društvo, koje odlučuje i o dosudi udjela na javnoj dražbi, čime između društva i kupca nastaje ugovor o prodaji poslovnog udjela, odnosno sud ne donosi nikakvo rješenje o dosudi. S obzirom da kupac ne stječe udjel na temelju pravomoćne sudske odluke, ukoliko se u parnici utvrdi da nije došlo do isključenja člana čiji je udio prodan, nije valjano ni stjecanje od strane kupca, pa kupac prema društvu ima samo obveznopravni zahtjev za povrat cijene i/ili naknadu štete.

VTS RH, Pž-8325/03 od 14. veljače 2006. (TS Split R1-211/03 od 17. listopada 2003.)

62.**PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – RASPOLAGANJE S POSLOVNIM UDJELOM****Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)****Članak 412. stavak 3.**

Ugovor o prijenosu poslovnog udjela je strogo formalan ugovor jer mora biti sklopljen u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrdi javni bilježnik. Ako ugovor nije sklopljen u tom obliku on je ništav.

Protiv navedene presude tužitelj je podnio žalbu zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, pogrešne primjene materijalnog prava i protiv odluke o trošku. – U žalbi navodi da je pogrešno utvrđeno da ugovor o ustupu osnivačkog uloga od 26. ožujka 1997. godine ne obvezuje tuženika budući isti nije napisan u obliku javnobilježničke isprave. Ističe da su ugovor potpisale obje ugovorne strane pa ugovor samim tim obvezuje njegove potpisnike, dakle i žalitelja i tuženika. Navodi da se radi o valjanom ugovoru o ustupu osnivačkog uloga, u skladu s odredbom članka 148. Zakona o obveznim odnosima. Žalitelj dalje navodi da je ispunio svoje ugovorne obveze budući da od dana potpisivanja tog ugovora nema pristupa u poslovne prostorije i u poslovanje društva, jer da je tuženik od tada preuzeo sva prava i obveze koje su do tada tužitelj i tuženik imali kao osnivači, te da je stoga tuženiku trebalo biti naloženo ispunjenje ugovorne obveze odnosno isplata iznosa od 30.000,00 kn. Ističe da je ovakvom odlukom izgubio sve što je zajednički uložio s tuženikom, jer da za uložena sredstva nije dobio naknadu a da tuženik u skladu s potpisanim ugovorom nesmetano koristi imovinu. Žalitelj smatra da je zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja pogrešno primijenjeno i materijalno pravo. (...)

U odgovoru na žalbu tuženik navodi da je činjenično stanje pravilno utvrđeno, te da je opisano činjenično stanje u žalbi jednako onom utvrđenom u pobijanoj presudi. Ističe da se na statusne odnose unutar trgovačkih društava primjenjuje kao *lex specialis* Zakon o trgovačkim društvima, da se u spornom ugovoru zapravo radi o prijenosu poslovnog udjela, a da članak 412. stavak 3 Zakona o trgovačkim društvima izričito propisuje da je za prijenos poslovnog udjela potreban ugovor sklopljen u obliku javnobilježničke isprave, te da stoga nema sumnje da je prezentirani Ugovor o prijenosu osnivačkog uloga bez pravne snage. Tuženik ističe da tužitelj nije pretrpio nikakvu štetu jer da je i dalje član društva OBOD COMMERCE d.o.o., u istom postotku (50% poslovnog udjela) u kojem je bio i prije sklapanja spornog ugovora. Predlaže da se žalba odbije. (...)

Na tako utvrđeno činjenično stanje prvostupanjski sud je pravilno primijenio materijalno pravo presuđujući ovaj spor, kad je temeljem odredbe članka 412. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine 111/93, dalje :ZTD) ocijenio da Ugovor o ustupu osnivačkog uloga na temelju kojeg tužitelj traži isplatu utuženog

iznosa nije valjan jer nije sklopljen u obliku javnobilježničke isprave, te ima za posljedicu ništavost.

Naime, prema izričitoj odredbi članka 412. ZTD-a za prijenos poslovnog udjela potreban je ugovor sklopljen u obliku javnobilježničke isprave (*nakon Novele Zakona o trgovačkim društvima iz 2003. godine u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrdi javni bilježnik*), a prema Zakonu o obveznim odnosima (dalje ZOO) na koji se žalitelj poziva i to prema odredbi članka 103. stavak 1. ZOO-a ugovor koji je protivan prisilnim propisima je ništav. Ništav pravni posao ne proizvodi pravne učinke. Na apsolutnu ništavost mora sud paziti po službenoj dužnosti a to znači da mora sam a da to stranke i ne zatraže ispitati je li pravni posao s obzirom na bitne pretpostavke valjan. Na temelju ništavog pravnog posla ne može se temeljiti tužbeni zahtjev za isplatu.

VTS RH, Pž-6080/02 od 4. listopada 2005. (TS Zagreb P-173/02 od 27. lipnja 2002.)

63.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – ISKLJUČENJE ČLANA IZ DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 420. stavak 1. i članak 421. stavak 3.

Društvenim se ugovorom može odrediti da društvo može isključiti člana iz društva. Tada se moraju odrediti i uvjeti, postupak i posljedice isključenja člana iz društva.

Članstvo u društvu isključenom članu ne prestaje donošenjem odluke o isključenju, nego kad mu se isplati tržišna vrijednost njegova poslovnog udjela.

Odredbom čl. 420. st. 1. ZTD propisano je da se društvenim ugovorom može odrediti da član društva može istupiti iz društva i da ga društvo može isključiti, a tada se moraju odrediti i uvjeti, postupak i posljedice istupanja ili isključenja člana iz društva. U obrazloženju pobijane presude prvostupanjski sud navodi da je odredbom čl. 13. tuženikovog društvenog ugovora propisano da član društva može biti isključen iz društva ako društvu prouzroči štetu, a odluku o isključenju donosi skupština društva. Dalje se izričito navodi da su čl. 14. tog društvenog ugovora utvrđene posljedice isključenja, i to prestanak članstva u društvu i pravo na nadoknadu tržišne vrijednosti poslovnog udjela. Pored takvog utvrđenja ove odlučne činjenice, nije jasno zašto prvostupanjski sud odmah potom ocjenjuje da navedenim odredbama društvenog ugovora tuženik nije odredio postupak i uvjete isključenja člana u smislu odredbe čl. 420. ZTD. Stoga su razlozi o navedenoj odlučnoj činjenici proturječni, zbog čega

pobijanu presudu nije moguće ispitati, a čime je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. točka 13. ZPP.

Iz sadržaja odredbi čl. 13. i 14. tuženikovog društvenog ugovora (list 48. spisa) doista proizlazi da je materija isključenja člana uređena na način kako se to navodi u obrazloženju pobijane odluke. Prema stajalištu ovoga drugostupanjskoga suda na taj je način propisan i uvjet (uzrokovanje štete društvu), postupak (donošenje skupštinske odluke o isključenju) i posljedice isključenja (isplata vrijednosti udjela isključenom članu). Stoga je u konkretnom slučaju pitanje isključenja u cijelosti uređeno onako kako to zahtijeva odredba čl. 420. st. 1. ZTD.

Sadržaj odluka koje tužitelji pobijaju i koje je prvostupanjski sud utvrdio ništavima citiran je u izreci pobijane presude za svakog od tužitelja posebno. Niti u jednoj od citiranih odluka ne navodi se da tužiteljima članstvo u društvu prestaje danom donošenja odluke, kako se to navodi u obrazloženju pobijane presude. Iz odluka proizlazi da je skupština odlučila da one stupaju na snagu danom donošenja, što nije istovjetno utvrđenju da tužiteljima prestaje članstvo u društvu danom donošenja odluke. Pri tome se ističe da nije uvjet za samu valjanost odluke o isključenju činjenica da u vrijeme donošenja odluke isključenom članu nije isplaćena tržišna vrijednost udjela. Naime, da bi do isplate udjela došlo, mora postojati valjana odluka o isključenju. Odredbom čl. 421. st. 3. ZTD koju citira i prvostupanjski sud propisano je da članstvo u društvu isključenog člana prestaje kada mu se isplati naknada iz stavka 2. toga članka. Naime, da bi do isplate udjela došlo, mora postojati valjana odluka o isključenju, a sve do isplate članu pripadaju sva prava u društvu, pa tako i u konkretnom slučaju tužiteljima, a tek po isplati udjela može se u knjizi poslovnih udjela tuženika izvršiti odgovarajući upis s obzirom na donesene odluke.

VTS RH, Pž-871/03 od 17. studenoga 2005. (TS Rijeka P-420/01 od 7.11. 2002.)

64.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PRIVREMENI UPRAVITELJ**Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)****Članak 423. stavak 6.**

Sud postavlja društvu privremenog upravitelja na prijedlog zainteresirane osobe ili po službenoj dužnosti ako broj članova uprave padne ispod broja koji je društvenim ugovorom određen kao najmanji broj članova uprave da bi ona mogla voditi poslove društva i zastupati ga, a nisu određeni njihovi zamjenici, a članovi društva niti nadzorni odbor, ako ga društvo ima, nisu imenovali članove uprave koji nedostaju.

Sud ima diskrecijsko ovlaštenje koju će osobu imenovati za privremenog upravitelja, ali prilikom imenovanja osobe za privremenog upravitelja sud mora ispitati ispunjava li ta osoba uvjete koji se po Zakonu i društvenom ugovoru traže za osobu koja može biti imenovana u upravu društva, te je li ta osoba suglasna s imenovanjem za privremenog upravitelja.

Pobijanim rješenjem označenim u izreci ovog rješenja sud prvog stupnja je imenovao privremenim upraviteljem društva S. d.o.o. S. A. K.. Tako je sud odlučio jer je nakon provedenog postupka utvrdio da je predlagatelj koji je ujedno i jedini član uprave društva S. d.o.o. dao ostavku na dužnost direktora društva, pa budući da društvo zbog toga nema više niti jednog člana uprave društva, a prema izvatku iz sudskog registra nema ni nadzorni odbor, ispunjeni su uvjeti iz članka 423. stavak 6. Zakona o trgovačkim društvima («Narodne novine» broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03). (...)

Iz spisa proizlazi da je jedini član uprave trgovačkog društva S. d.o.o. R. T. dao ostavku na dužnost direktora tog društva, te se obratio sudu sa zahtjevom da se «imenuje ovlašteni zastupnik» kako za društvo ne bi nastale negativne posljedice (list 3. spisa). Radi ispitivanja postojanja zakonskih uvjeta za imenovanjem privremenog upravitelja sud prvog stupnja je dana 22. prosinca 2003. godine održao ročište na koje je pozvao predlagatelja, člana društva S. A. K. i N. J.. Navedenom ročištu nije pristupio predlagatelj za kojeg dostava nije bila iskazana, a punomoćnik S. A. K. je izjavio da su se stekli uvjeti za imenovanjem privremenog upravitelja. Podneskom od 2. siječnja 2004. godine punomoćnik S. A. K.-a predložio je sudu da se S. A. K. imenuje privremenim upraviteljem, te je dostavio i izjavu ovjerenu od strane javnog bilježnika da ne postoje okolnosti iz članka 239. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima. Sukladno navedenom prvostupanjski je sud donio pobijano rješenje.

Prema odredbi članka 423. stavak 6. Zakona o trgovačkim društvima u slučaju ako broj članova uprave padne ispod broja koji je društvenim ugovorom određen kao najmanji broj članova uprave da bi ona mogla voditi poslove društva i zastupati ga, a nisu određeni njihovi zamjenici, a društvo nema nadzorni odbor, sud će na prijedlog zainteresirane osobe ili po službenoj dužnosti postaviti društvu privremenog upravitelja

čija je dužnost da se brine oko imenovanja nove uprave, a do tada je ovlašten obavljati samo neodložne poslove.

Iz navedene odredbe proizlazi da u slučaju kada otpadnu svi članovi uprave dolazi do nemogućnosti poduzimanja kako redovnih i odgodivih poslova, tako i onih poslova koji ne trpe odgodu i zbog kojih bi u slučaju njihovog nepoduzimanja društvu mogla biti nanesena šteta. Stoga je Zakon predvidio da se u takvom slučaju društvu postavi privremeni upravitelj. Njega postavlja sud bilo po službenoj dužnosti bilo na prijedlog zainteresirane osobe.

U konkretnom slučaju sud prvog stupnja je pravilno utvrdio da su ispunjeni uvjeti za postavljanjem privremenog upravitelja. Naime, iz izvotka iz sudskog registra (list 19-20. spisa) proizlazi da je predlagatelj koji je dao ostavku na članstvo u upravi društva bio jedini član uprave trgovačkog društva S. d.o.o.. Njegovom ostavkom to društvo više nema niti jednog člana uprave, pa stoga nema osobe koja može voditi poslove društva i zastupati društvo čime društvu može biti nanesena šteta.

U odnosu na osobu koju je sud imenovao za privremenog upravitelja, ovaj sud napominje da sud ima diskreciono ovlaštenje koju će osobu imenovati za privremenog upravitelja društva. Obzirom da predlagatelj u svom prijedlogu nije predložio osobu koju bi sud imenovao za privremenog upravitelja, a drugi član društva S. A. K. predložio je sudu da ga se imenuje za privremenog upravitelja te je dostavio izjavu da nema okolnosti koje bi bile protivne odredbi članka 239. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima, sud prvog stupnja je S. A. K. imenovao privremenim upraviteljem društva S. d.o.o..

U odnosu na navod žalitelja da navedena osoba ne može biti imenovana za privremenog upravitelja jer se protiv nje vodi postupak pred Županijskim sudom u Varaždinu broj Kio 119/03, ovaj sud napominje da prema odredbi članka 239. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima za člana uprave (pa tako i za privremenog upravitelja) ne može biti imenovana osoba koja je kažnjena za određena kaznena djela i protiv koje je izrečena mjera sigurnosti zabrane obavljanja zanimanja koje je obuhvaćeno predmetom poslovanja društva, ali ne i osoba protiv koje se vodi kazneni postupak.

VTS RH, Pž-3242/04 od 24. siječnja 2006. (TS Varaždin R1-11/03 od 26. ožujka 2004.

65.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – SUDSKI OPOZIV ČLANA UPRAVE**Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)****Članak 424. stavak 2.**

Sud može se opozvati člana uprave društva s ograničenom odgovornošću ako za to postoji važan razlog. Član društva s ograničenom odgovornošću koji traži od suda donošenje odluke o opozivu člana uprave mora dokazati postojanje važnog razloga za opoziv njegov člana.

Otkaz ugovora o radu zaposleniku koji je ujedno i član društva nije važan razlog za opoziv njegova imenovanja za člana uprave društva.

Odredbom čl. 424. st. 2. ZTD propisano je da se člana uprave društva s ograničenom odgovornošću koji je i član društva može, ako za to postoji važan razlog, opozvati i odlukom suda. Pravilno je prvostupanjski sud na temelju provedenoga postupka utvrdio da ne postoji važan razlog kao temelj za opoziv člana uprave. Tako je na temelju iskaza svjedoka utvrđeno da nisu istinite tvrdnje o smanjenju plaća radnicima, te o isplati plaća bez obveznih doprinosa, te da predlagateljica ničim nije dokazala tvrdnje o nepolaganju dnevnog utška od strane člana uprave na račun društva, o zabrani konkurencije i o počinjenim poreznim prekršajima. Što se tiče otkaza ugovora o radu kojeg je član uprave M. S. dao predlagateljici, ta se činjenica ne može smatrati razlogom za opoziv, a predlagateljica zaštitu svojih prava iz radnog odnosa može zahtijevati u posebnom postupku. Ovo vrijedi i za slučaj istinitosti tvrdnje da član uprave M. S. otuđuje stvari koje su vlasništvo predlagateljice, a ne društva. Glede neredovitosti plaćanja zakupnine za poslovni prostor u kojem društvo obavlja djelatnost, pored činjenice da je društvo u sporu sa zakupodavcem u svezi s ugovorom o zakupu, zatim glede predlagateljicih tvrdnji o prekidanju poslovne suradnje s nekim kupcima i dobavljačima, te tvrdnji o tome da član uprave oglasom nudi trećim osobama izlaganje robe u prodavaonici društva, valja reći da se postupcima člana uprave u vođenju poslova društva, što je ovlaštenje člana uprave sukladno odredbi čl. 422. st. 2. ZTD, te ne proizlazi da bi se radilo o postupanju protivno općim aktima društva ili odlukama članova društva, niti uopće o postupanju koje se može kvalificirati kao štetno za društvo i protivno njegovoj svrsi. Jednako vrijedi i za tvrdnju iz prijedloga da član uprave daje pozajmice društvu, što samo po sebi nije nikakav razlog za ocjenu o ponašanju člana uprave protivno propisima i vođenju poslova za korist društva.

Stoga je osnovan zaključak prvostupanjskoga suda da ne postoji važan razlog za opoziv 1. protustranke M. S. kao člana uprave društva A. N. d.o.o. od strane suda, a temeljem odredbe čl. 424. st. 2. ZTD, kao ni uvjeti za određivanje predložene privremene mjere.

VTS RH, Pž-59/06 od 31. siječnja 2006. (TS Rijeka R1-216/05 od 28. studenog 2005.)

66.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – UPIS U SUDSKI REGISTAR**Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)****Članak 425.****Upis promjene člana uprave u sudski registar deklaratorne je prirode.**

Iz prijavi priloženih isprava proizlazi da je na predlagateljevoj skupštini održanoj 16. prosinca 2005. godine člana društva E. U. d.o.o. zastupao M. H.. Na toj je skupštini donesena odluka o izmjeni izjave o osnivanju predlagatelja i o opozivu i izboru članova nadzornog odbora predlagatelja, a istoga je dana na sjednici predlagateljev nadzorni odbor donio odluku o opozivu i imenovanju članova uprave, koje odluke su pobijanim rješenjem i upisane u sudski registar.

Prijavi je priložen i javnobilježnički zapisnik sa skupštine društva E. U. d.o.o. od 16. prosinca 2005. godine iz čijeg sadržaja proizlazi da je na toj skupštini opozvano imenovanje M. P. za člana uprave toga društva, te da je za jedinog člana uprave imenovan M. H. (listovi 29. i 30. spisa), a priložen je i javnobilježnički zapisnik od 16. prosinca 2005. godine po osobi ovlaštenoj za vođenje poslova E. U. d.o.o. (list 48. spisa), kojim javni bilježnik potvrđuje da je osoba ovlaštena za vođenje poslova toga društva (dakle direktor – čl. 422. st. 2. ZTD) M. H.. Sukladno odredbi čl. 3. st. 1. Zakona o javnom bilježništvu („Narodne novine“ br. 78/93 i 29/94) javnobilježnički je zapisnik javnobilježnička isprava, a prema odredbi čl. 3. st. 2. Zakona o javnom bilježništvu javnobilježničke isprave imaju snagu javnih isprava. Sukladno odredbi čl. 230. st. 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03, dalje ZPP) u svezi s čl. 20. st. 2. Zakona o sudskom registru („Narodne novine“ br. 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 i 54/05, dalje ZSR) navedene javnobilježničke isprave dokazuju istinitost onoga što se u njima potvrđuje ili određuje. Dakle, prilikom odlučivanja o dopuštenosti prijave za upis i osnovanosti zahtjeva za upis prvostupanjski je sud pravilno utvrdio da je jedini član uprave E. U. d.o.o. upravo M. H.. Pri tome nije navedenu činjenicu trebao utvrđivati uvidom u sudski registar, jer je prema odredbi čl. 425. st. 4. ZTD upis promjene člana uprave društva s ograničenom odgovornošću u sudski registar deklaratorne naravi. To pak znači da je od konstitutivnog značenja odluka o imenovanju člana uprave, a predmetnoj su prijavi bile priložene takve odluke u obliku javnobilježničkih isprava.

Stoga je prvostupanjski sud pravilno utvrdio postojanje pretpostavki od kojih ovisi ocjena dopuštenosti prijave i osnovanosti zahtjeva, propisanih odredbom čl. 43. ZSR. Žalitelji navodi o nevaljanosti odluka skupštine E. U. d.o.o. od 16. prosinca 2005. godine na koju se poziva predlagatelj nisu odlučni u ovome registarskom postupku, već mogu biti odlučni u parničnom postupku za utvrđenje ništavosti tih odluka skupštine.

VTS RH, PŽ-870/06 od 28. veljače 2006. (TS Zagreb Tt-05/12124 od 21. prosinca 2005.)

67.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – NADLEŽNOST SKUPŠTINE d.o.o-a I SUDA**Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)****Članak 441.****Sud ne može odlučivati o pitanjima iz nadležnosti skupštine društva s ograničenom odgovornošću.**

Predmetnom tužbom tužitelj kao član društva tuženika zahtjeva od suda da presudom usvoji «Odluku o prihvaćanju financijskih izvješća za 1999. godine», te «Odluku o rasporedu dobiti za 1999. godinu na način da će se dobit u iznosu od 423.559,25 kn... isplatiti tužitelju...». Iako se u tužbenom zahtjevu to ne navodi, iz sadržaja tužbe je razvidno da tužitelj usvajanje navedenih odluka zahtjeva u odnosu na tuženikova financijska izvješća, odnosno na raspored tuženikove dobiti. Pri tome tužitelj ističe da tuženikova skupština nije donijela navedene Odluke, a tužitelj smatra da ih je trebala donijeti.

Prema odredbi čl. 441. st. 1. točka 1. Zakona o trgovačkim društvima ("Narodne novine" br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00 i 118/03, dalje ZTD) donošenje odluka o financijskim izvješćima društva s ograničenom odgovornošću i o uporabi ostvarene dobiti u nadležnosti je skupštine društva s ograničenom odgovornošću. Odredbom stavka 2. navedenoga članka propisano je da se društvenim ugovorom može proširiti ili suziti nadležnost skupštine, ali se iz njene nadležnosti ne može izuzeti donošenje odluka iz stavka 1. točke 1. toga članka. Dakle, donošenje odluke o financijskim izvješćima, kao i odluke o uporabi ostvarene dobiti u isključivoj je nadležnosti skupštine društva s ograničenom odgovornošću.

S obzirom na navedeno, parnični sud nije ovlašten umjesto skupštine društva s ograničenom odgovornošću, a na zahtjev pojedinih članova društva, donositi odluke iz nadležnosti skupštine. Ukoliko član društva s ograničenom odgovornošću smatra da skupština treba donijeti pojedine odluke iz njene nadležnosti, a uprava ili drugo tijelo odnosno osoba koja je na sazivanje skupštine ovlaštena zakonom ili društvenim ugovorom ne sazove skupštinu radi donošenja tih odluka, odredba čl. 442. st. 3. ZTD ovlašćuje članove društva koji su preuzeli uloge koji čine najmanje desetinu temeljnog kapitala društva, ili manje ako je tako određeno društvenim ugovorom, da zahtijevaju sazivanje skupštine bez odgađanja. Ako tijelo ovlašteno na sazivanje skupštine ne udovolji takvom zahtjevu u roku od 14 dana, ili takvog tijela nema, osobe koje su podnijele zahtjev mogu uz navođenje dnevnog reda same sazvati skupštinu.

Dakle, za donošenje odluka iz nadležnosti skupštine društva s ograničenom odgovornošću nije nadležan sud, pa je pravilno prvostupanjski sud takav zahtjev odbacio, a budući da tuženikova skupština nije donijela odluku o uporabi dobiti na način da se ona ima isplatiti tužitelju, i to u svoti od 423.559,25 kn, pravilno je prvostupanjski sud postupio odbivši zahtjev za isplatu tog iznosa tužitelju.

VTS RH, PŽ-2727/04 od 2. prosinca 2005. (TS Zagreb P-2480/03 od 10. veljače 2004.)

68.**PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – NIŠTAVOST ODLUKA SKUPŠTINE d.o.o-a****Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)****Članak 448.**

Ništava je odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću koja nije valjana sazvana, a napose ako na nju nisu bili uredno pozvani svi članovi društva. Poziv na skupštinu članu društva koji je pravna osoba mora se uputiti toj pravnoj osobi, a ne osobi koja je prema upisu u sudski registar ovlaštena za zastupanje te pravne osobe – člana društva, odnosno osobi koja je u vrijeme održavanja prethodne skupštine zastupala tu pravnu osobu – člana društva.

U obrazloženju (prvostupanjske presude) se navodi da tužitelj kao član društva tuženika zahtjeva utvrđenje ništavima navedenih odluka tuženikove skupštine jer da skupština nije sazvana na način predviđen tuženikovim društvenim ugovorom, tj. pozivi za skupštinu nisu članovima upućeni preporučenom pošiljkom tako da je od dana predaje pisma pošti do dana održavanja skupštine prošlo najmanje sedam dana, te je tužitelja na skupštini tuženika zastupao Đ. P., koji u vrijeme održavanja skupštine više nije bio tužiteljev direktor. Prvostupanjski sud je utvrdio da navedena skupština nije sazvana na način predviđen tuženikovim društvenim ugovorom, te da tužitelj nije sudjelovao na skupštini, jer ga je na skupštini zastupala osoba koja za to nije bila ovlaštena, te je tužbeni zahtjev usvojio temeljem odredbe čl. 447. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima ("Narodne novine" br. 111/93, 34/99 i 52/00, dalje ZTD). Odluka o parničnom trošku temelji se na odredbi čl. 154. st. 1. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 112/99 i 88/01, dalje ZPP). (...)

Odredbom čl. 443. st. 1. ZTD propisano je da se skupštinu društva s ograničenom odgovornošću mora sazvati na način kako je to određeno društvenim ugovorom. Među parničnim strankama nije sporno da je tuženikovim društvenim ugovorom određeno da se skupština saziva na isti način kako to dalje u tekstu propisuje odredba čl. 443. st. 1. ZTD, odnosno preporučenim pismom upućenim svim članovima društva, s tim da od dana kada je posljednji puta oglašeno sazivanje skupštine ili od kada je poziv predan pošti i dana održavanja skupštine mora proći najmanje sedam dana. Pravilno je u prvostupanjskom postupku utvrđena činjenica da predmetna skupština nije sazvana na taj način, odnosno iz iskaza saslušanih svjedoka proizlazi da je poziv za skupštinu upućen telefonom ili usmeno Đ. P., s tim da je tuženik držao da je Đ. P. tužiteljev direktor, te da na taj način poziva tužitelja na skupštinu. Također je pravilno utvrđena činjenica da je Đ. P. bio tužiteljev direktor do 4. siječnja 2001. godine, kada je opozvana odluka o njegovom imenovanju.

Odredbom čl. 447. st. 1. točka 1. ZTD (nakon Novele iz 2003. godine članka 448. u svezi članka 355. točka 1. Zakona o trgovačkim društvima) propisano je da se tužbom može tražiti da se utvrdi da je odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću

ništava, između ostalih razloga i ako skupština na kojoj je odluka donesena nije bila valjana sazvana, napose ako na nju nisu bili uredno pozvani svi članovi društva. Iz navedenih utvrđenja u prvostupanjskom postupku proizlazi da tuženikova skupština od 10. veljače 2001. godine nije bila uredno sazvana niti je na nju tužitelj uredno pozvan, jer tužitelju nije poziv na skupštinu upućen preporučenim pismom predanim pošti najmanje sedam dana prije dana njenog održavanja, odnosno tužitelj na skupštinu nije bio uopće pozvan.

Pri tome nije odlučno tuženikovo pozivanje na činjenicu da je na skupštini bio prisutan Đ. P. koji je na dan održavanja skupštine još u sudskom registru bio upisan kao tužiteljev direktor, te tuženikovo pozivanje na povjerenje u podatke iz sudskog registra. Naime, odluka o opozivu imenovanja direktora djeluje od trenutka njenog donošenja, te upis te odluke u sudski registar nema konstitutivan značaj. Na tuženiku nije bilo da u trenutku pozivanja na skupštinu ocjenjuje tko je tužiteljev direktor, već da na skupštinu pozove samog tužitelja kao člana društva, a na tužitelju kao pravnoj osobi je da organizira svoje zastupanje na skupštini. Na valjanost sazivanja predmetne skupštine i urednost pozivanja članova društva na nju ne utječe ni činjenica što su i neke ranije tuženikove skupštine po tuženikovoj tvrdnji sazване na isti način kao i predmetna, dakle nevaljana. Također je neodlučno i tuženikovo pozivanje na odredbu čl. 93. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99, dalje ZOO), prema kojoj opozivanje punomoći te njeno sužavanje nema učinak prema trećoj osobi koja nije znala da je punomoć opozvana odnosno sužena. Naime, Đ. P., za kojeg tuženik pogrešno smatra da je na skupštini zastupao tužitelja, tužitelj nije ovlastio niti da kao punomoćnik bude njegov zastupnik.

VTS RH, Pž-3662/03 od 10. siječnja 2006. (TS Rijeka P-923/02 od 27. veljače 2003.)

69.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – NIŠTAVOST ODLUKA SKUPŠTINE

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 448. u svezi članka 444. stavak 2.

Odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću iako nije pravilno sazvana nije ništava ako su joj pristupili svi članovi društva.

Na valjanost skupštinske odluke nema utjecaja činjenica da je jedan od neuredno pozvanih članova društva napustio skupštinu prije donošenja odluke.

Sukladno odredbi čl. 447. st. 1. točka 1. ZTD (nakon Novele Zakona o trgovačkim društvima-članak 448. u svezi članka 355. točka 1.) tužbom se može tražiti da se odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću utvrdi ništavom ako skupština na kojoj je odluka donesena nije bila valjana sazvana, napose ako na nju nisu bili pozvani

svi članovi društva. Nije među strankama sporno da tuženikova skupština od 7. veljače 2001. godine nije bila sazvana u skladu s tuženikovim društvenim ugovorom. Pravilan je međutim stav prvostupanjskoga suda da će razlog ništavosti zbog povrede pravila o sazivanju skupštine biti otklonjen ako su na njoj prisutni svi članovi društva, kako je to propisano odredbom čl. 444. st. 2. ZTD. Prvostupanjski je sud utvrdio da je tužitelj došao na spornu skupštinu. Međutim, ne može se prihvatiti stav prvostupanjskoga suda da su odluke skupštine, unatoč tužiteljevoj prisutnosti na njoj, ništave zbog toga što je tužitelj skupštinu napustio prije donošenja spornih odluka. Prema stajalištu ovoga suda, član društva koji je došao na skupštinu za koju su povrijeđene odredbe o njenom sazivanju, manifestirao je dolaskom na skupštinu svoju volju da sudjeluje u donošenju odluka. Kasnije njegovo napuštanje skupštine na kojoj su prisutni svi članovi društva, dakle nakon što je ona počela s radom, ne može se stoga uzeti kao razlog ništavosti uslijed povrede pravila o sazivanju skupštine. U protivnome, član društva bi mogao skupštinu napuštati i vraćati se na nju više puta tijekom donošenja odluka, pa bi na taj način neke odluke s iste skupštine mogle biti valjane zbog otklanjanja razloga nevaljanosti sazivanja, a druge pak ništave zbog istog tog razloga. Stoga treba uzeti da, ukoliko je tužitelj doista bio prisutan na predmetnoj skupštini, ali ju je napustio prije donošenja spornih odluka, da je sukladno odredbi čl. 444. st. 2. ZTD tuženikova skupština mogla valjano odlučivati.

VTS RH, Pž-1076/04 od 17. siječnja 2006. (TS Rijeka P-2282/02 od 24. lipnja 2003.)

70.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – OBEZE DRUŠTVA PREUZIMATELJA IZ DVOSTRANO OBEVZNIH UGOVORA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 522. stavak 3.

Upisom pripajanja u sudski registar obveze pripojenog društva prelaze na društvo preuzimatelja. Ako su te obveze za društvo preuzimatelja posebno nepravične, njihov se opseg pravično određuje uzimajući u obzir prava svih strana.

Obveze pripojenog društva prema svom članu uprave prelaze na preuzimatelja, ali preuzimateljev nadzorni odbor može, ako su za preuzimatelja preuzete obveze posebno nepravične, pravično odrediti opseg ispunjenja tih obveza uzimajući pri tome u obzir i prilike društva preuzimatelja.

Odbijanje tužbenih zahtjeva pod točkom II izreke presude prvostupanjski sud obrazlaže stavom da tuženik nema obveza prema tužiteljici, s obzirom da je obveza čije ispunjenje tužiteljica traži nastala dok je tužiteljica bila predsjednica uprave S. b. d.d., koju je tuženik preuzeo, a ugovorom o pripajanju nije predviđena pogodnost

koju traži tužiteljica. Pri tome se prvostupanjski sud poziva na odredbu čl. 513. st. 2. točku 8. ZTD.

Osnovano tužiteljica u žalbi ističe da se na navedeno kao razlog osporavanja njenog zahtjeva ne poziva niti tuženik. Iz odgovora na tužbu u tome dijelu proizlazi naime da tuženik odbija ispunjenje obveze za isplatu stana pozivajući se na odluku nadzornog odbora od 28. srpnja 2003. godine (list 10. spisa) kojom je smanjio tužiteljčina primanja utvrđena menadžerskim ugovorom, odnosno odlučio o prestanku tužiteljčina prava na predaju stana u vlasništvo. Pri tome se u toj odluci navodi da prestaje pravo koje proizlazi iz čl. 9. Ugovora o radu. Među strankama nije sporno da je tužiteljčino pravo na predaju stana bilo utvrđeno čl. 9. ugovora kojeg su stranke prilikom sklapanja nazvale „menadžerski ugovor“ (listovi 4. do 7. spisa). S obzirom da taj menadžerski ugovor ima sadržaj ugovora o radu, a i čl. 17. toga ugovora određeno je da sklapanjem toga ugovora prestaju važiti svi raniji sklopljeni ugovori o radu, za zaključiti je da odluka tuženikovog nadzornog odbora od 28. srpnja 2003. godine podrazumijeva prestanak važenja čl. 9. menadžerskog ugovora. Međutim, ako tuženik pozivom na odredbu čl. 247. st. 2. ZTD, prema kojoj je nadzorni odbor dioničkog društva, pod u toj odredbi propisanim uvjetima, ovlašten primjereno smanjiti primanja članova uprave, praktično raskida menadžerski ugovor u odnosu čl. 9. toga ugovora, na što se tuženik izričito poziva u odgovoru na tužbu, proizlazi da je tuženik imenujući tužiteljicu za predsjednicu uprave preuzeo sve ugovorne obveze iz menadžerskog ugovora kojeg je tužiteljica sklopila s pripojenim društvom, jer inače ne bi mogao smanjivati pojedina tužiteljčina prava iz toga ugovora, a ostale odredbe ugovora ostavljati na snazi.

Međutim, bez obzira na navedeno, valja reći da prvostupanjski sud pogrešno tumači domašaj odredbe čl. 513. st. 2. točka 8. ZTD u odnosu na eventualne pogodnosti stečene predmetnim menadžerskim ugovorom. Navedena odredba propisuje da ugovor o pripajanju dioničkih društava mora, između ostaloga, sadržavati i svaku posebnu pogodnost koja se daje nekom članu uprave ili nadzornog odbora društva koja sudjeluju u pripajanju ili revizoru pripajanja. Po prirodi stvari, prednje se odnosi na nove pogodnosti koje se daju odnosno ustanovljavaju za korist članova uprave i nadzornog odbora, te revizora pripajanja povodom samog pripajanja, i koje će prema njima kao obvezu imati društvo preuzimatelj nakon pripajanja, a ne na ranija prava i pogodnosti koje su na pr. članovi uprave stekli od nekog od društava koje sudjeluje u pripajanju. Za ranija, već ustanovljena prava i tražbine koje su stečene prema pripojenom društvu, među kojima su neka moguće i dospjela prije upisa pripajanja u sudski registar, vrijedi odredba čl. 522. st. 3. ZTD. Prema toj odredbi upisom pripajanja u sudski registar u kojemu je upisano društvo preuzimatelj, imovina pripojenoga društva i njegove obveze prelaze na društvo preuzimatelja. Dakako, odlučna je činjenica u ovoj parnici je li sporna odluka tuženikovog nadzornog odbora od 28. srpnja 2003. godine valjana, što prvostupanjski sud nije utvrđivao.

VTS RH, Pž-2221/04 od 26. listopada 2005. (TS Zagreb P-4061/03 od 11.2. 2004.)

71.

**PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – UPIS U SUDSKI REGISTAR
NASTANKA RAZLOGA ZA PRESTANAK DRUŠTVA****Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima
(Narodne novine broj 118/03)****Članak 319.**

Za dionička društva i društva s ograničenom odgovornošću koja u zakonskom roku od godine dana nakon početka primjene Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima nisu podnijela prijavu za upis u sudski registar usklađenja temeljnog kapitala i dionica odnosno temeljnih uloga (trebali su ih izraziti u hrvatskim kunama) smatra se da je nastupio razlog za prestanak društva. Taj razlog za prestanak društva registarski sud je dužan upisati u sudski registar po službenoj dužnosti.

Prema odredbi članka 319. stavak 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima («Narodne novine» broj 117/03) dionička društva i društva s ograničenom odgovornošću čiji su temeljni kapital i dionice, odnosno temeljni ulogi u skladu sa Zakonom izraženi u njemačkim markama, dužna su ih uskladiti s odredbama izmijenjenih članaka 162., 163., 389. i 390. stavak 1. Zakona i **registarskom sudu podnijeti prijavu za upis promjene u sudski registar** u roku od godine dana od dana početka primjene tog Zakona (...). Prema stavku 4. istoga članka Zakona za društva koja ne postupe u skladu s odredbama stavka 3. Zakona smatra se da je prvoga dana nakon isteka godine dana od dana početka primjene tog Zakona **nastupio razlog za prestanak društva koji će registarski sud upisati u sudski registar po službenoj dužnosti.**

Premda spisu ne prileže izvadak iz sudskog registra za subjekt upisa, iz činjenice da niti žalitelj u žalbi ne osporava da su njegov temeljni kapital i temeljni ulogi izraženi u njemačkim markama, ovaj sud smatra da se na subjekt upisa primjenjuje odredba članka 319. stavak 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima. Prema tome, budući da se Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima počeo primjenjivati 1. siječnja 2004. godine (članak 326. tog Zakona), subjekt upisa je morao do 1. siječnja 2005. godine donijeti odluku o usklađenju temeljnog kapitala i temeljnih uloga tako da isti budu izraženi u kunama, ali i podnijeti registarskom sudu prijavu za upis te promjene.

Iz same žalbe subjekta upisa proizlazi da subjekt upisa, iako tvrdi da je njegova Skupština donijela odluku o usklađenju temeljnoga kapitala i temeljnih uloga tako da su isti izraženi u kunama, nije registarskom sudu u zakonskom roku do 1. siječnja 2005. godine podnio prijavu za upis tih promjena u sudski registar. Upravo zbog toga što žalitelj nije sudu u zakonskom roku podnio prijavu za upis promjene u sudski registar, nastupio je razlog za prestanak društva, te je registarski sud sukladno odredbi članka 319. stavak 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima

ma dužan po službenoj dužnosti u sudski registar upisati nastanak razloga za prestanak društva.

Žalbeni razlog subjekta upisa da je osnivač subjekta upisa strana pravna osoba uslijed čega je došlo do omaške pa nije podnijeta prijava za upis promjene u sudski registar, nema utjecaja na pravilnost i zakonitost pobijane prvostupanjske odluke. Naime, prijavu za upis u sudski registar ne podnose osnivači društva s ograničenom odgovornošću, već to čini uprava tog društva i predsjednik nadzornog odbora, ako društvo ima nadzorni odbor (članak 62. stavak 4. Zakona o trgovačkim društvima). Budući da uprava subjekta upisa nije u zakonskom roku podnijela prijavu za upis u sudski registar, a što niti žalitelj u žalbi ne osporava, nastupio je razlog za prestanak društva te je taj razlog registarski sud po službenoj dužnosti pravilno upisao u sudski registar.

VTS RH, Pž-599/06 od 28. veljače 2006. (TS Rijeka Tt-05/3930 od 17. studenoga 2005.

72.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – ISPITIVANJE PRETPOSTAVKI ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR

Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 i 54/05)

Članak 43.

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 262. stavak 2.

U registarskom postupku kao izvanparničnom postupku sud je dužan ispitati i (ako nedostaju) zatražiti od predlagatelja upisa da dostavi sudu isprave koje Zakon o trgovačkim društvima predviđa za upis promjena u sudskom registru, pa stoga registarski sud po svom nahođenju ne može zatražiti od predlagatelja da mu dostavi i isprave koje Zakon ne predviđa za upis pojedine promjene u registru.

Prijavi za upis promjene u nadzornom odboru prilaže se odluka o opozivu člana nadzornog odbora, odnosno njegov ostavka i odluka o izboru, odnosno imenovanju novog člana u izvorniku ili javno ovjerenom preslici te izjava novog člana kojom prihvaća izbor odnosno imenovanje u izvorniku ili javno ovjerenom preslici, te podaci o datumu imenovanja odnosno izbora, ostavke ili opoziva.

Iz spisa proizlazi da je predlagatelj upisa dana 15. lipnja 2005. godine podnio sudu prijavu za upis u sudski registar promjene članova nadzornog odbora društva. Sud prvog stupnja je ispitavši predlagateljevu prijavu za upis u sudski registar sukladno

odredbi članka 43. Zakona o sudskom registru utvrdio da prijavi ne prileže dokaz da su uprava i nadzorni odbor za sve točke dnevnog reda o kojima je odlučivala glavna skupština, a za točke 7. i 8. dnevnog reda samo nadzorni odbor, dali prijedlog odluka sukladno članku 280. stavak 3. Zakona o trgovačkim društvima, dokaz da je skupština sazvana u skladu s člankom 279. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima i članka 22. Statuta budući da se rok sazivanja umjesto prema danu održavanja skupštine računa prema danu do čijeg se isteka mora prijaviti sudjelovanje na skupštini, popis sudionika na skupštini i zapisnik sa skupštine sukladno članku 285. i 286. Zakona o trgovačkim društvima koji će biti usklađeni u pogledu broja dionica pojedinih dioničara, postotka učešća u temeljnom kapitalu pojedinih dioničara, imena i prezimena zastupnika pojedinih dioničara i ukupnog postotka temeljnog kapitala zastupljenog na skupštini, dokaz da je za opoziv člana nadzornog odbora postojao važan razlog sukladno članku 35. Statuta društva, novu prijavu za upis u kojoj će se uvrstiti ostali podaci i promjene odredbi statuta sukladno članku 12. Pravilnika o načinu upisa u sudski registar, te dokaz o uplati razlike troškova objave. Obzirom na navedeno sud je zaključkom od 28. lipnja 2005. godine pozvao predlagatelja upisa da u roku od 8 dana ispravi i dopuni prijavu za upis. Navedeni zaključak predlagatelj upisa zaprimio je dana 7. srpnja 2005. godine, ali nije postupio po zaključku suda, pa je prvostupanjski sud donio pobijano rješenje. (...)

Iz prijave za upis u sudski registar proizlazi da predlagatelj upisa predlaže registarskom sudu upis u sudski registar promjene članova nadzornog odbora predlagatelja upisa. Prema odredbi članka 262. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima («Narodne novine» broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03) prijavu za upis promjena u nadzornom odboru registarskom sudu moraju podnijeti uprava i predsjednik nadzornog odbora. Odredbom članka 262. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima propisano je da se prijavi za upis moraju priložiti odluka o opozivu člana nadzornog odbora, odnosno njegova ostavka i odluka o izboru, odnosno imenovanju novog člana u izvorniku ili u javno ovjerovljenoj preslici te izjava novog člana nadzornog odbora kojom prihvaća izbor, odnosno imenovanje u izvorniku ili u javno ovjerovljenoj preslici, te podaci o datumu imenovanja odnosno izbora, ostavke ili opoziva.

Iz navedenih odredbi Zakona o trgovačkim društvima proizlazi da je prijavi za upis promjene članstva u nadzornom odboru potrebno priložiti u izvorniku ili javno ovjerovljenoj preslici odluku o opozivu člana nadzornog odbora (ili njegovu ostavku), odluku o izboru/imenovanju novog člana nadzornog odbora i izjavu novog člana nadzornog odbora da prihvaća izbor odnosno imenovanje kao i podatke o datumu imenovanja/izbora, ostavke ili opoziva.

U konkretnom slučaju predlagatelj upisa prijavi za upis priložio je zapisnik s glavne skupštine od 2. svibnja 2005. godine sastavljen od strane javnog bilježnika (u izvorniku) u kojem je vidljiva odluka glavne skupštine o opozivu dosadašnjeg člana nadzornog odbora M. T. i odluka o izboru članova nadzornog odbora D. L. i Ž. B. (list 6. spisa); iz navedenog je također vidljiv i podatak o datumu izbora i opoziva navedenih članova nadzornog odbora. Budući da spisu prileže i izjave novoizabranih članova nadzornog odbora o prihvaćanju izbora (list 20. i 21. spisa) ovjerene od strane javnog bilježnika, te da je prijava podnesena od strane uprave i predsjednika nad-

zornog odbora predlagatelja upisa, predlagatelj je dostavio sve potrebno za upis u sudski registar u smislu odredbe članka 262. Zakona o trgovačkim društvima.

U odnosu na dokumentaciju koju je prvostupanjski sud zaključkom od 28. lipnja 2005. godine pozvao predlagatelja upisa da je dostavi sudu, ovaj sud smatra da je prvostupanjski sud nerazumljivim zaključkom pozvao predlagatelja na ispravak i dopunu prijave za upis. Naime, iz poziva na glavnu skupštinu (list 48-49. spisa) koji je potpisan i od strane predsjednika nadzornog odbora dalo bi se zaključiti da je nadzorni odbor predlagatelja donio odluku o prijedlogu za izbor članova nadzornog odbora. Međutim, neovisno o tome, ako je sud prvog stupnja sumnjao u to, tada je trebao od predlagatelja upisa zatražiti da dostavi *odluku nadzornog odbora* kojom taj odbor predlaže glavnoj skupštini donošenje odluke o izboru članova tog odbora, a ako predlagatelj to ne bi učinio, tada je sud mogao odbiti (a ne odbaciti) prijavu za upis sukladno odredbi članka 45. stavak 4. Zakona o sudskom registru i pri tome se pozvati na ništavost odluke glavne skupštine (članak 358. stavak 1. točka 2. Zakona o trgovačkim društvima). Međutim, kako sud prvog stupnja to nije učinio, ovaj sud ne može ispitati je li odluka glavne skupštine o izboru članova nadzornog odbora ništava. Zato pobijano rješenje nema razloga o odlučnim činjenicama, pa se ne može ispitati.

Nadalje, činjenica da je glavna skupština sazvana protivno roku iz članka 279. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima je razlog za pobijanje odluka glavne skupštine, što prvostupanjski sud ne ispituje u registarskom postupku (za razliku od ništavosti – članak 109. Zakona o obveznim odnosima). Tek ako se kasnije u parničnom postupku pokrenutim tužbom za pobijanje odluka glavne skupštine ponište odluke o opozivu i izboru članova nadzornog odbora (zbog povrede roka sazivanja glavne skupštine) registarski sud će izvršiti odgovarajući upis po službenoj dužnosti ili na zahtjev osobe koja ima pravni interes. Stoga nije bilo uvjeta pozivati predlagatelja upisa za dostavom navedene dokumentacije.

U registarskom postupku kao izvanparničnom postupku sud je dužan ispitati i (ako nedostaju) zatražiti od predlagatelja upisa da dostavi sudu isprave koje Zakon o trgovačkim društvima predviđa za upis promjena u sudskom registru, pa stoga registarski sud po svom nahođenju ne može zatražiti od predlagatelja da mu dostavi i isprave koje Zakon ne predviđa za upis pojedine promjene u registru, u konkretnom slučaju za upis promjena članstva u nadzornom odboru.

Iz tog razloga nije bilo uvjeta za pozivanje predlagatelja upisa na dostavu popisa sudionika glavne skupštine budući da Zakon o trgovačkim društvima u odredbi članka 262. stavak 2. ne predviđa potrebnim prijavi za upis promjene članstva u nadzornom odboru priložiti taj popis, kao ni novu prijavu za upis u kojoj će uvrstiti i promjene statuta budući da za promjenu statuta predlagatelj upisa nije niti podnio prijavu; prema tome, predlagatelj prijavom za upis ne traži upis izmjene svog statuta, pa je pozivanjem predlagatelja da podnese sudu i prijavu za upis izmjene statuta sud prekoračio zahtjev predlagatelja upisa. Isto tako, registarski sud nije ovlašten ispitivati osnovanost odluke o opozivu člana nadzornog odbora, odnosno nije ovlašten ispitivati postojanje važnog razloga za opoziv sukladno odredbi članka 35. Statuta predlagatel-

ja upisa jer je i to razlog za pobijanje odluke glavne skupštine iz članka 360. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima (odluka donesena protivno statutu društva).

VTS RH, Pž-5457/05 od 10. siječnja 2006. (TS Osijek Tt-05/816 od 26. srpnja 2005.)

73.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – ISPITIVANJE PRETPOSTAVKI ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR

Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 i 54/05)

Članak 43.

Kada ispituje je li udovoljeno pretpostavkama za osnovanost prijave i zahtjeva za upis, sud odlučuje obzirom na činjenice kojima se opravdava upis u vrijeme upisa, a da bi uopće mogao utvrditi ima li osnove za upis nekog podatka, sud ispituje sadržaj isprava kojim se dokazuju činjenice važne za upis, te jesu li isprave donesene u za to propisanom postupku, bez mogućnosti slobodne ocjene i primjene drugih mjerila pri odlučivanju hoće li neki podatak upisati u sudski registar.

Navedeno stoga, što je registarski sud u razmatranoj registarskoj stvari, pravilno postupio kada je nakon ocjene pretpostavki jesu li ispunjene zakonom propisani uvjeti za osnovanost prijave i zahtjeva za upis, obavio upis u registar bez odgađanja, postupivši tako sukladno načelima obveznosti i zakonitosti upisa i prema pravilima postupanja u registarskim stvarima iz 4. ZIDZSR („Narodne novine“ 54/05) i članka 43. stavak 1. ZSR.

Kada je iz činjenica koje je utvrdio iz priloga uz prijavu i same prijave ocijenio da je udovoljeno pretpostavkama za osnovanost prijave i zahtjeva za upis, sud je posve pravilno pošao od pretpostavke da isprave, uključujući i izjavu predlagatelja da odluke o spajanju društava nisu pobijane, odgovaraju stvarnom stanju, tim više što je njihova autentičnost bila potvrđena od javnog bilježnika.

Stoga, ocjenjujući žalbene navode koji su od odlučnog značaja za utvrđivanje osnovanosti žalbe sudionika, dakle da se u obrazloženju rješenja, među ostalim kaže da odluke o spajanju društva nisu pobijane, a upravo žalitelj je na glavnoj skupštini održanoj 4. veljače 2005. g. izjavio protivljenje svim odlukama, te je pravodobno podnio tužbu za pobijanje odluka relevantnih za spajanje, ovaj sud je utvrdio da su rečeni navodi neosnovani, te da žalitelj u žalbi neosnovano ističe da je registarski sud utemeljio upis na pogrešnim činjenica.

Naime, kada ispituje je li udovoljeno pretpostavkama za osnovanost prijave i zahtjeva za upis, sud odlučuje obzirom na činjenice kojima se opravdava upis u vrijeme upisa, a da bi uopće mogao utvrditi ima li osnove za upis nekog podatka, ispituje sadržaj isprava kojim se dokazuju činjenice važne za upis, te jesu li isprave donesene

u za to propisanom postupku, bez mogućnosti slobodne ocjene i primjene drugih mjerila pri odlučivanju hoće li neki podatak upisati u sudski registar, kako je u predmetnom postupku postupio registarski sud.

VTS RH, PŽ-3278/05 od 20. rujna 2005. (TS Rijeka Tt-05/979 od 14.ožujka 2005.)

74.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – UPIS U SUDSKI REGISTAR - POZIVANJE NA ISPRAVAK I DOPUNU PRIJAVE - SADRŽAJ ZAKLJUČKA

Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 i 54/05)

Članak 45. i 56.

Zaključak kojim sud poziva predlagatelja da prijavu ispravi, odnosno dopuni predlagatelju upisa mora biti razumljiv kako bi on po tom zaključku mogao postupiti.

Odredbom članka 46. stavak 1. Zakona o sudskom registru (*nakon Novele Zakona o sudskom registru iz 2005. godine članka 45. stavak 1. tog Zakona*), određeno je da će registarski sud zaključkom pozvati predlagatelja na dopunu ili ispravak (...) ako prijava sadrži zahtjev koji ne odgovara propisanim pretpostavkama (...). Prema članku 47. Zakona o sudskom registru (*nakon Novele Zakona o sudskom registru iz 2005. godine članka 45. stavak 4. tog Zakona*) registarski će sud odbaciti prijavu, ako predlagatelj (...) dostavi ispravke i dopune prijave u roku, ali s takvim nedostacima zbog kojih je prijava i dalje nedopuštena.

Iz navedenog proizlazi da je pretpostavka za odbacivanje prijave valjano pozivanje predlagatelja u smislu odredbe članka 46. Zakona o sudskom registru da prijavu ispravi, odnosno dopuni. Prvostupanjski sud svojim zaključcima od 21. listopada 2004. godine i 27. prosinca 2004. godine nije na valjan način pozvao predlagatelja upisa na ispravak ili dopunu prijave. Naime, zaključak od 21. listopada 2004. godine kojim je prvostupanjski sud pozvao predlagatelja upisa da (između ostaloga) u ostavljenom roku dostavi „pravilno ispunjenu prijavu za upis i ovjerenu po javnom bilježniku” je za stranku nerazumljiv, pa ona po istom ne može postupiti. I zaključak suda od 27. prosinca 2004. godine kojim je sud pozvao predlagatelja upisa da dostavi „dopunjenu prijavu za upis u točki 6 (upisati brisanje Z. M. kao direktorice) i odluku o opozivu člana uprave ovjerenu po javnom bilježniku“ je prema ocjeni ovog suda za stranku nerazumljiv budući da stranka opravdano može zaključiti da je prijavu za upis potrebno samo nadopuniti dodatkom prijave, ali ne i ispraviti.

Odredbom članka 56. Zakona o sudskom registru propisan je sadržaj zaključka. Zaključak ima uvod i izreku, a na njega se glede uvoda i izreke primjenjuju na odgovarajući način odredbe članka 55. Zakona o sudskom registru o uvodu i izreci rješenja. Osim navedenog, prema odredbi članka 56. stavak 3. Zakona o sudskom registru

izreka zaključka mora sadržavati i nalog sudioniku da u određenom roku otkloni nedostatke u prijavi ili dokazu, ili da pribavi odgovarajući dokaz, te druge naloge glede upravljanja postupkom. Iz zaključka mora biti vidljivo koji dio prijave sud nalazi nedostatnim, te koje isprave i dokazi nedostaju, odnosno koji nisu u skladu s odredbama Zakona o trgovačkim društvima.

Budući da iz zaključka od 21. listopada 2004. godine nije jasno u kojem dijelu stranka mora dostaviti pravilno ispunjenu prijavu za upis, te da tim zaključkom sud predlagatelja upisa nije niti pozvao da dostavi odluku o opozivu dotadašnjeg člana uprave (što je učinio tek kasnijim zaključkom od 27. prosinca 2004. godine), to je prema mišljenju ovog suda predlagatelj pogrešno pozvan na ispravak i dopunu prijave. Sud prvog stupnja je i zaključkom od 27. prosinca 2004. godine pogrešno pozvao predlagatelja upisa da dopuni prijavu za upis u točki 6 prijave (što je predlagatelj upisa dana 17. siječnja 2005. godine i učinio), budući da predlagatelja upisa trebao pozvati da dostavi sudu novu prijavu za upis ispravljenu na način da se u točki 6 prijave upiše (osim upisa novog člana uprave) i brisanje dotadašnjeg člana uprave. Obzirom da sud prvog stupnja nije na valjan način prethodno pozvao predlagatelja upisa na ispravak prijave za upis, ne može se primijeniti odredba članka 47. Zakona o sudskom registru. (...)

Ovaj sud također napominje da je sud prvog stupnja pogrešno zaključkom od 27. prosinca 2004. godine pozvao predlagatelja upisa da dostavi sudu odluku o opozivu (dotadašnjeg) člana uprave ovjerenu po javnom bilježniku. Naime, odredbom članka 425. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima propisano je da se prijavi prilaže odluka o opozivu imenovanja člana uprave, ali navedenom zakonskom odredbom nije predviđeno da odluka o opozivu imenovanja (kao ni odluka o imenovanju novog člana uprave) mora biti u obliku javno ovjerene isprave, već je dovoljno da bude u izvorniku ili javno ovjerovljenoj preslici; tom zakonskom odredbom predviđeno je da samo potpisi novih članova uprave moraju biti javno ovjerovljeni i to radi pohrane u sudskom registru.

VTS RH, Pž-3533/05 od 13. rujna 2005. (TS Zagreb Tt-04/9684 od 17. ožujka 2005.)

75.

**PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – UPIS U SUDSKI REGISTAR
RJEŠENJA U STEČAJNOM POSTUPKU PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI****Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99,
45/99 i 54/05)****Članak 65.****Registarski sud po službenoj dužnosti upisuje u sudski registar rješenja koja se po Stečajnom zakonu obvezno upisuju u sudski registar.**

Napomena: Protiv tih rješenja osoba koja za to ima pravni interes može uložiti žalbu.

Prvostupanjski sud je pobijanim rješenjem upisao po službenoj dužnosti rješenje u stečajnom postupku, s podacima pobliže utvrđenim u izreci toga rješenja temeljem članka 24. stavak 2. točka g. Zakona o sudskom registru i članka 65. Zakona o sudskom registru („Narodne novine“ broj 2/95, 57/96, 45/99 i 54/05, dalje: ZSR).

Tako je sud riješio nakon što je zaprimio rješenje istoga suda broj St-86/85 od 29. ožujka 2005. godine kojim je otvoren i istodobno zaključen stečajni postupak nad uvodno označenim dužnikom (u likvidaciji), a koji je upisan u sudskom registru toga suda na reg. ul. 1-24/67. Rješenje suda prvoga stupnja žalbom pobija osnivač odnosno jedini član društva koji drži da je doneseno rješenje nepravilno jer prije svega nije nikada primljeno od strane dužnika a niti je dužnik bio u dugu pa osnivač ima interes da isti započne s radom te da uskladi akte s Zakonom o trgovačkim društvima. Stoga predlaže ovom žalbenom sudu da uvaži njegovu žalbu i ukine pobijano rješenje te predmet vrati na ponovni postupak...Žalba nije osnovana.

Ispitavši pobijano rješenje po članku 365. stavak 1. i 2. i članku 381. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03, dalje: ZPP) a u svezi s člankom 20. Zakona o sudskom registru, u granicama žalbenih razloga i navoda te pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka te na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj drugostupanjski sud nalazi da je isto pravilno i na zakonu zasnovano. Ovo zbog toga što je donoseći pobijano rješenje registarski sud pravilno primijenio odredbe članka 65. i članka 24. stavak 2. ZSR, po kojem je, uz ostalo dužan upisati rješenje po službenoj dužnosti iz stečajnog postupka ako se isto po posebnom zakonu upisuje u sudskom registru, kao što je slučaj u konkretnom predmetu.

VTS RH, Pž-5369/05 od 13. rujna 2005. (TS Slavonski Brod Tt-05/767 od 14. lipnja 2005.)

76.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PRIJENOS OSTATKA LIKVIDACIJSKE MASE ČLANOVIMA DRUŠTVA

Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 i 54/05)

Članak 84.e

Odredbe Stečajnog zakona ne primjenjuju se u postupku likvidacije koju provodi registarski sud po službenoj dužnosti sukladno Zakonu o sudskom registru. Stoga se kod likvidacije po službenoj dužnosti ne može predlagati sudu nastavak postupka radi naknadne diobe.

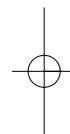
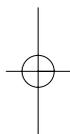
Prema podacima u obrazloženju pobijanog rješenja i navodima samog žalitelja činjenica o provedenom likvidacijskom postupku po službenoj dužnosti nad društvom K.-D. C. s.p.o. iz Šibenika i o brisanju tog društva iz registra Trgovačkog suda u Splitu nije sporna.

Sporna je primjena materijalnog prava.

U postupku likvidacije, prema odredbi članka 84.e. u vezi čl. 84. d. Zakona o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, i 54/05) članovi društva likvidacijskog dužnika mogu u roku od tri mjeseca od dana objave rješenja kojim se likvidacijski postupak zaključuje, zatražiti u omjeru njihovih uplaćenih udjela u društvu da im se prenese ostatak likvidacijske mase društva.

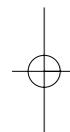
Stoga je pravilno prvostupanjski sud odbio predlagatelja sa zahtjevom za nastavak postupka radi naknadne diobe po čl. 199. Stečajnog zakona i dao valjano razloge u obrazloženju pobijane odluke jer Stečajni zakon ne dolazi do primjene u postupcima likvidacije trgovačkih društva. Likvidacije društava provode se po posebnim propisima (Zakona o sudskom registru i Zakona o trgovačkim društvima) pa stoga odredbe Stečajnog zakona ne mogu analogijom doći do primjene u likvidacijskom postupku kao što to pogrešno tvrdi žalitelj.

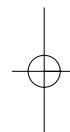
VTS RH, PŽ-1315/06 od 7. ožujka 2006. (TS Šibenik St-21/05 od 6. veljače 2006. godine)

C – PRAVO VRIJEDNOSNIH PAPIRA

77.

PRAVO VRIJEDNOSNIH PAPIRA – MJENIČNI PRIGOVORI**Zakon o mjenici (Narodne novine broj 74/94)****Članak 16.**

Ako je imatelj mjenice ujedno i vjerovnik iz osnovnog pravnog posla temeljem kojeg je mjenica izdana, a osoba protiv koje je stavljen zahtjev za isplatu mjenice je ujedno i dužnik iz osnovnog pravnog posla, dužnik može osim mjeničnih prigovora isticati i prigovore koji se odnose na poslovni odnos temeljem kojeg je mjenica izdana, kao i prigovor da je popunjena protivno njihovu sporazumu.

U odnosu na navode tužitelja iz odgovora na žalbu da je mjenična obveza apstraktna obveza te neovisna o pravnom poslu u svezi kojeg je izdana, ovaj sud smatra da je to točno. Međutim, obzirom da se u konkretnom slučaju radilo o bjanko mjenici, a što proizlazi iz odredbe članka 6. Ugovora o kreditu, tužitelj je sukladno načelu savjestivosti i poštenja (članak 12. Zakona o obveznim odnosima) mjenicu morao popuniti sukladno tuženikovo obvezi iz osnovnog pravnog posla. Prema odredbi članka 16. stavak 2. Zakona o mjenice (Narodne novine broj 74/94) ako je mjenica koja je u vrijeme izdavanja bila nepotpuna naknadno popunjena protivno postojećem sporazumu, povreda ovog sporazuma ne može se prigovoriti imatelju mjenice, osim ako ju je stekao zlonamjerno ili je pri stjecanju mjenice postupio s velikom nepažnjom. Iz navedene odredbe Zakona o mjenici tumačenjem argumentum a contrario proizlazi da u ovom sporu tuženik kao trasat može prema tužitelju s kojim je bio u poslovnom odnosu osim mjeničnih prigovora isticati i prigovore koji se odnose na poslovni odnos

temeljen na Ugovoru o dugoročnom kreditu. Međutim, da je tužitelj indosirao mjenicu na treću osobu, tuženik bi prema toj trećoj osobi mogao isticati samo mjenične prigovore, ali ne i prigovore koji proizlaze iz pravnog posla između ovdje parničnih stranaka; iznimno, tuženik bi mogao toj trećoj osobi isticati i prigovore iz pravnog posla kojeg je imao s tužiteljem, ali samo pod uvjetom da dokaže da je treća osoba mjenicu stekla zlonamjerno ili je pri njenom stjecanju postupila s velikom nepažnjom. Obzirom da su stranke bile u poslovnom odnosu, a tužitelj nije indosamentom prenio mjenicu na treću osobu, sud je neovisno o činjenici što tužitelj svoje potraživanje dokazuje mjenicom dužan ispitati i tuženikove prigovore iz osnovnog pravnog posla iz kojeg je potraživanje nastalo.

VTS RH, Pž-60/05 od 27. rujna 2005. (TS Zagreb P-8192/2002 od 27. listopada 2004.)

78.

PRAVO VRIJEDNOSNIH PAPIRA – MJENIČNI PRIGOVORI

Zakon o mjenici (Narodne novine broj 74/94)

Članak 16.

Osobe protiv kojih je stavljen zahtjev za ispunjenjem mjenične obveze ne mogu prema imatelju mjenice isticati prigovore koji imaju temelj u njihovim osobnim odnosima s trasantom ili prijašnjim imateljem mjenice. Iznimno, ako se radilo o bjanko mjenici koja je popunjena protivno sporazumu vjerovnika i dužnika koji su istodobno imatelj mjenice i mjenični dužnik, mjenični dužnik može isticati prigovore iz osnovnog posla.

Obzirom da je mjenična obveza novčana obveza, vjerovnik iz osnovnog pravnog posla bjanko mjenicu može popuniti tako da putem mjenice naplati zakonske zatezne kamate koje mu pripadaju zato što je dužnik (mjenični dužnik) svoju obvezu iz osnovnog posla ispunio sa zakašnjenjem.

U smislu članka 16. stavak 1. Zakona o mjenici («Narodne novine» broj 74/94) osobe protiv kojih je stavljen zahtjev da ispune svoje obveze iz mjenice ne mogu prema njenom imatelju isticati prigovore koji imaju temelj u njihovim osobnim odnosima sa trasantom ili s kojim prijašnjim imateljem mjenice, osim ako sadašnji imatelj mjenice prilikom njenog stjecanja svjesno postupio na štetu dužnika.

Mjenica je vrijednosni papir. Mjenična obveza je apstraktna obveza, odvojena je od temeljnog pravnog posla (u svezi s kojim je izdana) i obveza koje iz nje proizlazi. Mjenična obveza potpisnika je samostalna obveza.

Bjanko mjenica je mjenica koja nema svih bitnih sastojaka, a izdana je s tim da se manjkajući bitni sastojci naknadno ispune prema ostatku naplaćenog duga, dosp-

jelosti i drugo. Ona se mora ispuniti u skladu sa međusobnim sporazumom vjerovnika i dužnika.

U skladu sa člankom 16. stavak 2. Zakona o mjenici, ako je mjenica, koja je u vrijeme izdanja bila nepotpuna, naknadno bila ispunjena protivno postojećim sporazumu, povrede ovog sporazuma ne može se prigovoriti imatelju mjenice, osim ako ju je stekao zlonamjerno ili ako je pri stjecanju mjenice postupio sa velikom nepažnjom.

Ako je prezentant vjerovnik iz osnovnog posla, mjenični dužnik može uspješno prigovoriti protuugovornom ispunjenju. To zato što se kod prvog suugovaratelja može govoriti o namjeri odnosno nemarnosti ako mjenicu protuugovorno ispuni.

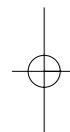
Drugim riječima, ako su imatelj mjenice i mjenični dužnik istodobno sudionici iz osnovnog pravnog posla, onda se može i u mjeničnom sporu raspravljati o materijalno pravnim prigovorima iz osnovnog posla.

To znači da mjenični dužnik može uspješno istaknuti prigovor protuugovornog popunjavanja bjanko mjenice, ako je mjenicu o dospelosti podnio na isplatu prvi imatelj mjenice. Na mjeničnom dužniku je teret dokaza da je ispunjenje mjenice izvršeno protivno sporazumu.

Uvidom u obračune kamate broj 1164-43 od 31. 12. 2002. godine, 1164-207 od 31. 12. 2002. godine, 1164-339 od 31. 12. 2002. godine, ovaj sud je utvrdio da je istima obračunata zatezna kamata za račune izdane u 2002. godini. Iz gore citiranih obračuna je utvrđeno da je dospjeće obveze plaćanja bilo 90 dana od izdavanja računa, a tužitelj je primijenio kamatnu stopu od 18% za razdoblje 1. 1. 2002. godine do 30. 6. 2002. godine, te stopu 15% za razdoblje od 1. 7. 2002. godine do 31. 12. 2002. godine. Iz toga slijedi da je tužitelj ispravno obračunao zateznu kamatu na zakašnjelo plaćanje računa, a propisi o zateznim kamatama su kogentne naravi i vjerovnik se ne može unaprijed odreći od prava na kamate.

Stoga je neosnovan prigovor tuženika da je tužitelj ispunio bjanko mjenicu protivno sporazumu stranaka, pa je sud pravilno postupio kada je utvrdio postojanje tužiteljeva potraživanja u iznosu od 19.443,67 kn.

VTS RH, Pž-8710/03 od 22. prosinca 2005. (TS Osijek P-622/03 od 25. rujna 2003.)

**D – PRAVO INTELEKTUALNOGA
VLASNIŠTVA
AUTORSKO PRAVO I SRODNA PRAVA**

79.

Pretpostavke za određivanje privremene mjere

Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine broj 167/03 dalje ZASP)

- članak 185

Za određivanje privremene mjere u području autorskog i srodnih prava sud utvrđuju prvenstveno pretpostavke iz članka 185. ZASP-a, a odgovarajuće odredbe Ovršnog zakona primjenjuje samo na ona pitanja koja nisu uređena ZASP-om.

Sud može odrediti privremenu mjeru i bez obavještanja druge stranke, dakle i bez prethodnog dostavljanja prijedloga za određivanje privremene mjere protivniku osiguranja (čl. 185.stavak 3.ZASP-a), a što proizlazi iz odredaba Ovršnog zakona.

Trgovački sud u Zagrebu rješenjem broj XXIV P-5102/2004 od 14. veljače 2005. godine odredio je privremenu mjeru kojom se zabranjuje protivniku osiguranja distribucija, reprodukcija i stavljanje u promet, te isključenje iz prometa nosača zvuka s izvedbama pjesama popisanih u točki I. i II. izreke rješenja, kao i zabrana stavljanja, te povlačenje sa web stranica protivnika osiguranja pjesama navedenih u točki III. i IV. izreke rješenja, sve navedeno pod prijetnjom novčane kazne, te je dužan naknaditi trošak rješenja u iznosu od 1.350,00 kn.

Prema obrazloženju sukladno odredbi članka 185. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima („Narodne novine“ broj 167/03), predlagatelj osiguranja kao

ovlaštena osoba za podnošenje prijedloga za određivanje privremene mjere učinio je vjerojatnim da je pravo iz ZASP-a povrijeđeno, a što je i dokazano ... Također je učinjena vjerojatnom i druga pretpostavka iz članka 185. ZASP-a, povreda prava predlagatelja na način što je protivnik osiguranja na svojoj web stranici objavio autorska djela pjesme navedene u izreci rješenja. Stoga temeljem članka 185. ZASP-a i članka 19. Ovršnog zakona prijedlog za određivanje privremene mjere ocijenjen je osnovanim, a troškovi postupka odnose se na trošak pristojbe na prijedlog i rješenje privremene mjere.

Protivnik osiguranja izjavio je žalbu ... Žalba nije osnovana...

Člankom 185. ZASP-a propisane su posebne pretpostavke za određivanje privremene mjere zbog povrede ili neposredne opasnosti od povrede prava, prava iz tog Zakona (autorskih i srodnih), pa se u pogledu pretpostavki za određivanje privremene mjere ne primjenjuju odgovarajuće odredbe Ovršnog zakona, koje se primjenjuju samo na ona pitanja koja nisu uređenja ZASP-om.

U odnosu na navod žalbe da prijedlog za određivanja privremene mjere nije primio ističe se da pod pretpostavkama iz članka 185. stavak 3. ZASP-a sud može odrediti privremenu mjeru i bez obavještavanja druge stranke, dakle i bez prethodnog dostavljanja prijedloga za određivanje privremene mjere, a što proizlazi iz odredaba Ovršnog zakona.

Protivnik osiguranja ustvari i ne poriče neovlašteno korištenje autorskih djela, uz navod da je djela koristio u vrijeme predsjedničke kampanje do 3.1.2005. godine, stoga je pravilno prvostupanjski sud postupio kada je prihvatio prijedlog za određivanje privremene mjere, u skladu sa zahtjevom predlagatelja iz članka 185. stavak 1. ZASP-a.

Iz naprijed navedenih razloga valjalo je odlučiti kao u izreci temeljem odredbe članka 380. točka 2. ZPP-a, u vezi sa člankom 19. OZ-a.

Rješenje VTS-a RH, od 9. svibnja 2006. potvrđeno rješenje Trgovačkog suda u Zagrebu broj XXIV P-5102/2004 od 14. veljače 2005.

80.

Obveznici iz privremene mjere moraju po njoj postupiti.

U protivnom može im sud izreći zapriječenu kaznu

Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine broj 167/03 dalje ZASP)

- članak 185 i

Ovršni zakon,

članak 16. stavak 3.

Ako osoba - kojoj je nešto naloženo ili zabranjeno privremenom mjerom određenom radi zaštite autorskih i srodnih prava ili bilo kojega prava iz područja intelektualnog vlasništva – ne postupi po privremenoj mjeri, sud joj može izreći novčanu kaznu...

Prema obrazloženju navedenog rješenja iz iskaza saslušanih svjedokinja... proizlazi kako se komplete uplatnice za mjesečnu najamninu korištenja računalnog programa zaprimile prije 27. lipnja 2003. godine i to za cijelu tekuću godinu, a da su uplate obavljane kako su dospjevale, te su na taj način obavljene i posljednje uplate za mjesec studeni i prosinac 2003. godine. Na temelju provedenih dokaza, navedeno da se ne može zaključiti da protivnici osiguranja postupaju suprotno određenoj privremenoj mjeri, zbog čega je zaključeno da nisu ispunjene pretpostavke za određivanje novčane kazne.

Navedeno rješenje žalbom pobijaju predlagatelji osiguranja zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te zbog pogrešne primjene materijalnog prava. ... Navodi kako iz provedenih dokaza proizlazi da je protivnik osiguranja predmetni program distribuirao poslije 27. lipnja 2003. godine i da su protivnici osiguranja uredno primali mjesečne naknade do kraja 2003. godine, i da se program koristio, te zaključuje kako se nastavio i najam i plaćanje pretplate, suprotno zabrani iz privremene mjere. Predlaže žalbenom sudu preinačenje pobijanog rješenja i određivanje protivnicima osiguranja zapriječene novčane kazne, odnosno ukidanje pobijanog rješenja i vraćanje predmetna prvostupajskom sudu na ponovan postupak, ali drugom sucu.

Žalba je osnovana... Drugostupanjski sud nalazi da je u konkretnom slučaju nepotpuno utvrdio činjenično stanje, te je na takvo činjenično stanje pogrešno primijenio i materijalno pravo.

Predlagatelji osiguranja podnijeli prijedlog za izricanje protivnicima osiguranja novčanih kazni, zapriječenih privremenom mjerom od 27. lipnja 2003. godine, navodeći kako se protivnici osiguranja postupaju suprotno obvezama određenim izrekom iste.

Prema odredbi članka 16. stavak 3. Ovršnog zakona ako se osoba kojoj je sud, u skladu s tim Zakonom, zaprijetio novčanom kaznom ne pokori nalogu suda, sud će joj

izreći tu kaznu i, u slučaju potrebe, zaprijetiti joj takvim novim kaznama, te ih izricati sve dok ta osoba ne postupi po nalogu suda, ako tim Zakonom nije drukčije određeno.

Iz spisa je vidljivo kako je privremenom mjerom od 27. lipnja 2003. godine protivnicima osiguranja zabranjena daljnja distribucija, prodaja, najam i javno predstavljanje programa CentralMed i bilo kojoj tvrtki odnosno fizičkoj osobi po ovlaštenju protivnika osiguranja bez pristanka predlagatelja osiguranja, te je protivnicima osiguranja naloženo predlagateljima osiguranja predati ispis svih dosadašnjih kupaca programa CentralMed, pod prijetnjom izricanja novčanih kazni, ako postupe protivno navedenim obvezama. Protivnicima osiguranja je za ispunjenje navedene obveze ostavljen rok od 24 sata.

Žalbeni sud nalazi pravilnim utvrđenje prvostupanskog suda kako se na temelju provedenih dokaza ne može zaključiti kako su protivnici osiguranja postupali protivno zabrani određenoj privremenom mjerom...

Međutim, navedenom privremenom mjerom protivnicima osiguranja naloženo je predlagateljima osiguranja predati ispis svih dotadašnjih kupaca programa CentralMed, ali u tom pravcu prvostupanski sud nije utvrđivao činjenično stanje. Stoga je činjenično stanje u odnosu na okolnost jesu li protivnici osiguranja postupili prema nalogu suda i predlagateljima dostavili ispis svih dotadašnjih kupaca, a od koje ovisi ispunjenje pretpostavki za izricanje protivnicima osiguranja novčanih kazni zapriječenih privremenom mjerom, ostalo nepotpuno utvrđeno, uslijed čega je upitna pravilnost primjene materijalnog prava, odnosno odredbe članka 16. Ovršnog zakona...

Valjalo je stoga na temelju odredbe članka 380. točka 3. Zakona o parničnom postupku, a u svezi s odredbom članka 19. stavak 1. Ovršnog zakona, uvažiti žalbu, ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti prvostupanskom sudu na ponovan postupak...

Rješenje VTS-a RH broj od 27.9.05. kojim je ukinuta presuda TS-a broj R1-167/03 od 9.8. 05.

81.**Skice i nacrti koji se odnose na neko znanstveno područje zaštićeno su autorsko djelo****Zakona o autorskom pravu („Narodne novine“ broj 53/91, 58/93, 9/99 – pročišćeni tekst i 127/99, dalje: ZAP)****- članak 3. stavak 2. točka 11**

Skice i nacrti koji se odnose na neko znanstveno područje zaštićeno su autorsko djelo ako predstavljaju individualnu ljudsku tvorevinu bez obzira na vrstu, način i oblik izražavanja. To se, naravno, odnosi i na skice i nacрте iz područja elektrotehnike.

Takvo autorsko pravo povređuje se i neovlaštenom objavom u bilo kojem sredstvu javnog priopćavanja u zemlji ili u inozemstvu.

Trgovački sud u Zagrebu pobijanom presudom broj III P-53/97 od 3. srpnja 2002. godine utvrdio je povredu tužiteljevog autorskog moralnog prava učinjenog na način da je drugotuženik u časopisu „INSULATOR NEW & MARKET REPORT“, u 2. svesku, br. 1 – siječanj, veljača 1994. pod naslovom „SEFAG SEEKS TO DEVELOP ITS COMPOSITE INSULATOR BUSINESS“ objavio tužiteljeva rješenje i nacрте koji se odnose na tehnologiju pretvorbe napona kompaktiranjem, a što mu je svojim posredovanjem omogućio prvotuženik, stoga mu se nalaže isplata 28.000,00 kn sa zakonskim zateznim kamatama od dana utuženja 20. siječnja 1997. godine do isplate i nadalje da u časopisu „INSULATOR NEWS & MARKET REPORT“ objavi ime tužitelja kao autora skica i rješenja kompaktiranja koje je objavljeno u članku pod naslovom „SEFAG SEEKS TO DEVELOP ITS COMPOSITE INSULATOR BUSINESS“, 2 svesku, br 1 – siječanj/veljača 1994. g., te se tuženicima zabranjuje svaka daljnja povreda autorskog prava tužitelja pod prijetnjom novčane kazne (točka 1., 2., 3. i 4. izreke). Uvodi izreka presude nakon pravomoćnosti objavit će se u Večernjem listu na trošak tuženika, i tuženicima se nalaže naknaditi tužitelju trošak parničnog postupka u iznosu od 12.014,00 kn (točka 5. i 6. izreke presude)...

Prema obrazloženju tužbeni zahtjev je djelomično osnovan. Prijedlog tuženika da se ovaj postupak prekine do donošenja rješenja povodom zahtjeva za proglašenje ništavim rješenja o priznanju patenta HR P931015 pred Državnim zavodom za intelektualno vlasništvo je odbijen iz razloga jer je predmet ovoga postupka povreda autorsko moralnog prava, a ne prava iz zaštićenog patenta. Prigovor zastare potraživanja s osnova naknade štete nije osnovan, jer je za objavljivanje predmetne skice u kanadskom časopisu tužitelja saznao u lipnju 1994. godine, a predmetna tužba podnesena je 20. 1. 1997. godine, dakle u okviru zastarnog roka iz članka 376. stavak 1. ZOO-a.

Također nije osnovan prigovor pomanjkanja aktivne legitimacije pored nesporno utvrđene činjenice da je tužitelj autor predmetnih skica (članak 3. stavak 2. alineja 11. ZAP-a), a što su potvrdili tužitelj (prvotuženik i svjedok V. Č.). Povreda autorsko moralnog prava iz članka 27. ZAP-a je počinjena, jer tužitelj nije označen kao tvorac

svoga djela – skice koje su objavljene u časopisu, a sukladno članku 20. stavak 3. ZAP-a nije od značaja da li je djelo stvoreno u radnom odnosu. Tvrtka D... d.d. Zagreb imala je pravo iskorištavati djelo tužitelja prema članku 20. stavak 1. ZAP-a.

Neosnovan je prigovor promašene pasivne legitimacije prvo i drugotuženika, jer je prvotuženik bio upoznat s djelom tužitelja, bio je posrednik između drugotuženika i tvrtke D... oko objave predmetnih skica, a P. M.u ime drugotuženika predao je novinaru časopisa, u kojem je skica objavljena, bez navođenja autora skica, čime su prvo i drugotuženik povrijedili autorsko moralno pravo tužitelja. Navedeno utvrđeno je kao nesporno u tijeku postupka, stoga je temeljem članka 96. stavak 1. ZAP-a odlučeno kao u točki 4. izreke presude, a temeljem članka 96. točka 3. ZAP-a kao u točki 5. izreke presude.

Visina naknade nematerijalne štete određena je temeljem članka 200. stavak 2. ZOO-a i 95. ZAP-a dok se odluka o troškovima temelji na odredbi članka 154. stavak 2. ZPP-a.

Tužitelj je izjavio žalbu ::: Žalbe nisu osnovane.

U tijeku postupka je pravilno utvrđeno da je tužitelj autor skice i nacрта koji predstavljaju autorsko djelo sukladno odredbi članka 3. stavak 2. alineja 11. ZAP-a, prema kojoj odredbi autorskim djelom smatraju se između ostalog planovi i skice koji se odnose na neko znanstveno područje. Stoga prvo i drugotuženici neosnovano navode da je osnovni spor o tome da li su „nekakvi crteži“ autorsko djelo. Sukladno citiranoj odredbi autorskim djelom smatra se svaka individualna tvorevina s područja navedenih u alineji 11. naprijed citirane odredbe bez obzira na vrstu način i oblik izražavanja. U konkretnom slučaju radi se tvorevini iz područja znanosti – elektrotehnike, pa je neprihvatljiva tvrdnja prvo i drugožalitelja da se u konkretnom slučaju i ne radi o autorskom djelu, jer kako je već naprijed navedeno radi se o tvorevini ljudske djelatnosti, koja se svrstava i koja po svojoj prirodi spada u autorska djela (članak 3. stavak 2. ZAP-a).

Dalje iz dokaza u spisu utvrđeno je da su prvo i drugotuženi povrijedili autorsko moralno pravo (članak 27. ZAP-a), objavom skica kojih je autor tužitelj u časopisu INSULATOR NEWS & MARKET REPORT, tako što je prvotuženik koji je znao za autorstvo tužitelja, posredovao između drugotuženika i D... d.d. u cilju objave skica u navedenom časopisu, a da pri tome nije navedeno tko je njihov autor.

Iz naprijed navedenih razloga neutemeljene su tvrdnje prvo i drugotuženika da nisu povrijedili autorska prava tužitelja i da stoga nema odgovornosti za štetu zbog povrede autorskog prava, kao i prigovor u pravcu pomanjkanja aktivne legitimacije na strani tužitelja i promašene pasivne legitimacije na strani prvo i drugotuženika. Neoznačavanjem u časopisu imena tužitelja kao autora skice prvo i drugotuženik postupili su suprotno odredbi članka 27. ZAP-a i slijedom toga povrijedili autorsko imovinsko pravo tužitelja, pa sukladno odredbi članka 95. ZAP-a tužitelj ima pravo zahtijevati zaštitu toga prava i naknadu štete koja mu je tom povredom nanesena.

Ocjenjujući visinu naknade štete prema mišljenju ovog žalbenog suda iznos od 28.000,00 kn kao novčana satisfakcija je primjeren, budući da naknada nematerijalne

štete nije naknada u punom smislu te riječi, već samo mogući način da se djelomično umanjuju posljedice nastale povredom autorsko moralnog prava. Stoga je prvostupanjski sud prilikom odlučivanja o visini naknade pravilno primijenio odredbe Zakona citirane u obrazloženju pobijane presude.

Zakon o autorskom pravu članak 96. točka 3. predviđa mogućnost da zbog povrede autorskog moralnog prava tužitelj zahtijeva i objavu presude na račun tuženika u sredstvima javnog informiranja, koji zahtjev je prvostupanjski sud pravilno usvojio uz prihvatljivo obrazloženje.

Pravilno je obrazložena odluka o parničnom trošku u smislu članka 154. stavak 2. ZPP-a, jer je tužitelj djelomično odbijen s tužbenim zahtjevom samo u pogledu naknada štete, dok je preostali tužiteljev zahtjev u cijelosti usvojen.

Kako ne postoje žalbeni razlozi zbog kojih tužitelj i prvotuženik pobijaju prvostupanjsku presudu valjalo je temeljem članka 368. ZPP-a odbiti žalbe kao neosnovane i potvrditi prvostupanjsku presudu.

Presuda VTS-a RH od 25. travnja 2006. kojom je potvrđena presuda TS-a u Zagrebu broj III P-53/97 od 3. srpnja 2002.

82.

Reproduciranje – komercijalno korištenje radioprograma u gostiteljskom objektu može se činiti samo uz suglasnost autora i uz naknadu

Zakona o autorskom pravu („Narodne novine“ broj 9/99 - pročišćeni tekst, 76/99 i 127/99, nastavno ZAP),

Članak 2.

i

Bernska konvencija za zaštitu književnih i umjetničkih djela iz 1896. godine (s izmjenama iz 1908., 1911., 1928., 1948. 1967. i 1971);

Pravilnik o naknadama za javnu izvedbu i priopćavanje javnosti glazbenih djela te naknadama za korištenje glazbenih izvedbenih materijala („Narodne novine“ broj 80/82, 72/93, 29/95, 50/95, 1/97 i 75/97);

Pravilnik o naknadama za iskorištavanje snimljenih izvedaba umjetnika izvođača (Narodne novine broj 1/97

Reproduciranje – komercijalno korištenje radioprograma u ugostiteljskom objektu jest javno iskorištavanje autorskog i izvođačkog glazbenog djela za koje treba dopuštenje autora i izvođača i za koje ugostitelj mora plaćati odgovarajuću naknadu prema važećim pravilnicima.

Pobijanom presudom označenom u izreci Trgovački sud u Splitu zabranio je tuženiku da u svom ugostiteljskom objektu snack bar „K javno izvodi autorska glazbe-

na djela hrvatskih i stranih autora, kao i da koristi snimke izvedaba umjetnika izvodača za koje ne posjeduje dozvolu autora, nositelja autorskog prava ili organizacije iz članka 90. i 116. Zakona o autorskom pravu (točka I. izreke), te je naložio tuženiku platiti tužitelju iznos od 5.798,66 kn sa pripadnom zakonskom zateznom kamatom kao i troškove parničnog postupka u iznosu od 2.721,50 kn, sve u roku od 8 dana (točka II. izreke).

Tako je prvostupanjski sud odlučio obzirom je nakon provedenog dokaznog postupka utvrdio da je tuženik u svom ugostiteljskom objektu koristio glazbena djela bez da je prethodno od tužitelja pribavio dozvolu, kao i bez plaćanja naknade za javno korištenje glazbenih djela. Sud je ocijenio neosnovanim tvrdnju tuženika da plaćanjem radio i TV pretplate podmiruje obveze prema autorima.

Protiv ove presude žalbu je izjavio tuženik iz svih žalbenih razloga. U žalbi u bitnom navodi da je reproducirao glazbu putem radio postaje „O.r.“, da je sud propustio utvrditi koja vrsta glazbe je reproducirana i na koji način), te da utvrđenje suda o prekršajnom kažnjavanju tuženika nisu točna. Nadalje, smatra da je sud pogrešno primijenio materijalno pravo obzirom je tuženik reproducirao program radio postaje koje plaća autorsku naknadu, kao i odredbu članka 32. stavak 2. i 3. Zakona o autorskom pravu, jer tuženik nije organizacija za emitiranje radiodifuzijom. Predlaže preinačiti pobijanu presudu i odbiti tužbeni zahtjev, odnosno istu ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovni postupak, uz naknadu troškova žalbe...

Žalba nije osnovana...Iz spisa proizlazi da je predmet spora zaštita autorskih prava autora i umjetnika izvodača te plaćanje naknade za njihovo korištenje od strane tuženika u ugostiteljskom objektu snack bar „K“ ... u razdoblju od 1. prosinca 1998. do 30. lipnja 2001. godine.

Tuženik je tijekom postupka naveo da reproducira radio program, a da radio postaje plaćaju autorsku naknadu slijedom čega ista ne može biti dva puta naplaćena.

Neosnovano tuženik u žalbi osporava utvrđenja prvostupanjskog suda, jer tuženik i ne osporava da je u svom ugostiteljskom objektu javno iskorištavao autorska glazbena djela reproduciranjem radio programa. Pritom nije bitno koju vrstu glazbe je tuženik iskorištavao obzirom je Republika Hrvatska prihvatila Bernsku konvenciju za zaštitu književnih i umjetničkih djela iz 1896. godine (s izmjenama iz 1908., 1911., 1928., 1948. 1967. i 1971. godine), pa u njoj postoji reciprocitet zaštite stranih djela. Na području Republike Hrvatske tužitelj (DSH) ostvaruje prava u pogledu cjelokupnog svjetskog glazbenog repertoara.

Pogrešno tuženik smatra da je oslobođen plaćanja autorske naknade za javno iskorištavanje autorskih glazbenih djela zbog činjenice da radio postaje plaćaju autorsku naknadu. Naime, autoru pripada naknada za svako iskorištavanje autorskog djela, a tuženik je javno iskorištavao autorska glazbena djela reproduciranjem programa radio postaja. Sukladno odredbi članka 2. Zakona o autorskom pravu („Narodne novine“ broj 9/99 - pročišćeni tekst, 76/99 i 127/99, nastavno ZAP) javnost označava veći broj osoba izvan uobičajenog užeg kruga osoba koje su usko povezane rodbinskim ili prijateljskim vezama (stavak 5.), a javnim iskorištavanjem autorskoga djela

razumijeva se svako iskorištavanje djela koje je pristupačno javnosti ili iskorištavanje u prostoru koji je pristupačan svakomu (stavak 6.).

U tom smislu neosnovano se tuženik poziva i na odredbu članka 32. ZAP-a, kojom je propisano isključivo pravo autora davanja odobrenja za emitiranje svojega djela radiodifuzijom ili za priopćavanje javnosti bilo kojim drugim sredstvom bežičnog prijenosa znakova, zvukova ili slika. Naime, odredba članka 32. ZAP-a odnosi se isključivo na organizacije koje pružaju telekomunikacijske usluge (radiodifuzija i prijenos znakova, zvukova ili slika) sukladno odredbama Zakona o telekomunikacijama, a tuženik nije takva organizacija, niti tužitelj u ovom sporu potražuje isplatu autorske naknade za takvu vrstu iskorištavanja autorskih glazbenih djela.

Cjenik (Tarifa naknada) objavljen je u Pravilniku o naknadama za javnu izvedbu i priopćavanje javnosti glazbenih djela te naknadama za korištenje glazbenih izvedbenih materijala („Narodne novine“ broj 80/82, 72/93, 29/95, 50/95, 1/97 i 75/97) te u Pravilniku o naknadama za iskorištavanje snimljenih izvedaba umjetnika izvođača („Narodne novine“ broj 1/97).....

Presuda VTS-a RH od 17. 5. 2006. kojom je potvrđana presuda TS-a u Zagrebu broj XV P-4938/01 od 5. lipnja 2003.

83.

Prekid parničnog postupka radi upravno-postupovnog odlučivanja o prethodnom pitanju u području patentnoga prava

Zakon o patentu (Narodne novine, br. 173/03. od 31.10.2003, stupio na snagu 8.11.2003, a primjenjuje se od 1. siječnja 2004).

Članci 29. do 40.

I

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 213.

Sud može prekinuti parnični postupak do konačnosti odluke o prijavi za priznanje prijavljenog patenta u upravnom postupku u Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo, jer će taj Zavod odlučiti je li izum zaštićen patentom ili nije, pa tako i o prethodnom pitanju o kojem zavisi odluka u parničnom postupku.

Prema odredbi članka 213. stavak 1. ZPP-a sud će odrediti prekid postupka ako odluči da sam ne rješava o prethodnom pitanju (članak 12. ZPP-a).

U ovom predmetu prvostupanjski sud je postupio prema naprijed citiranoj odredbi, ocijenivši da odluci o meritumu spora prethodi odluka o prethodnom pitanju,

konkretno da li će Državni zavod za intelektualno vlasništvo priznati tužiteljici pravo na patent po njezinoj prijavi broj P-20041143 A.

Trgovački sud u Splitu pobijanim rješenjem odredio je prekid postupka temeljem odredbe članka 213. stavak 1. u svezi sa člankom 12. ZPP-a.

Prema obrazloženju postupak je prekinut dok Državni zavod za intelektualno vlasništvo ne donese odluku o priznanju ili nepriznanju prava na patent tužiteljici, povodom prijave pod brojem P-20041143 A.

Protiv ovoga rješenja žali se tužiteljica s prijedlogom da se stavi izvan snage i odredi nastavak prekinutoga postupka.

U žalbi navodi da je sud prekinuo postupak jer je ocijenio da se treba riješiti pitanje priznanja tužiteljici prava na patent kao prethodno pitanje. Tužiteljici je osporeno pravo na patent koji je predmet ovoga spora iz razloga što je tužiteljici već priznato pravo na navedeni patent, stoga nije odobrena ponovna zaštita njezinog već priznatog i objavljenog patenta, slijedom čega je tužiteljica priznata kao izumitelj.

U odgovoru na žalbu tuženik predlaže da se žalba odbije kao neosnovana i potvrdi prvostupanjsko rješenje uz obrazloženje da je patentna prijava tužiteljice pod brojem P-20041143 prema stavu Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo ne ispunjava uvjete za dobivanje patentne zaštite, jer nije niti nova niti inventivna, jer joj prethodi identična tužiteljčina prijava pod brojem P-980597 A. Ova patentna prijava nikad nije bila priznata.

Žalba nije osnovana...Prema odredbi članka 213. stavak 1. ZPP-a sud će odrediti prekid postupka ako odluči da sam ne rješava o prethodnom pitanju (članak 12. ZPP-a).

U ovom predmetu prvostupanjski sud je postupio prema naprijed citiranoj odredbi, ocijenivši da odluci o meritumu spora prethodi odluka o prethodnom pitanju, konkretno da li će Državni zavod za intelektualno vlasništvo priznati tužiteljici pravo na patent po tužiteljčinoj prijavi broj P-20041143 A.

Ovaj žalbeni sud je mišljenja, a imajući u vidu naprijed navedeno, da je bilo potrebno odrediti prekid postupka, dok se ne riješi prethodno pitanje u nadležnom upravnom postupku, a što je u interesu načela ekonomičnosti i pravne sigurnosti, jer nadležni organ u prethodnom pitanju iz ove parnice može donijeti drugačiju meritornu pravomoćnu odluku, a različito rješavanje pitanja dovodi u krizu pravnu sigurnost i eventualno predstavlja osnov za ponavljanje postupka u parnici u kojoj nije došlo do prekida postupka.

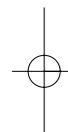
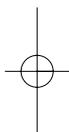
Fakultativnost naprijed citirane odredbe ZPP-a odnosi se na pitanje da li će prvostupanjski sud sam odlučiti o prethodnom pitanju ili ne, a ne i na to da li će postupak prekinuti ako je pravna situacija takova da sam ne rješava prethodno pitanje. Dakle, rješavanje prethodnoga pitanja predstavlja podlogu na kojoj sud gradi svoju odluku o glavnoj stvari.

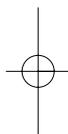
Za svoju odluku sud je naveo razloge koje prihvaća i ovaj žalbeni sud, stoga je valjalo odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsko rješenje temeljem odredbe članka 380. točka 2. ZPP-a.

O troškovima postupka sud će odlučiti zajedno s odlukom o glavnoj stvari, jer tužitelj žalbom pobija rješenje o prekidu postupka, a ne rješenje kojim je odbijen prijedlog za određivanje privremene mjere.

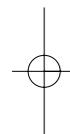
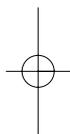
Rješenje VTS-a RH od 23.5.2006. kojim je potvrđeno rješenje TS-a u Splitu broj XV P-1440/05 od 16. ožujka 2006.

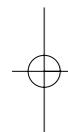

E – PARNIČNI POSTUPAK

84.

PARNIČNI POSTUPAK – PRETHODNO PITANJE; PREKID POSTUPKA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 12. i 213. stavak 1.

Odluka suda o istoj glavnoj stvari u postupku koji se vodi između različitih stranaka nema značaj prethodnog pitanja.

Člankom 213. st. 1. ZPP-a određeno je da će sud prekid postupka odrediti i ako je odlučio da sam ne rješava o prethodnom pitanju (čl. 12. ZPP-a).

Članak 12. st. 1. ZPP-a određuje da kada odluka suda ovisi o prethodnom rješenju pitanja postoji li neko pravo ili pravni odnos, a o tom pitanju još nije donio odluku sud ili drugo nadležno tijelo (prethodno pitanje), sud može sam riješiti to pitanje ako posebnim propisima nije drugačije određeno.

Osnovano žalitelj ističe da kada odluka suda zavisi od prethodnog rješenja pitanja postoji li neko pravo ili pravni odnos, pa se bez rješenja tog pitanja ne može riješiti glavna stvar, a to pitanje čini samostalnu pravnu cjelinu, riječ je o prethodnom pitanju.

Dakle, prethodno pitanje nije identično s glavnom stvari, ono čini podlogu za rješavanje glavne stvari.

U konkretnom slučaju prvostupanjski sud u obrazloženju pobijanog rješenja navodi da je predmet ove tužbe kao i tužbe u predmetu poslovni broj P-897/00 po tužbi istog tužitelja protiv D. B. d.d., utvrđenje da su bez pravnog učinka spram stečajne mase

pravne radnje S. d.d. Rijeka u pogledu istih ugovora i aneksa ugovora, pa da odluka iz predmeta poslovni broj P-897/00 predstavlja prethodno pitanje za ovaj predmet.

Prema mišljenju ovoga suda pogrešno je izneseno pravno stajalište prvostupanjskog suda, jer ako se i u jednom i u drugom postupku radi o istovjetnom tužbenom zahtjevu znači da bi rješavanje o prethodnom pitanju u drugom postupku bilo identično rješavanju glavne stvari u ovom postupku, a što se protivi samoj biti prethodnog pitanja koje ne može biti identično s glavnom stvari, već samo podloga na osnovi koje će se donijeti odluka o glavnoj stvari.

Osnovano žalitelj ukazuje i da parnične stranke nisu iste u oba postupka, jer se prethodno pitanje može odnositi samo na pravne odnose među parničnim strankama, a ne i na odnosu između trećih, pa makar jedan od njih bio i stranka u parnici. Parnični sud će biti vezan pravomoćnom odlukom donesenom u drugom postupku, koja djeluje samo inter partes, a ne erga omnes, samo ako se njome rješava neki pravni odnos između subjekata koji su parnične stranke i u predmetu u kome se ovo prethodno pitanje pojavilo. Prema tome, nije bilo razloga za prekid postupka u smislu čl. 213. st. 1. ZPP-a, jer se u navedena dva postupka radi o istoj glavnoj stvari, a ne o prethodnom pitanju, a i parnične stranke nisu iste u oba postupka, pa je tuženikova žalba osnovana, slijedom čega je prvostupanjsko rješenje valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na nastavak postupka, temeljem čl. 380. st. 1. toč. 3. ZPP-a u vezi s čl. 44. st. 2. ZPP-a.

VTS RH, Pž-3547/04 od 2. kolovoza 2005. (TS Rijeka P-1604/02 od 28. travnja 2004.)

85.

PARNIČNI POSTUPAK – APSOLUTNA SUDSKA NENADLEŽNOST

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

16. stavak 3.

Zakon o arbitraži (Narodne novine broj 88/01)

Članak 42.

Kad su stranke ugovorile arbitražu za rješavanje spora, a tuženik je na pripremnom ročištu ili na prvom ročištu za glavnu raspravu prije završetka svog odgovora na tužbu istaknuo prigovor nenadležnosti suda, sud se mora proglasiti apsolutno nenadležnim, osim ako sporazum o arbitraži nije valjan, ako je prestao važiti ili se ne može ispuniti.

Prema odredbi članka 42. Zakona o arbitraži („Narodne novine“ broj 88/01, u daljnjem tekstu: ZA) ako su stranke za rješavanje spora ugovorile arbitražu sud kome je podnesena tužba će se na prigovor tuženika oglasiti nenadležnim, ukinuti provedene radnje i odbaciti tužbu, osim ako ugovor o arbitraži nije valjan u smislu članka

6. istog zakona, ako je prestao važiti ili se ne može ispuniti. Tuženik može staviti prigovor najkasnije na pripremnom ročištu, odnosno na glavnoj raspravi prilikom upuštanja u raspravljanje o glavnoj stvari.

Tuženik je prigovorio nadležnosti suda na prvom ročištu za glavnu raspravu, no prvostupanjski sud nije usvojio prigovor s obrazloženjem da odredba članka 18. Građevnog ugovora broj 231/01 od 12. prosinca 2001. godine ne predstavlja ugovor o arbitraži u smislu članka 6. ZA. Takvo stajalište prvostupanjskog suda nije pojašnjeno, a po mišljenju ovog suda je nepravilno. (*Napomena: stranke su ugovorile arbitražu tako da će svaka imenovati jednog arbitra koji će imenovati predsjednika arb. komisije, a stranka koja nije zadovoljna odlukom arbitražne komisije svoj zahtjev će predati stvarno nadležnom sudu koji je mjesno nadležan za tužitelja*)

Odredba članka 6. ZA propisuje pojam, oblik i mjerodavno pravo za ugovor o arbitraži, te u stavku 1. propisuje da se taj ugovor može sklopiti i u obliku arbitražne klauzule u nekom ugovoru. Kako je to u konkretnom slučaju i učinjeno (arbitražna klauzula je dio ugovora o građenju zaključenog među strankama), nema razloga za odbijanje tuženikove prigovora. Arbitražnom klauzulom stranke su ugovorile da će moguće sporove nastojati riješiti sporazumno, zatim pred arbitražnom komisijom, a tek zatim pred nadležnim sudom. Iako stranke u klauzuli nisu navele mjerodavno pravo ZA u članku 6. stavak 7. propisuje da će u tom slučaju mjerodavno biti pravo koje je mjerodavno za bit spora ili pravo Republike Hrvatske.

VTS RH, PŽ-5617/04 od 11. listopada 2005. (TS Rijeka P-347/04 od 8. srpnja 2004.)

86.

PARNIČNI POSTUPAK – APSOLUTNA SUDSKA NENADLEŽNOST

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 16.

Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine broj 53/91)

Članak 49.

Kada sud utvrdi da za rješavanje spora s međunarodnim elementom, zbog sporazuma stranaka, nije nadležan sud u Republici Hrvatskoj, a tuženik nije dao pristanak za suđenje u Republici Hrvatskoj, sud će se proglasiti nenadležnim, ukinut će provedene radnje u postupku i odbaciti tužbu.

Pobijanim rješenjem označenim u izreci pod točkom 1. Trgovački sud u Zagrebu se u ovome sporu oglašava mjesno nenadležnim.

U izreci pod točkom 2. Po pravomoćnosti ovog rješenja spis će se ustupiti stvarno i mjesno nadležnom Općinskom sudu u Kavadarcima.

Pobijanim rješenjem prvostupanjski sud je našao da je pred ovim sudom pokrenut spor u kojem je nakon što je primio tužbu tuženik istaknuo prigovor stvarne i mjesne nenadležnosti navedenoga suda. Prvostupanjski sud navodi da je uvidom u dokumentaciju našao da su parnične stranke ugovorile Kupoprodajnim ugovorom od 6. 2. 2001. nadležnost suda tužitelja, dok su Aneksom istog Ugovora od 28. 8. 2002. ugovorile nadležnost Općinskog suda u Kavadarcima, Republika Makedonija, te da su 17. 4. 2004. sklopile novi sporazum u kojem pod točkom 6. se navodi da u slučaju nepoštivanja ovog Sporazuma, vrijede odredbe osnovnog Ugovora i Aneksa Ugovora. Sud prvog stupnja u obrazloženju pobijanog rješenja navodi da u tom trećem Sporazumu od 17. 4. 2004. nema izričito naznačene klauzule u svezi nadležnosti suda, te da je primijenio načelo *lex posterior derogat legi priori*, te da je *lex prior* Kupoprodajni ugovor od 6. 2. 2001. a *lex posterior* je drugi ugovor između stranaka dakle Aneks ugovora od 28. 8. 2002. godine. Primjenom navedene klauzule prvostupanjski sud smatra da su odredbama Aneksa ugovora od 28. 8. 2002. ukinute odredbe Kupoprodajnog ugovora od 6. 2. 2001. o nadležnosti suda tužitelja te da je ostala na snazi odredba Aneksa ugovora od 28. 8. 2002. prema kojoj je nadležan Općinski sud u Kavadarcima, te da bi taj sud bio nadležan i po odredbama Zakona o parničnom postupku o općoj mjesnoj nadležnosti odnosno budući da je tuženi istaknuo prigovor nenadležnosti te da je sud prvog stupnja riješio sukladno odredbama čl. 20. st. 1. Zakona o parničnom postupku. (...)

Pogrešno se prvostupanjski sud poziva na članak 20. st. 1. Zakona o parničnom postupku budući da u ovom predmetu je trebalo primijeniti odredbu članka 16. st. 3. ZPP-a a kojim je određeno da kad se u tijeku postupka, do pravomoćnosti odluke, utvrdi da za rješavanje spora nije nadležan sud u Republici Hrvatskoj, po službenoj dužnosti proglasit će se nenadležnim, ukinut će se provedene radnje u postupku i odbaciti tužbu, osim u slučajevima u kojima nadležnost suda u Republici Hrvatskoj ovisi i o pristanku tuženika, a tuženik je dao svoj pristanak. U konkretnom slučaju uvidom u spis utvrđeno je da tuženik nije dao pristanak u svezi nadležnosti suda u Republici Hrvatskoj te da je za rješavanje spora kada je nadležan inozemni sud prvog stupnja je dužan oglasiti se nenadležnim, ukinuti provedene radnje u postupku i odbaciti tužbu a ne predmet ustupiti inozemnom sudu.

VTS RH, Pž-4999/05 od 13. rujna 2005. (TS Zagreb P-2661/2004 od 16. lipnja 2005.)

87.

PARNIČNI POSTUPAK – STVARNA NADLEŽNOST

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 34. stavak 2.

Zakon o sudovima (Narodne novine broj 3/94, 75/95, 100/96, 131/97, 129/00, 67/01, 5/02, 101/03, 117/03, 17/04, 141/04)

Članak 16. točka 2.k

Za odlučivanje u sporu o naknadi za utrošenu toplinsku energiju stvarno je nadležan općinski sud.

Odredbom članka 19. točka 1.a) Zakona o sudovima («Narodne novine» broj 3/94, 100/96, 115/97, 131/97, 129/00, 67/01 i 5/02), koji se primjenjivao u vrijeme donošenja pobijane presude, bilo je propisano da trgovački sudovi u prvom stupnju sude u sporovima što proizlaze iz trgovačkih ugovora i u sporovima za naknadu štete koja proizlazi iz tih ugovora između osoba koje obavljaju gospodarsku djelatnost.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, odredbom članka 16. tog Zakona, takva je odredba o nadležnosti trgovačkih sudova unesena u Zakon o parničnom postupku.

Iz spisa je vidljivo da se utužena tražbina odnosi na naknadu za utrošenu toplinsku energiju.

Opskrba toplinskom energijom, prema odredbi članka 3. stavak 1. Zakona o komunalnom gospodarstvu («Narodne novine» broj 36/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00 i 59/01), koji se primjenjuje u konkretnom slučaju, ubraja se u komunalne djelatnosti, u smislu tog Zakona. Prema odredbi članka 2. istog Zakona, komunalne djelatnosti obavljaju se kao javna služba, a mogu je obavljati trgovačka društva, javne ustanove i službe koje osnivaju jedinice lokalne samouprave, kao i pravne i fizičke osobe na temelju ugovora o koncesiji.

Prema odredbi članka 6. stavak 1. navedenog Zakona, odlukom predstavničkog tijela lokalne samouprave, za obavljanje komunalnih djelatnosti iz članka 3. stavak 1. točke 1., 2., 3., 4., 7., 8., 9., i 11. tog Zakona, a to je, između ostalog i opskrba toplinskom energijom (što je predmet ovog spora), može se pravnim osobama povjeriti da u sklopu djelatnosti radi koje su osnovane općim aktima uređuju određene odnose, rješavaju u pojedinačnim upravnim stvarima o pravima, obvezama i odgovornosti fizičkih i pravnih osoba te obavljaju druge javne ovlasti.

Iz navedenog bi proizlazilo da tužitelj posluje s korisnicima navedene komunalne usluge na temelju Zakona o komunalnom gospodarstvu i odluka jedinice lokalne samouprave. Stoga, konkretni spor, iako su parnične stranke u ovom predmetu registrirane na trgovačkom sudu kao trgovačka društva, ne proizlazi iz njihovog međusobnog trgovačkog ugovora, već proizlazi iz javne ovlasti tužitelja.

Slijedom navedenog, za odlučivanje u ovom predmetu nije stvarno nadležan trgovački, već općinski sud (članak 16. točka 2.k. Zakona o sudovima – sada članak 34. stavak 2. Zakona o parničnom postupku).

Kako tuženik ima sjedište u Zagrebu, sukladno odredbi članka 47. Zakona o parničnom postupku, mjesno je nadležan Općinski sud u Zagrebu.

Valjalo je stoga, na temelju odredbe članka 369. stavak 1. Zakona o parničnom postupku, pobijanu presudu ukinuti i predmet ustupiti stvarno i mjesno nadležnom Općinskom sudu u Zagrebu.

VTS RH, Pž-2161/03 od 20. rujna 2005. (TS Zagreb P-6847/02 od 18. prosinca 2002.)

88.

PARNIČNI POSTUPAK – STVARNA NADLEŽNOST

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 34. stavak 2.

Zakon o sudovima (Narodne novine broj 3/94, 75/95, 100/96, 131/97, 129/00, 67/01, 5/02, 101/03, 117/03, 17/04, 141/04)

Članak 16. točka 2.k

Za odlučivanje u sporu o naknadi za obavljanje pogrebnih usluga stvarno je nadležan općinski sud čak i u slučaju kada se spor vodi između dvaju trgovačkih društava.

Nakon Novele Zakona o parničnom postupku iz 2003. godine drugostupanski sud ne može po službenoj dužnosti zbog stvarne nenadležnosti ukinuti prvostupajsku presudu.

Prethodno ovaj sud skreće pozornost sudu prvoga stupnja da trgovački sud u ovom parničnom postupku nije stvarno nadležan sud. Naime, prema odredbi članka 3. stavak 1. točka 11. Zakona o komunalnom gospodarstvu („Narodne novine“ broj 26/03 – pročišćeni tekst) obavljanje pogrebnih poslova pod kojim se razumijeva preuzimanje, opremanje i prijevoz umrle osobe (članak 3. stavak 12. navedenog Zakona) jest komunalna djelatnost koju temeljem članka 4. navedenog Zakona može obavljati i trgovačko društvo. Prema tome, to trgovačko društvo (tužitelj) posluje s korisnicima komunalnih usluga na temelju odredaba Zakona o komunalnom gospodarstvu, te iako je u konkretnom slučaju i tuženik pravna osoba koja obavlja gospodarsku djelatnost, spor ne proizlazi iz njihovog međusobnog trgovačkog ugovora, već iz javne ovlasti tužitelja. Upravo zbog toga što spor ne proizlazi iz trgovačkog ugovora, za rješavanje ovog spora nije nadležan trgovački sud, već sukladno odredbi članka 16. stavak 2. Zakona o sudovima (odnosno članka 34. stavak 2. Zakona o parničnom pos-

tupku), općinski sud i to Općinski sud u Dubrovniku, budući da se prema odredbi članka 48. stavak 2. Zakona o parničnom postupku na području tog suda nalazi tuženikovo sjedište.

Upravo zbog navedenog, a budući da se Općinski sud u Dubrovniku rješenjem Ovr-2134/03 od 25. rujna 2003. godine (list 22-23. spisa) oglasio stvarno nenadležnim sudom, Trgovački sud u Dubrovniku je sukladno odredbi članka 22. stavak 1. i članka 23. stavak 2. Zakona o parničnom postupku trebao spis dostaviti Vrhovnom sudu Republike Hrvatske radi donošenja odluke o stvarnoj nadležnosti, a ne postupati po ovršnom prijedlogu (tužbi) tužitelja.

Međutim, kako je sud prvog stupnja propustio to učiniti, a niti tuženik nije istaknuo prigovor stvarne nadležnosti (članak 17. stavak 2. i članak 354. stavak 2. točka 3. Zakona o parničnom postupku), ovaj sud unatoč stvarnoj nenadležnosti trgovačkog suda ne može iz tog razloga ukinuti pobijanu presudu suda prvog stupnja (članak 365. stavak 2. Zakona o parničnom postupku).

VTS RH, Pž-708/04 od 18. listopada 2005. (TS Dubrovnik P-592/03 od 30. prosinca 2003.)

89.

PARNIČNI POSTUPAK – SVRSISHODNA DELEGACIJA

Zakon o parničnom postupku («Narodne novine» broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 68.

Najviši sud određene vrste može na prijedlog suda prvog stupnja odrediti da u pojedinom predmetu postupa drugi mjesno nadležni sud s njegova područja ako je očito da će se tako lakše provesti postupak.

Okolnosti da na području istog suda tužitelj ima prebivalište, da se na tom području nalaze podaci o privremenim plovidbenim dozvolama i druge isprave, kao i eventualni svjedoci okolnosti su koje opravdavaju postupanje tog suda, a ne onog koji bi prema zakonskim odredbama bio mjesno nadležan sud.

Tužbeni zahtjev u ovoj parnici odnosi se na brod pa je za postupanje po tužbi stvarno nadležan trgovački sud. Između više trgovačkih sudova u obzir dolaze oni trgovački sudovi kojima je u nadležnosti rješavati sporove o brodovima i plovidbi na moru i unutrašnjim vodama i sporove na koje se primjenjuje plovidbeno pravo. Razgraničenje mjesne nadležnosti uređeno je Zakonom o područjima i sjedištima sudova („Narodne novine“ broj 3/94, 104/97, 59/01) pa je Trgovački sud u Splitu nadležan za područje trgovačkih sudova u Dubrovniku, Šibeniku i Zadru, a Trgovački sud u Rijeci za područja Trgovačkih sudova u Karlovcu i Pazinu.

Tužena je Republika Hrvatska u sporu koji se tiče broda, pa Općinski sud u Malom Lošinj, određujući kojemu će trgovačkom sudu ustupiti predmet, imajući u vidu pravila o posebnoj mjesnoj nadležnosti nije pogrešno primijenio zakon kada je našao da je za postupanje mjesno nadležan Trgovački sud u Splitu. Naime na njegovom području je sjedište Lučke kapetanije u čijem je upisniku upisan motorni brod VIKTOR u vezi kojega je provedena nacionalizacija.

Unatoč navedenim odredbama ovaj sud nalazi da je osnovan prijedlog (...) za svrshodnu delegaciju mjesne nadležnosti, jer bi se obzirom na okolnosti postupak lakše proveo pred Trgovačkim sudom u Rijeci koji je pored Trgovačkog suda u Splitu mjesno i stvarno nadležan rješavati sporove o brodovima. Treba naime poći od činjenice da mjesna nadležnost u ovom slučaju ionako nije zasnovana na pravilima o općoj mjesnoj nadležnosti prema sjedištu tuženika nego prema lokaciji upisnika u koji je brod upisan.

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske može odrediti da u određenom predmetu postupa drugi stvarno nadležan trgovački sud ako je očito da će se tako lakše provesti postupak, na što ga ovlašćuje odredba čl. 68. st. 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03- nastavno ZPP). U ovom sporu na strani tužitelja sudjeluje osoba sa prebivalištem u Cresu, dakle na području Trgovačkog suda u Rijeci, brod je izgrađen u brodogradilištu u Šilu (otok Krk) i Cresu, naručitelj broda je prema navodima tužbe bio otac tužitelja koji je živio u Cresu, podaci o privremenim plovidbenim dozvolama nakon izgradnje i druge isprave nalaze se kod nadležnih organa i tijela sa područja Trgovačkog suda u Rijeci, a i eventualni svjedoci nalaze se na tom području.

Zato ovaj sud jednako kao i Trgovački sud u Splitu nalazi da postoje razlozi za svrshodnu delegaciju po čl. 68. st. 1. ZPP u korist Trgovačkog suda u Rijeci pa je odlučeno kao u izreci rješenja.

VTS RH, Pž-1089/06 od 8. ožujka 2006.

90.

PARNIČNI POSTUPAK – STRANAČKA SPOSOBNOST PRAVNE OSOBE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 77. stavak 1.

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00, 118/03)

Članak 4.

Pravna osoba stječe pravnu osobnost pa tako i stranačku sposobnost svojim upisom u sudski registar, a tu osobnost i sposobnost gubi svojim brisanjem iz sudskog registra.

Tek brisanjem iz sudskog registra, a ne pravomoćnošću rješenja o zaključenju stečajnog postupka, trgovačko društvo prestaje postojati pa nakon toga ono više ne može biti stranka u postupku.

Člankom 212. točka 4. ZPP-a određeno je da se postupak prekida kad stranka koja je pravna osoba prestane postojati odnosno kad nadležno tijelo pravomoćno odluči o zabrani rada.

Dakle, prema odredbi članka 212. točka 4. ZPP-a prekid postupka nastaje po sili zakona ako je ispunjen bilo koji od propisanih uvjeta, ili da je stranka koja je pravna osoba prestala postojati ili da joj je zabranjen rad pravomoćnom odlukom nadležnog tijela. U takvom slučaju sud deklaratornom odlukom utvrđuje prekid postupka.

U konkretnom predmetu tuženik je pravna osoba, a prema članku 4. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 11/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03) trgovačko društvo gubi svojstvo pravne osobe brisanjem toga društva iz sudskog registra, pa dakle ako je tužitelj brisan iz sudskog registra tada je prestao postojati, a ne već samim donošenjem rješenja o zaključenju stečajnog postupka. No, u ovom predmetu iz prvostupanjskog rješenja, pa niti iz spisa, nije razvidno da li je tuženik doista brisan iz sudskog registra, čak niti kada je doneseno rješenje o zaključenju stečajnog postupka, da li je rješenje pravomoćno i da li je nakon toga tuženik brisan iz sudskog registra, budući u spisu ne prileže isprave iz kojih bi proizlazilo ovakvo utvrđenje, niti sud u obrazloženju navodi da je tuženik brisan iz sudskog registra.

Zbog navedenih razloga pobijano rješenje ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, što predstavlja apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. ZPP-a na koju drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti, slijedom čega je tužiteljeva žalba osnovana, pa je prvostupanjsko rješenje valjalo ukinuti i predmet vratiti na ponovan postupak sudu prvog stupnja temeljem članka 380. stavak 1. točka 3. ZPP-a u vezi sa člankom 44. stavak 2. ZPP-a.

VTS RH, PŽ-8007/05 od 18. siječnja 2006. (TS Zagreb P-3505/03 od 13. prosinca 2005.)

91.

PARNIČNI POSTUPAK – STRANAČKA SPOSOBNOST**Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)****Članak 77.****Državno tijelo Republike Hrvatske ne može biti stranka u postupku. Umjesto njega, stranačku sposobnost ima Republika Hrvatska, koju zastupa državno odvjetništvo Republike Hrvatske.**

Ispitujući pobijanu presudu u granicama žalbenih navoda, pazeći po službenoj dužnosti na apsolutno bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01 i 117/03, dalje: ZPP) i na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj žalbeni sud nalazi da je presuda nepravilna i nezakonita jer je počinjena bitna povreda iz čl. 354. st. 2. toč. 8. ZPP-a jer je u postupku kao tuženik sudjelovala osoba koja ne može biti stranka u postupku.

U konkretnom slučaju sud prvog stupnja je u presudi kao tuženika naveo MORH – V.P. 3257 KARLOVAC iz Karlovca, Luščić b.b., iako isti nije pravna osoba, stoga ne može biti niti stranka u postupku. U konkretnom slučaju, stranka u postupku može biti jedino Republika Hrvatska, koja stječe prava i obveze preko svojim ministarstava i drugih tijela uprave. U skladu s tim je (list 5. spisa) ovrhovoditelj ispravio tužbeni zahtjev, a i tuženik je u odgovoru na tužbu (list 8. i 9. spisa) točno označio tuženika kao i zakonskog zastupnika tuženika.

VTS RH, PŽ-2004/05 (TS Zagreb P-2922/04 od 16. studenog 2004.)

92.

PARNIČNI POSTUPAK – PRESTANAK PUNOMOĆI**Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)****Članak 101.****Prestankom pravne osobe prestaje i punomoć koju je ona izdala. Međutim, započinjanjem likvidacije pravne osobe odnosno smrću zastupnika po zakonu pravne osobe ne prestaje punomoć koju je ta pravna osoba izdala punomoćniku.**

Nisu učinjene ni povrede odredaba parničnog postupka na koje ukazuje tuženik. Tuženika je u tijeku cijelog postupka zastupao odvjetnik na temelju uredne punomoći koja do zaključenja rasprave nije opozvana, a punomoć prestaje prestankom pravne osobe koja je punomoć izdala a ne smrću člana uprave. Stoga je činjenica imenovanja novog člana uprave tuženika ili pokretanje postupka likvidacije i time imenovanje

likvidatora irelevantno za već pokrenuti postupak do trenutka kad se ne opozovu raniji punomoćnici i o tome izvijesti sud. Osim toga proturječni su navodi u žalbi da je tuženik u likvidaciji i da je postupak likvidacije već proveden sa priloženom punomoći uz žalbu jer je nakon donošenja presude novu punomoć izdao tuženik bez naznake da je u likvidaciji. Svoje navode da je utuženi dug podmiren tuženik je trebao potkrijepiti dokumentacijom već u prigovoru te sud nakon vođenja parničnog postupka više od godinu dana nije trebao ostavljati žalitelju još vremena za pribavu dokumentacije koju je trebao priložiti uz prigovor. Pribava dokumentacije kojom potkrepljuje svoje navode obveza je stranke te je teret dokaza na stranci koja iznosi tvrdnje koje treba dokazivati. Osim toga punomoćnik tuženika je izjavio da nema dokumentacije, tuženik nije predlagao nove dokaze a niti tražio dodatni rok za dokumentaciju. - Žalitelj ni u žalbi ne prilaganjem dokumentacije konkretno ne opovrgava punomoćnikove navode da nema dokumentacije a i iz same žalbe proizlazi da tuženik postoji ali ne raspolaze dokumentacijom o izvršenom plaćanju.

VTS RH, Pž-5945/02 od 27. rujna 2005. (TS Zagreb P-4549/01-9 od 6. ožujka 2002.)

93.

PARNIČNI POSTUPAK – JEZIK U POSTUPKU

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 104.

Stranke su dužne sudu upućivati svoje podneske na hrvatskom jeziku. To se odnosi i na punomoć za zastupanje.

U slučaju da je isprava sastavljena na stranom jeziku, ona mora biti prevedena na hrvatski jezik od strane ovlaštenog sudskog tumača, jer u protivnom sud tu ispravu ne može smatrati dokazom.

Osim navedene povrede postupka, prvostupanjski sud učinio je i bitnu povredu postupka iz čl. 354. st. 1. u svezi čl. 6. ZPP-a.

Navedeno stoga, jer nije primijenio odredbu čl. 6. ZPP-a, a to je bilo od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

Po čl. 6. ZPP-a, parnični postupak vodi se na hrvatskom jeziku i uz uporabu latiničnog pisma, ako za uporabu u pojedinim sudovima nije zakonom uveden koji drugi jezik ili koje drugo pismo.

Na Trgovačkom sudu u Splitu u uporabi je hrvatski jezik.

Međutim, unatoč tome, punomoć za punomoćnika tužitelja, koja je na strani 3 prvostupanjskog spisa, napisana je na slovenskom jeziku, na stranicama 4 i 5 spisa su

isprave koje su na slovenskom jeziku. Također na listovima 20 do 44 spisa, isprave su na slovenskom jeziku.

Prvostupanjski sud trebao je pozvati tužitelja da isprave po stalnom sudskom tumaču prevede na hrvatski jezik u dovoljnom broju primjeraka za sud i stranke postupka.

VTS RH, Pž-5560/03 od 27. rujna 2005. (TS Split P-5092/94 od 14. studenoga 2002.)

94.

PARNIČNI POSTUPAK – PREDAJA PODNESKA NENADLEŽNOM SUDU

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 113. stavak 7.

Pravovremena predaja podneska vezanog uz rok s pogrešno označenim brojem predmeta nadležnom prvostupanjskom sudu ima značaj predaje podneska nenadležnom sudu. Stoga nadležni sud po tome podnesku mora postupiti.

Iz podataka u spisu proizlazi da je prvostupanjski sud dostavio ovrhovoditelju presliku dopisa FINE od 23. lipnja 2005. god. (list 18 spisa) i običnim dopisom ga pozvao da se u roku od 15 dana «očituje o daljnjem postupanju u ovršnom predmetu». Taj je dopis ovrhovoditelj primio dana 15. srpnja 2005. god. (dostavnica na listu 19 spisa). Na listu 25 spisa nalazi se ovrhovoditeljev podnesak koji je zaprimljen na Trgovački sud u Rijeci dana 26. srpnja 2005. god. u kojem (podnesku) su označene predmetne stranke (ovrhovoditelj i ovršenik), zatim predmet ovrhe, te i iz čijeg je sadržaja vidljivo ovrhovoditeljevo postupanje po prethodnom dopisu suda i njegov (ovrhovoditeljev) prijedlog za nastavak te ovrhe. Kao poslovni broj predmeta pogrešno je označen broj Ovr-331/04 umjesto ispravnog broja Ovr-237/05.

Iako Zakon o parničnom postupku nema izričite odredbe o posljedicama pogreška u označavanju broja sudskog spisa u podnescima, ovaj sud drži da u konkretnom slučaju, *mutatis mutandis*, treba primijeniti odredbu članka 113. st. 7. ZPP-a kojom se u slučaju daleko značajnije očigledne pogreške (upućivanje žalbe, a ne «običnog» podneska, nenadležnom sudu), takva očigledna pogreška prihvaća i «sanira», pa se žalba koja je u roku predana nenadležnom sudu, a izvan roka je stigla u nadležni sud, tretira pravodobnom.

Ratio legis ove odredbe leži u činjenici da zakonodavac drži kako su sudski službenici potpuno stručni da bi mogli pogrešno upućenu žalbu dostaviti na pravu adresu – nadležnom sudu.

Ako je tome tako, onda je nedvojbeno da su sudski službenici nadležnog suda više nego dovoljno stručni da bi mogli, kod činjenice da su stranke u postupku točno naz-

načene, provjerom u upisniku suda i sami utvrditi točan broj spisa u koji taj podnesak spada ili u najmanju ruku, vratiti podnosiocu podneska taj njegov podnesak uz upozorenje da naznačene stranke ne odgovaraju naznačenom sudskom broju predmeta.

Kako je dakle, žalitelj (ovrhovoditelj) ipak postupio po pozivu suda i dostavio tražene podatke temeljem kojih je prvostupanjski sud mogao odlučiti o ovrhovoditeljevom prijedlogu za nastavak ovrhe, a kako je prvostupanjski sud unatoč tome ovrhu obustavio, materijalno pravo odredbe čl. 67. st. 2. OZ pogrešno je primijenjeno.

VTS RH, PŽ-6165/05 od 2. studenog 2005. (TS Rijeka Ovr 237/05 od 25. kolovoza 2004.)

95.

PARNIČNI POSTUPAK – POVRAT U PRIJAŠNJE STANJE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 119.

Sud mora odlučiti o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje i kad predlagatelj nije pristupio ročištu koje je zakazano povodom njegova prijedloga za povrat.

Odredbom članka 119. Zakona o parničnom postupku propisano je da se neće dopustiti povrat u prijašnje stanje ako je propušten rok za stavljanje prijedloga za povrat u prijašnje stanje, ili ako je propušteno ročište određeno u povodu prijedloga za povrat u prijašnje stanje.

Pogrešno je tumačenje suda prvog stupnja što smatra da se neće dozvoliti povrat u prijašnje stanje ako je stranka (predlagatelj) propustila ročište koje je sud zakazao radi raspravljanja o prijedlogu. Suprotno mišljenju prvostupanjskog suda, ovaj sud nalazi da spomenutu odredbu Zakona treba tumačiti tako da sud neće dozvoliti povrat u prijašnje stanje, ako stranka predloži povrat u prijašnje stanje zbog toga što je propustila ročište određeno povodom prijedloga za povrat u prijašnje stanje. Prema tome, kada bi sud zakazao ročište radi raspravljanja o prijedlogu stranke za povrat u prijašnje stanje, a stranka (predlagatelj) ne bi pristupila tom ročištu i ako bi sud odbio prijedlog za povrat, stranka više ne bi mogla podnijeti novi prijedlog za povrat u prijašnje stanje. Ako bi stranka podnijela novi prijedlog za povrat u prijašnje stanje i to zbog propuštanja ročišta održanog povodom prijedloga za povrat, taj novi prijedlog stranke sud bi morao odbaciti kao nedopušten sukladno odredbi članka 119. Zakona o parničnom postupku (restitutio restitutionis non datur).

U konkretnom slučaju nije se radilo o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje zbog propuštanja ročišta zakazanog povodom prijedloga za povrat u prijašnje stanje, već o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje zbog propuštanja ročišta za glavnu raspravu. O tužiteljevom prijedlogu za povrat u prijašnje stanje, sud prvog stupnja treba donijeti

odluku neovisno o tome što tužitelj nije pristupio ročištu koje je sazvano radi raspravljanja o njegovom prijedlogu za povrat. Sama činjenica izostanka tužitelja s tog ročišta ne oslobađa sud dužnosti da provede postupak o prijedlogu za povrat, te da o tom prijedlogu tužitelja donese odluku. Dakle, neovisno o izostanku predlagatelja s ročišta koje je održano povodom prijedloga za povrat u prijašnje stanje zbog propuštanja ročišta za glavnu raspravu, sud je dužan ocijeniti prijedloge i navode predlagatelja navedene u prijedlogu za povrat u prijašnje stanje, te prijedloge i eventualne navode protivne stranke dane na tom ročištu ili u podnesku predanom sudu prije odlučivanja o povratu. Temeljem tako provedenog postupka sud mora donijeti odluku o osnovanosti prijedloga za povrat u prijašnje stanje.

VTS RH, Pž-1856/04 od 10. svibnja 2004. (TS Varaždin P-616/02 od 15.12.2003.)

96.

PARNIČNI POSTUPAK – POVRAT U PRIJAŠNJE STANJE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 121. stavak 2.

Prije donošenja odluke o osnovanosti prijedloga za povrat u prijašnje stanje sud mora zakazati ročište, osim ako su činjenice na kojima se prijedlog temelji opće poznate.

Pobijano rješenje o odbacivanju prijedloga za povrat u prijašnje stanje ne sadrži obrazloženje o tome zbog čega prvostupanjski sud smatra prijedlog nedopuštenim. Ukoliko je sud ocijenio da izostanak punomoćnika ovrhovoditelja, odnosno bolest zamjenika punomoćnika, nije opravdan razlog za povrat u prijašnje stanje, trebao je odbiti prijedlog za povrat u prijašnje stanje zbog propuštanja ročišta.

Međutim, žalitelj osnovano navodi da je sud trebao, u vezi s prijedlogom za povrat u prijašnje stanje, zakazati ročište temeljem odredbe članka 121. stavak 2. ZPP-a, budući činjenice na kojima se prijedlog temelji nisu općepoznate. Kako sud to nije učinio nego je odbacio prijedlog bez navođenja razloga i bez postojanja zakonskog temelja, rješenje je valjalo ukinuti.

VTS RH, Pž-5455/05 od 27. rujna 2005. (TS Zagreb Ovr 2332/03 od 21. travnja 2005.)

97.

PARNIČNI POSTUPAK – DOSTAVA PISMENA PRAVNIM OSOBAMA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 134. stavak 1.

Dostava pravnoj osobi obavlja se, između ostalog, i osobi ovlaštenoj za primanje pismena.

Ovlaštena osoba za primanje pismena je ona koju je pravna osoba opunomoćila za primanje pismena u punomoći koja je deponirana u pošti.

U prvostupanjskom postupku je utvrđeno uvidom u dostavnicu da je rješenje o ovrsi ovršeniku dostavljeno dana 30. studenoga 2004. godine, te da se na dostavnici nalazi potpis primatelja.

U odnosu na istaknuti prigovor ovršenika valjalo je utvrditi da li je u konkretnom slučaju dostava obavljena suglasno odredbi članka 134. stavak 1. u vezi s člankom 142. stavak 3. ZPP-a, tj. da li je rješenje o ovrsi predano osobi ovlaštenoj za primanje pismena ili radniku koji se zatekao u poslovnoj prostoriji ovršenika.

Prema pribavljenim podacima od pošte Vrhovine sva dostava za pravnu osobu G. d.o.o. Vrhovine, ovdje ovršenika, obavlja se temeljem punomoći deponirane u pošti Vrhovine majci osnivača tog trgovačkog društva, pa tako i predmetno rješenje o ovrsi.

Prema tome, dostava rješenja o ovrsi ovršeniku obavljena je predajom pismena osobi ovlaštenoj za primanje pismena sukladno članku 134. stavak 1. ZPP-a i to dana 30. studenoga 2004. godine. Kako ovršenik temeljem članka 53. OZ-a prigovor protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave može podnijeti u roku od 8 dana, to je posljednji dan za podnošenje prigovora istekao dana 8. prosinca 2004. godine, pa je prigovor podnesen dana 9. prosinca 2004. godine nepravovremen. Stoga je prvostupanjski sud pravilno odbacio prigovor kao nepravovremen temeljem odredbe članka 358. stavak 1. ZPP-a u vezi s člankom 19. stavak 1. i člankom 53. OZ-a.

VTS RH, PŽ-5201/05 od 6. rujna 2005. (TS Karlovac Ovrv 1432/04 od 26. srpnja 2005.)

98.

PARNIČNI POSTUPAK – ZASTUPNIK ZA PRIMANJE PISMENA**Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)****Članak 146.**

Tužitelj koji se nalazi u inozemstvu, a nema punomoćnika u Republici Hrvatskoj, dužan je već prigodom podnošenja tužbe imenovati punomoćnika za primanje pismena. Ako on to ne učini, sud će njegovu tužbu odbaciti bez prethodnog pozivanja tužitelja da imenuje punomoćnika za primanje pismena.

Iz spisa proizlazi da je tužitelj, koji je strana pravna osoba sa sjedištem u inozemstvu, dana 27. listopada 2004. godine podnio sudu prvog stupnja tužbu i prijedlog za određivanjem privremene mjere. Iz navedene tužbe i prijedloga za određivanjem privremene mjere vidljivo je da tužitelj nije imao punomoćnika u Republici Hrvatskoj, a niti je imenovao punomoćnika za primanje pismena. Stoga je sud prvog stupnja postupajući sukladno odredbi članka 146. stavak 1. Zakona o parničnom postupku donio pobijano rješenje bez da je prethodno pozvao tužitelja da imenuje punomoćnika za primanje pismena.

Odredbom članka 146. stavak 1. Zakona o parničnom postupku propisano je da tužitelj ili njegov zastupnik koji se nalaze u inozemstvu, a tužitelj nema punomoćnika u Republici Hrvatskoj, dužni su već prilikom podnošenja tužbe imenovati punomoćnika za primanje pismena u Republici Hrvatskoj. Ako oni tako ne postupaju, sud će tužbu odbaciti.

U ovom postupku nije sporno da je tužitelj pravna osoba sa sjedištem u inozemstvu, u Republici Bosni i Hercegovine, te da nema punomoćnika u Republici Hrvatskoj. Također iz tužbe i prijedloga za određivanjem privremene mjere proizlazi da tužitelj nije uz navedenu tužbu i prijedlog za određivanjem privremene mjere imenovao punomoćnika za primanje pismena; to uostalom niti žalitelj u žalbi ne osporava.

Slijedom navedenog stekli su se svi uvjeti koje Zakon o parničnom postupku u odredbi članka 146. stavak 1. predviđa za donošenje rješenja o odbacivanju tužbe. Obzirom da se u postupku osiguranja na odgovarajući način primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku (članak 19. stavak 1. Ovršnog zakona), sud prvog stupnja je pravilnom primjenom odredbe članka 146. stavak 1. Zakona o parničnom postupku odbacio i prijedlog tužitelja za određivanjem privremene mjere.

Svi navodi žalitelja, a koji se svode na to da ga je sud trebao prije donošenja pobijanog rješenja pozvati da imenuje punomoćnika za primanje pismena, nisu osnovani iz razloga jer to sud prvog stupnja prema odredbi članka 146. stavak 1. Zakona o parničnom postupku, a nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 117/03) više ne može učiniti.

VTS RH, Pž-5769/05 od 28. rujna 2005. (TS Zagreb P-4180/04 od 1. prosinca 2004.)

99.

PARNIČNI POSTUPAK – PREDUJAM TROŠKOVA IZVOĐENJA DOKAZA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 153.

Ako je tužitelj kao dokaz postojanja svojih iznesenih činjenica predložio provođenje vještačenja, ali nije uplatio predujam za izvođenje tog dokaza, sud ne može samo zbog toga odbiti tužbeni zahtjev, već mora izvesti ostale predložene dokaze.

U slučaju da iz tih izvedenih dokaza ne može sa sigurnošću utvrditi neku činjenicu, sud će primijeniti pravilo o teretu dokazivanja, te u odluci obrazložiti od kakve je važnosti to što tužitelj nije uplatio predujam.

Prema odredbi članka 250. Zakona o parničnom postupku, sud će izvesti dokaz vještačenjem kad je radi utvrđivanja ili razjašnjenja kakve činjenice potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže.

Prema odredbi članka 8. Zakona o parničnom postupku, koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud prema svom uvjerenju na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, a i na temelju rezultata cjelokupnog postupka.

Odlučujući o predmetnom tužbenom zahtjevu, sud ima odlučiti o tome je li konkretna zaštita koju tužitelj izričito i određeno traži, na zakonu osnovana te može li mu upravo takvu zaštitu i pružiti, dok sadržaj i opseg tužbenog zahtjeva određuje tužitelj. U konkretnom slučaju, tužitelj je svoj zahtjev za pružanjem pravne zaštite sadržajno odredio konkretnim zahtjevom, za isti pružajući dokaze koje je smatrao valjanim i dostatnim za ocjenu je li taj zahtjev osnovan ili ne.

U obrazloženju pobijane presude sud prvog stupnja utvrđuje kako se o tužbenom zahtjevu nije moglo odlučiti bez vještačenja, te je isto određeno ali, budući da tužitelj nije predujmio troškove vještačenja, na predujam kojih je pozvan, sud zaključuje kako u takvim okolnostima nije mogao sa sigurnošću utvrditi osnovu utuženog potraživanja, pa je tužbeni zahtjev odbio.

Ovakvim razlozima svoje odluke, sud prvog stupnja nije pružio temelj žalbenom sudu za ocjenu pravilnosti i zakonitosti takve odluke, budući da navedeno obrazloženje ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama.

Sud prvog stupnja u obrazloženju svoje odluke nije dao razloge je li izveo od tužitelja predložene dokaze te obavio uvid u privijenu dokumentaciju, te je ostalo upitno je li sud, ocijenivši da na temelju tih dokaza nije mogao sa sigurnošću utvrditi bitne činjenice ovog spora, kao i je li bilo osnove odlučivati primjenom pravila o teretu dokazivanja (članak 221a. Zakona o parničnom postupku), polazeći od toga da svaki tužitelj ima dokazivati činjenice koje su osnova njegove tužbe, na koji način sud,

zapravo, nije dao ni jedan razlog o svom utvrđenju da tužitelj nije dokazao osnovanost svog zahtjeva.

Kada sud u obrazloženju svoje odluke ne obrazloži koje činjenice važne za odluku smatra istinitima i na čemu temelji tu odluku (što činjenica neplaćanja predujma troškova vještačenja, nije), tada takva odluka nema razloga o odlučnim činjenicama što takvu odluku čini nerazumljivom i nije ju moguće ispitati.

Stoga je drugostupanjski sud stajališta da nije pravilno i zakonito sud prvog stupnja odbio pružiti konkretnu zaštitu tužitelju, pa pobijana odluka suda prvog stupnja nije, za sada, nije pravilna i zakonita.

Budući da pobijana presuda sadrži navedene nedostatke uslijed kojih ju nije moguće ispitati, prvostupanjski je sud, donoseći pobijanu presudu počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz točke 13. stavka 2. članka 354. tada važećeg Zakona o parničnom postupku, na koju osnovano upućuje žalitelj u žalbi te je, sukladno članku 369. stavak 1. istog Zakona, prvostupanjsku presudu valjalo ukinuti i predmet vratiti na ponovno suđenje, i riješiti kao u izreci.

VTS RH, Pž-8100/03 od 25. listopada 2005. (TS Zagreb od 24. rujna 2003.)

100.

PARNIČNI POSTUPAK – NAKNADA TROŠKOVA KOD DJELOMIČNOG USPJEHA U PARNICI

Zakon o parničnom postupku („Narodne novine“ 53/91, 91/92, 112/98, 88/01, 117/03)

Članak 154. stavak 2.

U slučaju kada svaka stranka djelomično uspije u parnici sud će trošak postupka strankama dosuditi razmjerno njihovu uspjehu.

Sud svoju odluku o troškovima postupka mora detaljno obrazložiti, te voditi računa i o tome da je i druga strana djelomično uspjela u sporu. Stoga je sud dužan i drugoj strani priznati razmjerni dio troškova i dobivene iznose prebiti, a razliku dosuditi onoj stranci koja je s većim dijelom uspjela.

Odluka o trošku mora biti detaljno obrazložena, u smislu navođenja za koje parnične radnje strankama pripada pravo na naknadu troškova, zatim, u kojoj visini, kao i navesti pravnu osnovu po kojoj strankama pripada pravo na parnični trošak upravo u priznatoj visini, te ih uračunati kod donošenja odluke o naknadi troškova prema uspjehu.

U konkretnom slučaju, u razlozima odluke o trošku, prvostupanjski sud nije naveo za koje pojedine parnične radnje je priznat trošak i u kojoj visini, već samo za koje radnje nije priznat trošak, a što nije dovoljno, jer se odluka ne može ispitati, a što

predstavlja bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. ZPP-a na koju drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti.

Prvostupanjski sud je naveo da se odluka osniva na članku 154. stavak 2. ZPP-a, kada sud određuje naknadu razmjernog dijela troškova postupka prema uspjehu stranaka u parnici, te utvrđuje da je tužitelj uspio u parnici sa 70,10%, a tuženik sa 29,90%. Međutim, iz obrazloženja nije jasno da li je sud nakon što je utvrdio omjer uspjeha tužitelja (70,10%) u sporu, te u tom omjeru odredio troškove tužitelja, vodio računa i o omjeru uspjeha tuženika. Naime, ako je tužitelj uspio sa 70,10% tužbenog zahtjeva, tada je tuženik uspio u sporu sa 29,90%, što je prvostupanjski sud i naznačio. No, pogrešno je u tom slučaju u istom postupku dosuditi tužitelju i parnični trošak, jer tada nije uzeto u obzir da je tuženik uspio sa 29,90% te da i tuženiku valja priznati razmjernan dio troškova, te tako dobivene iznose prebiti i dosuditi razliku.

VTS RH, Pž 6750/02 od 12. listopada 2005. (TS Varaždin P-328/02 od 9. listopada 2002.)

101.

PARNIČNI POSTUPAK – TROŠAK POSTUPKA PREMA NAZNAČENOJ VRIJEDNOSTI PREDMETA SPORA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 158.

Kada tužitelj u tužbi naznači vrijednost predmeta spora, pa u odnosu na jednog od više tuženika povuče tužbu, taj tuženik ima pravo zahtijevati trošak postupka od tužitelja temeljem naznačene vrijednosti predmeta spora.

Tužitelj je svojim podneskom od 28. ožujka 2002. povukao tužbu protiv drugotuženika. Pobijanim rješenjem je konstatirano da se tužba smatra povučenom protiv drugotuženika N. d.d. u stečaju te da mu je tužitelj dužan naknaditi parnični trošak u iznosu od 129.564,00 kn u roku od 8 dana.

Protiv navedenoga rješenja tužitelj je izjavio žalbu, zbog odluke o trošku, iz svih žalbenih razloga, predloživši da ovaj sud uvaži žalbu te da pobijano rješenje preinači u smislu žalbenih navoda ili da ga ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovan postupak. Žalba nije osnovana.

U svojoj tužbi podnesenoj sudu 24. prosinca 2001. tužitelj je naznačio vrijednost predmeta spora (VPS) u ukupnom iznosu od 5.279.492,99 kn. Nije naveo da je drugačija vrijednost spora za drugotuženika.

Tužitelj je povukao tužbu protiv drugotuženika pa taj tuženik ima pravo na naknadu troškova po odredbama članka 158. stavak 1. prva rečenica ZPP-a. To pravo je sud priznao drugotuženiku, a visinu troškova odredio je sukladno Tarifi o

nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore i propisima o sudskim pristojbama za radnje koje je drugotuženik poduzeo u postupku po svojem punomoćniku - odvjetniku, a kako je to prvostupanski sud u dovoljnoj mjeri obrazložio.

Stoga žalitelj neosnovano navodi u svojoj žalbi da prvostupanjski sud nije odredio vrijednost predmeta spora u odnosu na drugotuženika. Kada sam tužitelj odredi vrijednost predmeta spora i kada protivna strana tome ne prigovori sud prihvaća onu vrijednost predmeta spora koju naznači sam tužitelj u tužbi, kao što je to učinio prvostupanjski sud.

VTS RH, Pž-4609/02 od 11. svibnja 2004. (TS Zagreb P-7583/01 od 19. svibnja 2002.)

102.

PARNIČNI POSTUPAK – TROŠAK POSTUPKA U SLUČAJU RAZDVAJANJA POSTUPAKA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 158.

Ako se parnični postupci razdvoje, pa u jednom od razdvojenih postupaka tužitelj povuče tužbu, sud je dužan povodom tuženikova prijedloga odlučiti o troškovima tog postupka neovisno o tome što se postupci u drugim sporovima još vode.

Pobijanom prvostupanjskom odlukom odbijen je tuženikov prijedlog da mu tužiteljica naknadi iznos 17.532,00 kn. Prema obrazloženju navedene odluke tuženikov prijedlog za naknadu troškova parničnog postupka odbijen je iz razloga što je konkretni predmet ranije bio pripojen predmetu istog suda broj P-1552/02, u kojem je tužbu podnijelo više tužitelja protiv istog tuženika, ali je povodom tužiteljičinog povlačenja tužbe ovaj predmet razdvojen i riješen kao samostalan predmet. Budući da je punomoćnik tuženika zastupao tuženika u predmetu broj P-1552/02, u kojem je popisao i trošak, zaključeno je kako isti ne može tražiti poseban trošak u odnosu na tužiteljicu u konkretnom predmetu, već će se o parničnom trošku tuženika riješiti u predmetu broj P-1552/02.

Takvu odluku žalbom pobija tuženik zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, bitne povrede odredaba parničnog postupka te zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Navodi da je tuženik imao troškove zastupanja od strane odvjetnika i prije spajanja konkretnog predmeta s predmetima u kojima su postupak protiv tuženika pokrenuli i drugi bivši tuženikovi radnici, pa da mu je takve troškove sud morao dosuditi. Ističe da niti u dosadašnjoj praksi, niti u zakonu nema uporišta za zaključak suda naveden u obrazloženju pobijane odluke, dodajući kako u slučaju spajanja postupaka radi efikasnijeg vođenja više predmeta s istim činjeničnim i pravnim

stanjem, svaki od tih predmeta ne gubi svoj identitet i sud u svakom trenutku može odlučiti voditi ga dalje samostalno, što je učinio i u ovom predmetu kada je na ročištu od 10. svibnja 2005. godine razdvojio postupke. Predlaže preinačenje pobijane odluke i dosuđivanje tuženiku troškova prema troškovniku, odnosno ukidanje pobijane odluke i vraćanje predmeta prvostupanjskom sudu na ponovan postupak... Žalba je osnovana...

Prema odredbi članka 158. stavak 1. Zakona o parničnom postupku tužitelj koji povuče tužbu dužan je protivnoj stranci nadoknaditi parnične troškove. Ali ako je tužba povučena odmah nakon što je tuženik udovoljio zahtjevu tužitelja, troškove postupka dužan je tužitelju nadoknaditi tuženik.

U konkretnom slučaju nije sporno da je tužiteljica povukla tužbu u ovom predmetu, te da tužba nije povučena iz razloga što je tuženik udovoljio tužiteljičinom zahtjevu.

Iz navedenog proizlazi da je, sukladno odredbi članka 158. stavak 1. Zakona o parničnom postupku, tužiteljica dužna nadoknaditi tuženiku parnični trošak prouzročen vođenjem ovog postupka.

Zaključak prvostupanjskog suda prema kojem tuženik u odnosu na konkretnu tužiteljicu ne može potraživati poseban parnični trošak u ovom predmetu, budući da je ovaj predmet bio pripojen predmetu istog suda broj P-1552/02, u kojem je isti punomoćnik zastupao tuženika prema svim tužiteljima, pa da će se o tuženikovom trošku odlučivati u tom predmetu, žalbeni sud nalazi nejasnim i nerazumljivim. Naime prvostupanjski sud u obrazloženju ne navodi na koji bi način tuženik, budući da je ovaj predmet izdvojen iz predmeta broj P-1552/02 i nastavljen voditi kao samostalan predmet, mogao u odnosu na ovu tužiteljicu potraživati parnični trošak u predmetu broj P-1552/02, u kojem tužiteljica više nije stranka u postupku.

VTS RH, Pž-4896/05 od 6. rujna 2005. (TS Split P-1544/02 od 10. svibnja 2005.)

103.

PARNIČNI POSTUPAK – ODBAČAJ TUŽBE, STVARNA NENADLEŽNOST

Zakon o parničnom postupku («Narodne novine» broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 185.

Ako tužitelj tužbom (prijedlogom za ovrhu) pokrene postupak protiv više tuženika (ovršenika), pred sudom koji za neke tuženike nije stvarno nadležan, sud ne može zbog stvarne nenadležnosti u odnosu na te tuženike odbaciti tužbu, već mora donijeti rješenje o razdvajanju postupka, proglasiti se stvarno nenadležnim u odnosu na te tuženike i ustupiti predmet stvarno nadležnom sudu.

U predmetnoj ovršnoj stvari sud je odredio ovrhu protiv prvoovršenika, a za drugoovršenika – fizičku osobu – zaključio je da nije stvarno nadležan. Ta je ocjena prvos-

tupanjskog suda neupitna i sukladna je odredbi iz čl. 19. st. 1. toč. 6. ZS („...trgovački sudovi određuju i provode ovrhu na temelju vjerodostojne isprave u pravnim stvarima ... što proizlaze iz trgovačkih ugovora i ... između osoba koje obavljaju gospodarsku djelatnost...“). Međutim, nejasno je temeljem čega je prvostupanjski sud našao da u tom slučaju može jednostavno odbaciti ovršni prijedlog.

Kad je tužba podnesena protiv više ovršenika sudu koji je stvarno nadležan samo za neke od njih, on je dužan, u pogledu onih za koje nije nadležan, oglasiti stvarno nenadležnim. Ovo parnično pravilo sud je dužan na odgovarajući način primijeniti u ovršnom postupku (čl. 19. OZ-a).

Kako je u konkretnom slučaju prvostupanjski sud stvarno nadležan samo za ovrhu prema prvoovršeniku koji je pravna osoba, a ne i prema drugoovršeniku koji je fizička osoba (čl. 16. ZS), a nema mjesta atrakciji stvarne nadležnosti tog suda, to je pravilnim i zakonitim postupanjem trebalo razdvojiti ovršne postupke pokrenute istom prijedlogom i nastaviti postupak u dijelu koji se odnosi na prvoovršenika (što je učinjeno), a prijedlog prema drugoovršeniku ustupiti stvarno i mjesno nadležnom općinskom sudu.

Valjalo je stoga usvojiti ovrhovoditeljevu žalbu kao osnovanu i temeljem čl. 380. ZPP-a u vezi sa čl. 19. st. 1. OZ ukinuti rješenje prvostupanjskog suda i vratiti ga na ponovni postupak.

VTS RH, Pž-2960/04 od 22. ožujka 2006. (TS Zagreb Ovr-10480/03 od 19. siječnja 2004.)

104.

PARNIČNI POSTUPAK – TUŽBA ZA UTVRĐENJE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 187.

Deklaratorna tužba može se podnijeti kad tužitelj ima pravni interes da sud utvrdi postojanje kakvog prava ili pravnog odnosa odnosno istinitost ili neistinitost kakve isprave.

Tužitelj ne može tužbom zahtijevati od suda utvrđenje činjenica da je njegov dug prema tuženiku prestao.

Pravilna je odluka prvostupanjškoga suda da tužbu odbaci u dijelu u kojem tužitelj-protutuženik traži da sud utvrdi da je isplatom iznosa od 306.000,00 kn prestalo potraživanje tuženika-protutužitelja prema njemu, ali ne iz razloga koje prvostupanjski sud navodi u obrazloženju pobijane presude, naime zbog toga što to nije ni sporno, dakle zbog nedostatka pravnog interesa predviđenog odredbom čl. 187. st. 2. ZPP. Tužba u ovome dijelu nije dopuštena stoga što tužitelj-protutuženik njome traži da sud utvrdi činjenicu da je njegov dug prestao. Odlučivanje o tome ne spada u sud-

sku nadležnost, već se temeljem odredbe čl. 187. st. 1. ZPP od suda može tražiti da utvrdi postojanje odnosno nepostojanje kakva prava ili pravnog odnosa ili istinitost odnosno neistinitost kakve isprave, a ne da utvrđuje je li istinita ili nije tvrdnja o nekoj činjenici. Stoga je tužbu u tome dijelu valjalo odbaciti kao nedopuštenu pozivom na odredbu čl. 187. st. 1. ZPP, i o tome je trebalo odlučiti rješenjem, a ne presudom kako je to učinio prvostupanjski sud (čl. 325. st. 1. ZPP), što ne utječe na pravilnost i zakonitost odluke.

VTS RH, Pž-4159/02 od 7. rujna 2005. (TS Rijeka P-302/97 od 28. svibnja 2002.)

105.

PARNIČNI POSTUPAK – SUBJEKTIVNA PREINAKA TUŽBE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 195. stavak 2.

Nakon što je tužba dostavljena tuženiku, tuženik mora dati svoj pristanak na subjektivnu preinaku tužbe.

Tuženikovo protivljenje preinačenju tužbe stupanjem novog tužitelja na mjesto dotadašnjem ima snagu apsolutne zabrane, pa sud ne može dopustiti takvu preinaku neovisno o načinu kojim je prenesena stvar ili pravo o kojem teče parnica.

Rješenje je donijeto pravilnom primjenom procesnih pravila o subjektivnom preinačenju tužbe.

Do promjene stranaka u sporu može (između ostalog) doći ako umjesto jedne od stranaka u parnicu stupa osoba koja je pribavila stvar ili pravo o kojemu teče parnica (čl. 195. st. 1. ZPP-a).

Osoba koja je pribavila stvar ili pravo o kojem teče parnica može stupiti u parnicu umjesto tužitelja odnosno tuženika samo ako na to pristane obje stranke (čl. 195. st. 2. ZPP-a).

Stoga, nakon što tužba bude dostavljena tuženiku za subjektivno preinačenje tužbe na strani tužitelja potreban je, pored tužiteljevog i tuženikovog pristanak. Svoj pristanak na preinačenje tuženik može izraziti izričito ili konkludentno. Smatrat će se da je pristanak dan ako se tuženik upusti u raspravljanje po preinačenoj tužbi.

Međutim, tuženikovo protivljenje preinačenju tužbe stupanjem novog tužitelja na mjesto dotadašnjeg tužitelja (kao što je to bilo u konkretnom slučaju i za razliku od drugih slučajeva preinačenja) ima snagu apsolutne zabrane pa je u pravu prvostupanjski sud kada drži da takovo preinačenje nije moguće bez obzira na način na koji je potraživanje stečeno jer je tako propisano odredbom članka 195. st. 2. Zakona o parničnom postupku.

Stoga žalitelj nije u pravu kada tvrdi da pravni temelj pribavljanja stvari ili prava o kojemu teče parnica ima utjecaja na dopustivost preinačenja tužbe unatoč tuženikovom protivljenju (u konkretnom slučaju rješenje St-278/00 od 9. prosinca 2002. god.) jer je tuženikov pristanak nužna procesna pretpostavka za stupanje u parnicu novog tužitelja umjesto dotadašnjeg.

Zakon o parničnom postupku, naime, izjednačava procesnu poziciju stjecatelja stvari ili prava o kojemu teče parnica neovisno o tome da li je pribavljanje učinjeno na temelju pravnog posla, zakona, odluke suda, jednostrane izjave volje ili neke druge pravne osnove.

Ovo i stoga što posebnim zakonom (Stečajnim zakonom „Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00) koji je bio na snazi u vrijeme kada je žalitelj pribavio pravo o kojem teče ova parnica primjena navedene odredbe nije derogirana, a navedeno pravilo ne sprječava da se parnica nastavi sa dotadašnjim tužiteljem.

Kako, dakle, tuženik nije dao pristanak preinačenju tužbe, odluka prvostupanjskog suda kojom nije dopustio subjektivno preinačenje tužbe pravilna je i zakonita i utemeljena na pravnom pravilu odredbe članka 195. st. 2. ZPP-a.

VTS RH, Pž-4699/03 od 29. studenog 2005. (TS Zagreb P-8385/02 od 29. svibnja 2003.)

106.

PARNIČNI POSTUPAK – PREKID POSTUPKA; PRESTANAK PRAVNE OSOBE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 212. i 213.

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00, 118/03)

Članak 4.

Do prekida postupka može doći temeljem zakona ili odlukom suda.

Samim zaključenjem stečaja trgovačko društvo ne prestaje postojati. Trgovačko društvo prestaje postojati tek brisanjem iz sudskog registra do kojeg dolazi temeljem pravomoćnog rješenja o zaključenju stečaja.

Sukladno odredbama čl. 212. i 213. ZPP do prekida postupka može doći temeljem samog zakona (čl. 212. ZPP) ili po odluci suda (čl. 213. ZPP). Slučaj iz odredbe čl. 212. točka 4. ZPP na koji se prvostupanjski sud poziva u obrazloženju pobijanoga rješenja (prestanak pravne osobe koja je stranka u parnici) razlog je temeljem kojeg do prekida postupka dolazi po sili zakona. Stoga je sudska odluka o prekidu u tom slučaju deklaratorna, odnosno sud je dužan utvrditi da je određenog trenutka iz nekog od

razloga nabrojanih u odredbi čl. 212. ZPP došlo do prekida postupka. Međutim, iz izreke pobijanog rješenja proizlazi da je prekid postupka odredio sam sud, a to je mogao samo iz razloga navedenih u odredbi čl. 213. ZPP.

Osnovano prvostupanjski sud zaključuje da je prestanak pravne osobe koja je stranka u postupku razlog za prekid postupka u smislu odredbe čl. 212. točka 4. ZPP. Međutim, neosnovano prvostupanjski sud smatra da je do prestanka tuženika, koji je dioničko društvo, dakle trgovačko društvo, došlo već samim donošenjem rješenja o zaključenju stečajnog postupka nad njim i određivanjem brisanja iz sudskog registra. Naime, odredbom čl. 4. Zakona o trgovačkim društvima («Narodne novine» br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03) propisano je da trgovačko društvo svojstvo pravne osobe gubi brisanjem iz sudskog registra. Dakle, tek nakon što po pravomoćnosti rješenja o zaključenju stečajnog postupka bude izvršeno i brisanje tuženika iz sudskog registra, tuženik će prestati postojati. Inače, iz rješenja o zaključenju stečajnog postupka na koje se prvostupanjski sud poziva (listovi 18. i 19. spisa) ne može se zaključiti da je to rješenje i pravomoćno, jer nedostaje potvrda o njegovoj pravomoćnosti, a točkom 4. izreke toga rješenja određeno je da će sudski registar izvršiti tuženikovo brisanje nakon pravomoćnosti rješenja.

VTS RH, Pž-4882/05 od 7. rujna 2005. (TS Split P-1075/02 od 3. svibnja 2005.)

107.

PARNIČNI POSTUPAK– PREKID POSTUPKA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 213. stavak 1.

Sud može prekinuti postupak ako je odlučio da sam ne rješava o prethodnom pitanju.

Ako stečajni vjerovnik prijavi svoje potraživanje u stečajnom postupku, odluka o tome hoće li to potraživanje biti priznato u stečajnom postupku ima značaj prethodnog pitanja u parničnom postupku.

Iz spisa proizlazi da je tužiteljica radnik kojem je 1996. godine otkazan ugovor o radu slijedom čega je ustala tužbom radi utvrđenja nedopuštenosti otkaza, a koji se parnični predmet vodio pred Općinskim sudom u Zadru i nije konačno riješen. Nad tuženikom je dana 07. travnja 2003. godine otvoren stečajni postupak rješenjem Trgovačkog suda u Zadru broj St-290/03, pa je postupak prekinut rješenjem Općinskog suda u Zadru broj P-1013/00 od 16. travnja 2003. godine. Raspravnim rješenjem od 02. srpnja 2003. godine Općinski sud u Zadru, na prijedlog tužitelja, nastavio je prekinuti postupak te odlučio pozvati stečajnog upravitelja da se izjasni da li preuzima parnicu, a rješenjem istog suda od 14. srpnja 2003. godine oglasio se stvarno nenadležnim i predmet ustupio Trgovačkom sudu u Zadru. Trgovački sud u Zadru je,

na ročištu održanom dana 04. prosinca 2003. godine odredio prekid postupka ovdje ožaljenim rješenjem.

Prema odredbi članka 213. stavak 1. Zakona o parničnom postupku, sud će prekid postupka odrediti ako je odlučio da sam ne rješava o prethodnom pitanju, dok članak 12. istog zakona opisuje prethodno pitanje kao rješenje pitanja postoji li kakvo pravo ili pravni odnos, a o tom pitanju još nije donio odluku sud ili drugo nadležno tijelo, a o tom rješenju pitanja ovisi odluka suda.

Nije upitan pravni interes tužitelja za nastavak ove parnice i donošenje presude u istoj, a to iz razloga što bi odluka o dopuštenosti ili nedopuštenosti otkaza, temeljem odredbi članaka 115. i 116. Zakona o radu (NN 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01 i 114/03) ujedinila i pravo radnika na povratak na posao i pravo na novčanu nadoknadu zaostalih plaća i drugih novčanih potraživanja u odnosu na poslodavca, što i sam tužitelj naglašava u svom podnesku od 01. prosinca 2003. godine te i u žalbi.

Obzirom je u međuvremenu nad poslodavcem otvoren stečajni postupak, tužitelj dolazi u položaj stečajnog vjerovnika, jer smatra da prema stečajnom dužniku ima deklaratornu, ali i imovinskopravnu tražbinu u vrijeme otvaranja stečajnog postupka, kako je predviđeno člankom 70. Stečajnog zakona (NN 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03). Stečajni vjerovnik svoju tražbinu prema stečajnom dužniku može ostvarivati samo u stečajnom postupku, kako propisuje članak 96. Stečajnog zakona. Da bi ostvario svoju tražbinu u stečajnom postupku potrebno je istu prijaviti stečajnom upravitelju, kako je propisano člankom 54. stavak 3. Stečajnog zakona. Nenovčane tražbine, ili one čiji je novčani iznos neodređen, stečajni vjerovnik prijavljuje u vrijednosti na koju se one mogu procijeniti u vrijeme otvaranja stečajnog postupka (članak 77. SZ). Temeljem članka 173. stavak 3. i 4. Stečajnog zakona u prijavi je potrebno navesti osnovu i iznos tražbine u kunama, a ako se prijavljuju tražbine o kojima se vodi parnica, u prijavi treba navesti i sud pred kojim se vodi parnica s naznakom broja spisa.

Stečajni upravitelj prijavljenu tražbinu može priznati ili osporiti o čemu stečajni sudac donosi rješenje. Ukoliko bi tražbina bila osporena, stečajni će sudac rješenjem uputiti stečajnog vjerovnika, čija je tražbina osporena, na parnicu radi utvrđivanja osporene tražbine, a sporovi radi utvrđivanja osporenih tražbina s osnova ugovora o radu su radni sporovi (članak 177. i 178. stavak 1. SZ).

Sam Stečajni zakon predviđa preuzimanje i nastavljanje parnica nakon otvaranja stečajnog postupka u dva slučaja. Prvi je slučaj u parnicama o imovini koja ulazi u stečajnu masu, koje će preuzeti stečajni upravitelj slijedom ovlaštenja iz članka 95. stavak 1. Stečajnog zakona, pa čak i dužnosti koja proizlazi iz članka 25. istog zakona. U članku 95. stavak 2. Stečajnog Zakona propisano je koje će parnice preuzeti stečajni upravitelj, a koje su bile u tijeku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka protiv stečajnog dužnika, a to su parnice o izlučenju nekog predmeta iz stečajne mase ili o odvojenom namirenju obveza stečajne mase. Drugi slučaj su parnice o tražbinama stečajnih vjerovnika opisane u članku 179. stavak 1. Stečajnog zakona, koji predviđa preuzimanje i nastavljanje parnica koje su bile u tijeku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka s time da prijedlog za nastavak takve parnice može staviti vjerovnik čija je tražbina osporena ili osporavatelj.

Dakle, parnice o tražbinama koje radnici ostvaruju kao stečajni vjerovnici, a koje su prekinute otvaranjem stečajnog postupka, trebaju biti nastavljene samo u slučaju osporavanja tražbina u stečajnom postupku. Ukoliko bi takvu tražbinu stečajni upravitelj priznao, nastavljanje parnice bilo bi bespredmetno i tužitelj bi trebao povući tužbu, a ukoliko to ne bi učinio sud bi je trebao odbaciti. S druge, pak, strane, ukoliko tužitelj svoju tražbinu ne bi prijavio u stečajnom postupku, sud bi tužbu morao odbaciti kao nedopuštenu.

Stoga se opravdanim ukazuje zaključak prvostupanjskog suda da je prethodno pitanje u odnosu na odlučivanje u ovoj parnici, činjenica da li je tužitelj prijavio svoju tražbinu u stečajnom postupku te da li mu je ista priznata ili osporena.

VTS RH, PŽ-9103/03 od 11. listopada 2005. (TS Zadar P-681/03 od 9. prosinca 2003.)

108.

PARNIČNI POSTUPAK – PREKID POSTUPKA; DOPUŠTENOST ŽALBE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 218.

Protiv rješenja kojim se utvrđuje ili određuje prekid postupka dopuštena je posebna žalba.

Prvostupanjski sud je odredio prekid (čl. 213. u vezi sa čl. 12. i čl. 215. st. 4. Zakona o parničnom postupku, „Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99 i 117/03; nastavno: ZPP).

Prvostupanjski sud je u pouci o pravnom lijeku u pobijanom rješenju naznačio kako protiv njega nije dopuštena žalba (čl. 278. ZPP).

Tužitelji su protiv ovog rješenja podnijeli žalbu navodeći u njoj prije svega kako je protiv njega sukladno odredbi čl. 218. st. 1. dopuštena žalba. Pored toga, odluka suda u ovoj pravnoj stvari ne ovisi o prethodnom rješenju pitanja kojima se bavi Općinski sud u Puli u kaznenom postupku. Odluka suda u parnici radi naknade štete ne ovisi o tome ima li tuženikovo ponašanje obilježja kaznenog dijela. Osim toga, kazneni postupak se ne vodi protiv tuženika, već protiv trećeg časnika broda Kiliya, zbog čega se i ne može primijeniti odredba čl. 12. ZPP. U svakom slučaju građansko-pravna odgovornost je šira od kazneno-pravne, te je moguće da je šteta počinjena i u slučaju kada štetna radnja nema obilježja kaznenog dijela.

Kod naprijed navedenog, tužitelji drže kako nema zapreke da prvostupanjski sud provođenjem predmetnog parničnog postupka utvrdi jesu li tuženici odgovorni za štetu koju su pretrpjeli tužitelji ili ne. Konačno, upravo će se provođenjem predmetnog parničnog postupka ostvariti načelo ekonomičnosti (čl. 10. ZPP), a koje načelo

se dovodi u pitanje očekivanjem pravomoćnog okončanja kaznenog postupka K-127/05 čije okončanje se ne može očekivati u skoro vrijeme.

Slijedom navedenog, tužitelji su predložili drugostupanjskom sudu uvažiti njihovu žalbu, ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovan postupak. Žalba je dopuštena.

Protiv rješenja prvostupanjskog suda dopuštena je žalba ako u ovom zakonu nije određeno da žalba nije dopuštena (čl. 378. st. 1. ZPP).

Dakle, u odnosu na žalbene navode tužitelja ukazati je kako nema dvojbe je li žalba protiv rješenja o prekidu postupka dopuštena (čl. 218. st. 1. ZPP), ali je sukladno sadržaju pouke o pravnom lijeku iz pobijanog rješenja, očito dvojbeno je li protiv tog rješenja dopuštena posebna žalba.

Ako je sud na ročištu odbio prijedlog za prekid postupka ili odlučio da se postupak odmah nastavi, protiv tog rješenja nije dopuštena posebna žalba (čl. 218. st. 2. ZPP).

Pregledom sadržaja citiranje odredbe ZPP, jasno je kako protiv rješenja kojim je sud odbio prijedlog za prekid ili kojim je odlučio da se postupak odmah nastavi, nije dopuštena posebna žalba. *Argumentum a contrario*, protiv rješenja kojim je određen prekid postupka dopuštena je posebna žalba. Odatle i dopuštenost žalbe protiv pobijanog rješenja i nepravilnost i nezakonitost pouke o pravnom lijeku iz pobijanog rješenja.

VTS RH, Pž-5325/05 od 14. rujna 2005. (TS Rijeka P-2341/03 od 04. srpnja 2005.)

109.

PARNIČNI POSTUPAK – DUŽNOST PREDLAGANJA DOKAZA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 219.

Stranka koja je tijekom postupka iznijela tvrdnju o postojanju neke činjenice na kojoj zasniva svoje pravo ili prigovor, dužna je i predložiti dokaze kojim želi dokazati postojanje te činjenice.

Negativne činjenice se ne dokazuju.

Međutim, svaka stranka dužna je iznijeti činjenice i predložiti dokaze na kojima temelji svoj zahtjev ili kojima pobija navode i dokaze protivnika (čl. 219. ZPP). Dakle, istinitost određene tvrdnje dokazuje onaj koji tvrdi da određena činjenica postoji, a ne onaj koji poriče njeno postojanje (*Probatio incubit ei qui affirmat non ei qui negat.*). Stoga je tuženik bio dužan dokazati istinitost ovih njegovih tvrdnji o podmirenju duga

tužitelju u cijelosti, a ne tražiti o tužitelja dokazivati negativnu činjenicu o nepostojanju njegovog duga.

Tuženik je tijekom postupka ustrajao u navodima kako upravo tužitelj može dokazati da mu je tuženik podmirio dug po računu broj 11981108/98 od 11. studenoga 1998. dostavljanjem izvornika predračuna, koje tuženik više ne posjeduje (str. 50. spisa). Tuženik je, a ne tužitelj, taj koji je bio dužan dokazati postojanje tih ili tog predračuna i plaćanje po njemu, ili drugim riječima, upravo je on bio dužan dokazati takvu svoju tvrdnju, a što nije učinio do zaključenja glavne rasprave, kako to pravilno primjećuje sudski vještak u dopuni svog nalaza i mišljenja, odnosno tužitelj u njegovom podnesku zaprimljenom u spis dana 14. svibnja 2003. (str. 67. spisa). Slijedom navedenog, prvostupanjski sud je primjenom pravila o teretu dokazivanja (221a. ZPP) pravilno zaključio o osnovanosti preostalog tužbenog zahtjeva u cijelosti (čl. 454. st. 1. u vezi sa 516. st. 1. ZOO).

Sudski vještak je na detaljan i stručan način obrazložio svoj nalaz i mišljenje, a jednako je učinio i s dopunskim nalazom i mišljenjem, kojim se na iscrpan i argumentiran način očitovao o tuženikovim primjedbama na vještvo. Ni ovaj sud u pisanom vještvu, kao ni u njegovoj dopuni, nije našao nejasnoća, nepotpunosti ili proturječnosti (čl. 261. st. 2. ZPP), pa je kod takvog stanja stvari prvostupanjski sud pravilno odlučio kada je odbio tuženikov prijedlog za izvođenjem novog vještačenja.

VTS RH, PŽ-2198/04 od 14. rujna 2005. (TS Zagreb P-5960/01 od 17. lipnja 2003.)

110.

PARNIČNI POSTUPAK – DUŽNOST PREDLAGANJA DOKAZA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 219.

Stranka je dužna predložiti dokaze kojim dokazuje postojanje činjenice koju je iznijela tijekom postupka.

Isto tako, da ponovimo, tuženik drži kako sukladno čl. 8. Pravilnika o uvjetima, načinu i obrascu vođenja građevinskog dnevnika, na koji se pozvao sudski vještak i prvostupanjski sud u pobijanoj presudi, nije bilo obveze na njegovoj strani upisivati u građevinski dnevnik eventualne poteškoće vezane za opskrbu betonom.

Naime, dužnost je stranaka u parnici iznijeti činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i predložiti dokaze kojima se te činjenice mogu utvrditi. Njihova je dužnost također iznijeti sudu činjenice i predložiti dokazna sredstva prikladna za stjecanje uvjerenja suda u istinitost tvrdnji od kojih zavisi osnovanost zahtjeva stranke. Ako stranka u tome ne uspije, sud će izvesti zaključak o nedokazanosti, odnosno o neistinitosti njene tvrdnje, pa će njen zahtjev odbiti kao neosnovan. Predlaganjem efikas-

nih dokaza stranka ostvaruje povoljne izgleda za svoj uspjeh u parnici. Kad sud ne uspije formirati određeno uvjerenje oslanjajući se na slobodnu ocjenu dokaza, tada dolaze u obzir pravila o teretu dokazivanja. Ta pravila u osnovi obvezuju sud uzeti kao nedokazanu onu tvrdnju za čiju istinitost stranka, koja se na određenu činjenicu poziva u svoju korist, nije bila u stanju pružiti dovoljno odgovarajućih dokaznih sredstava - *idem est non esse aut non probari* (svejedno je: ne postojati ili ne biti dokazan).

Ocjenjujući tuženikove tvrdnje kroz prizmu iznesenog pravila o teretu dokazivanja (čl. 219. i čl. 221a. ZPP), nije teško složiti se s njim kada navodi kako s tužiteljem nije ugovorio pisani oblik izvještavanja o utvrđenim nedostacima vezanim za kvalitetu i količinu isporučenog betona (čl. 3. Ugovora), a isto tako kako ga odredba čl. 8. Pravilnika o uvjetima, načinu i obrascu vođenja građevinskog dnevnika ne obvezuje u građevinski dnevnik upisivati poteškoće vezane za isporuku betona s tužiteljeve strane. Međutim, činjenica je da je pisani oblik najpouzdaniji oblik kako izvještavanja o nedostacima u isporuci robe tako i dokazivanja da je tih nedostataka uopće bilo. Da je tome tako, jasno upućuje činjenica što je tuženik u građevinski dnevnik upisivao podatke o kašnjenju u isporuci betona u određenim danima i pored toga što takve obveze kako on sam tvrdi, na njegovoj strani nije bilo. Sudski vještak je upravo na temelju tih pisanih dokaza sastavljenih s tuženikove strane, utvrdio najvjerojatnijom činjenicu da je do kašnjenja u isporuci betona tuženiku s tužiteljeve strane došlo u te dane, a na temelju takvih dokaza utvrdio je i visinu štete koju je tuženik zbog toga pretrpio. Takav nalaz i mišljenje pravilno je prihvatio u cijelosti i prvostupanjski sud, ocijenivši dokazanim tuženikov protu-zahjev upravo u visini koju je utvrdio vještak, odnosno dokazao tuženik (čl. 219. i čl. 221a. ZPP).

Drugim riječima, tuženik do zaključenja glavne rasprave nije dokazao da bi pretrpio štetu u većem iznosu od dosuđenog mu. Naime, iz obračuna - tabele isporuke betona (str. 28. i 29. spisa), vidljivo je kako je tuženik jednostrano upisao manje isporučene količine betona po pojedinim danima, a bez bilo kakvog dokaza o istinitosti sadržaja takve tabele, kao što bi bila pisana obavijest ili pisani prigovor tužitelju, dostavnica s primjedbom/prigovorom tužitelju, i sl. Naknadno dokazivati svjedokom manjak u isporuci betona na koji upućuje tuženik, a nakon proteka toliko vremena i po ocjeni ovog suda je bespredmetno, posebno kada se uzme u obzir da su usmeni dokazi pribavljeni saslušanjem stranaka ili svjedoka najnepouzdaniji dokazi. Kod takvog stanja stvari, upravo je tuženik taj koji je svojim propuštanjem osiguranja valjanih i pouzdanih dokaza kojima bi potkrijepio svoj zahtjev i svoje tvrdnje, sam sebe doveo u takav položaj, pa je dužan trpjeti i posljedice takvog svog propuštanja.

VTS RH, Pž-7122/02 od 12. srpnja 2005. (TS Zagreb P-1818/96 od 5. ožujka 2002.)

111.

PARNIČNI POSTUPAK – ODLUČIVANJE PRIMJENOM PRAVILA O TERETU DOKAZIVANJA**Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)****Članak 219. i 221.a****Stranka koja tijekom postupka iznese neku činjenicu dužna je i predložiti izvođenje dokaza kojim bi se ta činjenica mogla dokazati.****Ako stranka ne predloži dokaze, a ne radi se o notornoj činjenici niti o činjenici koju je protivna stranka priznala, sud će o postojanju te činjenice zaključiti primjenom pravila o teretu dokazivanja.**

Prema članku 7. stavak 2. ZPP-a stranke su dužne iznijeti sve činjenice na kojima temelje svoje zahtjeve i predložiti dokaze kojima se utvrđuju te činjenice, a prema članku 219. ZPP-a svaka stranka dužna je iznijeti činjenice i predložiti dokaze na kojima temelji svoj zahtjev i kojima pobija navode i dokaze protivnika.

Dužnost je stranaka iznijeti činjenice i predložiti dokazna sredstva prikladna za stjecanje uvjerenja suda u istinitost tvrdnji od kojih zavisi osnovanost zahtjeva stranke. Ako stranka u tome ne uspije, sud će izvesti zaključak o nedokazanosti, odnosno o neistinitosti njene tvrdnje, pa će njen zahtjev odbiti kao neosnovan. Predlaganjem efikasnih dokaza stranka ostvaruje povoljne izgleda za svoj uspjeh u parnici. Kad sud ne uspije formirati određeno uvjerenje oslanjajući se na slobodnu ocjenu dokaza, tada dolaze u obzir pravila o teretu dokazivanja (članak 221.a. ZPP-a). Ta pravila u osnovi obvezuju sud uzeti kao nedokazanu onu tvrdnju za čiju istinitost stranka koja se na određenu činjenicu poziva u svoju korist, nije bila u stanju pružiti dovoljno odgovarajućih dokaznih sredstava.

Tužitelj je dužan dokazati činjenice koje su stvarna osnova tužbe, pa ako to tužitelj ne učini, primjena pravila o teretu dokazivanja opravdava ocjenu suda da te činjenice nisu dokazane. Istinitost određene tvrdnje dokazuje onaj koji tvrdi da određena činjenica postoji, a ne onaj koji poriče njeno postojanje, pa je tužitelj bio dužan dokazati istinitost njegovih tvrdnji o isplati mjeničnog duga tuženiku, a slijedom toga da tuženik nema pravne osnove raspolagati mjenicom. Ove odlučne činjenice tužitelj nije dokazao.

Prema tome tužbeni zahtjev tužitelja nije osnovan, pa ga je valjalo odbiti, slijedom čega je i tužiteljeva žalba neosnovana u odnosu na glavnu stvar, bez obzira što je prvostupanjski sud izrazio pogrešno pravno stajalište o primjeni materijalnog prava, jer je pravilnom primjenom materijalnog prava trebalo jednako odlučiti o tužbenom zahtjevu.

Stoga je temeljem članka 368. ZPP-a žalbu valjalo odbiti i potvrditi prvostupanjsku presudu u odnosu na glavnu stvar.

VTS RH, Pž-6684/02 od 6. rujna 2005. (TS Zagreb P-1375/02 od 26. rujna 2002.)

112.

PARNIČNI POSTUPAK – ODLUČIVANJE PRIMJENOM PRAVILA O TERETU DOKAZIVANJA**Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)****Članak 219. i 221.a****Ako tuženik predloženim i od strane suda izvedenim dokazima uspije osporiti navode tužitelja, sud će tužbeni zahtjev odbiti kao neosnovan.**

U parničnom postupku (čl. 7. st. 1. ZPP-a) stranke su dužne iznijeti činjenice na kojima temelje svoje zahtjeve i predložiti dokaze kojima se utvrđuju te činjenice. Sud je ovlašten utvrditi i činjenice i izvesti dokaze koje stranke nisu predložile, ali samo ako posumnja na nedozvoljeno raspolaganje stranaka u smislu čl. 3. st. 3. istog Zakona (st. 2.). Prema odredbi članka 219. st. 1. ZPP-a svaka stranka dužna je iznijeti činjenice i predložiti dokaze na kojima temelji svoj zahtjevi ili kojim pobija navode i dokaze protivnika.

U smislu citiranih odredi članka 7. st. 1. i 2. i čl. 219. ZPP-a koje su propisane Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" br. 117/03), osnovno je načelo parničnog postupka tzv. načelo stranačke istine, što znači da sud utvrđuje sporne činjenice na temelju onih dokaza koje su mu ponudile stranke. Sud je ovlašten i sam izvesti dokaze koje stranke nisu ponudile samo ukoliko utvrdi da se radi o nedopuštenim raspolaganjima stranaka u smislu odredbe članka 3. st. 3. ZPP-a ili ako se radi o postupku u parnici iz radnog odnosa (čl. 435. st. 2. ZPP-a). Osnovno pravilo je dužnost dokazivanja stranaka istinitost iznesenih tvrdnji, pa ukoliko stranka u tome ne uspije, njezin zahtjev za pružanje pravne zaštite sud će odbiti.

Pravila o teretu dokazivanja su u osnovi pravila materijalnog prava koje je mjero-davno za ocjenu osnovanosti istaknutog tužbenog zahtjeva, a postupak dokazivanja je provjera tvrdnji stranaka o postojanju ili nepostojanju činjenica koje stranke iznose.

Dakle, dužnost je stranaka da u parnici iznesu činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i da predlože dokaze kojima se te činjenice mogu utvrditi. Dužnost je stranke da sudu iznese činjenice i dokazna sredstva koja su prikladna da sud uvjere u istinitost tvrdnje od kojih zavisi osnovanost zahtjeva stranke.

U konkretnom slučaju iz podataka u spisu proizlazi kako tuženik ne poriče čin-jenicu o sklopljenom (s tužiteljem) Ugovoru o uskladištenju, ali osporava visinu iznosa koji tužitelj zahtjeva tvrdeći da su se stranke dogovorile o korekciji ugovorene cijene zbog toga što se radilo o posebnoj vrsti robe. Kao dokaz za tu tvrdnju tuženik je predložio, a sud proveo dokaz saslušanjem svjedoka A. G. koji je tuženikove navode potvrdio (list 79 spisa). Iz iskaza toga svjedoka nedvojbeno proizlazi da su se stranke usmene sporazumjele o korekciji cijene kojom je olakšana obveza tuženika u odnosu na ugovorenu cijenu, te način na koji će se ta korekcija provesti, a sve radi

toga što se radilo o posebnoj vrsti uskladištene robe (robe iz robnih rezervi), baš kao što to tvrdi tuženik. Kako u spisu nema tužiteljevih prijedloga i dokaza kojima bi pobio ili doveo u sumnju tuženikove tvrdnje, pravilno je zaključio prvostupanjski sud o postignutom dogovoru oko izmjene ugovorene cijene jer tu tuženikovu tvrdnju potvrdio saslušani svjedok, dok tužitelj nije dokazao da bi bilo drugačije.

VTS RH, PŽ-2927/05 od 4. listopada 2005. (TS Slavonski Brod P-328/04 od 16. ožujka 2004.)

113.

PARNIČNI POSTUPAK – ODLUČIVANJE PRIMJENOM PRAVILA O TERETU DOKAZIVANJA

Zakon o parničnom postupku („Narodne novine“ 53/91, 91/92, 112/98, 88/01, 117/03)

članak 221.a

Ako sud ne može sa sigurnošću utvrditi neku činjenicu, o postojanju te činjenice zaključit će primjenom pravila o teretu dokazivanja.

Prema ocjeni ovoga vijeća, pravilna je ocjena prvostupanjskog suda da tužbeni zahtjev tužiteljice nije osnovan, jer tužiteljica nije dokazala da bi pretrpjela povredu na radu kod tuženika ili da bi oboljela od profesionalne bolesti.

Pravilno je sud prvoga stupnja ocijenio da tužiteljica nije dostavila potrebne dokaze, da nije navela niti podatke niti obračune iz kojih bi se moglo zaključiti na koji način i u kojem dijelu je oštećena.

U tom smislu, prema ocjeni ovoga suda, pravilno je sud prvoga stupnja primjenom čl. 219. i čl. 221a. ZPP-a ocijenio tužbeni zahtjev tužiteljice neosnovanim i nedokazanim.

Prema čl. 219. st. 1. ZPP-a, svaka stranka dužna je iznijeti činjenice i predložiti dokaze na kojima temelji svoj zahtjev ili kojim pobija navode i dokaze protivnika.

Prema čl. 221a. ZPP-a, ako sud na temelju izvedenih dokaza (čl. 8.) ne može sa sigurnošću utvrditi neku činjenicu o postojanju činjenice zaključit će primjenom pravila o teretu dokazivanja.

U smislu citiranih odredaba o teretu dokazivanja, tužiteljica je trebala dokazati činjenice koje su stvarna osnova tužbe. Obzirom da tužiteljica to nije učinila, pravilno je sud prvoga stupnja primjenom pravila o teretu dokazivanja ocijenio da te činjenice nisu dokazane.

VTS RH, PŽ 3242/05 od 14. ožujka 2006. (TS Split P-1529/02 od 1. ožujka 2005.)

114.

PARNIČNI POSTUPAK – VJEŠTAČENJE: PREDMET, KVALITETA NALAZA I MIŠLJENJA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 259. i 261.

U rješenju o izvođenju dokaza vještačenjem sud mora jasno označiti predmet vještačenja. Postavljanjem pitanja i, po potrebi, traženjem objašnjenja u vezi s danim nalazom i mišljenjem sud po svom uvjerenju ocjenjuje taj dokaz te može, ako smatra da su vještački nalaz i mišljenje nejasni, nepotpuni ili proturječni, odrediti vještačenje po drugom sudskom vještaku.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud prema uvjerenju na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, ali i na temelju rezultata cjelokupnog postupka (čl. 8. ZPP).

Dokazivanje obuhvaća činjenice koje su važne za donošenje odluke (čl. 220. st. 1. ZPP).

Sud odlučuje o tome koje će od predloženih dokaza izvesti radi utvrđivanja odlučnih činjenica (čl. 220. st. 2. ZPP).

Sud rukovodi vještačenjem, označuje vještaku predmet koji će se razgledati, postavlja mu pitanja i, prema potrebi, traži objašnjenja u vezi s danim nalazom i mišljenjem (čl. 259. st. 1. ZPP).

Ako je (...) nalaz jednog ili više vještaka nejasan ili u proturječnosti sa samim sobom ili s izvedenim okolnostima, a ti se nedostaci ne mogu otkloniti ponovnim saslušanjem vještaka, obnovit će se vještačenje s istim ili drugim vještacima (čl. 261. st. 2. ZPP).

Dakle, nedvojbeno je kako je u konkretnom slučaju bilo opravdano izvesti dokaz vještačenjem po sudskom vještaku za informatičku djelatnost, jer sud ne raspolaže stručnim znanjima potrebnim za razrješenje predmetnog spora (čl. 250. ZPP).

Dakle, prvostupanjski sud je dužan na temelju savjesne i brižljive ocjene svih dokaza zasebno i svih zajedno odlučiti o tome koje su činjenice dokazane. Jednak je slučaj i s dokazom u obliku nalaza i mišljenja vještaka. Ma koliko vještak u svom nalazu i mišljenju čvrsto i samopouzđano zauzima svoje mišljenje o pojedinom spornom stručnom pitanju, ono mora proći kroz filter kritičkog rasuđivanja prvostupanjskog suca.

U konkretnom slučaju je po ocjeni ovog suda prvostupanjski sud prvi put pogriješio kada rješenjem od 15. studenoga 2004. odredio sudskom vještaku vrlo ograničenu zadaću: "Izraditi nalaz i mišljenje na temelju dokumentacije u spisu i dokumentacije kojom raspolažu stranke." Na taj način počinio je bitnu povredu iz čl. 354. st.

1. ZPP, koja se u bitno odrazila na donošenje pobijane odluke, a da je tome tako jasno je kada je vještakinja u dopuni svog nalaza i mišljenja naglasila kako je ona u svemu postupila po nalogu prvostupanjskog suda i donijela odluku isključivo na temelju raspoložive dokumentacije.

Postavlja se pitanje kako je to moguće donijeti stručno vrijednosni sud o nekom djelu, ovdje kompjutorskom programu, bez uvida u to djelo. Bez obzira na okolnost što ni ovaj drugostupanjski sud ne raspolaže potrebnim stručnim informatičkim znanjima, zdrava logika i pravila rasuđivanja ukazuju kako je za ocjenu o nekom dijelu potreban prethodni uvid u to djelo.

Razlozi na koje upućuje vještakinja zbog kojih drži nepotrebnim pregledavati predmetni sporni program, možda se konačno pokažu opravdanim, ali za sada su po ocjeni ovog suda nedovoljni. Naime, apriorni zaključak o tome kako je tuženik mogao u svako doba učiniti zahvat u izrađeni program, što konačno onemogućuje dokazivanje postojanja njegovih pojedinih segmenata, je najblaže rečeno preuranjen. Ovaj sud drži kako vještakinja svojim navodima nije dala valjano obrazloženje zbog čega nije izvršila uvid u izrađeni program, izuzev ako se pri tome rukovodila pogrešnim nalogom prvostupanjskog suda. U tom slučaju, vještakinja ima opravdanje za svoje postupanje, ali i pored toga, njen propust izvršiti uvid u sporni program čini njen nalaz i mišljenje nepotpunim i stoga nejasnim (čl. 261. st. 1. ZPP). Navedeno je prvostupanjski sud propustio uočiti, zbog čega je počinio novu bitnu povredu odredaba parničnog postupka kada je suprotno odredbi čl. 261. st. 2. ZPP odbio tuženikov prijedlog za izvođenje dokaza po drugom vještaku (čl. 354. st. 2. t. 6. ZPP). Odatle za sada i nepravilnost i nezakonitost pobijane odluke, osnovanost tuženikove žalbe i rješenje ovog suda iz izreke (čl. 369. st. 1. ZPP).

VTS RH, PŽ-7457/05 od 28. prosinca 2005. (TS Zagreb P-1346/04 od 12. srpnja 2005.)

115.

PARNIČNI POSTUPAK – RJEŠENJE O IZVOĐENJU DOKAZA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 300.

Koje će od predloženih dokaza izvesti radi utvrđenja odlučnih činjenica sud odlučuje rješenjem. One predložene dokaze koje ne smatra važnim za utvrđivanje tih činjenica sud će odbiti izvesti i o tome u svojoj odluci naznačiti razlog odbijanja. Sud čini povredu odredaba parničnog postupka ako ne izvede neke od predloženih dokaza bez da je rješenjem o tome odlučio odnosno naveo razloge odbijanja izvođenja tih dokaza.

Prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane presude citira zakonske odredbe prema kojima je teret dokaza činjenice postojanja ugovornog odnosa između strana na tužitelju, potom zaključuje da tužitelj ovu odlučnu činjenicu nije dokazao, te da

je odbio dokazni prijedlog za saslušanje tužiteljevog radnika zaduženog za poslove oglašavanja.

Odredbom čl. 300. st. 2. ZPP propisano je da će predložene dokaze koje ne smatra važnim za odluku sud odbiti i u rješenju naznačiti razlog odbijanja. Takav razlog ne navodi se niti u zapisniku s ročišta od 5. travnja 2005. godine na kojem je predloženi dokaz odbijen, a niti u obrazloženju pobijane presude. Prvostupanjski sud navodi da se tužiteljeva procesna aktivnost svela isključivo na predlaganje navedenoga dokaza, no nije jasno zašto predloženi dokaz ne bi bio valjan za utvrđenje sporne činjenice je li tuženik od tužitelja naručio uslugu oglašavanja, te je li ta usluga i izvršena.

Međutim, valja reći da iz odredbe čl. 221. st. 1. ZPP proizlazi da dokazivanje obuhvaća činjenice koje su među strankama sporne. Tužitelj je prijedlogu za ovrhu priložio račun iz kojeg je razvidno koju uslugu njime zaračunava tuženiku, te se u računu navodi i da se potraživanje temelji na ugovoru od 13. rujna 2001. godine (list 5. spisa). Tuženik je prigovorom osporio tužbeni zahtjev navodeći kao razlog osporavanja jedino činjenicu da zaračunati iznos ne duguje iz razloga što u svojim poslovnim knjigama nema evidentirano tužiteljevo potraživanje. Stoga nije jasno zašto prvostupanjski sud smatra da je među strankama sporna činjenica izvršenja usluge po tuženikovoj narudžbi.

S obzirom na navedeno, valjalo je temeljem odredbe čl. 369. st. 1. ZPP ukinuti pobijanu presudu i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

U nastavku postupka prvostupanjski će sud otkloniti opisanu bitnu povredu odredaba parničnog postupka. Vodit će računa da za opstojnost tužiteljeve tražbine nije odlučna činjenica na koji način tuženik vodi svoje poslovne knjige, odnosno ima li u njima evidentiranu predmetnu tražbinu. Ukoliko tuženik bude osporavao odlučnu činjenicu da mu je usluga izvršena sukladno njegovoj narudžbi, radi utvrđenja ove činjenice provest će dokaze predložene po strankama, a ako neki od dokaznih prijedloga odbije, pri tome će postupiti sukladno citiranoj odredbi čl. 300. st. 2. ZPP, te će o tužbenom zahtjevu odlučiti novom, pravilnom i zakonitom presudom.

VTS RH, Pž-3020/05 (TS Zagreb P-858/05 od 5. travnja 2005.)

116.

PARNIČNI POSTUPAK – SUDSKA NAGODBA: TKO JU SKLAPA (ZAKLJUČUJE)?

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 321.

Sudsku nagodbu mogu zaključiti samo stranke tijekom postupka, ali ne i umješači. Umješači mogu samo pristupiti nagodbi koju su zaključile parnične stranke.

Iz spisa proizlazi da su stranke zaključile ugovor o građenju. Tužitelj je tijekom postupka tvrdio da je tuženiku platio utuženi iznos, te da je tuženik time naplatio radove

koje nije izveo, uslijed čega se neosnovano obogatio. Tuženik se tijekom postupka branio da je sve plaćene radove izveo. Podneskom od 19.10.2001. godine prijavili su svoje miješanje u ovoj parnici, a na strani tuženika, S. B. iz Slavonskog Broda, koji je u prijeporno vrijeme bio direktor tužitelja, i F. M. iz Zagreba, koji je u prijeporno vrijeme bio rukovoditelj izvođenja radova na strani tuženika. U tom su podnesku ustvrdili da imaju pravni interes da tuženik uspije u sporu, jer o tome ovisi sudbina kaznenog postupka koji je pokrenut protiv njih. Sud je dozvolio miješanje raspravnim rješenjem broj P-1893/00 od 25.2.2002. godine. Postupak je okončan sudskom nagodbom sklopljenom 9. rujna 2004. godine. Umješač F. M. iz Zagreba nije se protivio sudskoj nagodbi, dok je umješač S. B. predložio sudu da zaključi glavnu raspravu i odbije tužbeni zahtjev, te je zatražio naknadu parničnog troška, pa je prvostupanjski sud donio pobijano rješenje.

Odredbom članka 321. stavak 1. ZPP-a propisano je da stranke mogu u tijeku cijelog postupka pred parničnim sudom prvog stupnja zaključiti nagodbu o predmetu spora (sudska nagodba).

Odredbom članka 322. stavak 1. ZPP-a propisano je da se sporazum stranaka o nagodbi unosi u zapisnik, a stavkom 2. istog članka propisano je da je nagodba zaključena kad stranke nakon pročitane nagodbe potpišu zapisnik.

Odredbom članka 159. stavak 1. ZPP-a propisano je da, ako je parnica završena sudskom nagodbom, a u nagodbi nije drugačije ugovoreno, svaka stranka snosi svoje troškove.

Iz citiranih zakonskih odredbi proizlazi da sudsku nagodbu mogu zaključiti parnične stranke.

Sudska nagodba je po svojoj pravnoj prirodi ugovor kojim stranke uređuju svoje građansko pravne odnose kojima mogu slobodno raspolagati. Da bi ugovor imao snagu sudske nagodbe on mora biti zaključen u pisanoj formi pred nadležnim sudom i dopušten od suda u parničnom (ili izvanparničnom) postupku. Ukoliko su ove pretpostavke ispunjene, tada ugovor kojim su stranke uredile svoje građansko pravne odnose ima svojstvo pravomoćne presude, a ako se njime ugovara obveza na neku činidbu, onda i svojstvo ovršne isprave. Stoga je sudska nagodba mješoviti – procesno pravni i građansko pravni ugovor.

Treće osobe, sudionici u postupku, ne zaključuju sudsku nagodbu. Oni mogu pristupiti nagodbi koju su zaključile parnične stranke.

Budući da zaključena sudska nagodba ima snagu pravomoćne presude, treće osobe ne mogu predlagati nastavak parnice koju su parnične stranke okončale potpisivanjem zapisnika koji sadrži sporazum stranaka o nagodbi. Stoga je prvostupanjski sud trebao odbaciti prijedlog 2.-umješača, S. B., za zaključenje glavne rasprave i donošenje presude kojom bi se tužbeni zahtjev odbio. Kako je, međutim, odbijanjem ovog prijedloga 2.-umješača, pružena jača pravna zaštita, to ova pogreška suda nije od utjecaja na pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja.

VTS RH, Pž-1251/05 od 8. rujna 2005. (TS Split P-1893/2000 od 9. rujna 2004.)

117.

PARNIČNI POSTUPAK – PRESUDA NA TEMELJU ODRICANJA**Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)****Članak 331.a**

Nije počinjena povreda odredaba parničnog postupka ako sud prije donošenja presude na temelju odricanja nije dostavio tuženiku podnesak tužitelja kojim se tužitelj odrekao tužbenog zahtjeva jer za odricanje od tužbenog zahtjeva pristanak tuženika nije potreban.

Tužitelj se može i djelomično odreći tužbenog zahtjeva.

Naime, temeljem čl. 353. st. 3. ZPP-a, presuda na temelju priznanja i presuda na temelju odricanja mogu se pobijati zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. ovoga Zakona ili zbog toga što je izjava o priznanju odnosno odricanju dana u bitnoj zabludi ili pod utjecajem prisile ili prijevare.

Neosnovano se žalitelj u žalbi poziva na činjenicu da sud prvog stupnja nije drugotuženiku dostavio podnesak kojim se tužitelj odriče tužbenog zahtjeva. Naime temeljem čl. 331a Zakona o parničnom postupku je određeno: «Ako se tužitelj do zaključenja glavne rasprave odrekne tužbenog zahtjeva, sud će bez daljnjeg raspravljanja donijeti presudu kojom se odbija tužbeni zahtjev (presuda na temelju odricanja). Za odricanje od tužbenog zahtjeva nije potreban pristanak tuženika.....Odricanje od tužbenog zahtjeva, na ročištu ili u pismenom podnesku, tužitelj može i bez pristanka tuženika opozvati do donošenja presude.» Stoga je pravilno sud prvog stupnja postupio kada je donio presudu na temelju odricanja.

U pogledu navoda da sud mora obraditi predmet u cijelosti i donijeti potpunu presudu, upućuje se drugotuženik na odredbu čl. 329. ZPP-a koja predviđa da se u slučaju odricanja mora odmah donijeti djelomična presuda. Slijedom navedenog, pravilno je sud prvog stupnja postupio kada je donio djelomičnu presudu u ovoj pravnoj stvari.

VTS RH, Pž-5468/05 od 18. listopada 2005. (TS Bjelovar P-266/05 od 11. kolovoza 2005.)

118.

PARNIČNI POSTUPAK – PRAVOMOĆNOST ODLUKE O PRIGOVORU RADI PREBIJANJA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 333. stavak 3.

Ako je presudom odlučeno o potraživanju koje je tuženik istakao prigovorom radi prebijanja, odluka suda o postojanju ili nepostojanju tog potraživanja postaje pravomoćna kada se više ne može pobijati žalbom.

Iz spisa je vidljivo kako je tuženik istaknuo da prema tužitelju ima potraživanje s osnova obračuna kamata za neisporučenu robu prema njegovim narudžbama, te za kašnjenja u isporuci robe, navodeći istovremeno da ističe prigovor kompenzacije (prijeboja).

Žalbeni sud nalazi kako je pogrešno zaključio prvostupanjski sud da je tuženik istaknuo prigovor prijeboja, iako ga je on tako nazvao. Naprotiv, iz sadržaja navedenog prigovora, neovisno o tome kako ga je tuženik nazvao, proizlazi kako je tuženik istaknuo procesno pravni prigovor *radi prijeboja* tužiteljeve tražbine prema tuženiku s njegovom tražbinom prema tužitelju, a ne materijalno pravni prigovor prijeboja.

Naime, u konkretnom slučaju tuženik nije istaknuo prigovor da je imao istovrsnu i dospjelu tražbinu prema tužitelju, te da je ovdje utuženo potraživanje prestalo prije pokretanja parnice zbog nastanka tuženikove tražbine prema tužitelju i njegove konstitutivne izjave o kompenzaciji. Prema tome, u konkretnom slučaju ne radi se o izvanprocesnoj građanskoj kompenzaciji u smislu odredbi članka 336-343. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01) kako to prema obrazloženju pobijane presude smatra prvostupanjski sud, već o prebijanju potraživanja u parnici odlukom suda.

Kada tuženik u parnici istakne prigovor radi prijeboja potraživanja u parnici, dužnost je suda svojom deklaratornom odlukom utvrditi (eventualno) postojanje tuženikove potraživanja prema tužitelju, a nakon toga (ako utvrdi da to potraživanje postoji) konstitutivnom odlukom izvršiti prijeboj do iznosa potraživanja koja se prebijaju. U slučaju da je novčano potraživanje tužitelja veće od potraživanja tuženika, sud će obvezati tuženika isplatiti tužitelju taj „višak“. Međutim, ako je potraživanje tuženika veće od potraživanja tužitelja, sud će samo konstitutivnom odlukom izvršiti prijeboj do iznosa tražbina koje se prebijaju, ali neće donijeti kondemnatornu odluku kojom bi naložio tužitelju platiti tuženiku „višak“ potraživanja osim u slučaju kada je tuženik podnio protutužbeni zahtjev.

Prema odredbi članka 333. stavak 3. Zakona o parničnom postupku ako je u presudi odlučeno o potraživanju koje je tuženik istaknuo prigovorom radi prebijanja, odluka o postojanju ili nepostojanju tog potraživanja postaje pravomoćna. Odredbom članka 338. stavak 3. Zakona o parničnom postupku propisano je da izreka presude sadrži, između ostalog, odluku o postojanju ili nepostojanju potraživanja istaknutog radi prebijanja.

Iz navedeni zakonskih odredbi proizlazi da je sud dužan u izreci presude odlučiti o postojanju ili nepostojanju potraživanja istaknutog radi prebijanja.

Budući da u konkretnom slučaju izreka prvostupanjske presude ne sadrži odluku o postojanju odnosno nepostojanju tuženikovog potraživanja prema tužitelju kojeg je on istaknuo prigovorom radi prebijanja, izreka presude je nerazumljiva, čime je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka propisana odredbom članka 354. stavak 2. točka 13. Zakona o parničnom postupku, uslijed koje se takva presuda ne može ispitati.

VTS RH, Pž-7646/02 od 6. rujna 2005. (TS Zagreb P-4962/02 od 26. rujna 2002.)

119.

PARNIČNI POSTUPAK – OBJAVLJENA I OTPRAVLJENA PRESUDA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 334.

Sud je vezan sa svoju presudu čim je ona objavljena. Zato kasnije otpravljen presuda strankama mora biti identična presudi koju je sud objavio.

Sud presudom odlučuje o zahtjevu koji se tiče glavne stvari i sporednih traženja (čl. 325. ZPP-a), koju (presudu) donosi i objavljuje odmah nakon zaključenja glavne rasprave (čl. 335. st. 2. ZPP-a). Kada presudu objavljuje, sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća, mora javno pročitati izreku presude i ukratko priopćiti razloge donesene presude (čl. 336. st. 1. ZPP-a). Nakon toga, sudac potpisuje izvornik objavljene presude, a strankama se dostavlja ovjeren prijepis presude s uputom o pravnom lijeku (čl. 337. st. 2. i. 3. ZPP-a). Što sve mora sadržavati pisano izrađena presuda propisano je odredbom članka 338. ZPP-a.

Koja je to presuda koju je prvostupanjski sud donio nije jasno jer je sadržaj zapisnika o objavi presude proturječan sadržaju presude koja je strankama otpravljen. Prema odredbi članka 334. ZPP-a sud je vezan za svoju presudu čim je objavljena, a ako nije objavljena, čim je otpravljen. U konkretnom slučaju postoji razlika između onog što je sud objavio i presude koju je izradio, pa se takova presuda ne može ispitati.

VTS RH, Pž-6553/04 od 20. rujna 2005. (TS Bjelovar P-460/04 od 14. rujna 2004.)

120.**PARNIČNI POSTUPAK – ISPRAVAK SUDSKE ODLUKE****Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)****Članak 342.**

Ispravljanje sudske odluke rješenjem sud može učiniti samo ako je greškom suda došlo do pogreške u pisanju ili računanju. Međutim, ako je sud donio odluku identično postavljenom tužbenom zahtjevu (ovršnom prijedlogu), sud ne može ispravljati svoju odluku jer nije sud nego tužitelj (ovrhovoditelj) pogriješio u pisanju i računanju.

Iz spisa proizlazi da je dana 7. studenoga 2003. godine sud prvog stupnja izdao rješenje o ovrsi na temelju ovršne isprave broj Ovr-2326/03 kojim je određena ovrha na novčanim sredstvima koja se vode na računu ovršenika 2360000-110140493 otvorenom kod Zagrebačke banke d.d. To rješenje o ovrsi sud prvog stupnja je sukladno odredbi članka 38. stavak 3. i članka 180. stavak 3. Ovršnog zakona prije pravomoćnosti dostavio jedinici pravne osobe koja za ovršenika obavlja poslove platnog prometa. Podneskom zaprimljenim na prvostupanjski sud dana 29. prosinca 2003. godine Zagrebačka banka d.d. izvijestila je sud da nije u mogućnosti postupiti po rješenju o ovrsi obzirom da račun ovršenika naveden u rješenju o ovrsi sadržava devet znamenki, dok sukladno propisima o platnom prometu u zemlji individualna partija računa poslovnog subjekta mora sadržavati deset znamenaka. Sukladno navedenom podnesku Zagrebačke banke d.d. sud prvog stupnja je donio pobijano rješenje.

Odredbom članka 67. stavak 2. Ovršnog zakona određeno je da će se ovrha obustaviti ako je postala nemoguća ili se iz drugih razloga ne može provesti.

Budući da je rješenjem o ovrsi, a sukladno ovrhovoditeljevom prijedlogu, određena ovrha na žiro računu koji sadržava devet znamenki, dok prema propisima o platnom prometu u zemlji žiro račun mora sadržavati deset znamenki, očito je da se ovrha određena na žiro računu iz rješenja o ovrsi ne može provesti; ovo uostalom niti žalitelj u žalbi ne osporava. Stoga je sud prvog stupnja pravilnom primjenom odredbe članka 67. stavak 2. Ovršnog zakona obustavio ovrhu.

U odnosu na navod žalitelja da je prilikom pisanja ovršnog prijedloga punomoćnik ovrhovoditelja uslijed očite omaške ispustio jednu znamenku ovršenikovog žiro računa, ovaj sud napominje da se u ovom slučaju ne radi o pogrešci u pisanju odluke suda, pa stoga nema mjesta primjeni odredbe članka 342. i članka 347. Zakona o parničnom postupku u svezi članka 19. stavak 1. Ovršnog zakona. Naime, sud prvog stupnja je sukladno odredbi članka 37. stavak 3. Ovršnog zakona izdao rješenje o ovrsi otiskivanjem štambilja na prijedlogu za ovrhu, dakle sud je donio rješenje o ovrsi na onom broju žiro računu ovršenika kojeg je u ovršnom prijedlogu označio ovrhovoditelj. Zato sud prilikom donošenja rješenja o ovrsi nije počinio pogrešku u pisanju broja žiro računa ovršenika.

VTS RH, Pž-6268/04 od 17. siječnja 2006. (TS Zagreb Ovr-2326/03 od 16. srpnja 2004.)

121.

PARNIČNI POSTUPAK – ISPRAVAK SUDSKE ODLUKE**Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)****Članak 342.****Ako je sud, umjesto kondemnatornom, deklaratornom odlukom odlučio o troškovima postupka radi se o pogrešno formiranoj volji suda u vrijeme donošenja odluke, a ne o grešci nastaloj prilikom pisanja odluke. Zato se ta odluka ne može ispravljati rješenjem.****Umjesto toga, stranka nezadovoljna odlukom suda može tu odluku pobijati žalbom.**

Tuženik je podnio pravovremenu žalbu zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Navodi da je prvostupanjski sud u pobijanom rješenju pogrešno ocijenio da je u presudi nastala očita pogreška u pisanju. Uvidom u spis razvidno je da se nisu ostvarili propisani uvjeti za primjenu odredbe članka 342. Zakona o parničnom postupku jer se ne radi o grešci prilikom pisanja. Činjenica da je sud odlučio na takav način o naknadi parničnog troška predstavljala je razlog za podnošenje žalbe, a ne razlog za podnošenje prijedloga za ispravak presude. Ispravkom da se ne može mijenjati sadržaj izreke presude, kada je rezultat pogrešne odluke suda, jer je sud vezan presudom čim je objavljena, odnosno otpravljenjena. Konkretna pogreška da predstavlja pogrešku u suđenju, a ne pogrešku u pisanju niti nedostatak u obliku i nesuglasnost prijepisa s izvornikom. Predložio je stoga preinačenje ili ukidanje pobijanog rješenja uz naknadu žalbenog troška i to za sastav žalbe s PDV-om 1.525,00 kn, te sudsku pristojbu po odluci suda.

Žalba je osnovana.

Ispitujući navedeno rješenje temeljem odredbe članka 365. stavak 1. i 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03, u daljnjem tekstu: ZPP), u granicama razloga navedenih u žalbi, te pazeći po službenoj dužnosti na apsolutno bitne povrede odredaba parničnog postupka i pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud nalazi da rješenje nije pravilno.

Odredbom članka 342. ZPP-a dano je sudu ovlaštenje ispravljanja presude na određeni način i pod određenim uvjetima. Posebnim rješenjem može se ispraviti presuda u svako doba, ali samo ako u njoj ima pogrešaka u imenima i brojevima ili drugih očitih pogrešaka u pisanju i računanju, odnosno ako postoji nesuglasnost prijepisa presude s njenim izvornikom. Dakle, nastale pogreške odnose se na izradu pisane odluke, a ne na odlučivanje o tužbenom zahtjevu. Ispravkom se ni u kom slučaju ne može mijenjati sadržaj volje suda pri donošenju presude, jer je sud vezan za svoju odluku čim je objavljena, odnosno otpravljenjena (članak 334. ZPP-a).

Osnovano žalitelj tvrdi da u konkretnom slučaju nisu ostvareni propisani uvjeti za primjenu odredbe članka 342. ZPP-a jer se ne radi o grešci koja je nastala prilikom pisanja presude. Prvostupanjski sud je parnične troškove toga postupka unio u

deklaratornu odluku o meritumu spora, što je pogrešno, ali je moglo biti samo razlog za žalbu, a ne i razlog za podnošenje prijedloga za ispravak presude. Osim toga, prvostupanjski sud nije niti u obrazloženju naveo ništa što bi ukazivalo na pogrešku u pisanju dijela izreke presude, jer je samo naveo odredbe ZPP-a koje je primijenio, a ne i odgovarajuće odredbe Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99 i 129/00).

VTS RH, Pž-5849/05 od 25. listopada 2005. (TS Rijeka P-668/02 od 3. rujna 2002.)

122.

PARNIČNI POSTUPAK – PRIGOVOR RADI PREBIJANJA U ŽALBI

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 352.

Stranka ne može u žalbi istaknuti prigovor radi prebijanja, ako taj prigovor nije istaknula tijekom prvostupanjskog postupka.

Protiv te presude tuženik je izjavio žalbu ne navodeći određene razloge, no ističe da je zbog isporuke crnog kruha od 600 grama tuženiku navedena šteta višestruko veća od traženog iznosa jer je zbog reklamacija kupca izgubio mnogo više s obzirom da kupci nisu kupovali niti ostalu robu. Pored toga ističe da su troškovi odvjetnika previsoki. (...)

U žalbi tuženik ističe prigovor da je pretrpio štetu veću od iznosa kojeg tužitelj potražuje od njega, no prema odredbi čl. 352. st. 2. ZPP-a, ako stranka nije tijekom prvostupanjskoga postupka istaknula prigovor zastare ili prigovor radi prebijanja, odnosno neki drugi materijalnopravni ili postupovnopravni prigovor o pitanju na koji prvostupanjski sud ne pazi po službenoj dužnosti, ona taj prigovor ne može iznijeti u žalbi. Stoga iznesene prigovore prijebija potraživanja ovaj sud nije mogao razmatrati jer se oni nisu mogli niti iznositi.

VTS RH, Pž-1571/05 (TS Osijek P-7/05 od 10. veljače 2005.)

123.

PARNIČNI POSTUPAK – PRAVNI INTERES ZA PODNOŠENJE ŽALBE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 358.

Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05)

Članak 60. stavak 2.

Pravni interes za korištenje nekog pravnog sredstva ima osoba koja od za nju pozitivne zahtijevane odluke suda može očekivati pravnu korist koju na drugi način ne može ostvariti.

Ako tog pravnog interesa nema, nego žalitelj ima samo ekonomski interes, sud će njegovu žalbu odbaciti kao nedopuštenu.

Glede pravnog interesa za podnošenje predmetne žalbe, žalitelj ističe da želi nastup posljedice iz odredbe članka 319. stavak 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima i prestanak društva, u kojem slučaju će razmjerno broju dionica društva, kojih je imatelj, sudjelovati u podjeli ostatka imovine društva. Siguran je da će na taj način polučiti veću vrijednost u odnosu na utjecaj koji sada ima u upravljanju društvom, a koji je nerazmjerno mali u odnosu na broj dionica kojih je imatelj. Predlaže ovome sudu da usvoji žalbu i preinači pobijano rješenje na način da odbaci predmetnu prijavu, te rješenjem naredi upis prestanka i brisanja predlagatelja u sudskom registru, a podredno, da ukine pobijano rješenje i predmet vrati prvostupanjskom registarskom sudu na ponovno odlučivanje.

Žalba sudionika S. H. nije dopuštena.

Odredbom članka 59. stavak 1. Zakona o sudskom registru («Narodne novine» broj 1/95, 51/96, 45/99, nastavno ZSR) propisano je da pravo na žalbu protiv rješenja ima sudionik ili druga osoba koja za to ima pravni interes, a predlagatelj samo kada je zahtjev odbijen ili prijava odbačena.

Odredbom članka 20. stavak 1. i 2. ZSR-a propisano je da je postupak za upis u registar izvanparnični i da se, ako pojedina pitanja nisu uređena pravilima izvanparničnog postupka, na odgovarajući način primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako ZSR-om nije drukčije propisano.

Odredbom članka 60. stavak 2. ZSR-a propisano je da registarski sud može odbaciti nepravodobnu, nepotpunu ili nedopuštenu žalbu.

Odredbom članka 61. točka 1. ZSR-a propisano je da drugostupanjski sud može odbaciti žalbu kao nepravovremenu, nepotpunu ili nedopuštenu, ako to nije učinio registarski sud.

Odredbom članka 358. stavak 1. i 3. Zakona o parničnom postupku («Narodne novine» broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01 i 117/03, nastavno ZPP), u svezi s

odredbom članka 20. stavak 2. ZSR-a propisano je da je nedopuštena ona žalba koju je podnijela osoba koja nema pravnog interesa za njezino podnošenje.

Prvenstveno valja reći da pravni interes za korištenje nekog pravnog sredstva ima ona osoba koja od pozitivne sudske odluke može očekivati takvu pravnu korist koju na drugi način ne može ostvariti.

Stoga, pravni interes za izjavljivanje žalbe u izvanparničnom postupku ima ona osoba *žije pravo je direktno tangirano pobijanom odlukom*, ako je udovoljeno uvjetu da ona od pozitivne sudske odluke može očekivati takvu pravnu korist koju na drugi način ne može ostvariti.

U konkretnom slučaju žalitelj nema takav interes, već ima interes ekonomske naravi, a takav interes mu, temeljem odredbe članka 59. stavak 1. ZSR-a, ne daje pravo na žalbu protiv rješenja o upisu u sudski registar.

Slijedom navedenog, valjalo je temeljem odredbe članka 61. točka 1. ZSR-a žalbu sudionika S. H. odbaciti kao nedopuštenu.

VTS RH, PŽ-5595/05 od 2. prosinca 2005. (TS Zagreb Tt-04/12729 od 11. srpnja 2005.)

124.

PARNIČNI POSTUPAK – IZVOĐENJE DOKAZA KOJE STRANKA NIJE PREDLOŽILA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 435. stavak 2.

Sud u parnici iz radnog odnosa (radnome sporu) može izvoditi i dokaze koje stranke nisu predložile ako smatra da su ti dokazi značajni za odlučivanje.

Međutim, u postupku u parnicama iz radnih odnosa, kakav je ovaj, temeljem članka 178. stavak 2. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 4/96, 29/99, 129/00, 123/03, dalje: SZ), prihvaćeno je u vezi s izvođenjem dokaza istražno načelo, koje je inače iznimka u parničnom postupku. Tako je prema odredbi članka 435. stavak 2. ZPP-a u postupku u parnicama iz radnih odnosa sud ovlašten izvesti i dokaze koje stranke nisu predložile, ako su ti dokazi značajni za odlučivanje.

Za prosuđivanje prava i obveza iz radnog odnosa bitni izvori radnog prava navedeni su u članku 1. i 5. Zakona o radu u vezi s člankom 7. Zakona o radu („Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 114/03, 123/03, 142/03, 30/04), pa u odnosu na njihovu međusobnu pravnu snagu (hijerarhiju) primjenjuju se ugovor o radu, pravilnik o radu, sporazum sklopljen između radničkog vijeća i poslodavca, kolektivni ugovor, međunarodni ugovor, Zakon o radu i drugi opći zakoni o radnim odnosima te podzakonski akti o radnim odnosima, no, kada je odredba više hijerarhiziranog pravnog izvora nepovoljnija za radnika od odredbe niže hijerarhiziranog pravnog izvora, a ne radi se o slučaju iz članka 7. stavak 2. Zakona o radu, neposredno se primjenjuje odredba niže hijerarhiziranog pravnog izvora.

Prema tome, u konkretnom predmetu valjalo je utvrditi da li je u nekim od navedenih pravnih akata regulirano pravo radnika na primanja po osnovi jubilarne nagrade, božićnice, regresa za godišnji odmor, počem od ugovora o radu, pravilnika o radu ili kolektivnog ugovora, budući ova prava nisu regulirana Zakonom o radu, što navodi i prvostupanjski sud.

U spisu ne prileži niti ugovor o radu sklopljen između tužiteljice i tuženika, niti pravilnik o radu tuženika, pa nije utvrđeno da li je ovim aktima bilo uređeno pravo na navedena primanja radnika, time da ako je pravilnikom o radu tuženika bilo uređeno pravo na ostvarenje ovih naknada njegovih radnika, tada je za postojanje toga prava i isplatu po toj osnovi neodlučno da li je tuženik imao financijskih poteškoća i blokiran žiro-račun, što kao razlog neosnovanosti pogrešno navodi prvostupanjski sud.

VTS RH, Pž-5120/05 od 20. rujna 2005. (TS Zadru P-408/04 od 1. lipnja 2005.)

125.

PARNIČNI POSTUPAK – PLATNI NALOG

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 451. stavak 3.

U odluci o glavnoj stvari sud će odlučiti da li se platni nalog u cijelosti ili djelomično održava na snazi ili ukida i odbija tužbeni zahtjev kao neosnovan.

Međutim, ako nije došlo do preinake tužbe, sud ne može ukinuti nalog iz rješenja o ovrsi u cijelosti, a zatim obvezati tuženika da podmiri tužitelju potraživanje sukladno ukinutom nalogu iz rješenja o ovrsi.

Ispitavši pobijanu presudu u granicama žalbenih razloga i navoda prema odredbi iz članka 365. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03 dalje ZPP), ovaj sud je ustanovio da je ostvaren žalbeni razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točka 11. ZPP-a.

Navedeno zbog toga što prvostupanjski sud, ukinuvši platni nalog sadržan u rješenju o ovrsi na temelju vjerodostojnih isprava, nije mogao naložiti isplatu istog potraživanja prema tuženiku.

U takvoj situaciji izreka presude se ne može ispitati jer je nerazumljiva i protuslovna samoj sebi, kao i ispravama koje prileže spisu još od podnošenja ovršnog prijedloga, koje je sud ispitao i ocijenio kao valjanu osnovu za prihvaćanje tužbenog zahtjeva, ali je unatoč tomu platni nalog ukinuo, te je meritorno sudio o zahtjevu kao da je riječ o novoj tužbi.

Slijedom navedenog ostvaren je žalbeni razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka iz članka 354. stavka 2. točka 11. ZPP-a.

VTS RH, Pž-4942/05 od 31. listopada 2005. (TS Zagreb P-3592/2004 od 7.4.2005.)

126.

PARNIČNI POSTUPAK – PRESUMIRANO POVLAČENJE TUŽBE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 465. stavak 1.

Sud može samo u postupku u sporovima male vrijednosti donijeti odluku o povlačenju tužbe ako tužitelj koji je uredno pozvan izostane s prvog ročišta za glavnu raspravu.

Naime, za donošenje rješenja o presumiranom povlačenju tužbe temeljem članka 465. stavak 1. ZPP-a u slučaju da tužitelj ne dođe na prvo ročište za glavnu raspravu, a uredno je pozvan, i ako se tuženik na tom ročištu ne upusti u raspravljanje, potrebno je i da je riječ o postupku u sporu male vrijednosti.

Prema odredbi članka 502. stavak 1. ZPP-a u postupku u trgovačkim sporovima sporovi male vrijednosti jesu sporovi u kojima se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje u novcu koje ne prelazi svotu od 200.000,00 kn (*nakon Novele Zakona o parničnom postupku iz 2003. godine svotu od 50.000,00 kn*).

Prema članku 35. stavak 1. ZPP-a kad je za utvrđivanje stvarne nadležnosti, sastava suda, prava na izjavljivanje revizije i u drugim slučajevima predviđenim u ovom Zakonu mjerodavna vrijednost predmeta spora, kao vrijednost predmeta spora uzima se u obzir samo vrijednost glavnog zahtjeva.

U konkretnom predmetu tužbeni zahtjev izražen je u stranoj valuti, u iznosu od 57,353.340,00 ITL, u kojem slučaju se vrijednost predmeta spora utvrđuje prema kunskoj protuvrijednosti utuženog iznosa strane valute utvrđene prema tečaju koji vrijedi na dan podnošenja tužbe. Kako je tužba podnesena dana 13. studenog 2001. godine, a na taj dan je srednji tečaj Hrvatske narodne banke za 100,00 ITL iznosio 0,382424 kn, pa je vrijednost predmeta spora 219.332,93 kn.

Kako dakle, vrijednost predmeta spora prelazi svotu od 200.000,00 kn ovaj trgovački spor nije spor male vrijednosti pa se na njega ne mogu primjenjivati odredbe Zakona o parničnom postupku za postupke u sporovima male vrijednosti, pa tako ni odredba članka 465. stavak 1. ZPP-a o presumiranom povlačenju tužbe, ako uredno pozvan tužitelj ne dođe na prvo ročište za glavnu raspravu.

Stoga je prvostupanjski sud nepravilno primijenio odredbu članka 465. stavak 1. ZPP-a u ovom predmetu, a što je utjecalo na donošenje zakonite i pravilne odluke, čime je počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 1. ZPP-a, na koju pravilno ukazuje žalitelj.

Zato je žalba osnovana i valjalo ju je uvažiti te ukinuti pobijano rješenje, a predmet vratiti na ponovan postupak prvostupanjskom sudu temeljem članka 380. stavak 1. točka 3. ZPP-a.

VTS RH, Pž-6842/02 od 12. listopada 2005. (TS Varaždin P-56/02-9 od 2.9.2002.)

127.

PARNIČNI POSTUPAK – PRESUMIRANO POVLAČENJE TUŽBE**Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)****Članak 499. stavak 3.****Odredba o presumiranom povlačenju tužbe može se primijeniti samo u slučaju ako obje uredno pozvane stranke izostanu s dva uzastopna ročišta za glavnu raspravu.****Ako uredno pozvane stranke tijekom postupka izostanu s dva ili više ročišta za glavnu raspravu, ali ta ročišta nisu uzastopna, sud ne može donijeti odluku o presumiranom povlačenju tužbe.**

Ispitavši pobijano rješenje temeljem članka 365. stavak 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, u daljnjem tekstu: ZPP) u granicama razloga navedenih u žalbi te pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točke 2., 4., 8., 9. i 11. ZPP-a te na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud je utvrdio da je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 1. u vezi s člankom 499. stavak 3. ZPP-a, jer je prvostupanjski sud nepravilno primijenio odredbu članka 499. stavak 3. ZPP-a, što je utjecalo na donošenje zakonite i pravilne odluke.

Prema odredbi članka 499. stavak 3. ZPP-a, ako s pripremnog ročišta ili prvog ročišta za glavnu raspravu ili s nekoga kasnijeg ročišta izostanu obje stranke, sud će ročište odgoditi, a ako ni na novo ročište ne dođu obje stranke, smatrat će se da je tužitelj povukao tužbu.

Dakle, zakonska presumpcija o povlačenju tužbe nastaje kad uredno pozvane stranke ne pristupe na dva uzastopna ročišta. Kada se ispune te pretpostavke, tužba se smatra povučenom po samom zakonu, a sud samo rješenjem konstatira činjenicu o presumiranom povlačenju tužbe.

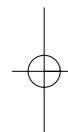
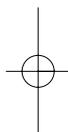
U konkretnom predmetu, nisu ispunjene pretpostavke iz članka 499. stavak 3. ZPP-a, jer nije došlo do izostanka obje stranaka s dva uzastopna ročišta. Naime, iz spisa proizlazi da doista na ročište zakazano za dan 12. siječnja 2000. godine, nisu pristupile obje uredno pozvane stranke, a isto tako i na ročište zakazano za dan 6. rujna 2004. godine. Međutim, između ova dva ročišta bilo je održano ročište dana 9. veljače 2000. godine na koje je pristupio punomoćnik tužitelja.

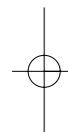
Prema tome, nisu se ostvarile pretpostavke za donošenje rješenja o presumiranom povlačenju tužbe iz članka 499. stavak 3. ZPP-a, pa je tužiteljeva žalba osnovana, te je primjenom odredbe članka 380. stavak 1. točka 3. ZPP-a valjalo ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

VTS RH, Pž-4870/05 od 19. rujna 2005. (TS Zagreb P-332/96 od 6. rujna 2004.)

F – OVRŠNI POSTUPAK

128.**OVRŠNI POSTUPAK – DOSTAVA PUTEM OGLASNE PLOČE****Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)****Članak 8.**

Ovršenik je uredno zaprimio rješenje o ovrsi putem oglasne ploče istekom osmog dana od dana isticanja rješenja o ovrsi na oglasnoj ploči suda, ako su prethodno bile ispunjene pretpostavke za dostavu pismena na oglasnu ploču.

U odnosu na navod žalitelja da rješenje o ovrsi Ovr-1050/04 od 25. ožujka 2005. godine nikada nije primio, ovaj sud napominje da je navedeno rješenje o ovrsi žalitelj zaprimio putem oglasne ploče suda dana 13. travnja 2005. godine. Naime, obzirom da dostava rješenja o ovrsi žalitelju na adresi iz ovršnog prijedloga nije uspjela, a navedena adresa identična je adresi navedenoj u sudskom registru, dostava rješenja o ovrsi obavljena je istekom osmoga dana od dana isticanja rješenja na oglasnoj ploči suda. Obzirom da je rješenje o ovrsi istaknuto na oglasnoj ploči suda dana 05. travnja 2005. godine, to je sukladno odredbi članka 8. stavak 1. Ovršnog zakona žalitelj rješenje o ovrsi zaprimio dana 13. travnja 2005. godine, te u zakonskom roku od 8 dana od dana dostave rješenja protiv istoga nije podnio prigovor, pa je rješenje o ovrsi postalo pravomoćno.

VTS RH, Pž-5262/05 od 14. rujna 2005. (TS Zadar Ovr-125/05 od 21. srpnja 2005.)

129.**OVRŠNI POSTUPAK – TROŠKOVI POSTUPKA****Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)****Članak 14.****Podnesci kojim ovrhovoditelj dostavlja virmanske naloge za uplatu predujma nisu podnesci za koje mu pripada naknada troška prema Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika.**

Prema odredbi članka 155. stavak 2. ZPP-a u vezi sa člankom 19. stavak 1. OZ-a ako je propisana Tarifa za nagrade odvjetnika ili za druge troškove, odmjerit će se takvi troškovi prema toj Tarifi.

U konkretnom slučaju primjenjuje se Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika („Narodne novine“ broj 91/94, u daljnjem tekstu: Tarifa), koja je stupila na snagu 5. srpnja 2004. godine (koja u glavi III. propisuje za koje radnje obavljene u ovršnom postupku odvjetnik ima pravo na naknadu, pa su tako u Tbr. 11., Tbr. 12. i Tbr. 13. taksativno navedene radnje koje podliježu plaćanju naknade).

Podnesci ovrhovoditelja od 2. studenoga 2004., 21. veljače 2005. i 15. ožujka 2005. godine, kojima je ovrhovoditelj dostavio virmanske naloge o uplati predujma, po svom sadržaju se ne mogu svrstati u neke od pobrojanih podnesaka u Tbr. 11. točka 1. Tarife, već spadaju u ostale podneske, a za koje nije propisano plaćanje naknade u ovršnom postupku, već samo u parničnom postupku. Naknada za sastavljanje ostalih podnesaka u ovršnom postupku, kao i u parničnom postupku, pozivom na Tbr. 8. Tarife, bila je propisana u ranijoj Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika („Narodne novine“ broj 69/93, 87/93, 16/94, 11/96), a što je u važećoj Tarifi izostalo, pa ovrhovoditelj nema pravo na naknadu tog troška.

Prema tome, prvostupanjski sud je pravilno odmjerio visinu troškova ovršnoga postupka, pa ovrhovoditeljeva žalba nije osnovana i valjalo ju je odbiti te potvrditi prvostupanjsko rješenje temeljem članka 380. stavak 1. točka 2. ZPP-a u vezi sa člankom 19. stavak 1. OZ-a.

VTS RH, PŽ-5552/05 od 12. prosinca 2005. (TS Osijek Ovrv-577/04 od 13. lipnja 2005.)

130.

OVRŠNI POSTUPAK – MJESNA NENADLEŽNOST

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 19. stavak 1.

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 58/93 i 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 453.

Sud se može oglasiti mjesno nenadležnim po služenoj dužnosti samo do donošenja rješenja o ovrsi. Nakon što je izdao rješenje o ovrsi i otpremio ga strankama, sud se više ne može po službenoj dužnosti oglasiti mjesno nenadležnim sudom neovisno o tome što je u ovršnom postupku propisana isključiva mjesna nadležnost (članak 33 b. Ovršnog zakona).

Nakon izdavanja rješenja o ovrsi sud se može oglasiti mjesno nenadležnim samo ako je ovršenik u svom prigovoru istaknuo prigovor mjesne nenadležnosti suda.

Nedvojben je sadržaj odredbe čl. 205. OZ-a iz kojeg proizlazi da je za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu i za provođenje ovrhe na novčanim sredstvima koja se vode na računu ovršenika kod pravne osobe koja obavlja poslove platnog prometa mjesno nadležan sud na čijem se području nalazi sjedište ovršenika, kao i da su propisi o mjesnoj nadležnosti sadržani u OZ isključive naravi.

Međutim, prvostupanjski se sud u postupku ovrhe ne može oglasiti nenadležnim, po službenoj dužnosti, kad mu to padne na pamet. U postupku određivanja ovrhe na temelju vjerodostojne isprave (kakav je predmetni) na odgovarajući način primjenjuju se odredbe ZPP-a o platnom nalogu. Tako se u smislu odredbe iz čl. 453. st. 1. ZPP-a u vezi sa člankom 19. stavak 1. OZ-a sud može po službenoj dužnosti oglasiti mjesno nenadležnim *najkasnije do izdavanja platnog naloga*. To znači da se sud nije mogao oglasiti mjesno nenadležnim po službenoj dužnosti, u predmetnom postupku ovrhe, nakon što je odredio ovrhu. Nakon toga, sud se može oglasiti mjesno nenadležnim samo u povodu prigovora ovršenika iznijetog najkasnije u prigovoru protiv rješenja o ovrsi (*arg. a contrario* čl. 453. st. 2. ZPP-a u vezi sa člankom 19. stavak 1. OZ-a).

Valjalo je stoga temeljem odredbe članka 380. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 58/93 i 112/99) u vezi sa člankom 19. stavak 1. OZ-a ukinuti nezakonito rješenje i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na daljnji postupak.

VTS RH, Pž-3945/05 od 22. ožujka 2006. (TS Zagreb Ovr-11667/02 od 15. ožujka 2005.)

131.**OVRŠNI POSTUPAK – ODGOVORNOST OBRTRNIKA ZA OBEVEZE IZ OBRTA****Zakon o obrtu (Narodne novine broj 49/03)****Članak 21.****Obveze obrtnika koje je preuzeo u obavljanju djelatnosti obrta ne prestaju prestankom obrta, jer je ugovorna strana iz ugovora obrtnik - fizička osoba, a ne obrt.**

Ono što ovršenik u žalbi navodi ničim ne dovodi u pitanje zakonitost pobijanog rješenja, odnosno utvrđenja pravomoćnosti rješenja o ovrši prvostupanjskog suda broj Ovr-5110/96 od 5. studenoga 1996. godine u dijelu u kojem ga ovršenik nije osporio prigovorom. Ovršenik je prigovorio rješenju o ovrši tvrdnjom da je platio dio obveze u iznosu 1.175,42 kn i tome dostavio dokaze, te je istovremeno ustvrdio da će ostatak obveze po rješenju o ovrši platiti „čim prije“. Sud je po ovršenikovom prigovoru postupio sukladno odredbi iz čl. 54. st. 3. OZ-a („...ako se rješenje o ovrši pobija samo u dijelu kojim je određena ovrha, daljnji postupak nastavit će se kao postupak po žalbi protiv rješenja o ovrši donesenom na temelju ovršne isprave...“) u vezi s odredbom iz čl. 47. st. 1. OZ-a. To je jedino rješenje kakvo je sud po ovršenikovu prigovoru mogao donijeti.

Stoga (ničim dokazane) tvrdnje o tome „...da se prvobitni iznos već smanjio“, kao ni okolnost da je ovršenik (navodno) zatvorio obrt dana 31. kolovoza 1997. godine ostaju bez utjecaja na pobijano rješenje. Obrtnik, naime, odgovara za obveze nastale u obavljanju obrta svojom ukupnom imovinom, neovisno o činjenici prestanka obrta. Ovo zbog toga što su obrtnici osobe koje samostalno i trajno obavljaju dopuštenu gospodarsku djelatnost radi stjecanja dobiti. To su fizičke osobe koje gospodarsku djelatnost obavljaju u svoje ime i za svoj račun, a pri tom se mogu koristiti radom drugih osoba. Odgovornost obrtnika uređena je u čl. 21. Zakona o obrtu (Narodne novine, br. 49/03. dalje ZO). Obrtnik obavlja gospodarsku djelatnost od upisa u obrtni upisnik pa do prestanka obrta. Obveze koje je preuzeo u obavljanju djelatnosti obrta ne prestaju prestankom obrta, jer je ugovorna strana iz ugovora obrtnik - fizička osoba, a ne obrt. Obrt je samo način obavljanja gospodarske djelatnosti. Zato odgovornost obrtnika za obveze nastale u obavljanju obrta ne prestaje brisanjem iz obrtnog registra.

Osim toga, ovršeniku još valja reći, da ni prvostupanjski sud, a ni ovaj žalbeni ne mogu „otpisati“ ostatak duga. To može učiniti samo ovršenikov vjerovnik (ovdje ovrhovoditelj) i povlačenjem ovršnog prijedloga omogućiti obustavu postupka.

VTS RH, PŽ-1669/06 od 22. ožujka 2006. (TS Rijeka Ovr-5110/96 od 5. srpnja 2004.)

132.**OVRŠNI POSTUPAK – OVRŠNA ISPRAVA****Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)****Članak 23.****Ovršna isprava je pravomoćna sudska odluka kojom je ovršeniku naloženo ispunjenje tražbine na neko davanje ili činjenje, a za koje je protekao rok za dobrovoljno ispunjenje.**

Pobijano rješenje doneseno je na temelju rješenja prvostupanjskog suda broj St-6/94 od 20. rujna 1996. godine te broj St-15/90 od 21. studenoga 1996. godine.

Iz rješenja broj St-6/94 od 20. rujna 1996. godine, donesenog u stečajnom predmetu nad stečajnim dužnikom Drvna industrija «N.» d.o.o. Senj, proizlazi, između ostalog, kako se stečajni dužnik kao pravna osoba sa svom svojom imovinom i pravima predaje Gradu Senju (ovršenik u ovom predmetu) radi njegovog potraživanja s osnova razlučnog prava uz obvezu Grada Senja da izvrši povrat iznosa 170.000,00 kuna posuđenih od stečajnog dužnika DI «V.» za pokriće stečajnog postupka nad DI «N.» Senj do 31. prosinca 1996. godine što će se regulirati posebnim ugovorom, s tim da će Grad Senj povrat tog iznosa osigurati garancijom banke. Nadalje, iz rješenja broj St-15/90 od 21. studenog 1996. godine, donesenog u stečajnom postupku nad dužnikom Drvna industrija «V.», proizlazi, između ostalog da se ovlašćuje stečajni upravitelj iz sredstava stečajne mase izvršiti pozajmicu iznosa 47.000,00 kn s 1% kamata godišnje na vrijeme do 31. prosinca 1996. godine stečajnom dužniku – stečajna masa DI «N.» d.o.o. Senj. Određeno je kako će navedeni iznos vratiti Hrvatskom fondu za privatizaciju (ovrhovoditelj u ovom predmetu) Grad Senj o čemu će stečajni upravitelj s Gradom Senjom sačiniti ugovor kao dodatak već ranije zaključenom ugovoru kojim je Grad Senj preuzeo obvezu povrata s istog osnova iznos 170.000,00 kn Hrvatskom fondu za privatizaciju.

Prema odredi članka 21. Ovršnog zakona ovršne isprave jesu: 1. ovršna sudska odluka i ovršna sudska nagodba, 2. ovršna odluka donesena u upravnom postupku i ovršna nagodba sklopljena u upravnom postupku ako glase na ispunjenje novčane obveze, ako zakonom nije drukčije određeno, 3. ovršna javnobilježnička isprava, 4. druga isprava koja je zakonom određena kao ovršna isprava.

U konkretnom je slučaju ovrha određena na temelju sudskih odluka, kao ovršnih isprava.

Odredbom članka 23. stavak 1. Ovršnog zakona propisano je da je sudska odluka kojom je naloženo ispunjenje tražbine na neko davanje ili činjenje ovršna ako je postala pravomoćna i ako je protekao rok za dobrovoljno ispunjenje. Rok za dobrovoljno ispunjenje teče od dana dostave odluke ovršeniku ako zakonom nije drukčije određeno.

Prema odredbi članka 26. istog Zakona ovršna isprava je podobna za ovrhu ako su u njoj naznačeni vjerovnik i dužnik te predmet, vrsta, opseg i vrijeme ispunjenja

obveze (stavak 1.), a ako je ovršna isprava odluka kojom je naloženo ispunjenje tražbine na neko davanje ili činjenje, u njoj mora biti određen i rok za dobrovoljno ispunjenje.

Žalbeni sud nalazi da odluke donesene u stečajnim postupcima nad naznačenim stečajnim dužnicima, na temelju kojih je određena ovrha prema ovršeniku, nisu ovršne isprave u smislu naprijed citiranih odredbi Ovršnog zakona te kao takve nisu podobne za ovrhu, budući da istima nije naloženo ispunjenje novčane tražbine ovršenika prema ovrhovoditelju. Osim toga, u istima nisu naznačeni vjerovnik i dužnik te predmet, vrsta, opseg i vrijeme ispunjenja obveze.

Slijedom navedenog, pogrešno je postupio prvostupanjski sud određivši ovrhu na temelju takvih sudskih odluka, čime je ostvaren žalbeni razlog iz odredbe članka 46. stavak 1. točka 1. Ovršnog zakona, na kojeg osnovano upire žalitelj u svojoj žalbi, a zbog čega je pobijano rješenje o ovrsi nepravilno i nezakonito.

Valjalo je, stoga na temelju odredbe članka 380. točka 3. Zakona o parničnom postupku, a u svezi s odredbom članka 19. stavak 1. Ovršnog zakona, uvažiti žalbu, ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovan postupak.

VTS RH, Pž-5288/05 od 29. rujna 2005. (TS Karlovac Ovr-106/05 od 6. srpnja 2005.)

133.

OVRŠNI POSTUPAK – POVLAČENJE PRIJEDLOGA ZA OVRHU

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 36.

Ovrhovoditelj može tijekom cijelog postupka u cijelosti ili djelomice povući prijedlog za ovrhu. U tom slučaju za donošenje rješenja o obustavi ovrhe nije potreban pristanak ovršenika.

Ovrhovoditelj je podneskom od 27. lipnja 2005. godine djelomično povukao prijedlog za ovrhu za iznos glavnice od 1.366,40 kn, jer je plaćen 17. listopada 2002. godine, te predložio nastavak ovršnog postupka do namirenja cjelokupne tražbine pljenidbom ovršenikovih novčanih sredstava s njegova žiro-računa i prijenosom na žiro-račun ovrhovoditelja, time da naznačuje nove žiro-račune i to ovršenikov, koji se vodi kod Zagrebačke banke d.d. i ovrhovoditeljev koji se vodi kod Croatia banke d.d.

Prvostupanjski sud je pravilno donio pobijano rješenje o obustavi ovrhe za iznos glavnice od 1.366,40 kn. Naime, člankom 36. stavak 1. Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 173/03, 151/04, 88/05, u daljnjem tekstu: OZ) je određeno da ovrhovoditelj može tijekom postupka, bez pristanka ovršenika, povući u cijelosti ili djelomice prijedlog za ovrhu. U tom slučaju, sud će obustaviti ovrhu (stavak 2. članka 36.).

Dakle, ovrhovoditelj disponira svojim prijedlogom za ovrhu tijekom cijelog postupka i ovlašten ga je u svakom trenutku povući u cijelosti ili djelomice, a da za to nije potreban pristanak ovršenika. Drugim riječima, ovrhovoditelj koji je ovlašten pokrenuti ovršni postupak, ovlašten je i da jednostranom radnjom dovede do njegove obustave, bilo djelomične, bilo u cijelosti. U tom slučaju, sud je dužan obustaviti ovrhu u cijelosti ili djelomično, ovisno o tome kakva je bila dispozicija ovrhovoditelja, a ako je ovrhovoditelj samo djelomice povukao prijedlog za ovrhu, sud nije ovlašten ispitivati razloge takve dispozitivne radnje te zbog čega je prijedlog povukao upravo u tom dijelu, a ne u većem ili manjem.

Stoga, kad je u konkretnom slučaju ovrhovoditelj povukao prijedlog za ovrhu za iznos glavnice od 1.366,40 kn, pravilno je prvostupanjski sud u tom dijelu obustavio ovrhu, a u ostalom dijelu za iznos glavnice od 2.916,04 kn, te za zakonsku zateznu kamatu i troškove postupka, konstatirao da rješenje o ovrsi ostaje na snazi.

VTS RH, Pž-5898/05 od 19. listopada 2005. (TS Rijeka Ovrv-5422/01 od 30. lipnja 2005.)

134.

OVRŠNI POSTUPAK – POVLAČENJE PRIJEDLOGA ZA OVRHU; OBUSTAVA OVRHE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 36.

Ovrhovoditelj može povući prijedlog za ovrhu i nakon pravomoćnosti rješenja o ovrsi. U tom slučaju obustava ovrhe ima značaj obustave radnji prisilne naplate tražbine, a ne i značaj stavljanja izvan snage pravomoćnog rješenja o ovrsi. Zbog toga, ako ovrhovoditelj podnese novi prijedlog za ovrhu, taj prijedlog bit će prijedlog za ovrhu na temelju ovršne isprave – pravomoćnog naloga sadržanog u rješenju o ovrsi kojim je ovršeniku naloženo da namiri tražbinu ovrhovoditelju.

Nije sporno da je radi naplate iste tražbine zbog koje je pokrenut i predmetni ovršni postupak, na ovrhovoditeljev prijedlog već određena ovrha na temelju vjerodostojne isprave. Sukladno odredbi čl. 37. st. 2. OZ to je rješenje o ovrsi trebalo, pored određivanja ovrhe radi prisilne naplate tražbine, sadržavati i nalog ovršeniku da u roku od osam dana, a u mjeničnim i čekovnim sporovima u roku od tri dana od dana dostave rješenja, namiri tražbinu zajedno s odmjerenim troškovima. Nije sporno da je ovrhovoditelj prije provedbe prisilne naplate tražbine povukao prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave, zbog čega je ovrha obustavljena. Međutim, s obzirom da je platni nalog iz toga rješenja o ovrsi kao nepobijan postao pravomoćan, pogrešan je stav prvostupanjskog suda da on više ne egzistira nakon povlačenja prijedloga i obustave ovrhe. Naime, nakon pravomoćnosti platnog naloga ovrhovoditelj više nije mogao disponirati tim nalogom, s obzirom da se radi o pravomoćnoj sudskoj odluci. Stoga obustava ovrhe određene na temelju vjerodostojne isprave zbog povlačenja pri-

jedloga za ovrhu ima značaj obustave radnji prisilne naplate tražbine za koju je ovrha određena, a ne i značaj stavljanja izvan snage pravomoćnog platnog naloga sadržanog u rješenju o ovrsi. Odredbom čl. 54. st. 4. OZ propisano je da u slučaju prihvaćanja prigovora protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave kojim se ono pobija samo u dijelu kojim je određena ovrha, onaj dio rješenja o ovrsi kojim je ovršeniku naloženo da namiri tražbinu predstavlja ovršnu ispravu na temelju koje se može ponovno tražiti ovrha. Nema razloga da tako ne bude i u slučaju kada rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave uopće ne bude pobijano, pa i u ovom slučaju dio rješenja kojim je ovršeniku naloženo da namiri tražbinu ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može tražiti ovrha.

VTS RH, Pž-5494/05 od 21. rujna 2005. (TS Split Ovr-262/05-2 od 30. lipnja 2005.)

135.

OVRŠNI POSTUPAK – PRIGOVOR PROTIV RJEŠENJA O OVRSI NA TEMELJU VJERODOSTOJNE ISPRAVE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 53. stavak 1.

Protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave ovršenik može u roku od osam dana od dana zaprimanja rješenja o ovrsi izjaviti prigovor. Prigovor izjavljen nakon protoka tog roka sud će odbaciti kao nepravovremen.

Iz dostavnice koja prileže spisu vidljivo je da je rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave broj Ovr-908/03 od 16. svibnja 2003. godine, ovršeniku dostavljeno 20. svibnja 2003. godine. Navedena dostavnica potpisana je, te se na istoj nalazi i pečat ovršenika.

Prema odredbi članka 53. stavak 1. Ovršnog zakona, protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave ovršenik može podnijeti prigovor u roku od osam dana, a u mjeničnim i čekovnim sporovima u roku od tri dana, osim ako ne pobija samo odluku o troškovima postupka.

U konkretnom slučaju zakonski rok za podnošenje prigovora protiv rješenja o ovrsi iznosio je osam dana, pa je zadnji dan roka za podnošenje prigovora bio 28. svibnja 2003. godine.

Budući da je prigovor podnesen putem pošte preporučenom pošiljkom 4. lipnja 2003. godine, pravilno je, pobijanim rješenjem, prigovor odbačen kao nepravovremen.

Valjalo je stoga na temelju odredbe članka 380. točka 2. Zakona o parničnom postupku, a u svezi s odredbom članka 19. stavak 1. Ovršnog zakona odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi rješenje prvostupanjskog suda.

VTS RH, Pž-5552/03 od 31. svibnja 2005. (TS Osijek Ovr-908/03 od 13. lipnja 2003.)

136.

OVRŠNI POSTUPAK – POSTUPAK U POVODU PRIGOVORA PROTIV RJEŠENJA O OVRSI NA TEMELJU VJERODOSTOJNE ISPRAVE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 54. stavak 5.

U slučaju da ovršenik prigovorom pobija rješenje o ovrsi samo djelomično u dijelu kojim je ovršeniku naloženo da namiri ovrhovoditeljevu tražbinu, sud će za nepobijani dio tog rješenja zaključkom utvrditi da je postao pravomoćan i ovršan te pristupiti provedbi ovrhe radi ostvarenja dijela tražbine koji je pravomoćno utvrđen.

Prilikom ocjenjivanja da li ovršenik prigovorom pobija rješenje o ovrsi u dijelu kojim mu je naloženo da namiri ovrhovoditeljevu tražbinu u cijelosti ili djelomično, sud se ne mora držati doslovnog teksta prigovora, već iz njegova sadržaja treba ispitati koji dio naloga iz rješenja o ovrsi ovršenik pobija prigovorom.

Iz spisa proizlazi da je sud prvog stupnja dana 26. srpnja 2005. godine donio rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave. U tom rješenju o ovrsi sud je naložio ovršeniku da u roku od 8 dana namiri tražbinu ovrhovoditelju u iznosu od 1.953.640,20 kn od dospijeća svakog pojedinog računa (ukupno 29 računa) do isplate, te iznos od 61.698,85 kn na ime obračunatih kamata za zakašnjenje u plaćanju pojedinih računa. Protiv tog rješenja o ovrsi ovršenik je pravovremeno izjavio prigovor u kojem, premda u cijelosti pobija navedeno rješenje o ovrsi, navodi da ukupno 6 računa ne posjeduje u svojoj knjigovodstvenoj evidenciji; dakle, ovršenik iako u cijelosti osporava rješenje o ovrsi u svom prigovoru nije osporio dug po preostalim utuženim računima. Temeljem navedenog, sud prvog stupnja je donio pobijano rješenje.

Člankom 54. stavak 2. Ovršnog zakona određeno je da će sud kojem je podnesen prigovor kojim se rješenje o ovrsi pobija u cijelosti ili u dijelu kojim je ovršeniku naloženo da namiri tražbinu ovrhovoditelja, staviti izvan snage rješenje o ovrsi u dijelu u kojem je određena ovrha i ukinuti provedene radnje, a postupak će se nastaviti kao povodom prigovora protiv platnog naloga. Stavkom 5. istoga članka Ovršnog zakona propisano je ako ovršenik pobija rješenje o ovrsi samo djelomično, i to samo u dijelu u kojem mu je naloženo da ovrhovoditelju namiri tražbinu, sud će za nepobijani dio zaključkom utvrditi nastupanje pravomoćnosti i ovršnosti, te naložiti mjere za ovršnu provedbu nepobijanog dijela rješenja, u skladu s predloženim sredstvima i predmetom ovrhe. Sud će tim zaključkom izreći da se razdvajaju postupci, tako da se u odnosu na pobijani dio postupak nastavlja na način određen stavkom 2. i 3. toga članka. U tom slučaju sud će načiniti presliku cijeloga spisa radi provedbe odluke o razdvajanju postupaka.

Prema mišljenju ovoga suda, sud prvog stupnja je pogrešno ocijenio prigovor ovršenika protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave. Naime, premda je ovršenik u svom prigovoru naveo da rješenje o ovrsi osporava u cijelosti, iz sadržaja

njegova prigovora proizlazi da on prigovorom osporava osnovanost samo dijela ovrhovoditeljeva potraživanja i to dijela koji proizlazi iz računa br. 215055400520, 215055492661, 215055035864, 215055455560, 215055036704 i 215055545510. U odnosu na potraživanje ovrhovoditelja koje se temelji na preostalim računima i obračunu kamata, ovršenik to potraživanje nije osporio.

Slijedom navedenog, obzirom da je ovršenik prigovorom osporio samo dio rješenja o ovrsi kojim mu je naloženo da namiri tražbinu ovrhovoditelja sud prvog stupnja je trebao postupiti sukladno odredbi članka 54. stavak 5. Ovršnog zakona na što osnovano ukazuje žalitelj. Prema tome, sud prvog stupnja je trebao donijeti zaključak kojim bi za nepobijani dio rješenja o ovrsi utvrdio nastupanje pravomoćnosti i ovršnosti, te taj zaključak zajedno s rješenjem o ovrsi dostaviti Privrednoj banci d.d. obzirom da prema rješenju o ovrsi ta banka vodi za ovršenika poslove platnog prometa (članak 180. Ovršnog zakona). Istim zaključkom sud je trebao razdvojiti postupke, te samo u odnosu na pobijani dio rješenja o ovrsi donijeti rješenje da se postupak nastavlja kao povodom prigovora protiv platnoga naloga.

Obzirom da sud prvog stupnja nije tako postupio, a niti je naveo razloge zašto je u odnosu na nepobijani dio rješenja o ovrsi odlučio da će se postupak nastaviti u redovnom parničnom postupku, počinio je bitnu povredu parničnog postupka iz odredbe članka 354. stavak 2. točka 11. Zakona o parničnom postupku u svezi članka 19. stavak 1. Ovršnog zakona.

VTS RH, Pž-6539/05 od 3. studenoga 2005. (TS Slavonski Brod Ovr-1212/05 od 28. rujna 2005.)

137.

OVRŠNI POSTUPAK – RAZLOZI ZA PROTUOVRHU

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 58.

Ako je pravna osoba koja za ovršenika obavlja poslove platnog prometa prema ocjeni ovršenika temeljem rješenja o ovrsi zaplijenila i prenijela na račun ovrhovoditelja veći iznos novca nego što je određen rješenjem o ovrsi, ovršenik ne može tražiti od suda donošenje rješenja o protuovrsi. Umjesto toga, ovršenik može u parničnom postupku za dio više isplaćenog novca tražiti vraćanje prema pravilima o stjecanju bez osnove.

Napomena: U tom slučaju ovršenik može i protiv banke pokrenuti postupak radi naknade štete.

Ovršenik je u žalbi naveo kako je ovrhovoditelju platio više nego što je bio dužan rješenjem o ovrsi jer je FINA, Ispostava Novi Marof, pogrešno obračunala kamatu. (...) Slijedom navedenog ovršenik je predložio drugostupanjskom sudu ukinuti pobijano rješenje i vratiti predmet prvostupanjskom sudu na ponovan postupak.

Ovršenikova žalba je neosnovana.

Ispitujući pobijano rješenje u granicama žalbenih razloga, te pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka i na pravilnu primjenu materijalnog prava (članak 365. stavak 1. i 2. ZPP-a u vezi sa člankom 19. stavak 1. OZ-a) ovaj sud nalazi kako je ono pravilno i zakonito.

Pravilno je prvostupanjski sud odbio ovršenikov prijedlog za protuovrhu pozivajući se na odredbu članka 58. stavak 1. točka 2. OZ-a, jer u konkretnom slučaju nisu ispunjeni uvjeti za protuovrhu, budući je naplata ovrhovoditeljeve tražbine izvršena na temelju pravomoćnog rješenja o ovrsi, a ne mimo suda tako da je ovrhovoditelj dvostruko namiren. Ukoliko je banka provedbom ovrhe naplatila više nego što je određeno u rješenju o ovrsi, time je prekoračila ovrhovoditeljev zahtjev, pa ovršenik može tražiti vraćanje, po općim pravilima o stjecanju bez osnove, u parničnom postupku.

VTS RH, Pž-2962/03 od 15. prosinca 2005. (TS Varaždin Ovr-27/02 od 13.1.2003.

138.

OVRŠNI POSTUPAK – POSTUPAK PO PRIJEDLOGU ZA PROTUOVHRU

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 59. stavak 2.

Sud je dužan prijedlog za protuovrhu dostaviti ovrhovoditelju i pozvati ga da se na njega u roku od osam dana očituje. Ako se ovrhovoditelj usprotivi ovršenikovu prijedlogu za protuovrhu, sud mora provesti ročište i nakon održanog ročišta odlučiti o tom ovršenikovu prijedlogu. Iznimno, sud ne mora provesti ročište kad iz dostavljenih isprava nedvojbeno proizlazi da je prijedlog za protuovrhu osnovan.

U pravu je žalitelj kada navodi da je prvostupanjski sud radi raspravljanja spornih činjenica (a koje u ovom slučaju nedvojbeno postoje) bio dužan odrediti ročište. Odredbom iz čl. 59. OZ- propisan je postupak po prijedlogu za protuovrhu. Sud je dužan prijedlog za protuovrhu dostaviti ovrhovoditelju i pozvati ga da se u roku od osam dana izjasni o njemu. Nakon toga, sud ima izrijekom utvrđenu zakonsku obavezu održati ročište u slučajevima kada se ovrhovoditelj, u ostavljenom roku, usprotivi prijedlogu. U protivnom - ako se ovrhovoditelj u ostavljenom roku ne očituje o prijedlogu – odluka o potrebi održavanja ročišta ostavljena je sudu. Sud će o protuovršnom prijedlogu, u pravilu, odlučivati tek nakon usmene rasprave i u onim slučajevima kad se ovrhovoditelj nije očitovao o prijedlogu. Tek iznimno, kad dostavljene isprave (dokazi) o materijalnopравnim pretpostavkama za određivanje protuovrhe ne ostavljaju dvojbu (u slučajevima iz čl. 58. st. 1. toč. 1. OZ-a) o svom postojanju, nema potrebe za održavanjem ročišta. U svim ostalim slučajevima (čl. 58. st. 1. toč. 2. OZ-a) - kad god se pred njim pojavi nejasnoća u pogledu tvrdnji o namirenju

ovrhovoditelja mimo suda - sud je dužan, po prirodi stvari, o prijedlogu za protuovrhu odlučiti na temelju prethodno provedene rasprave.

VTS RH, Pž 4153/05 od 22. ožujka 2006. (TS Zagreb Ovr-3471/04 od 2. svibnja 2005.)

139.

OVRŠNI POSTUPAK – OBUSTAVA OVRHE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 67.

U slučaju da ovršenik, kako je naveden u rješenju o ovrsi, ne postoji, ovrha se obustavlja zbog nemogućnosti provedbe.

Rješenje o obustavi ovršnog postupka donijeto je pravilnom primjenom odredaba Ovršnog zakona. Rješenjem o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave Trgovačkog suda u Zagrebu broj XLIV-Ovr-6084/02-2 od 4. srpnja 2002. godine određena je ovrha u korist ovrhovoditelja Zagrebački električni tramvaj d.o.o. Zagreb, Ozaljska 105 protiv ovršenika S. Z. d.o.o. Zagreb, Savica 108. platnim nalogom sadržanim u rješenju o ovrsi.

U postupku provođenja ovrhe pojavile su se takve zapreke koje ovrhu čine nemogućom, a koje nije moguće otkloniti. Pokušaj dostave rješenja o ovrsi ovršeniku na adresu označenu u rješenju ostao je bezuspješan, pa je provjerom u sudskom registru utvrđeno da u tom registru nije upisano trgovačko društvo sa tvrtkom S. Z. d.o.o., nego S.-Z. d.o.o., odnosno da društvo koje je upisano u sudski registar nema tvrtku identičnu u slovima i znacima onoj koja je označena za ovršenika u rješenju o ovrsi. Radi se doduše samo o jednom znaku, no i razlika i nepodudarnost u jednom znaku predstavlja razliku koja rješenje o ovrsi čini neprovedivim, pa ni poslovnoj banci koja vodi žiro-račun ovršenika nije dopušteno provesti takvo rješenje. Zato žalbeni navodi ovrhovoditelja da nema razlike u nazivu ovršenika iz rješenja o ovrsi i onoga upisanog u sudski registar ne odgovaraju činjeničnom stanju. Nakon donošenja rješenja o ovrsi nema mjesta ispravku prijedloga o ovrsi po čl. 109. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03 - nastavno ZPP), niti preinačenju tužbe odnosno prijedloga za ovrhu. Prvostupanjski sud je pravilno zaključio da je ovrha nemoguća jer postoje takve zapreke koje nije moguće otkloniti. Jedino rješenje koje je sud mogao donijeti u navedenim okolnostima je ono iz čl. 67. st. 2. OZ o obustavi ovrhe.

VTS RH, Pž-384/06 od 22. ožujka 2006. (TS Zagreb Ovr-6074/02 od 22.12.2005.)

140.**OVRŠNI POSTUPAK – OBUSTAVA OVRHE****Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)****Članak 67.**

U slučaju da ovršenik, kako je naveden u rješenju o ovrsi, ne postoji, sud mora obustaviti ovrhu kao nemoguću za provedbu. Nakon što je izdao rješenje o ovrsi sud ne može pozivati ovrhovoditelja na ispravak prijedloga za ovrhu.

Iz spisa (na listu 2) proizlazi da je prvostupanjski sud (dana 10. 11. 2005. god.) izdao rješenje pod brojem Ovr-9624/05 kojim rješenjem je usvojio prijedlog ovrhovoditelja za donošenje rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave na novčanoj tražbini označenog ovršenika AGENCIJE ZA ULAGANJE I RAZVOJ d.o.o. Navedeno je rješenje sud izdao otiskivanjem štambilja na prijedlogu za ovrhu (čl. 37. st. 3. OZ) prihvativši na taj način sadržaj ovrhovoditeljevog prijedloga. Prema podacima u spisu (list 10 spisa) dostava tog izdanog rješenja o ovrsi koju je sud izvršio ovršeniku na adresu navedenu u rješenju (prijedlogu) nije uspjela, slijedom čega je pravilno prvostupanjski sud izvršio uvid u upisnik (sudski registar) iz kojeg proizlazi da je ovršenik u navedenom upisniku upisan kao društvo s ograničenom odgovornošću pod nazivom AUR – AGENCIJA ZA ULAGANJE I RAZVOJ d.o.o., a ne kako ga je ovrhovoditelj u prijedlogu označio, a sud rješenjem obvezao na plaćanje.

Prema odredbi članka 67. st. 2. OZ ovrha će se obustaviti ako je postala nemoguća ili se iz drugih razloga ne može provesti. Rješenjem o obustavi ovrhe ukinut će se provedene radnje ako se time ne dira u stečena prava trećih osoba (st. 5.)

Stoga je pravilno postupio prvostupanjski sud kada je postupak ovrhe obustavio jer ovrhu nije bilo moguće provesti protiv ovršenika označenog u rješenju jer ovršenik pod tim nazivom nije upisan u odgovarajući upisnik (sudski registar).

Ovršni je postupak strogo formalni postupak i stranke u tom postupku moraju biti točno označene kako bi se nedvojbeno moglo razabrati tko je osoba (pravna ili fizička) koju je sud svojom odlukom obvezao na činidbu pa žalitelj nije u pravu kada tvrdi da je ovršenik dostatno identificiran u prijedlogu za ovrhu. Ovršenik je označen kao trgovačko društvo. Trgovačko društvo prema čl. 21. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03.) tvrtku i skraćenu tvrtku je dužno upotrebljavati u obliku i sadržaju u kojemu je ona upisana u sudskom registru. U rješenju o ovrsi ovršenik nije ispravno označen pa je rješenje o ovrsi doneseno u odnosu na ovršenika koji kao pravna osoba ne postoji u označenom obliku upisana sudskom registru, pa kao takva ne može biti stranka u postupku, a slijedom toga se protiv tako označenog ovršenika ovrha ni ne može provesti.

Nije u pravu žalitelj kada tvrdi da je sud bio dužan pozvati žalitelja na ispravak. U ovom je ovršnom postupku sud izdao rješenje o ovrsi na prijedlog ovrhovoditelja u odnosu na označenog ovršenika. Prvostupanjski sud stoga nema nikakvu mogućnost

ispravka (kako to predlaže ovrhovoditelj), odnosno doneseno rješenje o ovrsi ne može više mijenjati. Sud može jedino ispraviti pogrešku koju je eventualno učinio u pisanju imena i brojeva, i druge očigledne pogreške učinjene u izradi odluke (čl. 342 ZPP-a u vezi čl. 19. OZ), ali ne može otkloniti propust koji je ovrhovoditelj učinio kada je u prijedlogu za ovrhu kao ovršenika označio AGENCIJU ZA ULAGANJE I RAZVOJ d.o.o., (koja nije u tom obliku upisana u sudski registar) i koji prijedlog je sud prihvatio (čl. 37. st. 3. OZ), a ne AUR – AGENCIJU ZA ULAGANJE I RAZVOJ d.o.o., za koju sada tvrdi da je u stvari njegov pravi dužnik.

Stoga je temeljem odredbe čl. 380. toč. 2. ZPP-a u vezi čl. 19. st. 1. OZ-a žalbu valjalo odbiti kao neosnovanu i potvrditi rješenje suda prvog stupnja.

VTS RH, PŽ-497/06 od 17. ožujka 2006. (TS Zagreb Ovr-9624/05 od 24. studenoga 2005.)

141.

OVRŠNI POSTUPAK – OBUSTAVA OVRHE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 67.

Ako sud nakon donošenja rješenja o ovrsi sazna da postoje razlozi zbog kojih je ovrha nemoguća za provedbu, u pravilu mora prije donošenja rješenja o obustavi ovrhe o tim razlozima izvijestiti ovrhovoditelja.

Napomena: Za iznimku od ovog pravila pogledajte narednu sentencu.

Iz spisa je vidljivo da je dopisom od 24. prosinca 2003. godine nadležna banka vratila neprovedeno pravomoćno rješenje o ovrsi broj Ovr-9451/03 od 3. listopada 2003. godine, uz napomenu da prema istom ne može postupiti jer se ne slažu broj računa i naziv ovršenika, te da je i ovrhovoditeljev broj računa nepotpun.

Prema odredbi članka 67. stavak 2. Ovršnog zakona ovrha će se obustaviti ako je postala nemoguća ili se iz drugih razloga ne može provesti.

Žalbeni sud nalazi kako je pogrešno postupio prvostupanjski sud obustavivši pobijanim rješenjem ovrhu određenu naprijed navedenim rješenjem o ovrsi, primjenom odredbe članka 67. Ovršnog zakona, bez da je prethodno obavijestio ovrhovoditelja o razlozima nemogućnosti provedbe istog.

Takvim postupanjem prvostupanjski sud je onemogućio ovrhovoditelju raspravljanje pred sudom te je počinio naprijed opisanu apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka, uslijed koje pobijano rješenje nije zakonito.

Slijedom navedenog, valjalo je temeljem odredbe članka 380. točka 3. Zakona o parničnom postupku, u svezi s člankom 19. stavak 1. Ovršnog zakona, žalbu ovrhovoditelja uvažiti, ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovan postupak.

U nastavku postupka prvostupanjski sud će dostaviti ovrhovoditelju obavijest banke o razlozima nemogućnosti provedbe pravomoćnog rješenja o ovrsi, te će, budući da je nakon donošenja pobijanog rješenja pozvao ovrhovoditelja da predloži novo sredstvo i predmet ovrhe, ovisno o slijedu radnji ovrhovoditelja, odlučiti o nastavku postupka.

VTS RH, PŽ-1428/04 od 20. rujna 2005. (TS Zagreb Ovr-9451/03 od 14. siječnja 2004.)

142.

OVRŠNI POSTUPAK – OBUSTAVA OVRHE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 67.

Sud je u pravilu dužan prije donošenja rješenja o obustavi ovrhe o razlozima nemogućnosti provedbe ovrhe izvijestiti ovrhovoditelja. Međutim, ako iz ovršenikovog prokaznog popisa proizlazi da ovršenik nema nikakve imovine, sud ne mora o obustavi ovrhe zbog nemogućnosti ovrhe prethodno obavijestiti ovrhovoditelja budući da ovrhovoditelj zbog nepostojanja ovršenikove imovine neće uspjeti s eventualnim kasnijim prijedlogom za nastavkom ovrhe.

Pobijanim rješenjem Trgovački sud u Zagrebu obustavio je ovrhu i ukinuo provedene radnje, primjenom odredbe članka 67. Ovršnog zakona. Ovako je odlučio prvostupanjski sud uz obrazloženje da ovršenik nema imovine na kojoj bi se mogla provesti ovrha, a što proizlazi iz prokaznog popisa imovine, koji prokazni popis je ovršenik potvrdio pred sudom.

Protiv navedenog rješenja pravodobno je izjavio žalbu ovrhovoditelj zbog svih žalbenih razloga. U žalbi navodi da je ovršenik na ročištu radi potvrđivanja prokaznog popisa priznao postojanje predmetnog duga, te se isti obvezao podmiriti u četiri rate. Nadalje, navodi da je sud trebao obavijestiti ovrhovoditelja o namjeri obustave, kako bi ovrhovoditelj mogao postupiti po članku 5. Ovršnog zakona. Predlaže pobijano rješenje ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovni postupak, uz naknadu troškova žalbenog postupka.

Žalba ovrhovoditelja nije osnovana. (...)

Iz spisa proizlazi da je rješenjem od 28. listopada 2004. godine naloženo ovršeniku da podnese prokazni popis imovine, što je ovrhovoditelj i učinio te je dana 9. ožujka 2005. godine na ročištu radi potvrđivanja prokaznog popisa imovine potvrdio da ne posjeduje nikakvu pokretnu i nepokretnu imovinu, te da nije zaposlen, niti prima naknadu za rad po ugovoru o djelu. Obzirom na navedeno, sud je donio pobijano rješenje.

Odredbom članka 67. stavak 2. i 5. OZ-a propisano je da će se ovrha obustaviti ako je postala nemoguća ili se iz drugih razloga ne može provesti, te da će se rješenjem o obustavi ovrhe ukinuti sve provedene ovršne radnje. Obzirom da u konkretnom slučaju ovršenik nema nikakve imovine na kojoj bi se mogla provesti ovrha, prema ocjeni ovoga suda, ispunile su se pretpostavke za primjenu odredbe članka 67. st. 2. OZ-a, te je ispravno prvostupanjski sud obustavio ovrhu primjenom odredbe citiranog članka.

Prema tome, neosnovani su žalbeni navodi ovrhovoditelja da je sud trebao obavijestiti ovrhovoditelja o namjeri obustave postupka, kako bi ovrhovoditelj mogao postupiti po članku 5. OZ-a, jer u konkretnom predmetu nije bilo uvjeta za primjenu odredbe članka 5. stavak 3. i 4. OZ-a, obzirom da ovršenik nema imovine podobne za provedbu ovrhe.

VTS RH, Pž-4652/05 od 25. listopada 2005. (TS Zagreb Ovr-223/2003 od 16.6. 05.)

143.

OVRŠNI POSTUPAK – DOVRŠETAK OVRHE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 68.

Prilikom ispitivanja je li ovrha dovršena provedbom posljednje ovršne radnje, u konkretnom slučaju prijenosom novčanih sredstava ovršenika na račun ovrhovoditelja, sud je dužan ispitati proizlazi li iz obavijesti ovršenikove banke da je ovrha doista u cijelosti provedena.

Ako je u potvrdi banke navedeno da je ovrha u cijelosti provedena, a iz iznosa za kojeg je ovrha provedena proizlazi suprotno, sud je prije donošenja deklaratornog rješenja o dovršetku ovrhe dužan od banke zahtijevati izjašnjenje.

Napomena: Prema članku 180.a Ovršnog zakona koji je u Ovršni zakon dodan Novelom iz 2005. godine (članak 84. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona) dostavom rješenja o ovrsi banci ovrha se smatra provedenom, te se u tom slučaju ne donosi rješenje o dovršetku ovrhe.

Iz spisa je vidljivo da je rješenjem o ovrsi od 14. listopada 2002. godine određena ovrha radi naplate glavnice u iznosu 33.580,50 kn s pripadajućim zakonskim zateznim kamatama, i to na iznos 26.449,60 kn od 29. travnja 2002. godine do isplate, te na iznos 7.130,90 kn od 10. svibnja 2002. godine do isplate, kao i troškova postupka u iznosu 2.438,80 kn. Budući da je ovršenik dana 31. listopada 2002. godine platio glavnicu u iznosu 33.580,50 kn, na ovrhovoditeljev prijedlog sud je rješenjem od 10. prosinca 2002. godine obustavio ovrhu za iznos glavnice, te je odredio da se ovrha nastavlja u dijelu koji se odnosi na isplatu ostalog potraživanja. Navedeno rješenje postalo je

pravomoćno te je, s rješenjem o ovrsi od 14. listopada 2002. godine, dostavljeno nadležnoj FINI na provedbu.

Iz obavijesti FINA, Regionalni centar Zagreb, Poslovnica 6, dostavljene sudu 4. ožujka 2003. godine, u kojoj se navodi kako je osnov za naplatu u cijelosti proveden, proizlazi da je naplaćen iznos 2.438,80 kn.

Imajući u vidu navedeno pravilno navodi ovrhovoditelj kako mu je isplaćen samo iznos koji se odnosi na trošak ovršnog postupka, određen u rješenju o ovrsi, ali ne i zakonske zatezne kamate na iznos glavnice plaćene sa zakašnjenjem, zbog čega žalbeni sud nalazi pogrešnim zaključak prvostupanjskog suda kako je ovrha u cijelosti provedena. Slijedom navedenog, u konkretnom slučaju nije bilo mjesta donošenju pobijanog rješenja kojim se utvrđuje dovršetak ovršnog postupka, pozivom na odredbu članka 68. stavak 1. i 2. Ovršnog zakona, jer za takav zaključak suda nije bilo uporišta u podacima koji se nalaze u spisu. Stoga je donošenjem pobijanog rješenja, počinjena apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. Zakona o parničnom postupku, uslijed koje se takvo rješenje ne može ispitati, pa je isto nepravilno i nezakonito.

VTS RH, Pž-2977/03 od 13. rujna 2005. (TS Zagreb Ovr-7740/02 od 7. ožujka 2003.)

144.

OVRŠNI POSTUPAK – DOKAZ O VLASNIŠTVU NEKRETNINE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 77.

Uz prijedlog za ovrhu na nekretnini ovrhovoditelj je dužan podnijeti sudu izvadak iz zemljišne knjige u obliku javne isprave kako bi sud mogao ispitati je li nekretnina koja je predmet ovrhe upisana u zemljišne knjige kao vlasništvo ovršenika.

Iz javno neovjerene preslike zemljišno-knjižnog izvotka sud ne može ispitati je li ovršenik vlasnik predmetne nekretnine, pa stoga niti donijeti rješenje o ovrsi temeljem te preslike.

Iz podataka u spisu proizlazi da se ovrha određena pravomoćnim rješenjem broj Ovr-206/04-02 od 3. ožujka 2004. god. određena na pokretnim stvarima ovršenika nije mogla provesti, a prema zaključku Općinskog suda u Karlovcu broj Ovr-562/04 od 6. kolovoza 2004. god. kojem je bila povjerena provedba ovrhe (list 37 spisa toga suda), ovrhovoditelj je (list 42 spisa) podneskom od 12. kolovoza 2004. god. predložio promjenu sredstva i predmeta ovrhe pljenidbom, procjenom i prodajom ovršenikovih nekretnina kč.br. 13/6 dvorište od 419 čhv, kč.br. 13/8 dvorište od 58 čhv upisane u z.k.ul. 942 k.o. Mala Švarča. Uz prijedlog ovrhovoditelj je priložio izvadak iz zemljišnih knjiga koji se u preslici nalazi na listovima 45-48 spisa. Sud je pobijanim rješenjem odredio nastavak ovrhe na predloženim nekretninama ovršenika. (...)

Ovrhovoditeljev prijedlog za ovrhu na nekretninama podnesen je unutar roka propisanog u čl. 5. st. 4. OZ slijedom čega je njegov prijedlog pravovremen i dopušten. Međutim, da bi se odredila ovrha na nekretninama, osim uvjeta iz čl. 5. st. 3. OZ, prvostupanjski je sud bio dužan utvrditi i da li je predložena nekretnina upisana u zemljišne knjige kao vlasništvo ovršenika. Prema priloženoj preslici izvataka iz zemljišnih knjiga nije moguće zaključiti da bi nekretnina na kojoj se predlaže ovrha bila upisana u zemljišne knjige kao vlasništvo ovršenika.

Naime, prema odredbi članka 77. OZ uz prijedlog za ovrhu na nekretnini ovrhovoditelj je dužan podnijeti izvadak iz zemljišne knjige kao dokaz o tome da je nekretnina upisana kao vlasništvo ovršenika (st. 1.). Ako je pravo na nekretnini u zemljišnim knjigama upisano na drugu osobu, a ne na ovršenika, prijedlogu se može udovoljiti samo ako ovrhovoditelj podnese ispravu podobnu za upis ovršenikova prava (st. 2.).

Izvadak iz zemljišnih knjiga je javna isprava koja se izdaje u propisanom obliku i koja dokazuje istinitost onoga što se u njoj potvrđuje ili određuje. Za presliku koja se nalazi u spisu (list 45-48 spisa) ne može se zaključiti da u potpunosti odražava činjenično i pravno stanje nekretnine, pa se za dostavljenu ispravu ne bi moglo zaključiti da predstavlja dokaz o vlasništvu ovršenika nad nekretninom koja je predmet ovrhe.

Stoga se radi o rješenju koje je nerazumljivo jer ne proizlazi iz podataka koji se nalaze u spisu pa se, slijedom toga ne može ispitati, čime je u postupanju prvostupanjskog suda počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. točka 11. ZPP-a u vezi čl. 19. st. 1. OZ. radi čega je rješenje suda prvog stupnja valjalo ukinuti i vratiti na ponovni postupak, a sukladno odredbi čl. 380. st. 1. točka 3. ZPP-a u vezi čl. 19. st. 1. OZ.

VTS RH, PŽ-7405/04 od 19. rujna 2005. (TS Karlovac Ovr-206/04 od 17.8.2004.)

145.

OVRŠNI POSTUPAK – ISELJENJE ZAKUPCA

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 123.

Sud ne može na prijedlog ovrhovoditelja narediti zakupcu ovršenikove nekretnine ispražnjenje i predaju nekretnine prodane u ovršnom postupku kupcu. Samo kupac te nekretnine može podnijeti sudu prijedlog za ispražnjenje nekretnine i njezinu predaju kupcu. U postupku za ispražnjenje i predaju nekretnine kupac nekretnine ima položaj ovrhovoditelja.

Temeljem pravomoćnog rješenja o dosudi nekretnine kupcu, trgovačkom društvu U. g. d.o.o., Zagreb, te nakon što ovršenik nije postupio po ovrhovoditeljevom zaključku od 22. srpnja 2004. godine s nalogom za predaju nekretnine navedenom

kupcu, ovrhovoditelj je podnio predmetni ovršni prijedlog protiv ovršenika radi prisilne predaje nekretnine kupcu. Prvostupanjski sud je pobijanim rješenjem usvojio ovršni prijedlog u cijelosti.

Protiv ovog rješenja ovršenik je podnio prigovor i žalbu navodeći u njima kako je s ovrhovoditeljem sklopio ugovor o zakupu predmetne nekretnine dana 9. svibnja 2003. godine, s vremenom njegovog trajanja do okončanja stečajnog postupka. Sukladno čl. 118. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03 i 197/03; nastavno: SZ), kupac nekretnine u stečajnom postupku može otkazati zakupni odnos u zakonskom roku, koji iznosi 3 mjeseca (čl. 25. Zakona o zakupu poslovnog prostora, „Narodne novine“ broj 91/96 i 124/97). Dakle, u konkretnom slučaju stečajni dužnik nikako ne može biti ovrhovoditelj, već to može biti isključivo kupac predmetne nekretnine kupljene u stečajnom postupku otvorenom nad ovrhovoditeljem, kako je to konačno i propisano odredbama čl. 123. Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03 i 194/03; nastavno: OZ) i s druge strane, zakupni odnos s ovršenikom ne može se otkazati prije ispunjenja uvjeta i roka određenih u odredbama tog istog članka.

Žalba je osnovana.

Ispitujući pobijano rješenje u granicama žalbenih razloga i pazeći po službenoj dužnosti na apsolutno bitne povrede odredaba parničnog postupka i na pravilnu primjenu materijalnog prava (čl. 365. st. 1. i 2. Zakona o parničnom postupku, „Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99 i 117/03; nastavno: ZPP, u vezi sa čl. 19. st. 1. OZ) ovaj sud nalazi kako pobijano rješenje nije pravilno i zakonito.

Treći, kojemu je u stečaju prodana nekretnina ili prostorije koje je dužnik iznajmio ili zakupio i koji stoga stupa umjesto dužnika u najamni ili zakupni odnos, može otkazati taj odnos u zakonskom otkaznom roku (čl. 118. SZ).

Nakon što je donesen zaključak o predaji nekretnine kupcu, sud će, na prijedlog kupca, narediti najmoprimcu ili zakupcu da je predaju kupcu u roku koji ne može biti kraći od tri mjeseca i u istom rješenju odrediti prisilnu ovrhu ispražnjenjem nekretnine i njezinom predajom kupcu ako je oni u roku koji im je određen ne predadu (čl. 123. st. 1. OZ).

Prisilnoj ovrši, iz stavka 1. članka 123. OZ-a, sud će pristupiti, na prijedlog kupca, nakon što rješenje iz toga stavka postane pravomoćno i nakon što istekne rok određen u tom rješenju. Ovrha se provodi po pravilima ovoga Zakona o ovrši ispražnjenjem i predajom nekretnine (čl. 123. st. 2. OZ).

U postupku iz stavka 1. i 2. ovoga članka kupac ima položaj ovrhovoditelja (čl. 123. st. 4. OZ).

Kako je u konkretnom slučaju stečajni dužnik preuzeo ulogu ovrhovoditelja umjesto kupca predmetne nekretnine, dakle suprotno odredbama čl. 123. OZ, koji se podredno primjenjuje i u stečajnom postupku (kao postupku generalne ovrhe), to je prvostupanjski sud donošenjem pobijanog rješenja o ovrši pogrešno primijenio materijalno pravo.

VTS RH, Pž-69/06 od 18. siječnja 2006. (TS Zadar Ovr-132/04 od 15. rujna 2004.)

146.**OVRŠNI POSTUPAK – OVRHA NA POKRETNINAMA; OVRŠNE RADNJE****Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)****Članak 129.**

Ovrhovoditelj koji u prijedlogu za ovrhu traži pljenidbu svih pokretnina ovršenika (a ne samo gotov novac i dragocjenosti) mora u prijedlogu navesti točno određenu treću osobu kojoj će sud povjeriti na čuvanje zaplijenjene pokretnine.

Prema odredbi članak 129. stavak 1. Ovršnog zakona, ovrha na pokretninama provodi se njihovom zapljenom, procjenom, oduzimanjem, otpremanjem, povjeravanjem na čuvanje sudu, ovrhovoditelju ili trećoj osobi, njihovom prodajom te namirenjem ovrhovoditelja iz iznosa dobivenog prodajom.

Odredbom stavka 2. istog članka, propisano je da je ovrhovoditelj dužan u prijedlogu za ovrhu naznačiti traži li da se oduzete pokretnine povjere njemu na čuvanje ili određenoj trećoj osobi, osim ako nije riječ o pokretninama koje se predaju u sudski odnosno javnobilježnički polog (članak 133. stavak 4. i 5. Ovršnog zakona).

Prema stavku 3. navedenog članka, prijedlog za ovrhu u kojem nije predložena koja od ovršnih radnji u skladu s odredbama stavka 1. i 2. toga članka, sud će odbaciti ne pozivajući ovrhovoditelja da ga ispravi ili dopuni.

Iz podnesenog prijedloga za ovrhu na ovršenikovim pokretninama vidljivo je da su u istom kao ovršne radnje predložene zapljena, procjena, oduzimanje i otpremanje pokretnih stvari ovršenika, prodaja po pravomoćnosti i namirenje ovrhovoditelja iz svote dobivene prodajom, a da se oduzete pokretnine povjeravaju na čuvanje sudu.

Iako iz gore citiranog članka proizlazi mogućnost povjeravanja oduzetih pokretnina i sudu, člankom 133. stavak 4. i 5. Ovršnog zakona određeno je da će se u sudski polog staviti samo gotov novac, vrijednosni papiri i dragocjenosti i druge pokretnine veće vrijednosti ako su prikladne za takav način čuvanja.

S obzirom na tu odredbu, sud nikako nije treća osoba iz članka 129. stavak 2. Ovršnog zakona kojoj bi se mogle povjeriti na čuvanje zaplijenjene pokretnine, osim one koje su navedene u članku 133. stavak 4. i 5. Ovršnog zakona.

Kako ovrhovoditelj u prijedlogu za ovrhu traži pljenidbu svih pokretnina ovršenika (a ne samo gotov novac i dragocjenosti) to je isti morao u prijedlogu navesti točno određenu treću osobu (a ne sud) kojoj će se povjeriti na čuvanje zaplijenjene pokretnine.

Kako to ovrhovoditelj nije učinio, to je prvostupanjski sud pravilno primijenio odredbu članka 129. stavak 3. Ovršnog zakona, kada je takav prijedlog odbacio.

VTS RH, PŽ-1672/06 od 20. ožujka 2006. (TS Rijeka Ovr-5378/05 od 2. prosinca 2005.)

147.

**OVRŠNI POSTUPAK – OVRHA NA POKRETNINAMA; ČUVANJE
POPISANIH POKRETNINA**

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 129.

Ovrhovoditelj je dužan u ovršnom prijedlogu predložiti da se zaplijenjene pokretne povjere na čuvanje sudu, ovrhovoditelju ili trećoj osobi.

Ovrhovoditelj ne može u prijedlogu za ovrhu predložiti da se zaplijenjene pokretne povjere na čuvanje ovršeniku budući da je ovršenik osoba nad kojom se provodi ovrha, a ne treća osoba.

Iz spisa proizlazi da je ovrhovoditelj podnio prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave, a u istome predlaže da se odredi ovrha na pokretnim stvarima ovršenika i to zapljenom, procjenom i prodajom ovršenikovih pokretnina koje se nađu u njegovom posjedu te namirenjem ovrhovoditelja. Nadalje je istaknuo da se oduzete pokretne povjeravaju na čuvanje ovršeniku, kojem se zabranjuje raspolaganje zaplijenjenim stvarima.

Temeljem čl. 129. OZ-a je određeno da se ovrha na pokretninama provodi njihovom zapljenom, procjenom, oduzimanjem, otpremanjem, povjeravanjem na čuvanje sudu, ovrhovoditelju ili trećoj osobi, njihovom prodajom te namirenjem ovrhovoditelja iz iznosa dobivenog prodajom. Ovrhovoditelj je dužan u prijedlogu za ovrhu naznačiti traži li da se oduzete pokretne povjere njemu na čuvanje ili određenoj trećoj osobi, osim ako nije riječ o pokretninama koje se predaju u sudski odnosno javnobilježnički polog (članak 133. stavak 4. i 5. OZ-a). Prijedlog za ovrhu u kojem nije predložena koja od ovršnih radnja u skladu s prethodnim odredbama, sud će odbaciti ne pozivajući ovrhovoditelja da ga ispravi ili dopuni.

Slijedom navedenog, kako iz spisa proizlazi da ovrhovoditelj nije podnio prijedlog za ovrhu u skladu s čl. 129. OZ-a, pravilno je sud prvog stupnja donio rješenje kojim se odbacuje prijedlog za ovrhu.

Pored navedenog, neosnovano ovrhovoditelj ističe da se ovršenik može smatrati trećom osobom, te da se njemu može povjeriti čuvanje zaplijenjenih stvari u ovršnom postupku, s obzirom da je oduzimanje pokretnih stvari od ovršenika obavezna radnja u tijeku ovrhe na pokretnim stvarima ovršenika.

VTS RH, Pž-6706/05 od 20. prosinca 2005. (TS Zagreb Ovr-10991/05 od 17. listopada 2005.)

148.**OVRŠNI POSTUPAK – PRIVREMENA MJERA****Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)****Članak 293.****Predlagatelj osiguranja u prijedlogu za određivanje privremene mjere mora točno označiti tražbinu za koju predlaže osiguranje.**

Prema odredbi članka 293. st. 2. OZ-a u prijedlogu za određivanje privremene mjere predlagatelj osiguranja mora istaknuti zahtjev u kojem će točno označiti tražbinu čije osiguranje traži, zatim odrediti kakvu mjeru traži i vrijeme njezina trajanja, te kada je to potrebno, sredstva osiguranja kojima će se ta mjera prisilno ostvariti te predmet osiguranja, uz odgovarajuću primjenu pravila toga Zakona o sredstvima i predmetu ovrhe. U prijedlogu se moraju navesti činjenice na kojima se temelji zahtjev za određivanje privremene mjere te predložiti dokazi kojima se ti navodi potkrepljuju. Predlagatelj osiguranja dužan je te dokaze, po mogućnosti, priložiti uz prijedlog.

Stoga prijedlog (podnesak) u kojem tražbina nije određena, kao što je to u konkretnom slučaju, je nepotpun prijedlog (na što pravilno upućuje žalitelj), jer prijedlog ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti. Nepotpun je prijedlog potrebno dopuniti i u tom je smislu prvostupanjski sud bio dužan predlagatelja pozvati na ispravak temeljem odredbe članka 109. ZPP-a, što je propustio učiniti. Time je počinjena bitna povreda odredba parničnog postupka jer je sud meritorno odlučivao o prijedlogu koji ne sadržava sve elemente koji su potrebni da bi se po njemu uopće moglo postupiti.

VTS RH, Pž-5776/05 od 19. prosinca 2005. (TS Rijeka R1-170/05 od 31. kolovoza 2005.)

149.**OVRŠNI POSTUPAK – PRIVREMENA MJERA****Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)****Članak 293.****Privremena mjera ne može se odrediti ako je tražbina koja se mjerom želi osigurati utvrđena pravomoćnom sudskom odlukom. Umjesto prijedloga za osiguranje vjerovnik može podnijeti prijedlog za ovrhu na temelju ovršne isprave.**

Iz spisa je vidljivo da je radi naplate istog potraživanja predlagatelja osiguranja prema protivniku osiguranja prvostupanjski sud donio rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave broj Ovrv-628/05 od 19. svibnja 2005. godine. Navedenim

rješenjem o ovrsi ovrha je određena na ovršenikovim pokretninama. Također, iz spisa proizlazi kako je rješenje o ovrsi postalo pravomoćno te je dostavljeno na provedbu Općinskom sudu u Zadru.

Prema odredbi članka 296. stavak 1. Ovršnog zakona, radi osiguranja novčane tražbine može se odrediti privremena mjera ako predlagatelj osiguranja učini vjerojatnim postojanje svoje tražbine i opasnost da će bez takve mjere protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine time što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati.

Iz navedenog proizlazi da je u konkretnom slučaju predloženo određivanje privremene mjere radi osiguranja potraživanja koje je utvrđeno pravomoćnom odlukom suda.

Prema ocjeni žalbenog suda, osiguranje novčanog potraživanja koje se temelji na odluci suda, koja je već postala pravomoćna, nije dopušteno ni privremenom, niti prethodnom mjerom. Osim toga, privremena mjera ne može se odrediti tijekom ovršnog postupka u slučaju da se ovrha osiguranja može postići sredstvima ovrhe, jer je ovrha jače sredstvo osiguranja od privremene mjere.

Naime, privremena mjera je sredstvo vremenski ograničenog osiguranja budućeg ostvarenja vjerovnikovog potraživanja, a u konkretnom slučaju ne radi se o budućem ostvarivanju vjerovnikovog potraživanja, jer je isto utvrđeno valjanim i ovršnim naslovom.

Iako protivnik osiguranja u žalbi navodi kako je protiv rješenja o ovrsi od 19. svibnja 2005. godine podnio prigovor, osporavajući u istom osnovu i visinu predlagateljevog potraživanja, takve navode on ničim ne dokazuje, a iz spisa proizlazi da je rješenje o ovrsi postalo pravomoćno.

Slijedom navedenog žalbeni sud nalazi kako prijedlog predlagatelja osiguranja, kojim zahtijeva osiguranje određivanjem privremene mjere, nije dopušten, budući da osiguranje novčanog potraživanja utvrđenog pravomoćnom odlukom suda nije dopušteno, jer je isto suprotno odredbi članka 296. stavak 1. Ovršnog zakona.

VTS RH, Pž-6337/05 od 3. studenog 2005. (TS Zadar Ovr-228/04 od 16. rujna 2005.)

150.

OVRŠNI POSTUPAK – RJEŠENJE O ODREĐIVANJU PRIVREMENE MJERE; VRIJEME ZA KOJE SE ODREĐUJE PRIVREMENA MJERA

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 293, 294, 303. i 305.

U prijedlogu za određivanje privremene mjere predlagatelj osiguranja mora točno odrediti vrijeme trajanja predložene privremene mjere, a u rješenju o određivanju privremene mjere sud mora odrediti (i) vrijeme trajanja te mjere. Privremena mjera ne može trajati neograničeno vrijeme jer bi njome predlagatelj osiguranja u potpunosti ostvario svoje osigurano potraživanje.

Predlagatelj osiguranja u svom prijedlogu za osiguranje ne može predlagati donošenje rješenja o osiguranju određivanjem privremene mjere koje bi po svom sadržaju bilo takvo da de facto stavlja izvan snage u drugom postupku osiguranja ranije doneseno pravomoćno rješenje o određivanju privremene mjere. Umjesto toga, ako predlagatelj osiguranja smatra da su se okolnosti zbog kojih je ranije određena privremena mjera promijenile, može u postupku u kojem je ta mjera određena predložiti obustavu tog postupka i ukidanje provedenih radnji.

Iz spisa proizlazi da predlagatelj osiguranja u svom prijedlogu za osiguranje kojim je predložio sudu da donese rješenje o osiguranju tako što će naložiti HVB Splitskoj banci d.d. da iz evidencije o redosljedu plaćanja makne nalog protivnika osiguranja za naplatu mjenice izdane 1. travnja 1998. godine od izdavatelja-predlagatelja osiguranja na iznos od 4.500.000,00 kn potpisane od strane zakonskih zastupnika predlagatelja osiguranja nije odredio rok važenja te privremene mjere iako je prema odredbi članka 293. stavak 2. Ovršnog zakona predlagatelj osiguranja u prijedlogu za osiguranje određivanjem privremene mjere dužan naznačiti (između ostaloga) i vrijeme trajanja privremene mjere. Jednako tako, niti sud u pobijanom rješenju kojim je odredio privremenu mjeru nije odredio trajanje te mjere iako je to bio dužan učiniti (članak 303. stavak 1. Ovršnog zakona); sud je samo odredio rok u kojem predlagatelj osiguranja mora podnijeti tužbu radi opravdanja te mjere.

Naime, privremena mjera je takvo sredstvo osiguranja koje je, kako iz samog naziva proizlazi, vremenski ograničenog trajanja. Tom mjerom sud privremeno uređuje sporni odnos između stranaka do vremena dok pravomoćno ne odluči o osnovanosti i visini osigurane tražbine odnosno, u slučaju da je prijedlog za određivanje privremene mjere podnesen prije podnošenja tužbe, do protoka roka kojeg je sud odredio za podnošenje tužbe ako predlagatelj osiguranja u tom roku ne podnese tužbu odnosno pokrene postupak radi opravdanja te mjere. Upravo stoga, privremena mjera ne može trajati neograničeno jer bi u protivnom predlagatelj osiguranja privremenom mjerom u potpunosti ostvario svoje osigurano potraživanje.

Osim toga, predlagatelj osiguranja mora postaviti svoj prijedlog za osiguranje određivanjem privremene mjere na način da se tom mjerom neće iscrpiti sadržaj

potraživanja kojeg namjerava osigurati. U konkretnom slučaju predlagatelj osiguranja je u svom prijedlogu za osiguranje predložio takvu privremenu mjeru kojom u potpunosti iscrpljuje sadržaj potraživanja kojeg namjerava osigurati. Naime, sam zahtjev da sud odredi mjeru kojom će naložiti HVB Splitskoj banci d.d. da iz evidencije o redoslijedu plaćanja makne nalog protivnika osiguranja za naplatu mjenice predstavlja sadržaj predlagateljeva potraživanja odnosno sadržaj njegove nenovčane tražbine – time što bi HVB Splitska banka d.d. maknula iz evidencije o redoslijedu plaćanja nalog protivnika osiguranja predlagatelj osiguranja ne bi više imao nikakvu nenovčanu tražbinu prema protivniku osiguranja, a protivnik osiguranja u tom slučaju zbog proteka roka ne bi više mogao ponovno podnijeti HVB Splitskoj banci d.d. nalog za plaćanje mjenice budući da se prema odredbi članka 37. stavak 1. Zakona o mjenici („Narodne novine“ broj 74/94) mjenica plativa na određeni dan mora podnijeti na isplatu na sam dan plaćanja ili jedan do dva dana koji dolaze odmah za njim; u tom slučaju protivnik osiguranja može samo pokrenuti postupak (ovršni odnosno parnični) radi prisilne naplate mjenice.

Prema tome, budući da u samom prijedlogu predlagatelja osiguranja nije određeno vrijeme trajanja predložene privremene mjere, a i predložena privremena mjera je po svom sadržaju takva da iscrpljuje nenovčano potraživanje koje se namjerava osigurati, predlagatelj prijedlog za osiguranje određivanjem privremene mjere nije uredan.

Prema odredbi članka 35. stavak 1. Ovršnog zakona (članak 20. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona – „Narodne novine“ broj 88/01) u svezi članka 253. Ovršnog zakona prijedlog za osiguranje mora sadržavati i druge propisane podatke potrebne za provedbu osiguranja, dakle i naznaku vremena trajanja privremene mjere iz članka 293. stavak 2. Ovršnog zakona, a prema stavku 3. članka 35. u svezi članka 253. Ovršnog zakona prijedlog za osiguranje koji ne sadrži sve podatke iz stavka 1. članka 35. Ovršnog zakona sud će odbaciti rješenjem ne pozivajući predlagatelja da ga dopuni ili ispravi.

Slijedom navedenog, sud prvog stupnja je prije ispitivanja osnovanosti prijedloga za osiguranje trebao ispitati postojanje procesnopravnih pretpostavki od kojih ovisi dopuštenost prijedloga za osiguranje. To sud prvog stupnja u konkretnom slučaju nije učinio.

Obzirom da prijedlog za osiguranje ne sadrži vrijeme trajanja predložene privremene mjere i jer predložena privremena mjera iscrpljuje nenovčano potraživanje koje predlagatelj osiguranja tom mjerom namjerava osigurati, prijedlog za osiguranje je sukladno odredbi članka 35. stavak 3. Ovršnog zakona valjalo odbaciti.

Međutim, čak i kada bi prijedlog za osiguranje sadržavao sve podatke potrebne za donošenje rješenja o osiguranju određivanjem privremene mjere, prema ocijeni ovog suda predlagatelj osiguranja u konkretnom slučaju ne može tražiti od suda određivanje privremene mjere kako to predlaže u svom prijedlogu. Naime, obzirom da je u postupku koji se vodio pred istim prvostupanjskim sudom pod brojem R1 309/03 dana 28. studenoga 2003. godine (list 40-42. spisa) donesena privremena mjera kojom se Splitskoj banci d.d. zabranjuje odbiti primitak i odbiti izvršenje naloga za plaćanje

kojeg je dana 17. studenoga 2003. godine (u ovom postupku) protivnik osiguranja izdao temeljem mjenice, predlagatelj osiguranja ne može tražiti od suda određivanje privremene mjere kojom bi ranije doneseno pravomoćno rješenje o određivanju privremene mjere izgubilo pravni učinak, odnosno kojim bi se ono de facto stavilo izvan snage.

Prema tome, ako je ranijim rješenjem o određivanju privremene mjere Splitskoj banci d.d. *zabranjeno da odbije primitak i odbije izvršenje naloga za plaćanje izdanim temeljem iste mjenice*, predlagatelj osiguranja ne može novim prijedlogom za osiguranje tražiti od suda da naloži HVB Splitskoj banci d.d. da iz evidencije o redoslijedu plaćanja makne nalog kojeg je protivnik osiguranja izdao temeljem mjenice. Kada bi Splitska banka d.d. maknula nalog za plaćanje protivnika osiguranja iz evidencije o redoslijedu naplate, time bi odbila izvršenje tog naloga, a što joj je zabranjeno temeljem ranije određenog rješenja o privremenoj mjeri R1 309/03 od 28. studenoga 2003. godine.

Prema tome, sud jednom privremenom mjerom ne može de facto stavljati izvan snage svoju ranije određenu privremenu mjeru, pa i iz tog razloga valja predlagatelj prijedlog za osiguranje odbaciti kao nedopušten.

Međutim, time predlagatelj osiguranja nije prekludiran u svom pravu da traži od suda da se ranije pokrenuti postupak za osiguranje određivanjem privremene mjere obustavi i da se ukinu provedene radnje. Naime, (...) predlagatelj osiguranja može sukladno odredbi članka 305. stavak 2. Ovršnog zakona (...) predložiti sudu da se taj postupak osiguranja obustavi i ukinu provedene radnje, a zbog toga što je Trgovački sud u Zagrebu (u međuvremenu pravomoćnom) presudom P-2985/03 odbio tužbeni zahtjev protivnika osiguranja kojim je potraživao iznos od 1.530.496,49 kn s pripadajućim kamatama za čije je osiguranje predlagatelj osiguranja izdao spornu bjanko mjenicu.

VTS RH, PŽ-344/06 od 20. veljače 2006. (TS Split R1-149/05 od 20. listopada 2005.)

151.

OVRŠNI POSTUPAK – PRIVREMENA MJERA

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 295. stavak 2. i članak 305. stavak 2.

Sud će na prijedlog protivnika osiguranja obustaviti postupak za određivanje privremene mjere ako su se okolnosti zbog kojih je mjera predložena ili određena promijenile tako da mjera više nije potrebna.

Činjenica da je sud prvog stupnja donio nepravomoćnu presudu je okolnost koja utječe na obustavu postupka za određivanje privremene mjere budući da su se stekli uvjeti za određivanje prethodne mjere.

U smislu čl. 305. st. 2. Ovršnog zakona, na prijedlog protivnika osiguranja postupak će se obustaviti i ukinuti provedene radnje ako su se okolnosti zbog kojih je mjera

određena kasnije promijenile tako da više nije potrebna. U konkretnom slučaju predlagatelj osiguranja je dana 10. prosinca 2004. godine podnio prijedlog za osiguranje njegove novčane tražbine privremenom mjerom koji je prvostupanjski sud usvojio i donio rješenje broj R1-187/04 dana 21. prosinca 2004. godine.

Gore citirano rješenje ukinuto je rješenjem ovog suda broj Pž-46/05 od 12. siječnja 2005. godine, te je predmet vraćen na ponovni postupak. U ponovnom postupku prvostupanjski sud je ponovno donio predloženu privremenu mjeru pod brojem R1-11/05 dana 22. veljače 2005. godine.

Povodom žalbe protivnika osiguranja protiv gore citiranog rješenja ovaj sud je isto ponovno ukinuo rješenjem broj Pž-1458/05 od 16. ožujka 2005. godine te je predmet vratio prvostupanjskom sudu na ponovni postupak, ali pred drugim sucem pojedincem.

U nastavku postupka prvostupanjski sud je odbacio prijedlog predlagatelja osiguranja za određivanje privremene mjere kao nedopušten budući da je uvidom u parnični spis broj P-1135/04 utvrdio da je donijeta presuda 10. veljače 2005. godine kojom je utvrđena tražbina predlagatelja osiguranja, te je protivnik osiguranja kao tuženik izjavio žalbu te je spis upućen ovom sudu na odlučivanje.

U smislu odredbe čl. 295. st. 2. Ovršnog zakona, privremena mjera nije dopuštena ako postoje uvjeti za određivanje prethodne mjere kojom se može postići ista svrha osiguranja.

Prvostupanjski sud je pravilno postupio kada je donio rješenje da se prijedlog za osiguranje privremenom mjerom odbacuje kao nedopušten, jer u konkretnom slučaju postoji odluka suda koja nije postala ovršna i to nepravomoćna presuda toga suda broj P-1135/04 od 10. veljače 2005. godine, pa je predlagatelj osiguranja mogao podnijeti prijedlog za osiguranje novčane tražbine prethodnom mjerom.

Iz toga slijedi da su se ispunile pretpostavke za primjenu čl. 305. st. 2. Ovršnog zakona za obustavom postupka osiguranja budući da su se donošenjem presude broj P-1135/04 od 10. veljače 2005. godine okolnosti promijenile na način da je predlagatelj osiguranja stekao pravo tražiti osiguranje prethodnom mjerom, kao jačom mjerom osiguranja od privremene, stoga osiguranje privremenom mjerom nije više potrebno.

VTS RH, Pž-5391/05 od 15. rujna 2005. (TS Osijek R1-51/05 od 13. srpnja 2005.)

152.

OVRŠNI POSTUPAK – PRIVREMENA MJERA RADI OSIGURANJA NOVČANE TRAZBINE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 296. stavak 1.

Pretpostavke za određivanje privremene mjere radi osiguranja novčane tražbine su: (a) predlagatelj osiguranja mora učiniti vjerojatnim postojanje svoje tražbine i (b) predlagatelj osiguranja mora učiniti vjerojatnim postojanje opasnosti da će protivnik osiguranja bez takve mjere spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine predlagatelja osiguranja tako što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati.

Obje pretpostavke moraju biti kumulativno ispunjene jer u protivnom nisu ispunjeni uvjeti za određivanjem privremene mjere.

Iz spisa proizlazi da je predlagatelj osiguranja dana 21. travnja 2005. godine podnio sudu prvog stupnja prijedlog za osiguranje novčane tražbine određivanjem privremene mjere. U prijedlogu za osiguranje predlagatelj osiguranja navodi da je dana 17. studenoga 2003. godine podnio tužbu s osnova naknade štete kojom potražuje od protivnika osiguranja ukupan iznos od 14.048.297,80 kn uvećan za pripadajuću kamatu. U tijeku tog postupka predlagatelj osiguranja je učinio vjerojatnom postojanje svoje tražbine, te smatra da je ispunjen i drugi zakonski uvjet iz odredbe članka 296. stavak 1. Ovršnog zakona što dokazuje člancima objavljenim u Jutarnjem listu i Slobodnoj Dalmaciji od 18. ožujka 2005. godine u kojima se obrađuju aktualni problemi protivnika osiguranja. Protivnik osiguranja se u odgovoru na prijedlog za osiguranje određivanjem privremene mjere protivio donošenju rješenja o privremenoj mjeri smatrajući da u parničnom postupku radi naknade štete predlagatelj osiguranja nije dokazao da mu je nastala šteta u predloženom iznosu od 14.048.297,80 kn, već (prema nalazu sudskog vještaka B. V.) samo u iznosu od 1.534.259,89 kn. Protivnik osiguranja je također u odgovoru na prijedlog za određivanjem privremene mjere naveo da nije ispunjen drugi uvjet za određivanjem te mjere što dokazuje podatkom o solventnosti, obrascem SOL-2 od 13. lipnja 2005. godine, a navodi predlagatelja osiguranja u kojima se poziva na novinske članke su prema mišljenju protivnika osiguranja grube neistine. Temeljem tako provedenog dokaznog postupka prvostupanjski je sud donio pobijano rješenje.

Prema odredbi članka 296. stavak 1. Ovršnog zakona privremena mjera radi osiguranja novčane tražbine može se odrediti ako predlagatelj osiguranja učini vjerojatnim postojanje tražbine i opasnost da će bez takve mjere protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine time što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati.

Iz navedene zakonske odredbe proizlazi da sud može donijeti rješenje o osiguranju određivanjem privremene mjere ako su kumulativno ispunjena dva uvjeta: a) predlagatelj osiguranja mora učiniti vjerojatnim postojanje svoje tražbine i b) predlagatelj

osiguranja mora učiniti vjerojatnim postojanje opasnosti da će protivnik osiguranja bez takve mjere spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine predlagatelja osiguranja tako što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati.

Prema ocjeni ovog suda, a temeljem navoda protivnika osiguranja iz njegova odgovora na prijedlog za osiguranje određivanjem privremene mjere, predlagatelj osiguranja u ovom postupku osiguranja je učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine po osnovi naknade štete zbog nedostataka u izvedbi radova, premda je sama visina te tražbine sporna. Međutim, ovaj sud kao i sud prvog stupnja smatra da predlagatelj osiguranja nije učinio vjerojatnom opasnost da će protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine time što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati. Upravo zbog navedenog, nisu ispunjeni kumulativni uvjeti za određivanjem predložene privremene mjere iz odredbe članka 296. stavak 1. Ovršnog zakona, pa je taj prijedlog predlagatelja osiguranja sud prvog stupnja pravilno odbio kao neosnovan.

Navod žalitelja da je sud prvog stupnja pogrešno primijenio materijalno pravo jer je, zaključujući o postojanju nemogućnosti ostvarenja tražbine predlagatelja osiguranja primijenio kriterij većeg stupnja (izvjesnost) negoli je to predviđeno odredbama Ovršnog zakona (vjerojatnost), ovaj sud smatra neosnovanim. Suprotno navodu žalitelja, prvostupanjski je sud pravilno ocijenio da predlagatelj osiguranja nije učinio *vjerojatnom* postojanje opasnosti da će protivnik osiguranja bez takve mjere spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine predlagatelja osiguranja tako što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati; u konkretnom slučaju vjerojatnost postojanja te opasnosti je mogućnost da protivnik osiguranja raspolaganjem svoje imovine spriječi ili znatno oteža naplatu potraživanja predlagatelja osiguranja. Za postojanje te vjerojatne opasnosti predlagatelj osiguranja nije pružio sudu nikakve dokaze. Naime, i ovaj sud kao i sud prvog stupnja smatra da pozivanje predlagatelja osiguranja na izjave sindikalnog čelnika dane u dnevnim novinama nisu dokaz o postojanju opasnosti za naplatu potraživanja predlagatelja osiguranja, već mišljenje te osobe.

Predlagatelj osiguranja je prema mišljenju ovoga suda trebao sukladno odredbi članka 219. stavak 1. Zakona o parničnom postupku u svezi članka 19. stavak 1. Ovršnog zakona sudu predložiti izvođenje dokaza kojim bi učinio vjerojatnom postojanje opasnosti da zbog eventualnog otuđenja, prikrivanja ili drugog načina raspolaganja imovinom ne bi mogao namiriti svoje potraživanje od protivnika osiguranja u slučaju da sud pravomoćnom odlukom utvrdi postojanje tog potraživanja predlagatelja osiguranja. Međutim, predlagatelj osiguranja to nije učinio.

VTS RH, Pž-6390/05 od 31. listopada 2005. (TS Zagreb P-4844/03 od 12. srpnja 2005.)

153.**OVRŠNI POSTUPAK – PRIVREMENA MJERA RADI OSIGURANJA NENOVČANE TRAŽBINE****Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)****Članak 298.****Predlagatelj osiguranja može predlagati sudu donošenje privremene mjere kojom bi se spriječila naplata po zadužnici radi osiguranja nenovčane tražbine.**

Predlagatelj je podnio predmetni prijedlog za osiguranje nenovčane tražbine – zabrane naplate prema zadužnici broj Ov-2050/05 izdanoj 22. studenoga 2005. godine, koju ima prema protivniku osiguranja, navodeći kako ne postoji pravni posao, radi čijeg bi osiguranja ista bila izdana, te da bi i u slučaju postojanja ugovora takav ugovor bio nedopušten i protivan odredbi članka 41. i 49. Zakona o trgovačkim društvima, prema kojima je zabranjeno članu uprave sklapanje ugovora sa samim sobom.

Kako su punomoć za zastupanje predlagatelja osiguranja u ovom postupku, različitim punomoćnicima potpisali protivnik osiguranja, kao član uprave društva, koji društvo zastupa samostalno i pojedinačno, te M. Đ., također član uprave društva, koja društvo zastupa samostalno i pojedinačno, a na ročištu održanom povodom prijedloga za određivanje privremene mjere zamjenik punomoćnika predlagatelja osiguranja kojem punomoćniku je punomoć potpisao protivnik osiguranja povukao je tužbu i prijedlog za određivanje privremene mjere, dok je punomoćnik predlagatelja osiguranja kojem je punomoć potpisala M. Đ. ustrajao na tužbi i prijedlogu za osiguranje, pravilno je zaključak prvostupanjski sud kako je u ovom postupku, kao relevantna, trebalo prihvatiti očitovanja volje punomoćnika predlagatelja osiguranja, kojem je punomoć za zastupanje potpisala M. Đ., drugi član uprave društva, a razloge za takav zaključak dane u obrazloženju pobijanog rješenja, imajući u vidu suprotne interese navedeni članova uprave u ovom postupku, u cijelosti prihvaća i žalbeni sud, pa su navodi žalbe izneseni u tom pravcu neosnovani.

Nadalje, prema odredbi članka 298. stavak 1. Ovršnog zakona privremena mjera radi osiguranja nenovčane tražbine može se odrediti ako predlagatelj osiguranja učini vjerojatnim postojanje svoje tražbine, zatim: 1. ako učini vjerojatnim i opasnost da bi bez takve mjere protivnik osiguranja spriječio ili znatno otežao ostvarenje tražbine, osobito time što bi promijenio postojeće stanje stvari, ili 2. ako učini vjerojatnim da je mjera potrebna da bi se spriječilo nasilje ili nastanak nenadoknadive štete koja prijete.

Zadužnica je, u smislu odredbe članka 183. Ovršnog zakona, ima učinak pravo-moćnog rješenja o ovrsi kojim se zapljenjuje tražbina po računu ovršenika i prenosi se ovrhovoditelju, radi naplate osigurane tražbine. Dužniku pripada pravo u parnici tražiti povrat zadužnice ili trajnu zabranu naplate po zadužnici, a bitno svojstvo zadužnice je kauzalna povezanost zadužničkog ovlaštenja i tražbine koja toj ispravi prethodi.

Iz spisa proizlazi kako je predmetna zadužnica izdana protivniku osiguranja kao osiguranje isplate iznosa iz ugovora o zajmu, zaključenog 18. studenoga 2005. godine, prema kojem se predlagatelj osiguranja, koga je zastupao punomoćnik N. Đ., odvjetnik u Zagrebu, kao zajmodavac, obvezao protivniku osiguranja, kao zajmoprincipu, dati zajam u iznosu 1.000.000,00 kn, u roku od 4 dana od dana zaključenja tog ugovora. Punomoć za zastupanje predlagatelja osiguranja pri zaključenju takvog ugovora s protivnikom osiguranja odvjetniku je potpisao upravo protivnik osiguranja, kao direktor predlagatelja osiguranja. Predmetnom zadužnicom, na temelju navedenog ugovora o zajmu, protivnik osiguranja, kao član uprave predlagatelja osiguranja, dao je izjavu o zaplijeni računa predlagatelja osiguranja u svoju korist, a nije vidljivo kako bi u konkretnom slučaju bili ispunjeni uvjeti iz odredbi članaka 41. i 49. Zakona o trgovačkim društvima, koje se odnose na sklapanje ugovora sa samim sobom.

Imajući u vidu naveden okolnosti pod kojima je izdana predmetna zadužnica, pravilno je zaključio prvostupanjski sud kako je predlagatelj osiguranja, učinio vjerovjatan postojanje svoje nenovčane tražbine – zabrane naplate po zadužnici.

Budući da je protivnik osiguranja predmetnu zadužnicu dostavio Hrvatskoj poštanskoj banci na naplatu dana 23. studenog 2005. godine, te se od tada sa računa predlagatelja osiguranja skidaju novčana sredstva, pravilno je zaključio prvostupanjski sud kako određena privremena mjera potrebna da bi se spriječila nenadoknadiva šteta koja prijete društvu, odnosno predlagatelju osiguranja.

Slijedom navedenog, pobijano rješenje kojim je određena konkretna privremena mjera, pravilno je i zakonito.

VTS RH, Pž-311/06 od 17. veljače 2006. (TS Zagreb P-6190/05 od 19. prosinca 2005.)

154.

OVRŠNI POSTUPAK – JAMČEVINA UMJESTO PRIVREMENE MJERE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 300. i 305. stavak 2.

Pomorski zakonik (Narodne novine 17/94, 74/94 i 43/96)

Članak 978. stavak 1.

Sud može i na prijedlog protivnika osiguranja odrediti davanje jamčevine protivnika osiguranja. Ako protivnik osiguranja uplati od strane suda određenu svotu jamčevine, sud će obustaviti postupak osiguranja i ukinuti provedene radnje. Međutim, ukoliko se kasnije za tražbinu predlagatelja osiguranja koja je osigurana jamčevinom utvrdi da ne postoji, sud će na prijedlog protivnika osiguranja vratiti mu uplaćenu jamčevinu.

Međutim, s druge strane, prvostupanjski sud je prije donošenja pobijanog rješenja propustio razmotriti u ovom slučaju presudno pitanje, na koje pravilno upućuje

tuženik u žalbi, postoji li tužiteljeva tražbina čije osiguranje tužitelj traži zadržavanjem uplaćenog tuženikovog osiguranja na depozitu prvostupanjskog suda, ili ne?

Naime, zakonske pretpostavke za usvajanje prijedloga za osiguranje novčane tražbine privremenom mjerom propisane su odredbama čl. 296. st. 1. Ovršnog zakona (Narodne novine broj 57/96, 29/99 i 42/00; nastavno: OZ u vezi sa čl. 867. st. 5. PZ): 1) vjerojatnost postojanja tražbine čije se osiguranje traži i 2) vjerojatnost postojanja opasnosti da će bez takve mjere protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine čije se osiguranje traži.

Ako se privremene mjere određuju radi osiguranja novčanih tražbina, sud će osloboditi brod zaustavljanja ili čuvanja ako budu dana osiguranja ili druge imovinske vrijednosti dovoljne za pokriće ukupnih tražbina (...) sukladno odredbi čl. 978. PZ.

Dakle, nakon što je prvostupanjski sud ocijenio kako su u konkretnom slučaju ispunjene zakonske pretpostavke o vjerojatnosti (ne i izvjesnosti) postojanja tužiteljeve tražbine iz tužbe i pripadajuće opasnosti (čl. 296. st. 1. OZ), donio je rješenje o privremenoj mjeri (22. siječnja 2002.). Kako je tuženik kao protivnik osiguranja na depozit prvostupanjskog suda položio osiguranje u iznosu od 146.230,00 EUR, umjesto određene privremene mjere (čl. 978. st. 1. PZ), to je prvostupanjski sud ukinuo privremenu mjeru i oslobodio tuženikov brod od zaustavljanja, i potom nastavio s parničnim postupkom radi utvrđenja osnovanosti tužiteljeve tražbine.

Dakle, privremena mjera se u pravilu određuje na temelju prejudicijalne meritorne ocjene suda osiguranja o vjerojatnost postojanja vjerovnikove tražbine (tražbine predlagatelja osiguranja). Na jednak način sud osiguranja ocjenjuje postojanje zakonskih pretpostavki za prihvaćanje odgovarajućeg iznosa osiguranja ponuđenog od strane protivnika osiguranja, a kojim se zamjenjuje često mnogo tegobnija već donešena privremena mjera.

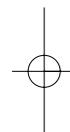
Drugim riječima, i za određivanje privremene mjere po prijedlogu predlagatelja osiguranja (vjerovnika) i za prihvaćanje osiguranja protivnika osiguranja (dužnika) u gotovom novcu potrebno je ispunjenje jednih te istih zakonskih pretpostavki iz čl. 296. st. 1. OZ. Naime, osiguranje (prema novom OZ - jamčevina) određuje se umjesto određene privremene mjere (čl. 300. st. 2. OZ) ili drugim riječima, zamjenjuje je kao posebna mjera osiguranja. Stoga se i njegovo trajanje kao konačno i trajanje same privremene mjere, uvijek vezuje uz trajanje pretpostavki za njihovo određivanje iz čl. 296. st. 1. OZ.

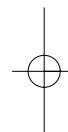
U konkretnom slučaju zakonske pretpostavke za trajanje privremene mjere, točnije u ovom slučaju, za trajanje osiguranja (zadržavanje iznosa osiguranja na depozitu prvostupanjskog suda), po ocjeni ovog suda prestale su postojati najkasnije s danom pravomoćnosti presude prvostupanjskog suda, kojom je odbijen tužiteljev tužbeni zahtjev. Naime, od tog trenutka, pravomoćno, dakle, izvjesno je utvrđeno kako tužiteljeva tražbina ne postoji. Drugim riječima, od tog trenutka pravomoćno je utvrđeno kako ne samo da nema vjerojatnosti postojanja tužiteljeve tražbine, već je utvrđeno kako je izvjesno da takva tražbine ne postoji.

VTS RH, Pž-7959/05 od 11. siječnja 2006. (TS Rijeka P-447/02 od 5. prosinca 2005.)

G – STEČAJNI POSTUPAK

155.

STEČAJNI POSTUPAK – PRIJEDLOG ZA OTVARANJE STEČAJNOG POSTUPKA**Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)****Članak 39. stavak 10. i 11.**

Stečajni postupak pokreće se prijedlogom za otvaranje stečajnog postupka kojeg sudu podnosi vjerovnik ili dužnik. Ako je vjerovnik Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, državno odvjetništvo je dužno u ime i za račun tog vjerovnika podnijeti prijedlog za pokretanje stečajnog postupka, a ne u ime Republike Hrvatske.

Obveza doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje utvrđena u postupku pri Hrvatski zavodom za zdravstveno osiguranja, nije tražbina Republike Hrvatske, Ministarstva financija, Porezne uprave, već tražbina Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Zbog navedenog, predlagatelj stečaja Republika Hrvatska, Ministarstvo financija, Porezna uprava ne može u odnosu na tu tražbinu kao vjerovnik pokrenuti stečajni postupak. To proizlazi iz odredbi članka 39. stavak 10. i 11. Stečajnog zakona prema kojima je Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (kao vjerovnik društva) mora po službenoj dužnosti obavijestiti državno odvjetništvo o postojanju uvjeta za pokretanje stečajnog postupka nad njegovim dužnikom, a državno je odvjetništvo u ime te pravne osobe dužno podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka.

Prema tome, ako neka pravna osoba ima dugovanje prema Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje i postoje uvjeti za otvaranje stečajnog postupka nad tom pravnom osobom, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje je kao vjerovnik dužan o

tome obavijestiti državno odvjetništvo, a državno odvjetništvo (budući da Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje nema postulacijsku sposobnost) je u ime Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, a ne u ime Republike Hrvatske, dužno podnijeti prijedlog za pokretanjem stečajnog postupka.

VTS RH, Pž-3869/04 od 28. veljače 2006. (TS Šibenik St 97/04 od 17. svibnja 2004.)

156.

STEČAJNI POSTUPAK – PREDUJMLJIVANJE TROŠKOVA PRETHODNOG POSTUPKA; PRAVO NA ŽALBU

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 41. stavak 1.

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 278.

Protiv rješenja stečajnog suca kojim se predlagatelj stečaja poziva da uplati predujam za pokriće troškova prethodnoga postupka žalba nije dopuštena jer se radi o odluci suda koja se odnosi na upravljanje postupkom.

Sukladno odredbama stavka 1. članka 278. Zakona o parničnom postupku («Narodne novine» broj 53/91, 91/92 i 112/99 i 88/01) koje se predmetno primjenjuju sukladno članku 6. Stečajnog zakona, odluka o polaganju predujma na ime troškova za poduzimanje pojedinih radnji u postupku, odluka je koja se odnosi na upravljanje postupkom.

Prema odredbi stavka 2. članka 278. Zakona o parničnom postupku, protiv sudbenih odluka koje se odnose na upravljanje postupkom nije dopuštena žalba.

U smislu navedenih zakonskih odredbi, predmetno rješenje je rješenje o upravljanju postupkom protiv kojeg nije dopuštena žalba. To zakonsko određenje ne može promijeniti ni pogrešna uputa o pravnom lijeku koja je sadržana u prvostupanjskom rješenju, budući da pogrešna uputa dana od strane suda ne može derogirati izričitu zakonsku odredbu, niti konstituirati na ičijoj strani neko pravo koje ne proizlazi iz zakona.

Slijedom navedenog valjalo je, temeljem odredbe članka 380. točka 1. Zakona o parničnom postupku u svezi sa člankom 6. Stečajnog zakona, žalbu odbaciti kao nedopuštenu te riješiti kao u izreci.

VTS RH, Pž-1042/03 od 20. rujna 2005. (TS Varaždin St-6/03 od 13. siječnja 2003.)

157.

STEČAJNI POSTUPAK – PREDUJMLJIVANJE TROŠKOVA PRETHODNOG POSTUPKA**Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)****Članak 41. stavak 5.****Sud u pravilu neće pozivati vjerovnika na predujmljivanje sredstava za pokriće troškova prethodnog postupka ako vjerovnik postojanje stečajnog razloga nesposobnosti za plaćanje dokazuje potvrdom pravne osobe koja za dužnika obavlja poslove platnog prometa.**

Iz spisa proizlazi da je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnijela Republika Hrvatska po svom zastupniku po zakonu Županijskom državnom odvjetništvu, uz kojeg je priloženo izvješće o solventnosti dužnika na dan 9. prosinca 2002. godine od Hrvatske poštanske banke d.d.. Iz navedene potvrde proizlazi da u razdoblju od dva mjeseca (od 9. listopada do 9. prosinca 2002. godine) nije s računa stečajnog dužnika isplaćena niti jedna petina iznosa koje je trebalo temeljem valjanih osnova za naplatu bez daljnjeg pristanka dužnika naplatiti s računa. Postupajući po predlagateljevu prijedlogu za otvaranjem stečaja prvostupanjski je sud rješenjem St 211/03 od 29. prosinca 2003. godine sukladno odredbi članka 41. stavak 1. Stečajnog zakona pozvao predlagatelja da u roku od 15 dana uplati predujam troškova prethodnog postupka od 5.000,00 kn. Predlagatelj stečajnog postupka je navedeno rješenje zaprimio dana 7. siječnja 2004. godine, ali u sudskom roku nije postupio prema nalogu iz navedenog rješenja premda je tim rješenjem bio upozoren da ukoliko ne udovolji nalogu suda sud će njegov prijedlog za pokretanje stečajnog postupka odbaciti kao nedopušten u skladu s odredbom članka 41. stavak 2. Stečajnog zakona. Temeljem navedenog sud prvog stupnja je donio pobijano rješenje.

Odredbom članka 41. stavak 1. Stečajnog zakona određeno je da je predlagatelj dužan predumiti iznos što ga odredi stečajni sudac za pokriće troškova prethodnog postupka, a stavkom 2. istoga članka Stečajnog zakona je određeno ako predlagatelj ne položi predujam u roku koji mu je određen, stečajni sudac će rješenjem odbaciti prijedlog. Prema stavku 5. istoga članka Stečajnog zakona ako vjerovnik postojanje stečajnog razloga dokazuje potvrdom iz članka 4. stavak 6. Stečajnog zakona, od njega se u *pravilu* neće tražiti predujmljivanje sredstava za pokriće troškova prethodnog postupka.

Iz navedenih zakonskih odredbi proizlazi da vjerovnik koji predlaže pokretanje stečajnog postupka dužan je predumiti iznos kojeg je odredio stečajni sudac, s time da u slučaju ako stečajni vjerovnik postojanje stečajnog razloga insolventnosti dužnika dokazuje potvrdom pravne osobe koja za dužnika obavlja poslove platnog prometa sud *u pravilu* neće pozivati predlagatelja na plaćanje predujma troškova prethodnog postupka. Prema tome, kada predlagatelj dokazuje postojanje stečajnog razloga potvrdom iz članka 4. stavak 6. Stečajnog zakona sud može, *sami iznimno* ukoliko to smatra opravdanim, naložiti predlagatelju da u roku kojeg mu odredi sud uplati pre-

dujam za pokriće troškova stečajnog postupka. Dakle, sud iznimno može odstupiti od odredbe članka 41. stavak 5. Stečajnog zakona i pozvati predlagatelja koji postojanje stečajnog razloga insolventnosti dužnika dokazuje potvrdom iz članka 4. stavak 6. Stečajnog zakona na uplatu predujma troškova prethodnog postupka, ali je u tom slučaju dužan jasno navesti razloge zbog kojih smatra da je potrebno uplatiti predujam troškova prethodnog postupka. To što sud prvog stupnja «nikada ne može biti siguran da li će se i kada u tijeku prethodnog postupka postaviti neka pitanja u cilju razjašnjenja kojih će biti potrebno isplatiti određena novčana sredstva» (list 26. spisa) nije razlog zbog kojeg bi sud odstupio od zakonske odredbe iz članka 41. stavak 5. Stečajnog zakona da se predlagatelj stečaja neće pozivati na uplatu predujma ako postojanje stečajnog razloga insolventnosti dužnika dokazuje potvrdom banke.

Prethodni postupak provodi se radi utvrđivanja uvjeta za otvaranje stečajnog postupka (članak 42. stavak 1. Stečajnog zakona). Ako predlagatelj stečaja postojanje stečajnog razloga insolventnosti dokazuje potvrdom banke iz članka 4. stavak 6. Stečajnog zakona tada postoji neoboriva predmnijeva da je dužnik nesposoban za plaćanje, pa stečajni sud neće npr. morati imenovati vještaka radi ispitivanja gospodarsko-financijskog stanja dužnika (članak 52. stavak 2. Stečajnog zakona) već će prije donošenja rješenja o otvaranju stečaja ispitati je li predlagatelj učinio vjerojatnim postojanja svoje tražbine.

VTS RH, Pž-1698/04 od 20. prosinca 2005. (TS Split St-211/03 od 12. veljače 2004.)

158.

STEČAJNI POSTUPAK – OVLAŠTENJE NA PODNOŠENJE ŽALBE PROTIV RJEŠENJA O OTVARANJU STEČAJNOG POSTUPKA

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 53. stavak 5.

Protiv rješenja o otvaranju stečajnog postupka žalbu može podnijeti samo osoba koja je do dana otvaranja stečajnog postupka bila zastupnik po zakonu dužnika pravne osobe ili dužnik pojedinac.

Rješenjem Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj Sts-6978/01 od 19. travnja 2004. godine otvoren je i zaključen stečajni postupak nad dužnikom S. Stambena zadruga Zagreb. Sud je tako odlučio temeljem odredbe članka 70. stavak 6. i 7. Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 129/00).

Protiv tog rješenja žalbu su podnijeli M. K., I. K., D. Š., B. B. i E. K., a iz podataka u spisu proizlazi da su podnositelji žalbe osnivači Stambene zadruge S..

Prema odredbi članka 53. stavak 5. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, u daljnjem tekstu: SZ) protiv rješenja o otvaranju steča-

jnog postupka žalbu može podnijeti osoba koja je bila zastupnik po zakonu dužnika pravne osobe do dana nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka.

Prema podacima u spisu niti jedan od podnositelja žalbe nije niti upravitelj zadruge, niti predsjednik skupštine zadruge, dakle, žalbu nije podnio zakonski zastupnik dužnika. Budući žalbu nije podnio zakonski zastupnik dužnika, takva žalba je nedopuštena jer ju je podnijela osoba koja nije ovlaštena za podnošenje žalbe u skladu s člankom 358. stavak 3. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 117/03, u daljnjem tekstu: ZPP) u svezi sa člankom 6. stavak 1. SZ-a.

VTS RH, Pž-5640/05 od 4. listopada 2005. (TS Zagreb Sts-6978/01 od 19.4.2004.)

159.

STEČAJNI POSTUPAK – STEČAJNI VJEROVNIK; IZLUČNI VJEROVNIK

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 70. i 79.

Vjerovnik koji prije otvaranja stečaja stečajnom dužniku uplati određeni novčani iznos nije izlučni vjerovnik, koji bi mogao potraživati od stečajnog dužnika povrat tog iznosa, već je stečajni vjerovnik. Novčana tražbina ne može biti predmet izlučnog prava.

U odnosu na tuženikov protutužbeni zahtjev kojim tuženik traži od suda da se njegova protučinidba od 202.520,00 kn izdvoji iz stečajne mase odnosno da mu se isplati to novčano potraživanje, sud prvog stupnja je pravilno odbio taj zahtjev tuženika. Naime, prema odredbi članka 142. stavak 1. Stečajnog zakona ako protivnik pobijanja vrati ono što je primio, njegova tražbina ponovno oživljuje, a prema stavku 2. istoga članka Stečajnog zakona on ima pravo tražiti da mu se njegova protučinidba vrati iz stečajne mase ako se iz te mase još može izdvojiti ili ako je masa obogaćena vrijednošću činidbe; inače protivnik pobijanja može svoje pravo na povrat protučinidbe ostvarivati kao stečajni vjerovnik.

U konkretnom slučaju novčano potraživanje tuženika je njegova protučinidba za primljene imovinske koristi (tužiteljeve pokretnine). Naime, tuženik nije tužitelju predao *predmet* koji spada u stečajnu masu tužitelja, već je tužitelju predao *novac*. Stoga tuženik nije izlučni vjerovnik koji u smislu odredbe članka 79. Stečajnog zakona može dokazivati da predmet koji je predao tužitelju ne spada u stečajnu masu, već je on stečajni vjerovnik koji u stečajnom postupku može ostvarivati svoja prava na povrat protučinidbe kao i ostali stečajni vjerovnici čije su tražbine priznate odnosno utvrđene u stečajnom postupku.

Budući da je protutužbenim zahtjevom tuženik tražio od suda da obveže tužitelja da tuženiku kao *izlučnom* vjerovniku isplati iznos od 202.520,00 kn, sud prvog stupn-

ja je pravilnom primjenom odredbe članka 79. i 142. Stečajnog zakona taj zahtjev tuženika odbio.

VTS RH, PŽ-231/04 od 18. listopada 2005. (TS Rijeka P-295/03 od 9. rujna 2003.)

160.

STEČAJNI POSTUPAK – VJEROVNIK STEČAJNE MASE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 86.

Vjerovnik stečajne mase ne ostvaruje svoje tražbine podnošenjem prijave stečajnom upravitelju. Ako vjerovnik stečajne mase ipak podnese prijavu, njegovu prijavu valja tretirati kao zahtjev stečajnom upravitelju da dobrovoljno ispuní obvezu, a ne kao prijavu stečajnog vjerovnika.

Stečajni zakon, u glavi 6. pod naslovom Stečajna masa i stečajni vjerovnici, pod točkom 6.5. Vjerovnici stečajne mase, odredbom članka 85. stavak 1. tog Zakona propisuje da se iz stečajne mase najprije namiruju troškovi stečajnoga postupka i ostale obveze stečajne mase, a odredbom članka 86. točka 3. istog Zakona propisano je da u troškove stečajnoga postupka spadaju i drugi troškovi za koje je tim ili drugim zakonom određeno da će se namirivati kao troškovi stečajnoga postupka.

Imajući u vidu sadržaj podnesene prijave, a budući da je naznačeni vjerovnik prijavu podnio na teret troškova stečajnog postupka, u konkretnom slučaju nije bilo mjesta ispitivanju takve prijave na način kao da se radi o stečajnom vjerovniku.

Naime, vjerovnici stečajne mase ne ostvaruju svoje tražbine podnošenjem prijave stečajnom upravitelju, niti se njihove tražbine ispituju na ročištu. Oni podnose zahtjev stečajnom da im taj iznos dobrovoljno isplati, a ako stečajni upravitelj dobrovoljno ne isplati zatraženi iznos, vjerovnici mogu svoju tražbinu po osnovi troškova stečajnog postupka ostvarivati izvan stečajnog postupka, podnošenjem kondemnatorne tužbe kojom će tražiti da se stečajnom dužniku naloži isplata dugovanog iznosa. Stoga je sa žaliteljevom prijavom potraživanja, na teret troškova stečajnog postupka, u stečajnu masu dužnika, trebalo je postupiti kao sa zahtjevom stečajnom upravitelju za isplatu zatraženog iznosa, te istu dostaviti stečajnom upravitelju. Slijedom navedenog, pobijanim rješenjem kojim je utvrđena osporenom tražbina naznačenog vjerovnika, kao tražbina drugog višeg isplatnog reda – opći isplatni red, iako je prijava podnesena po osnovi troškova stečajnog postupka, počinjena je apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. Zakona o parničnom postupku, uslijed koje se takvo rješenje ne može ispitati, pa je doneseno rješenje nepravilno i nezakonito.

VTS RH, PŽ-8108/03 od 14. veljače 2006. (TS Split St-181/01 od 25. studenog 2002.)

161.

STEČAJNI POSTUPAK – VJEROVNIK STEČAJNE MASE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 87.

Vjerovnik stečajne mase ne podnosi prijavu tražbine stečajnom upravitelju, već to čine samo stečajni vjerovnici.

U obrazloženju se navodi da iz vjerovnikove prijave proizlazi da njegova tražbina spada u ostale obveze stečajne mase, te da vjerovnik svoj pravni položaj temelji na odredbi čl. 113. Stečajnog zakona ("Narodne novine" br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03, dalje SZ), kojom je predviđeno da ako je u zemljišnu knjigu upisana predbilježba radi osiguranja zahtjeva za stjecanjem prava na nekoj dužnikovoj nekretnini, vjerovnik svoju tražbinu može namiriti kao vjerovnik stečajne mase. Prijava je odbačena jer je način isplate obveza stečajne mase propisan odredbom čl. 87. SZ, dok je odredbom čl. 173. SZ predviđeno da prijavu tražbina podnose stečajni vjerovnici, a ne i vjerovnici stečajne mase. (...)

Pri donošenju pobijanog rješenja prvostupanjski sud nije počinio niti jednu od bitnih povreda postupovnih odredaba na koje drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti, pa ni onu iz čl. 354. st. 2. točka 11. ZPP na koju upućuje vjerovnik u žalbi, jer pobijano rješenje sadrži jasne i valjane razloge.

Vjerovnik u žalbi čini nespornim da njegova predmetna tražbina temeljem odredbe čl. 113. SZ spada u ostale obveze stečajne mase. Iz podneska od 1. kolovoza 2005. godine proizlazi da ga je vjerovnik nazvao «obaviješću», ali i «prijavom tražbine». Sukladno odredbi čl. 173. prijave svojih tražbina stečajnom upravitelju podnose samo stečajni vjerovnici, a ne i vjerovnici stečajne mase. Iz izreke pobijanog rješenja jasno proizlazi da prvostupanjski sud nije odbacio vjerovnikov podnesak od 1. kolovoza 2005. godine kao obavijest o postojanju navodne vjerovnikove tražbine iz reda obveza stečajne mase, već u dijelu kojim je on prema navodima samog vjerovnika i prijava tražbine. Pri tome je jasno, a što se navodi i u obrazloženju pobijanog rješenja, da je, s obzirom na obavijest vjerovnika, sukladno odredbi čl. 87. a st. 1. SZ dužnost stečajnog upravitelja da tijekom cijelog postupka vodi računa o tome da se iz stečajne mase osiguraju sredstva potrebna za namirenje predvidivih obveza stečajne mase, a prigodom isplate pojedinih obveza stečajne mase da je dužan izdvojiti sredstva potrebna za pokriće onih takvih obveza za koje se osnovano može pretpostaviti da bi ih trebalo namiriti u budućnosti.

VTS RH, Pž-6040/05 od 2. prosinca 2005. (TS Dubrovnik St-16/05 od 15. rujna 2005.)

162.

NASTAVAK PARNICE; STEČAJNI UPRAVITELJ PRIZNAJE TRAŽBINU - NAKNADA TROŠKA TUŽITELJU**Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)****Članak 95. stavak 3.**

U slučaju kad je nakon nastavljanja parnice tužitelj povukao tužbu jer je stečajni upravitelj u stečajnom postupku priznao njegovu tražbinu, tužitelj može trošak tog parničnog postupka potraživati samo kao stečajni vjerovnik u stečajnom postupku, a ne u parničnom postupku u kojem je taj trošak nastao.

Napomena: Tek ako bi mu stečajni upravitelj ili koji od stečajnih vjerovnika u stečajnom postupku osporili prijavljenu tražbinu na ime troška parničnog postupka, tuženik bi mogao u parničnom postupku deklaratornim zahtjevom tražiti od suda utvrđenje tražbine na ime troška i to u istom parničnom postupku u kojem je trošak nastao ako je prije otvaranja stečaja podnio zahtjev za naknadom troška, ili u posebnom parničnom postupku ako prije otvaranja stečajnog postupka nije podnio zahtjev za naknadom troška postupka.

Utvrđeno je da je stečajni postupak nad tuženikom otvoren dana 26. svibnja 2000. godine, i nastupile su pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka, kada je po sili zakona temeljem članka 212. stavak 1. točka 4. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, u daljnjem tekstu: ZPP) nastao prekid postupka, o čemu je doneseno deklaratorno rješenje dana 2. kolovoza 2000. godine pod poslovnim brojem P-216/00, a rješenjem od 14. siječnja 2005. godine parnični postupak je nastavljen.

Tužitelj zahtjeva naknadu parničnih troškova koji se sastoje od zastupanja po punomoćniku odvjetniku nastalih do prekida postupka. Istina, u specifikaciji troškova tužitelj je iskazao i troškove zastupanja na ročištu od 15. veljače 2001. godine (dakle, nakon što je nastupio prekid postupka), međutim, iz spisa proizlazi da ova radnja nije poduzeta jer toga dana u ovom predmetu nije održano nikakvo ročište.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostupanjski sud je pravilno zaključio da temeljem članka 95. stavak 3. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, u daljnjem tekstu: SZ) parnične troškove koji su nastali do prekida postupka protivna strana ostvaruje kao stečajni vjerovnik, a kao obveze stečajne mase namiruju se troškovi nastali nakon nastavljanja prekinutog postupka ako stečajni dužnik izgubi parnicu. To dalje znači da je stečajni vjerovnik dužan prijavu svoje tražbine podnijeti stečajnom upravitelju temeljem članka 173. stavak 1. i 2. SZ, jer stečajni vjerovnici mogu svoje tražbine prema dužniku ostvarivati samo u stečajnom postupku, temeljem članka 96. SZ.

Kako tužitelj potražuje troškove parničnog postupka nastale prije otvaranja stečajnog postupka, a takve troškove može ostvarivati samo kao stečajni vjerovnik, dakle,

podnošenjem prijave ove tražbine stečajnom upravitelju u stečajnome postupku, a nesporno tužitelj nije prijavio u stečajnom postupku svoju tražbinu po ovoj osnovi, slijedom čega neosnovano potražuje ove troškove u parnici. Stoga je ovakav zahtjev nedopušten i valjalo ga je odbaciti, a ne odbiti.

VTS RH, Pž-5180/05 od 9. rujna 2005. (TS Sisak P-84/05 od 14. lipnja 2005.)

163.

STEČAJNI POSTUPAK – STEČAJNI VJEROVNICI

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 96. i 173.

Samo stečajni vjerovnici moraju svoje tražbine prijaviti stečajnom upravitelju stečajnog dužnika (dužnika u stečaju). Vjerovnici stečajne mase nisu dužni prijaviti svoje tražbine stečajnom upravitelju.

Prema ocjeni ovog vijeća, bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. ZPP-a ogleda se u činjenici što je izreka pobijane presude nerazumljiva, a navedeni razlozi nejasni i proturječni s izrekom, te se presuda ne može ispitati. Naime, u izreci stoji kako se utvrđuje postojanje potraživanja tužiteljice prema tuženiku kao potraživanja prvog isplatnog reda viših isplatnih redova, dok bi iz obrazloženja proizlazilo kako se radi o potraživanju tužiteljice kao vjerovnika stečajne mase. Napominje se da se izreka ne podudara niti s petitom tužbe u kojem se ne navodi prvi isplatni red viših isplatnih redova.

Iz spisa je vidljivo da je tužiteljica prijavila svoju tražbinu u stečajnom postupku nad L. C. d.o.o. Split, gdje joj je tražbina i priznata. Međutim, vidljivo je također da tužiteljica nije prijavila tu istu tražbinu, a koja je predmet ovoga spora, u stečajnom postupku nad tuženikom.

Ukoliko je tužiteljica vjerovnik stečajne mase, svoju tražbinu nije niti bila dužna prijaviti kao stečajni vjerovnik, a niti se o njoj trebao izjasniti stečajni upravitelj na ispitnom ročištu u stečajnom postupku nad tuženikom u ovom predmetu.

Prema odredbi članka 96. Stečajnog zakona (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03 i 197/03, u daljnjem tekstu: SZ) stečajni vjerovnici mogu svoje tražbine prema dužniku ostvarivati samo u stečajnom postupku i to prijavljivanjem svoje tražbine temeljem odredbe članka 173. SZ-a. Da je tražbina tužiteljice bila osporena u stečajnom postupku nad tuženikom tužiteljica bi temeljem odredbe članka 178. stavak 1. SZ-a bila upućena na parnicu radi utvrđivanja osporene tražbine.

VTS RH, Pž-7278/05 od 3. siječnja 2006. (TS Split P-1413/04-7 od 9. lipnja 2005.)

164.**STEČAJNI POSTUPOK - PRESTANAK PRAVA STEČENIH OVRHOM U MOMENTU OTVARANJA STEČAJNOG POSTUPKA****Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)****Članak 97.**

Otvaranjem stečajnog postupka prestaje različno pravo koje je vjerovnik stekao sudskom ovrhom tijekom posljednjih trideset dana prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ili nakon toga.

Trgovački sud u Bjelovaru je rješenjem broj Ovr-353/04 od 6. srpnja 2005. godine, pod točkom I., odlučio da se ovršni postupak nastavlja, pod točkom II. je obustavio ovrhu određenu rješenjem toga suda broj Ovr-353/04 od 5. veljače 2004. godine, te ukinuo sve provedene ovršne radnje, a pod točkom III. naložio zemljišno knjižnom odjelu Općinskog suda u Daruvaru brisanje zabilježbe ovrhe na nekretninama ovršenika upisanim u zk. ul. br. 586 k.o. Daruvar na posebnom dijelu ulične stambene zgrade na kčbr. 937 i to jednoj poslovnoj prostoriji sa dva odjeljenja, a koja je ovrha zabilježena na temelju rješenja o ovrshi Trgovačkog suda u Bjelovaru od 5. veljače 2004. godine broj Ovr-353/04. (...)

Iz spisa proizlazi da je prvostupanjski sud na prijedlog ovrhovoditelja donio rješenje o ovrshi na temelju vjerodostojne isprave broj Ovr-2587/03 od 22. prosinca 2003. godine radi ostvarenja novčane tražbine ovrhovoditelj u iznosu od 74.538,32 kn sa zateznom kamatom i troškovima postupka, i to ovrhom na novčanim sredstvima ovršenika koja se vode na njegovom računu kod poslovne banke, a na temelju ovog pravomoćnog rješenja temeljem čl. 5. st. 4. OZ-a doneseno je novo rješenje o ovrshi o promjeni predmeta i sredstva ovrhe pod poslovnim brojem Ovr-353/04 od 5. veljače 2004. godine, kojim je određena ovrha na pokretninama ovršenika i nekretninama ovršenika upisanim u zkul. broj 586 k.o. Daruvar.

Razvidno je iz rješenja Općinskog suda u Daruvaru, zemljišno knjižni odjel, poslovni broj Z-342/04 od 24. veljače 2004. godine, da je temeljem čl. 79. OZ-a provedena zabilježba ovrhe na nekretninama ovršenika upisanim u zk. ul. 586 k.o. Daruvar, a temeljem rješenja o ovrshi Trgovačkog suda u Bjelovaru poslovni broj Ovr-353/04 od 5. veljače 2004. godine.

Prema čl. 79. st. 2. OZ-a zabilježbom ovrhe u zemljišnoj knjizi ovrhovoditelj stječe pravo da svoju tražbinu namiri iz nekretnine (pravo na namirenje) i u slučaju da treća osoba kasnije stekne vlasništvo te nekretnine.

Dakle, ovrhovoditelj stječe pravo namirenja iz nekretnine ovršenika tek upisom zabilježbe ovrhe u zemljišnu knjigu, a ne od dana podnošenja ovršnog prijedloga, da je u konkretnom slučaju ovrhovoditelj stekao pravo na namirenje svoje tražbine iz nekretnine ovršenika dana 24. veljače 2004. godine, kada je zabilježba ovrhe upisana u zemljišnu knjigu, a ne 22. prosinca 2003. godine što ovrhovoditelj tvrdi u žalbi.

Naime, 22. prosinca 2003. godine je tek doneseno rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave poslovni broj Ovr-2587/03, koje nije niti moglo biti osnova za zabilježbu ovrhe u zemljišnoj knjizi budući je tim rješenjem određena ovrha na novčanim sredstvima ovršenika koja se vode ne njegovom žiro računu kod poslovne banke, a ne na njegovim nekretninama. Tek je rješenje o ovrsi poslovni broj Ovr-353/04 od 5. veljače 2004. godine bilo osnova za upis zabilježbe ovrhe u zemljišnoj knjizi, a temeljem kojega ovrhovoditelj stječe pravo na namirenje svoje tražbine iz nekretnine ovršenika.

Iz spisa nadalje proizlazi da je nad ovršenikom otvoren stečajni postupak rješenjem poslovni broj St-23/04, te da su pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka nastupile dana 10. ožujka 2004. godine, pa je pravilno prvostupanjski sud utvrdio temeljem čl. 98. st. 3. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, u daljnjem tekstu SZ) prekid postupka u ovom ovršnom predmetu, jer se postupci ovrhe i osiguranja koji su u tijeku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka prekidaju, a nakon što ti postupci budu nastavljeni, ovršni će ih sud obustaviti.

Od ovog pravila propisana je i iznimka čl. 98. st. 5. SZ-a prema kojoj se prekinuti postupci ovrhe i osiguranja koje su različni vjerovnici pokrenuli prije otvaranja stečajnog postupka nastavljaju i provest će ih ovršni sud po pravilima ovršnog postupka. No, čl. 97. SZ-a određuje da ako stečajni vjerovnik tijekom posljednjih 30 dana prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ili nakon toga sudskom ovrhom ili prisilnim sudskim osiguranjem stekne koje različno ili slično pravo na imovini dužnika koja ulazi u stečajnu masu, to pravo otvaranjem stečajnog postupka prestaje. Dakle, ako je različno pravo ili neko slično pravo na imovini dužnika koja ulazi u stečajnu masu, stečeno tijekom 30 dana prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ili nakon toga, to pravo prestaje po sili zakona otvaranjem stečajnog postupka. U konkretnom predmetu utvrđeno je da je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad ovršenikom podnesen dana 13. veljače 2004. godine, pa kako je ovrhovoditelj stekao pravo na namirenje svoje tražbine iz nekretnine ovršenika dana 24. veljače 2004. godine, pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da je ovrhovoditeljevo pravo na odvojeno namirenje iz nekretnine ovršenika prestalo temeljem zakona otvaranjem stečajnog postupka nad ovršenikom, jer je stečeno nakon podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka.

Zbog toga se ovrhovoditelj neosnovano poziva na odredbu čl. 98. st. 5. SZ-a, jer je danom otvaranja stečajnog postupka prestalo i njegovo pravo na odvojeno namirenje iz nekretnine ovršenika, a time ne postoje niti uvjeti za nastavljavanje i provođenje prekinutog ovršnog postupka od strane ovršnog suda.

Pravilno je stoga prvostupanjski sud temeljem odredbe čl. 98. st. 3. SZ-a nastavljeno ovršni postupak obustavio, a temeljem čl. 67. st. 5. OZ-a ukinuo provedenu ovršnu radnju zabilježbe ovrhe na nekretninama ovršenika.

VTS RH, Pž-5067/05 od 2. kolovoza 2005. (TS Bjelovar Ovr-353/04 od 6.7.2005.)

165.**STEČAJNI POSTUPAK – NEDOPUSTIVOST PRIJEBOJA****Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)****Članak 105. točka 3.**

Prijeboj je nedopušten ako je stečajni vjerovnik kao primatelj ustupanja znao ili morao znati da je stečajni dužnik (cesus) nesposoban za plaćanje odnosno ako je protiv njega podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka.

Nadalje, točno je da prema odredbi članka 105. točka 3. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03) prijeboj nije dopušten ako je tražbina stečena ustupom. Međutim, navedena odredba Stečajnog zakona glasi da prijeboj nije dopušten ako je stečajni vjerovnik tražbinu stekao ustupom (cesijom) za posljednjih šest mjeseci prije dana otvaranja stečajnoga postupka, a znao je ili morao znati da je dužnik postao nesposoban za plaćanje ili da je protiv njega podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka (...).

Iz navedene odredbe Stečajnog zakona proizlazi da sama činjenica da je stečajni vjerovnik tražbinu stekao ustupom za posljednjih šest mjeseci prije otvaranja stečajnog postupka nad tužiteljem ne čini sam prijeboj nedopuštenim ako stečajni vjerovnik kao primalac ustupanja u trenutku sklapanja ugovora o cesiji nije znao niti je morao znati da je stečajni dužnik, u konkretnom slučaju tužitelj, nesposoban za plaćanje, odnosno da je protiv njega podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka. Je li tuženik prilikom sklapanja ugovora o cesiji (20. veljače 1999. godine) znao ili morao znati da je tužitelj nesposoban za plaćanje, odnosno da je protiv njega tada bio podnesen prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, a koji postupak je i pokrenut rješenjem St 17/99 od 23. veljače 1999. godine (dakle, tri dana nakon sklapanja ugovora o cesiji), sud prvog stupnja također nije utvrdio.

Slijedom navedenog, valjalo je temeljem odredbe članka 370. stavak 1. Zakona o parničnom postupku ukinuti pobijanu presudu i predmet vratiti suda prvoga stupnja na ponovno suđenje.

VTS RH, PŽ-1275/04 od 18. listopada 2005. (TS Zagreb P-170/01 od 06. studenoga 2003.)

166.

**STEČAJNI POSTUPAK – KONGRUENTNO NAMIRENJE PRIJE
POKRETANJA STEČAJNOG POSTUPKA**

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 128. stavak 1.

Pravna radnja kongruentnog namirenja prije pokretanja stečajnog postupka može se pobijati ako je radnja poduzeta tijekom posljednja tri mjeseca prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, ako je dužnik u vrijeme poduzimanja radnje bio nesposoban za plaćanje i ako je vjerovnik stečajnog dužnika u vrijeme poduzimanja radnje znao da je dužnik insolventan.

Ako je vjerovnik jedini član društva stečajnog dužnika njegovo znanje za insolventnost dužnika se presumira.

Nesporno je kako je tuženik s P. M. d.o.o. dana 16. kolovoza 2000. godine sklopio Sporazum, solemniziran kod javnog bilježnika dana 23. kolovoza 2000. godine i kako je tim Sporazumom tuženiku omogućeno namirenje na način i u vrijeme koje je u skladu sa sadržajem njegovog prava. Dana 22. studenoga 2000. godine tužitelji zaposlenici podnijeli su prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad tužiteljem radi neisplaćenih plaća u iznosu od 265.954,93 kn i radi neprekidne blokade njegova žiro-računa u trajanju od 203 dana, a što proizlazi iz rješenja tog suda broj V St-222/00 od 3. siječnja 2001. godine kojim je otvoren stečajni postupak nad tužiteljem. Prvostupanjski sud je u pobijanoj presudi nesporno utvrdio kako je tuženik temeljem odluke tuženika od 2. srpnja 1998. godine postao jedini član društva tužitelja.

Pravna radnja poduzeta u posljednja tri mjeseca prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, kojom se jednom stečajnom vjerovniku daje ili omogućava osiguranje ili namirenje na način i u vrijeme u skladu sa sadržajem njegova prava (kongruentno namirenje), može se pobijati ako je u vrijeme kad je oduzeta dužnik bio nesposoban za plaćanje i ako je vjerovnik znao za tu nesposobnost (članak 128. stavak 1. SZ-a).

U konkretnom slučaju je sporno kada je pravna radnja poduzeta.

Smatra se da je pravna radnja poduzeta u vrijeme kad nastupe njeni pravni učinci (članak 138. stavak 1. SZ-a).

Ako je za pravovaljanost nekog pravnog posla potreban upis u zemljišnu knjigu, upisnik brodova u izgradnji ili zrakoplova, smatrat će se da je pravni posao poduzet čim budu ispunjene ostale pretpostavke za njegovu valjanost, izjava volje o upisu postane obvezujuća za dužnika, druga strana podnese zahtjev za upis pravne promjene (članak 138. stavak 2. SZ-a).

Sporazum, koji je predmet ovog spora, je solemnizirana privatna isprava (solemnizirana dana 23. kolovoza 2000. godine po javnom bilježniku Nikši Videnu) i na

njega se primjenjuju odredbe članka 274. do 278. Ovršnog zakona («Narodne novine» broj 57/96, 29/99, 42/00, u daljnjem tekstu OZ).

Na temelju takvog Sporazuma tuženik može tražiti prijenos vlasništva na nekretnini upisane u zemljišnoj knjizi uz zabilježbu da je prijenos obavljen radi osiguranja (članak 273. stavak 5. u vezi članka 279. stavak 1. i 2. OZ-a), dok vlasnikom nekretnine koja nije upisana u zemljišnoj knjizi odnosno pokretnina postane solemnizacijom privatne isprave (članak 273. stavak 6. OZ-a u vezi s člankom 279. stavak 1. i 2. OZ-a).

Slijedom navedenog, tuženikovi žalbeni navodi, kako je odlučno kada su stranke zaključile Sporazum (16. kolovoza 2000. godine), a ne kada je solemniziran po javnom bilježniku (23. kolovoza 2000. godine) su neosnovani. U smislu naprijed navedenih zakonskih odredbi pravni učinci poduzete pravne radnje (sklopljenog Sporazuma) su mogle najranije nastupiti solemnizacijom Sporazuma po javnom bilježniku, odnosno tek tada je tuženik mogao tražiti prijenos vlasništva na nekretnini upisanoj u zemljišnoj knjizi i postati vlasnikom pokretnine ili nekretnine koja nije upisana u zemljišne knjige.

U ovom slučaju, vrijeme poduzimanja pravne radnje dopušta pobijanje. Osoba prema kojoj je ta pravna radnja poduzeta (tuženik) jedina sudjeluje u kapitalu tužitelja (on je jedini osnivač i član), te se njegovo znanje za insolventnost dužnika presumira (članak 136. stavak 2. točka 1. SZ-a), pa su neosnovani tuženikovi žalbeni navodi o tome kako nije znao kada će prijedlog za otvaranje stečaja biti podnijet, jer to nije ni odlučno, već je odlučno njegovo znanje o insolventnosti tužitelja.

Dokaz saslušanjem svjedoka na okolnosti vođenja pregovora oko reprogramiranja dospjelih novčanih obveza, koji tuženik i u žalbi predlaže, prvostupanjski sud je osnovano odbio, jer nije upitan sadržaj prava koje tuženik ostvaruje (novčana tražbina u iznosu od 14.382,280,46 kn), već njegovo osiguranje.

Pored nesporne činjenice tužiteljeve nesposobnosti za plaćanje u vrijeme kad je pravna radnja poduzeta, tuženikovog pretpostavljenog znanja za tu nesposobnost, te poduzimanja pravne radnje kojom se tuženiku omogućava namirenje u skladu sa sadržajem njegova prava u posljednja tri mjeseca prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, ostvarene su sve pretpostavke za poboynost pravne radnje (članak 128. stavak 1. SZ-a), te je tužbeni zahtjev prvostupanjskom odlukom pravilno prihvaćen kad je utvrđeno kako je pobijana pravna radnja (Sporazum) bez učinka prema stečajnoj masi (članak 141. stavak 5. SZ-a).

VTS RH, Pž-1230/03 od 28. prosinca 2005. (TS Split P-4892/01 od 25. listopada 2002.)

167.

STEČAJNI POSTUPAK – INKONGRUDENTNO NAMIRENJE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 129.

Da bi sud mogao ispitati radi li se o inkongruentnom namirenju, mora utvrditi kada je konkretno pravna radnja poduzeta. O navedenom ovisi i to je li sud dužan ispitivati i ostale posebne pretpostavke za pobijanje pravnih radnji; objektivnu pretpostavku insolventnosti stečajnog dužnika u vrijeme poduzimanja radnje, ili subjektivnu pretpostavku znanja vjerovnika u vrijeme poduzimanja radnje da se tom radnjom oštećuju vjerovnici.

U ovom parničnom postupku sud prvog stupnja u obrazloženju pobijane presude uopće nije naveo razloge zašto smatra da su ispunjene sve opće pretpostavke za pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika iz članka 127. Stečajnog zakona, a niti je naveo razloge zbog čega smatra da je ispunjena odnosno da su ispunjene i posebne pretpostavke propisane odredbom članka 129. Stečajnog zakona.

Predmet pobijanja može biti svaka pravna radnja koja je poduzeta određeno vrijeme prije otvaranja stečaja, pa je nužno utvrditi kada je u konkretnom slučaju ta radnja poduzeta. Obzirom da je za pravovaljanost Sporazuma o osiguranju novčanih tražbina prijenosom prava vlasništva pokretnina od 5. listopada 2000. godine potrebno da ga solemnizira javni bilježnik sukladno tadašnjoj odredbi članka 279. Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj 57/96 i 29/99), mišljenje je ovoga suda da je pravna radnja fiducijarnog prijenosa vlasništva pokretnina temeljem navedenog sporazuma sukladno odredbi članka 138. stavak 1. Stečajnog zakona poduzeta dana 29. prosinca 2000. godine budući da su tada nastupili njeni pravni učinci. Međutim, iz obrazloženja prvostupanjskog suda nije vidljivo kada sud prvog stupnja smatra da su nastupili pravni učinci predmetnog sporazuma i izjave o prijebu br. 01/2001, a što je veoma važno obzirom na zakonske pretpostavke inkongruentnog namirenja iz članka 129. Stečajnog zakona.

Naime, ako sud prvog stupnja smatra da su pravni učinci Sporazuma o osiguranju novčanih tražbina prijenosom prava vlasništva pokretnina nastupili dana 29. prosinca 2000. godine a pravni učinci izjave o prijebu dana 2. siječnja 2001. godine, tada je (pod pretpostavkom da je doista prvi dopušteni i obrazloženi prijedlog za otvaranjem stečaja podnesen dana 30. prosinca 2000. godine) za postojanje inkongruentnog namirenja dovoljno da je ispunjena ta objektivna pretpostavka sukladno odredbi članka 129. stavak 1. točka 1. Stečajnog zakona. Ukoliko pak sud prvog stupnja smatra da je pravna radnja sklapanja predmetnog sporazuma poduzeta dana 5. listopada 2000. godine, tada je (opet pod pretpostavkom da je prvi dopušteni i obrazloženi prijedlog za otvaranjem stečaja podnesen dana 30. prosinca 2000. godine) potrebno ispitati i postojanje daljnjih posebnih pretpostavki za inkongruentno namirenje iz odredbe točke 2. ili točke 3. stavka 1. članka 129. Stečajnog zakona: da je u vrijeme sklapanja predmetnog sporazuma stečajni dužnik bio insolventan ili da je tuženik kao tužitelj

vjerovnik u vrijeme sklapanja predmetnog sporazuma znao da se tom radnjom oštećuju ostali vjerovnici tužitelja.

Budući da sud prvog stupnja nije naveo kada smatra da su nastupili pravni učinci pobojne radnje, ovaj sud ne može ispitati radi li se o inkongruentnom namirenju iz odredbe točke 1., točke 2. ili točke 3. stavka 1. članka 129. Stečajnog zakona pa sukladno tome ni to je li, osim objektivne pretpostavke da je radnja poduzeta određeno vrijeme prije podnošenja prijedloga za otvaranjem stečajnog postupka nad tužiteljem, potrebno da su ispunjene i daljnje posebne zakonske pretpostavke inkongruentnog namirenja.

Nadalje, sud prvoga stupnja navodi u obrazloženju pobijane presude da je prvi dopušteni i obrazloženi prijedlog za otvaranjem stečajnog postupka nad tužiteljem podnesen sudu dana 30. prosinca 2000. godine. Međutim, premda i tužitelj u tužbi navodi da je prijedlog za otvaranjem stečaja podnesen navedenog datuma, ovaj sud tu činjenicu ne može ispitati, a nejasno je i temeljem kojeg dokaza je sud prvog stupnja tu činjenicu utvrdio budući da spisu ne prileže prijedlog za otvaranjem stečajnog postupka nad tužiteljem, a niti je iz preslike rješenja o otvaranju stečajnog postupka vidljivo kada je Hrvatska poštanska banka d.d. podnijela taj prijedlog. Prema mišljenju ovoga suda sud prvog stupnja tu je činjenicu morao utvrditi iz razloga jer se rokovi pobijanja pravnih radnji izračunavaju prema vremenu koje je proteklo prije podnošenja prijedloga za otvaranjem stečaja; pri tomu je nebitno što tuženik nije osporio navode tužbe, pa niti datum podnošenja prijedloga za otvaranjem stečajnog postupka.

Slijedom navedenog valjalo je u dijelu u kojem je sud prvog stupnja usvojio tužbeni zahtjev tužitelja usvojiti žalbu tuženika, u tom dijelu ukinuti pobijanu presudu suda prvog stupnja i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje a temeljem odredbe članka 369. stavak 1. Zakona o parničnom postupku.

VTS RH, PŽ-231/04 od 18. listopada 2005. (TS Rijeka P-295/03 od 9. rujna 2003.)

168.

STEČAJNI POSTUPAK – INKONGRUDENTNO NAMIRENJE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 129. stavak 1. točka 1.

Za slučaj inkongruentnog namirenja radnja koja je poduzeta u posljednjem mjesecu prije podnošenja prijedloga za otvaranjem stečajnog postupka ili nakon toga može se pobijati ako je, osim općih pretpostavki za pobijanje iz članka 127. Stečajnog zakona, ispunjena navedena objektivna vremenska pretpostavka.

Ako je podneseno više prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom, pa ranije podneseni prijedlog bude povučen, on i nadalje ostaje mjerodavan za izračunavanje rokova za pobijanje pravnih radnji, ali samo ako je taj (povučeni) prijedlog bio osnovan u vrijeme njegova podnošenja sudu i ako u vremenu između povlačenja tog prijedloga i podnošenja novog prijedloga temeljem kojeg je otvoren stečajni postupak stečajni dužnik nije prestao biti insolventan ili prezadužen.

Prema odredbi članka 129. stavak 1. točka 1. Stečajnog zakona pravna radnja kojom se jednom stečajnom vjerovniku daje ili omogućava osiguranje ili namirenje, koje on nije imao pravo zahtijevati ili nije imao pravo zahtijevati na način ili u to vrijeme može se pobijati ako je poduzeta u posljednjem mjesecu prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečaja ili nakon toga.

Iz navedene zakonske odredbe proizlazi da se inkongruentno namirenje može pobijati ako je pravna radnja kojom je ono učinjeno poduzeta u posljednjem mjesecu prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ili nakon toga (dakle, do otvaranja stečajnog postupka). Prema tome za inkongruentno namirenje propisano odredbom članka 129. stavak 1. točka 1. Stečajnog zakona dovoljno je da se uz ispunjenje općih pretpostavki za pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika iz članka 127. Stečajnog zakona ispuni i samo jedna posebna, objektivna pretpostavka: da je radnja poduzeta u posljednjem mjesecu prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ili nakon podnošenja tog prijedloga.

U ovom parničnom postupku sud prvog stupnja je pravilno utvrdio da su ispunjene sve opće pretpostavke za pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika iz članka 127. Stečajnog zakona, kao i posebna pretpostavka propisana odredbom članka 129. stavak 1. točka 1. Stečajnog zakona.

Naime, predmet pobijanja može biti svaka pravna radnja koja je poduzeta određeno vrijeme prije otvaranja stečaja, pa je nužno utvrditi kada je u konkretnom slučaju ta radnja poduzeta. Obzirom da je za pravovaljanost Sporazuma radi osiguranja novčane tražbine od 25. listopada 1999. godine potreban upis u zemljišnu knjigu općinskog suda, u ovom slučaju pravna radnja je u smislu odredbe članka 138. stavak 2. Stečajnog zakona poduzeta dana 12. studenoga 1999. godine budući da je prema izvratku iz zemljišnih knjiga (list 8. spisa) tuženik tada podnio zahtjev za upis pravne

promjene u zemljišnu knjigu, te je sukladno odredbi članka 120. stavak 3. u svezi stavka 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima tuženik tada postao fiduciarni vlasnik nekretnine.

U odnosu na navode žalitelja kojima on pobija ocjenu prvostupanjskog suda da je pobijana radnja poduzeta nakon podnošenja prijedloga za otvaranjem stečajnog postupka od 03. kolovoza 1999. godine jer je predlagatelj stečaja F. Ing. P. povukao taj prijedlog te je stečajni postupak po tom prijedlogu obustavljen, ovaj sud napominje da žalitelj pogrešno tumači odredbu članka 137. stavak 2. Stečajnog zakona. Tom je naime, zakonskom odredbom predviđeno da u slučaju ako je podneseno više prijedloga za otvaranjem postupka, mjerodavan je prvi dopušteni i obrazloženi prijedlog, pa i ako je postupak otvoren u povodu nekoga kasnijega prijedloga.

To konkretno znači da u slučaju kada je podneseno više prijedloga za otvaranjem stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom, pa ranije podneseni prijedlog bude povučen, rokovi pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika računaju se od tog ranije podnesenog prijedloga pod pretpostavkom da je taj (povučeni) prijedlog bio dopušten i osnovan u vrijeme podnošenja, te uz uvjet da između njegova povlačenja i kasnije podnesenog prijedloga nije došlo do prekida u gospodarskoj krizi dužnika, dakle da stečajni dužnik u međuvremenu nije prestao biti insolventan ili prezadužen (tako i prof. Dika: Pobijanje pravnih radnji u povodu stečaja, u knjizi Treća novela Stečajnog zakona, Narodne novine, Zagreb 2003., str. 162.).

U konkretnom slučaju iz spisa proizlazi da je tužitelj bio nesposoban za plaćanje neprekidno od 1. listopada 1998. godine, pa sve do otvaranja stečajnog postupka (30. lipnja 2000. godine), a što je vidljivo iz podataka o solventnosti Zavoda za platni promet (list 57-60 spisa). Iz zapisnika sjednice stečajnog vijeća vođenog povodom prijedloga za otvaranjem stečajnog postupka F. Ing. P. pod brojem St 30/99 od 12. travnja 2000. godine i 18. svibnja 2000. godine proizlazi da je taj prijedlog za otvaranjem stečaja bio dopušten i osnovan u vrijeme kada je bio podnesen, a što ovaj sud zaključuje temeljem činjenice da je stečajni sudac izjavio da su nedvojbeno ispunjeni uvjeti za otvaranjem stečajnog postupka (list 20. i 25. spisa). Budući da je od dana povlačenja prvog prijedloga za otvaranjem stečaja (18. svibnja 2000. godine) do podnošenja novog prijedloga za otvaranjem stečaja podnesenog od strane K. p. d.d. dana 24. svibnja 2000. godine proteklo samo šest dana u kojem razdoblju tužitelj nije prestao biti insolventan, sud prvog stupnja je pravilno ocijenio da je u konkretnom slučaju za računanje rokova za pobijanje pravnih radnji mjerodavan prijedlog za otvaranjem stečaja F. Ing. P. od 3. kolovoza 1999. godine, a ne prijedlog K. p. d.d..

Naime, kako je odredbom članka 137. Stečajnog zakona kao *lex specialis* regulirano pitanje izračunavanja rokova, to u konkretnom slučaju nema mjesta primjeni odredaba Zakona o parničnom postupku u pogledu povlačenja tužbe, kako to pogrešno smatra žalitelj. Osim toga, kada bi se odredba članka 137. stavak 2. Stečajnog zakona tumačila na način kako je to tumači žalitelj to bi značilo da bi vjerovnici stečajnog dužnika podnošenjem prijedloga za otvaranjem stečaja vršili pritisak na dužnika da im podmire ili osiguraju potraživanja, a nakon što bi oni to učinili, vjerovnici bi povlačili prijedlog za stečaj čime bi se dovodili u povoljniji položaj; time

bi se izigrali ciljevi stečajnog postupka te bi se poticalo nesavjesno postupanje vjerovnika i dužnika, a izigrali bi se ostali vjerovnici stečajnog dužnika.

Prema tome, obzirom da je pravna radnja koja se u ovom postupku pobija poduzeta dana 12. studenoga 1999. godine budući da su u smislu odredbe članka 138. stavak 1. i 2. tada nastupili njeni pravni učinci, a prvi dopušteni i obrazloženi prijedlog za pokretanje stečajnog postupka podnesen je dana 3. kolovoza 1999. godine, to je pravna radnja poduzeta nakon podnošenja prijedloga za otvaranjem stečajnog postupka. Time je ispunjena jedina posebna, objektivna, pretpostavka koju Stečajni zakon u odredbi članka 129. stavak 1. točka 1. propisuje za inkongruentno namirenje.

VTS RH, Pž-198/04 od 4. listopada 2005. (TS Varaždin P-380/02 od 3. travnja 2003.)

169.

STEČAJNI POSTUPAK – NAMJERNO OŠTEĆENJE VJEROVNIKA

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 131.

Za namjerno oštećenje vjerovnika moraju kumulativno biti ispunjene slijedeće pretpostavke: (a) pravna radnje mora biti poduzeta u posljednjih deset godina prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ili nakon toga, (b) radnja je morala biti poduzeta s namjerom stečajnog dužnika da ošteti svoje vjerovnike i (c) i da je druga strana, u vrijeme poduzimanja pravne radnje, znala za namjeru dužnika da ošteti svoje vjerovnike s time da se to znanje za dužnikovu namjeru oštećenja vjerovnika pretpostavlja ako je druga strana znala da dužniku prijete nesposobnost za plaćanje i da se radnjom oštećuju vjerovnici.

U odnosu na točke I.1 i II.1. izreke prvostupanjske presude (Sporazumi o osiguranju tražbine zaključeni između prvotuzenika i tužitelja temeljem kojih je tužitelj dozvolio zasnivanje založnog prava na svojim u izreci presude navedenim nekretninama) sud prvog stupnja je pravilno ocijenio da se u konkretnom slučaju radi o tužiteljevim pravnim radnjama koje su imale za cilj namjerno oštećenje tužiteljevih vjerovnika iz članka 131. stavak 1. Stečajnog zakona. Prema toj zakonskoj odredbi pravna radnja koju je dužnik poduzeo u posljednjih deset godina prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ili nakon toga s namjerom da ošteti svoje vjerovnike može se pobijati ako je druga strana u vrijeme poduzimanja radnje znala za namjeru dužnika. Znanje za namjeru se pretpostavlja ako je druga strana znala da dužniku prijete nesposobnost za plaćanje i da se radnjom oštećuju vjerovnici.

Iz navedene zakonske odredbe proizlazi da za namjerno oštećenje tužiteljevih vjerovnika moraju kumulativno biti ispunjene slijedeće pretpostavke: (a) pravna radnje mora biti poduzeta u posljednjih deset godina prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ili nakon toga, (b) radnja je morala biti poduzeta s nam-

jerom stečajnog dužnika da ošteti svoje vjerovnike i (c) postojanje znanja druge strane u vrijeme poduzimanja pravne radnje za namjeru dužnika da ošteti svoje vjerovnike s time da se to znanje za dužnikovu namjeru oštećenja vjerovnika pretpostavlja ako je druga strana znala da dužniku prijeti nesposobnost za plaćanje i da se radnjom oštećuju vjerovnici.

Obzirom da je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad tužiteljem podnesen, prema obrazloženju presude (list 495. spisa), dana 31. prosinca 1999. godine, što niti žalitelji u žalbi ne osporavaju, a Sporazumi o osiguranju tražbine prvotuzenika iz ugovora o kreditu sklopljenih s tužiteljem kao korisnikom kredita zaključeni su 6. travnja 1998. godine (list 223. spisa) odnosno 31. ožujka 1998. godine (list 247. spisa) i temeljem tih sporazuma u zemljišne knjige je upisano založno pravo na tužiteljevim nekretninama, to je pravna radnja kojom se vjerovnici izravno oštećuju poduzeta unutar roka od deset godine prije podnošenja prijedloga za otvaranjem stečaja. Time je ispunjena prva pretpostavka koju Stečajni zakon predviđa u članku 131. stavak 1. za namjerno oštećenje.

Sud prvog stupnja je pravilno ocijenio da je ispunjena i druga zakonska pretpostavka za namjerno oštećenje tužiteljevih vjerovnika odnosno pogodovanje pojedinih vjerovnika. Naime, namjera oštećenja ili pogodovanja U konkretnom slučaju tužitelj je u vrijeme sklapanja oba Ugovora o kreditu i Sporazuma o osiguranju tražbine vjerovnika-predlagatelja osiguranja zasnivanjem založnog prava na nekretninama protivnika osiguranja (tužitelja) bio u *neprekidnoj blokadi* svog žiro računa još od 6. listopada 1997. godine (pa sve do otvaranja stečaja), a što proizlazi iz potvrde Zavoda za platni promet Podružnice Pula od 2. kolovoza 2000. godine (list 37. spisa). Prema tome, tužitelj odnosno zakonski zastupnik tužitelja Đ. B. koji je u vrijeme sklapanja predmetnih ugovora i sporazuma nesumnjivo morao znati za tu blokadu računa i koji je u ime tužitelja sklopio navedene Sporazume je sukladno odredbi članka 252. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima morao postupati s pažnjom urednog i savjesnog gospodarstvenika te novčana sredstva dobivena od strane Hrvatske poštanske banke d.d. na ime kredita koristiti za sanaciju (ozdravljenje) tužitelja. Međutim, iz brojnih ugovora o asignaciji na koje se i u obrazloženju pobijane presude poziva prvostupanjski sud (list 496-497. spisa) proizlazi da je tužitelj novčana sredstva koja mu je temeljem Ugovora o kratkoročnom revolving kreditu broj 148/98 od 6. travnja 1998. godine tuženik trebao staviti na raspolaganje (članak 1. stavak 4. i 5. Ugovora o kratkoročnom revolving kreditu i Sporazuma o osiguranju tražbine – list 218-219. spisa) koristio tako da je ista ugovorima o asignaciji (npr. list 144. spisa) preusmjeravao na druga trgovačka društva koja su u potpunom ili pretežitom vlasništvu ili upravljanju tadašnjeg zakonskog zastupnika tužitelja Đ. B., a iz dokumentacije u spisu ne proizlazi da su sredstva plasirana tim društvima temeljem kakvog pravnog posla između tih društava i tužitelja. Upravo iz toga vidljiva je namjera tužitelja odnosno njegova zakonskog zastupnika Đ. B. da zasnivanjem hipoteke na tužiteljevim nekretninama radi osiguranja tražbine pravnog prednika prvotuzenika ošteti ostale tužiteljeve vjerovnike, jer krediti koji su osigurani predmetnim sporazumima nisu korišteni u cilju sanacije tužitelja kao budućeg stečajnog dužnika, a i zato jer ti vjerovnici zbog tih hipoteka ne bi mogli svoja potraživanja namiriti iz založenih nekretnina tužitelja.

Iz ovoga ujedno proizlazi i namjera tužitelja odnosno njegovog tadašnjeg zakonskog zastupnika da pravnog prednika prvotuženika stavi u povoljniji položaj u odnosu na ostale tužiteljeve vjerovnika. Naime, okolnost koja se sastoji u tome da pravni prednik prvotuženika Hrvatska poštanska banka d.d. ima mogućnost namirenja svoje tražbine na temelju svog razlučnog prava sama po sebi nedvojbeno znači pogodovanje vjerovnika, odnosno Hrvatska poštanska banka d.d. je time stavljena u povoljniji položaj u postupku namirenja u odnosu na druge tužiteljeve vjerovnike (tako i Vrhovni sud Republike Hrvatske u odluci Revt 121/03 od 22. siječnja 2004. godine). Sadržaj pravnog odnosa između tužitelja i pravnog prednika prvotuženika temeljen na ugovoru o kreditu i sporazumu o osiguranju (i kasnijim ugovorima o asignaciji) nedvojbeno upućuje na zaključak da su stranke sklapanjem tih pravnih radnji bile svjesne pravnog položaja stranaka, tužitelja kao dužnika i pravnog prednika prvotuženika kao vjerovnika u odnosu na podmirenje tražbina, pa je pogodovanje pravnog prednika prvotuženika u postupku namirenja bilo svrha sklapanja oba sporazuma o osiguranju potraživanja pravnog prednika prvotuženika iz ugovora o kreditu broj 148/98 od 6. travnja 1998. godine i broj 159/98 od 31. ožujka 1998. godine. Da je tome tako, ovaj sud zaključuje i temeljem činjenice da su same stranke u navedenim ugovorima o kreditu i sporazumima o osiguranju (članak 5. Ugovora i Sporazuma od 6. travnja 1998. godine - list 220. spisa, i članak 6. Ugovora i Sporazuma od 31. ožujka 1998. godine-list 245. spisa) fiktivno procijenile vrijednost navedenih nekretnina budući da se ugovaratelji prilikom utvrđivanja vrijednosti nekretnina pozivaju na procjene P. K. d.o.o. od 22. travnja 1998. godine; dakle, na procjene koje su sačinjene nakon sklapanja predmetnih ugovora.

Osim navedenog, u konkretnom slučaju ispunjena je i treća zakonska pretpostavka za namjerno oštećenje vjerovnika; druga ugovorna strana (pravni prednik prvotuženika) znala je za tužiteljevu namjeru da zasnivanjem hipoteke oštetiti svoje vjerovnike. Prvostupanjski je sud pravilno zaključio da je pravni prednik prvotuženika znao da je tužitelj u vrijeme zasnivanja založnog prava na svojim nekretninama nesposoban za plaćanje, pa se stoga pretpostavlja da je pravni prednik prvotuženika u vrijeme poduzimanja pravnih radnji znao za namjeru tužitelja da tim pobožnim radnjama oštetiti svoje vjerovnike (zakonska presumpcija iz druge rečenice stavka 1. članka 131. Stečajnog zakona). Naime, pravni prednik prvotuženika je kao banka sukladno tadašnjoj odredbi članka 3. stavak 1. točka 2. Zakona o bankama i štedionicama («Narodne novine» broj 46/97-pročišćeni tekst) bio ovlašten odobravati kredite te s tim u svezi i sklapati Sporazume o osiguranju kredita. Upravo zbog navedenog pravni prednik prvotuženika je postupajući s pažnjom dobrog stručnjaka (članak 18. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima) morao u izvršavanju svojih obveza i svoje profesionalne djelatnosti postupati s povećanom pažnjom te provjeriti kreditnu sposobnost (bonitet) tužitelja kao korisnika kredita. Dakle, iz činjenice da je tužitelj bio u dugotrajnoj blokadi svog računa uslijed čega je bio ostvaren stečajni razlog nesposobnosti za plaćanje iz članka 4. stavak 4. Stečajnog zakona, Hrvatska poštanska banka d.d. je prilikom sklapanja Sporazuma s tužiteljem morala znati da je tužitelj nesposoban za plaćanje i da mu prijete otvaranje stečajnog postupka. Zbog navedenog, Hrvatska poštanska banka d.d. je kao pravni prednik prvotuženika znala za tužiteljevu namjeru da

pobojnom radnjom oštetiti svoje vjerovnike – to je zakonska presumpcija. Time je ispunjena i treća (posljednja) zakonska pretpostavka za namjerno oštećenje vjerovnika; znanje druge ugovorne strane za namjeru budućeg stečajnog dužnika da zasniavanjem hipoteke oštetiti svoje vjerovnike.

Osim toga, pravni prednik prvotuzženika je prilikom sklapanja predmetnih Sporazuma o osiguranju znao za teškoće u poslovanju tužitelja, njegovu prezaduženost kao i postojanje obveza prema drugim vjerovnicima i iz razloga jer je kredit broj 148/98 za koji je dano osiguranje odobren za tekuću likvidnost (članak 1. Ugovora – list 218. spisa), a ugovor o kreditu broj 159/98 za reprogramiranje ranije odobrenog kredita (članak 2. Ugovora – list 243. spisa). Sve ovo je pravilno utvrdio i prvostupanjski sud.

Žalbeni navod prvotuzženika da je tužitelj poslovao preko pet računa uslijed čega nije znao da je tužiteljev račun blokiran, kada bi i bio točan, nema utjecaja na pravilnost i zakonitost pobijane presude. Naime, čak i da je prvotuzženik tijekom postupka dokazao tu činjenicu, dakle čak i u slučaju da je tužitelj poslovao preko više žiro računa, on je u vrijeme sklapanja navedenih Sporazuma bio nesposoban za plaćanje te je i tada (kao i u vrijeme kada je banka ispunjavala svoju ugovornu obvezu iz ugovora o kreditu time što je stavljala na raspolaganje novčana sredstva tužitelju odnosno, prema ugovorima o asignaciji, trećim osobama) nad tužiteljem mogao biti otvoren stečaj jer zbog blokade jednog svog računa od 6. listopada 1997. godine tužitelj nije mogao trajnije ispunjavati svoje novčane obveze. Nasuprot tome, okolnost da je tužitelj tada eventualno po drugim računima mogao podmiriti tražbine nekih vjerovnika ne znači da u to vrijeme bio sposoban za plaćanje (članak 4. stavak 3. rečenica 2. Stečajnog zakona), budući da je nesporno da nije mogao podmiriti tražbine vjerovnika zbog kojih mu je bio blokiran račun u Zavodu za platni promet Podružnici Pula.

VTS RH, Pž-6854/04 od 10. siječnja 2006. (TS Rijeka P-463/01 od 11. lipnja 2003.)

170.

STEČAJNI POSTUPAK – PRAVNE RADNJE BEZ NAKNADE ILI UZ NEZNATNU NAKNADU

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 132.

Pretpostavke pobijanja pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu su da (a) se radi o radnji dužnika kojim se oštećuju vjerovnici, (b) radnja mora biti poduzeta bez naknade ili uz neznatnu naknadu, (c) radnja mora biti poduzeta unutar roka od četiri godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka i (d) radnja nema značaj uobičajenog dara neznatne vrijednosti.

Tužitelj je - u svojoj tužbi i u podnesku predanom sudu 28. ožujka 2002. - ustvrdio ono što je postavio kao tužbene zahtjeve koje je dokazao priloženim ispravama-ugovorima čije postojanje tuženici nisu osporili. Dakle, tuženici nisu osporili sklapanje navedenih ugovora ni poduzimanje pravnih radnji, ali su pokušali osporiti tužiteljeve tvrdnje da ti ugovori i pravne radnje nemaju pravovaljanoga učinka prema tužiteljevoj stečajnoj masi. Međutim, prvostupanjski sud je utvrdio i ocijenio suprotno tj. da su ispunjene sve pretpostavke iz čl. 132. Stečajnog zakona za usvajanje pobjodne tužbe i u njoj postavljenih tužbenih zahtjeva. Do istoga zaključka došao je i ovaj sud, koji je žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostupanjsku presudu iz sljedećih razloga:

Činjenična osnova tužbenih zahtjeva su:

1. činjenica što je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad tužiteljem podnesen sudu dana 19. travnja 2001;

2. već spomenute pravne radnje - (sporazum, ugovori, izjave) od kojih je prva poduzeta 10. prosinca 1997. (sporazum u preuzimanju predugovora), a posljednja 20. travnja 1999. (*D.*-ova založna izjava u korist Štedionice *B.* d.o.o. Pula) - poduzete u roku koji je kraći od četiri godine računajući unatrag od dana podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka;

3. činjenica što se radi o pravnim radnjama uz neznatnu naknadu u smislu članka 132. Stečajnog zakona, jer je žalitelj stekao izvanknjižno vlasništvo opisanih nekretnina bez naknade kao i kreditna sredstva koja nije vratio tužitelju kao kreditoru;

4. činjenica što je *N. N.* bio bliska osoba u smislu članka 136. stavak 2. Stečajnog zakona, jer je bio: član nadzornog odbora drugotužene Štedionice *G. B.* d.o.o. do otvaranja stečaja nad njome; direktor tužitelja Štedno kreditne zadruge "G." s.p.o. Zagreb, Kačićeva 7a, a uprava je bila na istoj adresi kao i *D.*-a d.o.o. tj. u Prilazu Gjure Deželića 30 te direktor-jedini član uprave i jedini član prvotuženoga društva *D.* d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Prilaz Gjure Deželića 30 i

5. da se radi o radnjama kojima se oštećuju vjerovnici stečajnoga dužnika tj. tužitelja ŠKZ *G.* s.p.o. u stečaju, jer su tužiteljeve nekretnine prenesene na žalitelja bez naknade i jer je tužitelj još i odobrio kredit žalitelju, a koji mu ovaj nije vratio.

Pravna osnova tužiteljevih tužbenih zahtjeva je prvenstveno u odredbama članka 132. stavak 1. Stečajnog zakona, a ispunjene su i pretpostavke za primjenu odredbi članka 131. toga zakona o namjernom oštećenju vjerovnika stečajnog dužnika - tužitelja, kako je to obrazložio prvostupanjski sud. Odluka o povratu stečene imovinske koristi zasniva se na odredbama članka 141. stavak 5. Stečajnog zakona.

Dakle, po utvrđenju ovoga suda prvostupanjski sud je na navedene odlučne činjenice, koje je utvrdio u prvostupanjskom postupku, pravilno primijenio citirane odredbe Stečajnog zakona kada je odlučio kao u izreci pobijane presude. Zato žalitelj neosnovano u svojoj žalbi tvrdi suprotno.

VTS RH, PŽ-4609/02 od 11. svibnja 2004. (TS Zagreb P-7583/2001. od 9. svibnja 2002.)

171. STEČAJNI POSTUPAK – PRAVNE RADNJE BEZ NAKNADE ILI UZ NEZNATNU NAKNADU; VRIJEME PODUZIMANJA PRAVNE RADNJE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 132. i 138.

Pravna radnja može se pobijati (a) ako je učinjena bez naknade ili uz neznatnu naknadu, (b) ako se tom pravnom radnjom oštećuju vjerovnici stečajnog dužnika, (c) ako je pravna radnja poduzeta u roku od četiri godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka i (d) ako se radi o radnji koja nema značenje uobičajenog dara neznatne vrijednosti.

Ako je za pravovaljanost nekog pravnog posla potreban upis u zemljišnu knjigu, pravni posao je poduzet kada su ispunjene ostale pretpostavke za njegovu valjanost, izjava volje o upisu postane obvezujuća za dužnika i druga strana podnese zahtjev za upis u zemljišnu knjigu.

Međutim, budući da je tužitelj bio jamac (jamac platac) za obveze korisnika kredita, on je ovlašten pobijati ugovore o jamstvu sadržane u Ugovorima o dugoročnim kreditima od 31. ožujka 1998. godine kojima se obvezao pravnom predniku prvotuženika ispuniti obvezu korisnika kredita (isplatiti određeni novčani iznos) ako korisnici kredita to ne učine. Budući da se tužitelj sklopio ugovor o jamstvu za obveze korisnika kredita i temeljem tog jamstva dao suglasnost za zasnivanje založnog prava na svojim nekretninama, a za to nije niti ovlašten primiti bilo kakvu naknadu koju stoga nije ni primio niti od korisnika kredita niti od davatelja kredita (pravnog prednika prvotuženika) radi se o pravnoj radnji iz članka 132. Stečajnog zakona.

Naime, odredbom članka 132. stavak 1. Stečajnog zakona propisano je da se pravna radnja bez naknade ili uz neznatnu naknadu može pobijati, osim ako je poduzeta četiri godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka i (stavak 2.) ako se ne radi o uobičajenom prigodnom daru neznatne vrijednosti.

Iz navedene zakonske odredbe proizlazi da se pravna radnja može pobijati (a) ako je učinjena bez naknade ili uz neznatnu naknadu, (b) ako se tom pravnom radnjom oštećuju vjerovnici stečajnog dužnika, (c) ako je pravna radnja poduzeta u roku od četiri godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka i (d) ako se radi o radnji koja nema značenje uobičajenog dara neznatne vrijednosti.

Prema ocijeni ovog suda, sud prvog stupnja pravilno smatra da su ugovori o jamstvu kao i sporazumi o osiguranju zasnivanjem založnog prava na nekretninama tužitelja zaključeni temeljem ugovora o jamstvu pravne radnje koje je tužitelj poduzeo bez naknade. Naime, prema svom sadržaju davanje jamstva odnosno suglasnosti za zasnivanjem založnog prava na, u ovom slučaju, nekretninama tužitelja predstavlja radnje bez naknade budući da niti temeljem zakona niti temeljem tih sklopljenih pravnih poslova ne postoji obveza druge ugovorne strane odnosno trećih osoba da za te radnje tužitelju ispune odgovarajuću činidbu odnosno isplate naknadu. Dakle, za primjenu odredbe članka 132. Stečajnog zakona odlučna je činjenica da stečajni dužnik nije niti ovlašten zahtijevati naknadu od osobe prema kojoj je pobijana radnja poduzeta, što pravilno smatra i sud prvog stupnja. Kada bi se radilo o pravnoj radnji stečajnog dužnika za koju temeljem zakona odnosno sklopljenog pravnog posla on može zahtijevati naknadu koju nije primio ili je primio samo neznatnu naknadu, stečajni bi dužnik mogao pobijati tu pravnu radnju, ali ne prema odredbi članka 132. Stečajnog zakona, već prema ostalim odredbama Stečajnog zakona koje se odnose na pobijanje pravnih radnji, naravno ukoliko bi za to bili ispunjeni uvjeti propisani tim odredbama Stečajnog zakona.

Ugovor o jamstvu sadržan u Ugovoru o dugoročnom kreditu i Sporazum o osiguranju tražbine vjerovnika-predlagatelja osiguranja koji je solemniziran od strane javnog bilježnika dana 3. lipnja 1998. godine pod brojem OU-388/98, Sporazum o osiguranju potraživanja od 14. travnja 1999. godine (list 277-280. spisa) kao i ugovor o jamstvu sadržan u Ugovoru o dugoročnom kreditu i Sporazum o osiguranju tražbine vjerovnika-predlagatelja osiguranja koji je solemniziran od strane javnog bilježnika dana 3. lipnja 1998. godine pod brojem OU 389/98 su također i pravne radnje kojima je pravni prednik prvotuzenika odnosno prvotuzenik kao tužitelj vjerovnik pogodovan budući da je tim radnjama stavljen u povoljniji položaj u odnosu na druge tužiteljeve vjerovnike jer je stekao razlučno pravo na tužiteljevim nekretninama (pravo odvojenog namirenja) čime bi nesumnjivo namirio svoje potraživanje u većoj mjeri od onoga da nema razlučno pravo. Naime, prvostupanjski je sud pravilno utvrdio temeljem izvješća stečajnog upravitelja u stečajnom postupku (list 408. i 453-467. spisa) da stečajni vjerovnici obzirom na ukupnu vrijednost prijavljenih tražbina i vrijednost stečajne mase tužitelja neće moći u cijelosti namiriti svoja potraživanja. Nasuprot njima, prvotuzenik je, upravo zbog razlučnog prava na nekretninama tužitelja *u mogućnosti* da ili u cijelosti namiri svoje potraživanje ili barem u većem dijelu od onoga u kojem će se namiriti ostali tužiteljevi vjerovnici. Time je prvotuzenik kao tužitelj vjerovnik pogodovan u odnosu na druge vjerovnike tužitelja koji su ujedno time i oštećeni budući da bi bez postojanja razlučnog prava prvotuzenika bili u mogućnosti da namire svoje potraživanje u dijelu većem od onog koji bi im pripao iz stečajne mase s razlučnim pravom prvotuzenika.

Sud prvog stupnja je pravilno zaključio i da su pravne radnje koje se pobijaju poduzete unutar zakonskog roka od četiri godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka, a koji prijedlog je podnesen (prema obrazloženju presude – list 497. spisa) dana 31. prosinca 1999. godine. Naime, predmet pobijanja može biti svaka pravna radnja koja je poduzeta određeno vrijeme prije otvaranja stečaja, pa je nužno utvrditi kada su u konkretnom slučaju te radnje poduzete. Obzirom da je sukladno odredbi članka 309. stavak 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima za upis založnog prava na nekretninama tužitelja temeljem svih solemniziranih Sporazuma radi osiguranja novčane tražbine potreban upis u zemljišnu knjigu općinskog suda, u ovom slučaju pravne radnje zalaganja nekretnina u smislu odredbe članka 138. stavak 2. Stečajnog zakona poduzete su uknjižbom prava zaloga u zemljišnoj knjizi Općinskog suda u Labinu; tada su naime nastupili pravni učinci navedenih pobjojnih pravnih radnji.

Premda spisu nedostaju zemljišna knjižna izvadci iz kojih je vidljivo kada je vjerovnik (pravni prednik prvotuženika) uknjižio svoje pravo zaloga na svakoj pojedinoj nekretnini tužitelja, nesporno je da je on to učinio unutar zakonskog roka iz članka 132. Stečajnog zakona. Naime, sami sporazumi o osiguranju tražbine pravnog prednika prvotuženika sklopljeni su 1998. i 1999. godine, a temeljem njih (obzirom da sukladno odredbi članka 59. Zakona o javnom bilježništvu predstavljaju privatnu ispravu solemniziranu od strane javnog bilježnika) pravni prednik prvotuženika je podnio zahtjev za uknjižbu hipoteke. Nesporno je da je upis hipoteke mogao biti obavljen samo nakon što su navedeni sporazumi solemnizirani od strane javnog bilježnika, pa stoga upis u zemljišnu knjigu nije mogao biti obavljen prije javnobilježničke solemnizacije, a koja opet nije mogla biti učinjena prije sklapanja tih sporazuma. Obzirom da od upisa hipoteka u zemljišne knjige općinskog suda (kako je navedeno u tužbi što tuženici nisu osporili) koji je obavljen temeljem solemniziranih Sporazuma o osiguranju, do podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka nije prošlo više od četiri godine, to je nesporno da tužitelj u zakonskom roku iz članka 132. Stečajnog zakona pobija te pravne radnje.

Jednako tako i ugovori o jamstvu poduzeti su unutar zakonom propisanog četverogodišnjeg roka za pobijanja pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu. Naime, za razliku od Sporazuma o osiguranju, za pravovaljanost ugovora o jamstvu nije potreban upis u zemljišnu knjigu, već je sukladno odredbi članka 998. Zakona o obveznim odnosima dovoljno da je zaključen u pisanoj formi. Budući da su ugovori o jamstvu zaključeni 31. ožujka 1998. godine (list 265. i 298. spisa) tada su sukladno odredbi članka 138. stavak 1. Stečajnog zakona nastupili i pravni učinci tih pravnih radnji. Budući da je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad tužiteljem podnesen 31. prosinca 1999. godine, to su i ugovori o jamstvu pobjojne pravne radnje koje su poduzete u roku iz članka 132. Stečajnog zakona.

Obzirom da je nesporno da ugovori o jamstvu i sporazumi o osiguranju tražbine nisu u smislu odredbe članka 132. stavak 2. Stečajnog zakona uobičajeni prikladni darovi neznatne vrijednosti, to su ispunjeni svi uvjeti iz članka 132. Stečajnog zakona za pobijanje pravnih radnji bez naknade.

Osim navedenoga, pravilno je sud prvog stupnja ocijenio da je ispunjen i uvjet iz odredbe članka 141. stavak 6. Stečajnog zakona prema kojoj primatelj činidbe bez naknade ili uz neznatnu naknadu (to je u konkretnom slučaju pravni prednik prvotuzženika Hrvatska poštanska banka d.d.) mora vratiti u stečajnu masu ono što je primio samo ako je time obogaćen, osim ako je znao da se takvom činidbom oštećuje vjerovnike. U ovom slučaju Hrvatska poštanska banka d.d. je obogaćena time što je pobjojnim radnjama bez naknade stekla pravo zaloga na založenim nekretninama tužitelja. Prema tome, pravni prednik prvotuzženika odnosno prvotuzženik je obogaćen za pravo na odvojeno namirenje iz založene imovine (nekretnina) tužitelja. Osim toga, čak i u slučaju kada prvotuzženik ne bi bio obogaćen, on bi morao vratiti u stečajnu masu ono što je primio pobijanim radnjama budući da je znao da se tim radnjama oštećuju tužiteljevi vjerovnici. Naime, Hrvatska poštanska banka d.d. je kao banka i kreditor tužitelja iz ugovora broj 148/98 od 6. travnja 1998. godine i broj 159/98 od 31. ožujka 1998. godine, te kao kreditor drugih pravnih osoba kod ugovora kod kojih se tužitelj pojavljuje kao jamac i založni dužnik bila prilikom zaključenja ugovora dužna provjeravati bonitet tužitelja kao tražitelja kredita, odnosno jamca te je morala znati za teškoće u njegovom poslovanju, prezaduženost i za postojanje obveza prema drugim vjerovnicima. Banka je naime sukladno odredbi članka 18. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima bila dužna prilikom odobravanja kredita postupajući s pažnjom dobrog stručnjaka postupati s povećanom pažnjom te provjeravati kreditnu sposobnost tužitelja kao korisnika kredita odnosno jamca, te je stoga morala znati da je tužitelj nesposoban za plaćanje, dakle da je ostvaren stečajni razlog iz članka 4. stavak 4. Stečajnog zakona. Upravo stoga, Hrvatska poštanska banka d.d. je prilikom sklapanja predmetnih ugovora morala znati da se tim radnjama oštećuju tužiteljevi vjerovnici, kao i da se ugovorom o jamstvu odnosno zasnivanjem založnog prava na tužiteljevim nekretninama banka pogoduje u odnosu na druge vjerovnike tužitelja kao budućeg stečajnog dužnika.

VTS RH, Pž-6854/04 od 10. siječnja 2006. (TS Rijeka P-463/01 od 11. lipnja 2003.)

172.

STEČAJNI POSTUPAK – OVRŠNA ISPRAVA

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 139.

Pobijati se može i pravna radnja za koju je dobivena ovršna isprava.

Naime, ne mogu se pobijati pravne radnje stečajnog upravitelja (ali se mogu pobijati pravne radnje poduzete od strane privremenog stečajnog upravitelja). Prema tome, sve pravne radnje koje su poduzete u postupcima za koje je dobivena ovršna isprava i radnje koje su poduzete u postupku prisilne ovrhe mogu biti predmet pobi-

janja ako su te radnje poduzete prije preuzimanja postupaka od strane stečajnog upravitelja (članak 98. stavak 5. u svezi članka 95. Stečajnog zakona).

U konkretnom slučaju, nesporno je da su postupci prisilne ovrhe pred Općinskim sudom u Varaždinu započeti 1999. godine što je vidljivo iz brojeva predmeta: Ovr 4937/99 i Ovr 5035/99, a stečajni postupak nad tužiteljem otvoren je dana 30. lipnja 2000. godine. Stoga, suprotno mišljenju prvostupanjskog suda tužitelj može sukladno odredbi članka 139. Stečajnog zakona pobijati radnje koje su u postupku prisilne ovrhe poduzete prije 30. lipnja 2002. godine.

Nadalje, pogrešno je pozivanje prvostupanjskog suda na stav sudske prakse da se ne može tužbom tražiti utvrđenje da je sudska presuda ništava i da kao takva ne proizvodi pravne učinke, jer tužitelj (*u prvostupanjskoj presudi*) odbijenim dijelom svog tužbenog zahtjeva ne traži utvrđenje ništavosti presude i rješenja broj P 798/99 od 18. veljače 2000. godine, već utvrđenje da su radnje za koje su dobivene te odluke bez učinka prema stečajnoj masi.

Prema odredbi članka 139. Stečajnog zakona može se pobijati i pravna radnja za koju je dobivena ovršna isprava i radnja koja je poduzeta u postupku prisilne ovrhe.

Iz navedene zakonske odredbe proizlazi da radnja za koju je dobivena ovršna isprava može biti predmet pobijanja. To konkretno znači ako je npr. član uprave kao zakonski zastupnik kasnijeg stečajnog dužnika u nekoj parnici koja se vodila prije otvaranja stečajnog postupka priznao tužbeni zahtjev pa je temeljem toga donesena presuda na temelju priznanja, stečajni upravitelj u ime i za račun stečajnog dužnika može sukladno odredbi članka 139. Stečajnog zakona pobijati to priznanje tužbenog zahtjeva jer je to priznanje radnja za koju je dobivena ovršna isprava. Jednako tako, ako je sukladno odredbi članka 332. Zakona o parničnom postupku donesena presuda zbog izostanka zbog nedolaska zakonskog zastupnika kasnijeg stečajnog dužnika na prvo ročište za glavnu raspravu, u postupku radi pobijanja pravnih radnji može se pobijati taj nedolazak zakonskog zastupnika na ročište (obzirom da je prema odredbi članka 127. stavak 2. Stečajnog zakona propuštanje izjednačeno s pravnom radnjom). Posljedica uspješnog pobijanja pravne radnje za koju je dobivena ovršna isprava je u tome da ovršna isprava donesena temeljem te radnje nema učinka prema stečajnoj masi stečajnog dužnika.

U ovom parničnom postupku tužitelj tužbenim zahtjevom traži od suda, između ostaloga, da sud deklaratornom presudom utvrdi da je povlačenje žalbe tužitelja (V. d.d.) izjavljene protiv presude Trgovačkog suda u Varaždinu P 798/99 od 18. veljače 2000. godine pobjojna pravna radnja. Prema tome, tužitelj tužbenim zahtjevom ne traži od suda utvrđivanje ništavosti navedene prvostupanjske presude kako to u obrazloženju pobijane odluke pogrešno navodi prvostupanjski sud, već utvrđenje da zbog pobjojne radnje povlačenja žalbe protiv te presude navedena prvostupanjska presuda nema učinka prema stečajnoj masi stečajnog dužnika-tužitelja.

Slijedom navedenog sud prvog stupnja u obrazloženju pobijane presude nije naveo razloge o odlučnoj činjenici zašto smatra da povlačenje žalbe pravnog prednika tužitelja protiv presude Trgovačkog suda u Varaždinu broj P 798/99 od 18. veljače

2000. godine nije pobjorna radnja u smislu odredbe članka 139. Stečajnog zakona, pa je time počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. Zakona o parničnom postupku.

VTS RH, PŽ-6630/03 od 08. studenoga 2005. (TS Varaždin P-391/02 od 13.1.2003.)

173.

STEČAJNI POSTUPAK – UNOVČENJE IMOVINE STEČAJNE MASE NA KOJOJ NE POSTOJI RAZLUČNO PRAVO; UGOVOR O PRIJENOSU VLASNIŠTVA STVARI

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 158.

Prilikom unovčenja stvari kao dijelova imovine stečajne mase stečajni upravitelj dužan je držati se odluka vjerovnika i odbora vjerovnika.

Međutim, vlasništvo stvari, dakle, dijelova imovine, prenosi se ugovorom između stečajnog dužnika, koga zastupa stečajni upravitelj kao zastupnik prodavatelja (stečajnog dužnika) po zakonu, i kupca, a ne rješenjem stečajnog suca o dosudi kupljene, odnosno stečene stvari.

Navedenim je rješenjem odlučeno o produžetku roka ponuditelju za plaćanje cijene kupljene dužnikove imovine do 15. travnja 2003. godine pod prijetnjom gubitka prava na povrat jamčevine. Iz obrazloženja rješenja nije jasno tko zapravo prodaje imovinu stečajnog dužnika, odnosno prodaje li imovinu stečajni upravitelj temeljem ovlasti iz odredaba čl. 25. st. 1. točka 8. i čl. 158. st. 1. i 2. Stečajnog zakona ("Narodne novine" br. 44/96, 161/98, 29/99, 129/00, 123/00, dalje SZ), prema kojoj je stečajni upravitelj dužan unovčiti stvari i prava koje ulaze u stečajnu masu uz uvjet da se pri tome drži odluka vjerovnika i odbora vjerovnika o unovčenju, ili imovinu prodaje stečajno vijeće, bilo da se radi o prodaji sukladno odredbi čl. 163. a SZ kojom je uređena prodaja dužnikove imovine kao cjeline, ili odredbi čl. 164. SZ kojom je uređena prodaja imovine na kojoj postoje razlučna prava, odnosno čl. 158. st. 3. SZ prema kojoj stečajni upravitelj može sudu predložiti da se određena imovina unovči po pravilima koja vrijede za sudsku ovrhu radi naplate novčane tražbine. Iz rješenja broj St-41/00-216 od 13. siječnja 2003. godine (listovi 855. i 856. stečajnog spisa) proizlazi da njime stečajno vijeće ovlašćuje stečajnog upravitelja da objavi prodaju nekretnine i dionica koji ulaze u stečajnu masu, te da oglaš o prodaji objavi u Večernjem listu, a tim se rješenjem određuju i uvjeti prodaje. U obrazloženju toga rješenja navodi se da je o predloženoj prodaji odlučeno na sjednici odbora vjerovnika. Rješenjem broj St-41/00-221 od 13. veljače 2003. godine (listovi 874. do 876. spisa) stečajno vijeće je odredilo da će ponuditelj čija je ponuda prihvaćena, a to je žalitelj, sa stečajnim upraviteljem sklopiti ugovor o prodaji. Iako je o navedenoj prodaji odlučivao i odbor vjerovnika i stečajno vijeće, iz navedenoga, a osobito iz činjenice da se vlasništvo nad predmetima prodaje prenosi ugovorom između kupca i stečajnog upravitelja, a ne rješenjem stečajnog vijeća o dosudi odnosno zaključkom o predaji u posjed i upisu

prava vlasništva u zemljišne knjige, za zaključiti je da se radi o imovini na kojoj ne postoje različna prava, odnosno koju ne prodaje stečajno vijeće kao cjelinu, odnosno na prijedlog stečajnog upravitelja po pravilima koja vrijede za sudsku ovrhu radi naplate novčane tražbine. Stoga nije jasno zašto je stečajno vijeće uopće rješenjima odlučivalo o prodaji, uvjetima koje treba zadovoljiti kupac, te o raskidu prodaje i pitanju vraćanja jamčevine.

VTS RH, Pž-5589/03 od 21. veljače 2006. (TS Karlovac St-41/00 od 18. ožujka 2003.)

174.

STEČAJNI POSTUPAK – UNOVČENJE PREDMETA NA KOJEM POSTOJI RAZLUČNO PRAVO

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 164.

O različnim vjerovnicima ovisi hoće li se namiriti u ovršnom ili stečajnom postupku. Ukoliko odluče da se namire u stečajnom postupku, nekretnine na kojima postoji različno pravo stečajni sudac prodaje na prijedlog stečajnog upravitelja.

U tom slučaju, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe propisa o ovrsi, pa tako i odredbe o prodaji nekretnine neposrednom pogodbom.

Različno pravo u stečaju je pravo vjerovnika da tražbinu osiguranu založnim pravom na stvari stečajnog dužnika namiri iz vrijednosti te stvari odvojeno i neovisno o namirenju ostalih stečajnih vjerovnika, čije tražbine nisu osigurane i neovisno od tijela stečajnog postupka.

Vjerovnici stečajnog dužnika mogu donositi odluke o unovčenju imovine stečajnog dužnika pojedinih ili svih slobodnih predmeta stečajne mase, ali nemaju pravo odlučivati o unovčenju nekretnina na kojima postoji različno pravo.

Vjerovnici koji imaju založno pravo na stvari koji su upisani u javnoj knjizi, imaju pravo na odvojeno namirenje na toj stvari ili pravu prema odredbama propisa o ovrsi (članak 81. Stečajnog zakona). Samo različni vjerovnik koji ima upisano založno pravo (hipoteku) u zemljišnoj knjizi, ima pravo i nakon otvaranja stečajnog postupka na izbor postupka u kojem će svoje pravo realizirati (ovršni ili stečajni postupak).

U konkretnom slučaju, C. O. d.d. Zagreb, kao različni vjerovnik je povukao prijedlog za ovrhu pokrenut pred Općinskim sudom u Sesvetama te izabrao da se prodaja nekretnine provede u stečajnom postupku.

Stoga nije osnovan prigovor dvostruke litispendencije na koju se poziva žalitelj.
(...)

U smislu odredbe članka 164. Stečajnog zakona, ukoliko je stečajni upravitelj predložio stečajnom sucu prodaju predmeta posebne stečajne mase (unovčenje radi namirenja različnim pravom osigurane tražbine) stečajni sudac će postupak provesti uz odgovarajuću primjenu odredaba propisa o ovrsi kojima je uređena ovrha na nekretnini.

To znači, da supsidijarnom primjenom odredbe iz članka 92. Ovršnog zakona prodaju nekretnina na kojima postoji različno pravo može provesti usmenom javnom dražbom (u pravilu) ili neposrednom pogodbom (kad postoji Sporazum o tome).

U stečajnom postupku će se prodaja nekretnine provesti na način koji stečajni sudac odredi svojim rješenjem o prodaji.

Stečajni sudac će, u pravilu, odrediti da se prodaja provede sudskom usmenom javnom dražbom. Prodajom nekretnine neposrednom pogodbom sudac može odrediti samo na temelju formalnog, pisanog sporazuma svih zainteresiranih osoba.

Rješenje koje stečajni sudac donosi o prodaji nekretnine na kojoj je zasnovano različno pravo obvezno mora sadržavati: određenje da se nekretnina prodaje u stečajnom postupku, opis nekretnine, oznaku vrijednosti nekretnine, način prodaje (javna dražba ili neposredna pogodba), uvjeti prodaje, vrijeme i mjesto prodaje (ako se prodaja vrši usmenom javnom dražbom), vrijeme i uvjete za razgledavanje nekretnine.

Rješenje o prodaji u stečajnom postupku stečajni sudac dostavlja na oglasnu ploču suda s rokom objave od 30 dana, općinskom sudu, zemljišno-knjižnom odjelu, sredstvima javnog informiranja (nije obvezno), stečajnom upravitelju, različnim vjerovnicima, osobama koje na nekretnini imaju kakvo stvarno ili osobno pravo, osobama s upisanim pravom prvokupa, poreznoj upravi.

U konkretnom slučaju, stečajni sudac je trebao donijeti rješenje o prodaji nekretnina neposrednom pogodbom, a prije toga, provjeriti postoji li valjani sporazum stečajnog upravitelja, različitih vjerovnika, te eventualno nositelja osobnih služnosti, o prodaji neposrednom pogodbom. Sporazum mora biti ovjeren kod javnog bilježnika.

Stečajni sudac može odbiti prijedlog da se prodaja odredi neposrednom pogodbom, ako utvrdi da sporazum ima bilo koji nedostatak ili ako utvrdi da bi to bilo štetno za ostale vjerovnike.

Dakle, postupak prodaje neposrednom pogodbom započinje u stečajnom postupku rješenjem stečajnog suca, koji je inicirao stečajni upravitelj svojom obavijesti o valjano zaključenom sporazumu s osobama koje na nekretnini imaju određeno pravo.

Rješenje sadrži iste elemente kao i rješenje o prodaji na javnoj dražbi. Ono se objavljuje na oglasnoj ploči na rok od 30 dana, a ponude za neposrednu pogodbu daju se u tom roku. Nakon isteka tog roka, stečajni upravitelj ili osoba ovlaštena za prodaju neposrednom pogodbom utvrđuje najpovoljnijeg ponuditelja i s njim zaključuje ugovor o prodaji nekretnine neposrednom pogodbom.

Budući da prvostupanjski sud nije donio rješenje o prodaji nekretnine stečajnog dužnika neposrednom pogodbom, te isto nije pravilno oglasio, nije izvršio prodaju u skladu sa zakonskom odredbom članka 90. stavak 6. Ovršnog zakona, pa je stoga zbog neadekvatnog oglašavanja prodaje žaliteljima uskraćeno pravo sudjelovati u prodaji. Stoga su isti zainteresirane osobe, te kao takve ovlaštene podnijeti žalbu protiv rješenja o dosudi.

VTS RH, PŽ-4365/05 od 21. ožujka 2006. (TS Zagreb St-233/99 od 6. svibnja 2005.)

175.

STEČAJNI POSTUPAK – PRIJAVA TRAŽBINE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 173.

Stečajni vjerovnik je dužan u svojoj prijavi navesti osnovu i visinu iznosa tražbine te broj svog računa, ako ga ima. Prijavi je dužan priložiti isprave iz kojih proizlazi osnovanost tražbine, odnosno isprave s kojima tražbinu dokazuje.

Podnesak kojim je vjerovnik prijavio svoju tražbinu u stečajnom postupku (prijava) sadrži sve što je potrebno da bi, sukladno odredbama Stečajnog zakona, stečajni upravitelj po prijavi mogao postupiti. Naime, iz podataka u prijavi proizlazi da je vjerovnik (u prijavi) određeno naveo po kom osnovu i koji iznos tražbine potražuje od stečajnog dužnika. Uz prijavu je vjerovnik dostavio i dokaz za koji on (vjerovnik) smatra da dokazuje osnovanost te njegove prijavljene tražbine. Da li je time vjerovnik dokazao ili nije osnovanost prijavljene tražbine cijenit će stečajni upravitelj u postupku ispitivanja te prijave koja prijava sadrži sve podatke da bi mogla biti predmet razmatranja. Nije stoga bilo razloga na ponovno pozivanje vjerovnika na ispravak i dopunu prijave u smislu odredbe članka 109. ZPP-a, (ovog puta na dostavu «vjerodostojne isprave») kada je vjerovnik prethodno po pozivu suda dostavio ispravu koja je (po njegovom mišljenju) dokaz za osnovanost njegove prijavljene tražbine. Da li je vjerovnik takovom ispravom dokazao postojanje prijavljene tražbine biti će utvrđeno tijekom postupka ispitivanja. Stečajni je upravitelj, takovu prijavu dužan ispitati, pri čemu će, dakle, ocijeniti ponuđene dokaze i o prijavi se izjasniti na izvještajnom ročištu (čl. 174. i 175. SZ). Kako će se stečajni upravitelj o prijavi izjasniti, ovisit će o dokazima koji su uz prijavu priloženi i eventualno drugim podacima koje je stečajni upravitelj našao u poslovnim knjigama stečajnog dužnika, pa će, ukoliko (stečajni upravitelj) smatra da vjerovnikova tražbina nije osnovana, tu tražbinu vjerovnik, moći dokazivati u parničnom postupku (čl. 178. st. 1. SZ).

VTS RH, PŽ-5547/05 od 20. rujna 2005. (TS Dubrovnik St-20/05 od 29. kolovoza 2005.)

176.**STEČAJNI POSTUPAK – NAKNADNE PRIJAVE TRAZBINE****Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)****Članak 176.****Tražbine prijavljene nakon proteka roka od tri mjeseca nakon prvog ispitnog ročišta sud je dužan odbaciti.**

Prema odredbi čl. 176. st. 2. SZ tražbine prijavljene nakon isteka roka za prijavljivanje koje nisu ispitane na ispitnom ročištu te tražbine prijavljene najkasnije u roku od tri mjeseca nakon prvoga ispitnog ročišta, ali ne poslije objavljivanja poziva za završno ročište, mogu se ispitati na jednom ili više posebnih ispitnih ročišta koja će, na prijedlog vjerovnika koji nisu pravodobno prijavili svoje tražbine, odrediti stečajni sudac rješenjem uz uvjet da u roku od petnaest dana solidarno uplate predujam za pokriće troškova toga ročišta. Odredbama čl. 176. st. 4. i 5. propisano je da će prijave podnesene nakon isteka rokova iz stavka 2. ovoga članka stečajni sudac odbaciti rješenjem.

Nje sporno da je prvo ispitno ročište u ovom stečajnom postupku održano 27. svibnja 2003. godine, a iz prijamnog štambilja prvostupanskoga suda na žaliteljičinoj prijavi tražbine razvidno je da je prijava podnesena 4. siječnja 2005. godine, dakle više od tri mjeseca nakon prvog ispitnog ročišta. Stoga je pravilno prvostupanski sud predmetnu prijavu odbacio kao nepravodobnu, kako je to propisano odredbom čl. 176. st. 4. SZ.

Pri tome nije odlučno žaliteljično pozivanje na činjenicu da nije obaviještena o prvom ispitnom ročištu, odnosno da nije dobila poziv na to ročište. Odredbom čl. 64. st. 2. SZ propisano je da se oglas o otvaranju stečajnog postupka, koji sadrži i poziv vjerovnicima da u određenom roku prijave svoje tražbine stečajnom upravitelju, te vrijeme i mjesto održavanje ispitnog ročišta (čl. 64. st. 3. točke 6. i 7. SZ) objavljuje u „Narodnim novinama“ i na sudskoj oglasnoj ploči, a isti način publikacije za sva javna priopćenja u stečajnom postupku propisuje i odredba čl. 9. st. 1. SZ. Nije dakle predviđeno pozivanje svakog od stečajnog vjerovnika ponaosob, a to nije ni moguće, jer prilikom otvaranja stečajnog postupka i određivanja ispitnog ročišta stečajnom sudu ne može biti poznato tko su stečajni vjerovnici.

Neosnovano žaliteljica ističe da je na predmetnu prijavu tražbine trebalo primijeniti odredbe čl. 176. st. 1. i 3. SZ. Odredba čl. 176. st. 1. SZ propisuje mogućnost ispitivanja nepravodobno prijavljenih tražbina već na prvom ispitnom ročištu, no ta se mogućnost po prirodi stvari odnosi samo na tražbine prijavljene nakon isteka roka, ali prije početka prvog ispitnog ročišta. Odredbom čl. 176. st. 3. propisano je da vjerovnici čije se tražbine naknadno ispituju nisu dužni drugim vjerovnicima naknaditi troškove postupka. Međutim, za prijave tražbina koje su podnesene nakon proteka roka od tri mjeseca od prvog ispitnog ročišta odredbom čl. 176. st. 4. SZ izričito je propisano da će se odbaciti.

VTS RH, Pž-6774/05 od 2. prosinca 2005. (TS Zadar St-290/03 od 20. siječnja 2005.)

177.

STEČAJNI POSTUPAK – OSPORENE TRAZBINE**Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)****Članak 178. stavak 5.**

Ako osoba koja je rješenjem stečajnog suca upućena da pokrene parnicu radi utvrđenja osporene tražbine ili radi dokazivanja osnovanosti svog osporavanja ne pokrene parnicu u roku određenim tim rješenjem, smatra se da je odustala od prava na vođenje parnice, a jer se radi o prekluzivnom roku, sud će odbaciti tužbu podnesenu nakon proteka roka određenog rješenjem stečajnog suca.

Pobijanim je rješenjem prvostupanjski sud tužbu tužitelja odbacio, utvrdivši da je ista podnesena nakon isteka roka koji mu je bio određen rješenjem suda u stečajnom postupku nad tuženikom kojim je upućen u parnicu radi utvrđivanja osporene tražbine.

Protiv tog je rješenja žalbu podnio tužitelj zbog „svih zakonskih razloga iz čl. 353. st. 1. toč. 1-3 Zakona o parničnom postupku“, s prijedlogom žalbenom sudu da preinakom osporenog rješenja u cijelosti udovolji postavljenom tužbenom zahtjevu, zahtijevajući trošak žalbe. Žalba nije osnovana...

Razlozi pobijanja prvostupanjskog rješenja, sadržani u ponesenoj žalbi, mogu se sažeti u osnovnu tvrdnju kako je tužitelj protiv rješenja kojim je upućen u parnicu iz stečajnog postupka podnio žalbu o kojoj nije donesena odluka, te je uslijedilo podnošenje predmetne tužbe, uz tvrdnju kako nema zakonskog propisa prema kojem bi takva tužba bila podnesena izvan roka, uslijed čega da je pobijana odluka nezakonita.

Ovakvi su žalbeni navodi neprihvatljivi. Prema izričitoj odredbi članka 178. stavak 4. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99 i 129/00), ako osoba koja je upućena na parnicu istu ne pokrene u roku koji joj je za to određen u rješenju o upućivanju, smatrat će se kako je odustala od prava na vođenje parnice. Iz navedenog sadržaja navedene zakonske odredbe, razvidno je kako je rok određen u rješenju o upućivanju, prekluzivni rok, budući da njegovim propuštanjem dolazi do presumpcije odustanka od prava na vođenje parnice, što nužno dovodi do odbačaje tužbe.

VTS RH, PŽ-1667/03 od 18. listopada 2005. (TS Zadar P-42/03 od 19. veljače 2003.)

178.

**STEČAJNI POSTUPAK – LEGITIMACIJA ZA VOĐENJE PARNICE RADI
UTVRĐENJA OSPORENE TRAŽBINE**

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 178. i 180.

Sud u parnici radi utvrđenja osnovanom osporene tražbine mora izvršiti uvid u rješenje stečajnog suca kojim je tužitelj (vjerovnik) upućen u parnicu kako bi ispitao njegovu procesnu legitimaciju za vođenje parnice.

Iz spisa proizlazi da je tužitelj u tužbi naveo da je rješenjem prvostupanjskog suda St 7/01 od 14. lipnja 2001. godine tužitelju sukladno navodima stečajnog upravitelja osporena tražbina u iznosu od 14.847.140,16 kn, te je kao dokaz svog navoda tužitelj predložio uvid u spis St 7/01. Međutim, spisu ne prileže rješenje stečajnog vijeća kojim je tužitelj upućen u parnicu radi utvrđivanja osnovanosti osporene tražbine, a niti je sud prvog stupnja prema podacima u spisu izvršio uvid u navedeno rješenje.

Zbog navedenog, neovisno o tome što je u ovom sporu nesporna činjenica da je tužitelj u stečajnom postupku prijavio svoju tražbinu koju mu je stečajni upravitelj stečajnog dužnika (tuženika) osporio na ročištu održanom dana 14. lipnja 2001. godine, a što proizlazi iz preslike zapisnika s ispitnog ročišta (list 10-12. spisa), sud prvog stupnja je morao izvršiti uvid u stečajni spis i rješenje kojim je tužitelj upućen u parnicu radi utvrđenja osnovanim prijavljenog potraživanja kako bi mogao ispitati je li tužitelj uopće stečajnim rješenjem upućen u parnicu radi utvrđivanja osnovanosti tražbine, te pravovremenost same tužbe, kao i to je li tužbeni zahtjev uredan, tj. je li on podnesen sukladno odredbi članka 180. stavak 1. Stečajnog zakona.

Naime, prema odredbi članka 180. stavak 1. Stečajnog zakona («Narodne novine» broj 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03) u parnici se utvrđenje tražbine može zahtijevati samo na temelju osnove, u iznosu i u isplatnom redu kako je ono označeno u prijavi ili na ispitnom ročištu.

Budući da spisu ne prileže prijava tužitelja u stečajnom postupku, a niti je sud prije zaključenja glavne rasprave izvršio uvid u tužiteljevu prijavu i rješenje stečajnog suca (članak 178. stavak 1. Stečajnog zakona), ne može se ispitati je li tužitelj u stečajnom postupku uopće upućen u parnicu radi utvrđenja osnovanim tražbine osporene od strane stečajnog upravitelja tuženika, te po kojoj osnovi i u kojem isplatnom redu, a što je tužitelj tvrdio u tužbi (list 1. spisa). Stoga je sud prvog stupnja pobijanom presudom počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka propisanu člankom 354. stavak 2. točka 13. Zakona o parničnom postupku.

VTS RH, Pž-4514/04 od 21. ožujka 2006. (TS Šibenik P-580/02 od 27. studenog 2003.)

179.**STEČAJNI POSTUPAK – OSPORENA TRAZBINA – NASTAVAK PARNICE****Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)****Članak 179.**

Stečajni vjerovnik, kome je u stečajnom postupku osporena tražbina, nastavlja parnicu koja je tekla u vrijeme prije otvaranja stečaja, a koja je ex lege prekinuta samim otvaranjem stečajnog postupka. On neće pokretati novu parnicu iako je rješenjem stečajnog suca upućen u parnicu radi utvrđenja osporene tražbine.

Navedeno rješenje žalbom pobija stečajna vjerovnica Nedjeljka Savić. U žalbi navodi da je ona davno inicirala sudski postupak, i to parnice koje se kod prvostupanskog suda vode pod brojevima P-8212/95 i P-1676/96, u kojima su donesene prvostupanske presude protiv kojih je vjerovnica uložila žalbe. U tim predmetima nije doneseno rješenje o prekidu postupka zbog otvaranja stečaja, spisi se nalaze kod drugostupanskog suda, a za nastavak parnice je potrebno pribaviti oba sudska spisa.

Žalba nije osnovana.

Nije sporno da je žaliteljčina tražbina na ispitnom ročištu osporena. S obzirom na to, stečajni je sud sukladno odredbi čl. 177. st. 3. Stečajnog zakona ("Narodne novine" br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03, dalje SZ) morao rješenjem utvrditi da je tražbina osporena, te sukladno odredbi čl. 178. st. 1. SZ vjerovnicu uputiti na parnicu radi utvrđivanja osporene tražbine. Sukladno odredbi čl. 179. st. 1. SZ, ako je u vrijeme otvaranja stečajnog postupka tekla parnica o tražbini, postupak radi utvrđivanja nastaviti će se preuzimanjem te parnice, a prijedlog za nastavak parnice može staviti vjerovnik čije je tražbina osporena ili osporavatelj.

Pri tome nije odlučno što u parnicama, koje prema navodima žaliteljice već teku, nije utvrđen prekid zbog otvaranja stečajnog postupka nad dužnikom. Taj je prekid naime nastupio po samom zakonu nastupanjem pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka nad dužnikom, sukladno odredbi čl. 212. točka 5. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03, dalje ZPP), neovisno od činjenice je li parnični sud prekid deklarirao rješenjem. Stoga žaliteljica sukladno odredbi čl. 179. st. 1. SZ može zahtijevati nastavak parnica o spornim tražbinama.

VTS RH, PŽ-6738/05 od 2. prosinca 2005. (TS Zagreb St-313/01 od 9. studenog 2001.)

180.**STEČAJNI POSTUPAK – RADNICI MOGU BITI STEČAJNI VJEROVNICI I VJEROVNICI STEČAJNE MASE****Stečajni zakona (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)****Članak 180.****Radnici svoj zahtjev iz radnog odnosa ostvaruju kao stečajni vjerovnici i kao vjerovnici čije tražbine terete troškove stečajnog postupka, pa se mora utvrditi po kojoj je od te dvije osnove nastala tražbina koju radnici žele ostvariti tužbom.**

Kako se radi o zahtjevima iz radnog odnosa (otpremnina), te kako u stečajnom postupku radnici kao vjerovnici ostvaruju svoje pravo na dva načina: kao stečajni vjerovnici i kao vjerovnici čije tražbine terete troškove stečajnog postupka, nije razvidno po kojem od ova dva osnova je nastala tražbina koju tužitelji žele ostvariti pokrenutom tužbom niti je iz obrazloženja prvostupanjske odluke razumljivo traže li tužitelji isplatu onog dijela otpremnine koja tereti troškove stečajnog postupka prema Zakonu o radu ili traže utvrđenje osporene tražbine po osnovu dijela otpremnine kao stečajni vjerovnici čije tražbine se po tom osnovu svrstavaju u isplatne redove.

Konačno, vrijednost predmeta spora u parnicama na utvrđenje osporene tražbine utvrđuje se primjenom stavka drugog članka 180. Stečajnog zakona kojim je određeno da se vrijednost predmeta spora radi utvrđivanja tražbine koju je osporio stečajni upravitelj ili stečajni vjerovnik utvrđuje prema iznosu koji se za tu tražbinu može očekivati pri razdiobi stečajne mase. Stoga ni vrijednost predmeta spora nije valjano utvrđena kao što to pravilno u žalbi navodi tuženik.

Radi se stoga, ne samo o pogrešnoj primjeni materijalnog prava nego i o nerazumljivom rješenju koje se ne može ispitati slijedom čega je ostvarena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. točka 11. ZPP-a pa je temeljem odredbe članka 380. st. 1. točka 3. rješenje valjao ukinuti i vratiti predmet na ponovno postupanje.

U ponovljenom će postupku prvostupanjski sud prije svega utvrditi tko je od tužitelja stranka u ovom postupku, nakon čega će omogućiti tužiteljima dokazivanje potrebnih pretpostavki za vođenje ove parnice, utvrditi vrijednost predmeta spora i zatim donijeti pravilnu i zakonitu odluku.

VTS RH, Pž-1124/06 od 28. veljače 2006. (TS Split P-1493/02 od 25. svibnja 2005.)

181.

**STEČAJNI POSTUPAK – TUŽBENI ZAHTJEV U PARNICI RADI
UTVRĐENJA TRAZIBINE**

Stečajni zakona (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 180. stavak 1.

Tužbeni zahtjev u parnici radi utvrđenja osnovanom osporene tražbine mora sadržavati činjeničnu osnovu, iznos i isplatni red tražbine kako je označeno u prijavi ili na ispitnom ročištu.

Ako tužbeni zahtjev to ne sadrži, sud ne može po tužbi postupati, već je mora mora tužitelja pozvati na ispravak.

Iz spisa proizlazi da je tužitelj u stečajnom postupku prijavio svoju tražbinu prema stečajnom dužniku u iznosu od 4.496.370,27 kn. Rješenjem stečajnog suca broj V St-168/03 od 9. prosinca 2003. godine (list 128-131 spisa) tužitelj je kao stečajni vjerovnik upućen u parnicu radi utvrđivanja osnovanim prijavljene tražbine drugog višeg isplatnog reda budući da mu je stečajni upravitelj tuženika u stečajnom postupku osporio prijavljenu tražbinu. Sukladno tom rješenju stečajnog suca tužitelj je u roku određenom tim rješenjem pokrenuo ovaj parnični postupak radi utvrđenja osnovanim osporene tražbine. Uvidom u tužbeni zahtjev tužitelja proizlazi da tužitelj traži da sud „utvrdi da postoji potraživanje prema tuženiku u iznosu 4.496.370,27 kn dodajući i pripadajuću zakonsku zateznu i procesnu kamatu.“ Umjesto da sud prvog stupnja sukladno odredbi članka 109. Zakona o parničnom postupku pozove tužitelja na ispravak tužbe, sud je ispitivao osnovanost tužbenog zahtjeva, te je donijevši pobijanu presudu i rješenje počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. Zakona o parničnom postupku.

Naime, odredbom članka 180. stavak 1. Stečajnog zakona („Narodne novine“ br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03) propisano je da se u parnici za utvrđenje tražbine može zahtijevati samo utvrđenje tražbine na temelju osnove, u iznosu i isplatnom redu kako je ono označeno u prijavi ili na ispitnom ročištu. Navedena odredba Stečajnog zakona primjenjuje se na sve parnice radi utvrđenja postojanja tražbine stečajnog vjerovnika, neovisno o tome je li stečajni sudac sukladno odredbi članka 178. stavak 1. Stečajnog zakona uputio vjerovnika na parnicu radi utvrđenja tražbine (dakle radi li se o parnici koja je pokrenuta nakon otvaranja stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom) ili se radi o slučaju preuzimanja ranije započete parnice (članak 179. u svezi članka 178. stavak 1. Stečajnog zakona).

Budući da je tužitelj postavio tužbeni zahtjev na način da je od suda zatražio deklarativnu pravnu zaštitu kojom bi sud utvrdio postojanje tražbine tužitelja prema tuženiku u iznosu od 4.496.370,27 kn, ali nije sukladno odredbi članka 180. stavak 1. Stečajnog zakona naveo i osnovu i isplatni red prijavljene tražbine, takav tužbeni zahtjev nije podoban za raspravljanje u ovom parničnom postupku. Zato je sud sukladno odredbi članka 109. stavak 1. Zakona o parničnom postupku trebao tužitelja pozvati na ispravak tužbe, a što je prvostupanjski sud propustio učiniti.

Time što je sud prvog stupnja odlučivao o tužbenom zahtjevu tužitelja, propustivši pri tome utvrditi osnovu tužiteljeve tražbine (u izreci presude) i u kojem se isplatnom redu nalazi utvrđena tražbina, izreka presude je nerazumljiva. Naime, u slučaju da je sud usvojio neuredni tužbeni zahtjev sukladno odredbi članka 181. stavak 2. Stečajnog zakona, tužitelj bi mogao tražiti od stečajnog suda ispravak tablice ispitanih tražbina. To konkretno znači da bi tužitelj, u slučaju da je utvrđeno postojanje njegove tražbine, mogao nakon okončanja parničnog postupka zatražiti ispravak tablice ispitanih tražbina. Međutim, stečajni sudac, budući da u presudi nije navedeno u kojem se isplatnom redu tražbina nalazi, tada ne bi mogao izvršiti ispravak te tablice.

Slijedom navedenog, u odnosu na izreku pobijane presude i rješenja počinjena je bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. Zakona o parničnom postupku, pa je stoga valjalo usvojiti žalbu tužitelja, ukinuti pobijanu presudu i vratiti predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, te temeljem odredbe članka 369. stavak 1. i članka 380. točka 3. Zakona o parničnom postupku, riješiti kao u izreci ovog rješenja.

U nastavku postupka sud prvog stupnja će sukladno odredbi članka 109. stavak 1. Zakona o parničnom postupku pozvati tužitelja da ispravi tužbu na način da tužbeni zahtjev uskladi s odredbom članka 180. stavak 1. Stečajnog zakona, a nakon toga će donijeti novu na zakonu osnovanu odluku.

VTS RH, Pž-4302/04 od 14. ožujka 2006. (TS Rijeka P-2460/03 od 4. svibnja 2004.)

182.

STEČAJNI POSTUPAK – TUŽBENI ZAHTJEV U PARNICI RADI UTVRĐENJA TRAZBINE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)

Članak 180.

Tužbeni zahtjev na utvrđenje osporene tražbine mora biti istovjetan s rješenjem kojim je tužitelj upućen na parnicu, a izreka presude kojom se utvrđuje postojanje osporene tražbine mora biti istovjetna s tužbenim zahtjevom.

Iz spisa proizlazi da je tužitelj dana 11. srpnja 2001. godine podnio tužbu kojom od suda traži da utvrdi osnovanost njegova potraživanja prema tuženiku te da je tuženik dužan platiti tužitelju iznos od 1.690.741,60 kn s pripadajućim kamatama i troškovina spora; dakle, tužiteljev tužbeni zahtjev je deklaratorni, budući da traži od suda utvrđenje osnovanosti svoje tražbine, ali ujedno i kondemnatorni jer tužitelj traži od suda da mu pruži pravnu zaštitu na način da obveže tuženika da im isplati ukupan novčani iznos od 1.690.741,60 kn. Tuženik je osporio tužbeni zahtjev, a tužitelj je podneskom od 7. veljače 2002. godine (list 23. spisa) ispravio tužbu na način da je postavio isključivo kondemnatorni tužbeni zahtjev. Nakon što se tuženik usprotivio tako

postavljenom tužbenom zahtjevu, tužitelj je podneskom od 24. travnja 2002. godine (list 32. spisa), a što i prvostupanjski sud navodi u obrazloženju pobijane presude (list 47. spisa) postavio tužbeni zahtjev tako da traži deklaratornu pravnu zaštitu na način da sud utvrdi osnovanim njegovu tražbinu prema tuženiku u iznosu 1.690.741,60 kn, razvrstano u treći isplatni red tražbina viših isplatnih redova. Tuženik se nije protivio tako preinačenoj tužbi, a sud prvog stupnja je unatoč tako postavljenom tužbenom zahtjevu je odbio *prvotno* postavljeni tužbeni zahtjev tužitelja.

Prema odredbi članka 180. stavak 1. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03) u parnici se utvrđenje tražbine može zahtijevati samo na temelju osnove, u iznosu i u isplatnom redu kako je ono označeno u prijavi ili na ispitnom ročištu.

Obzirom da je tužitelj kao vjerovnik tuženika prijavio svoju tražbinu u stečajnom postupku, te mu je ista u tom postupku osporena od strane stečajnog upravitelja tuženika, sud je u stečajnom postupku rješenjem St 126/00 od 26. lipnja 2001. godine utvrdio da je osporeno tužiteljevo potraživanje trećeg isplatnog reda u iznosu 1.690.741,60 kn i uputilo tužitelja da u roku od 8 dana pokrene parnicu radi utvrđivanja osporene tražbine.

Sukladno tom rješenju donesenom u stečajnom postupku i članku 180. stavak 1. Stečajnog zakona tužitelj je mogao postaviti samo deklaratorni tužbeni zahtjev kojim će tražiti od suda da utvrdi osnovanim njegovu tražbinu u osporenom iznosu trećeg isplatnog reda i s osnove ispunjene obveze tuženikovom vjerovniku temeljem ugovora o jamstvu. Uvidom u tužbu proizlazi da je tužitelj postavio tužbeni zahtjev koji nije u skladu s odredbom članka 180. stavak 1. Stečajnog zakona, a niti ga je sud prvog stupnja sukladno odredbi članka 109. stavak 1. Zakona o parničnom postupku pozvao da ispravi tužbu. Jednako tako, niti kondemnatorni tužbeni zahtjev iz tužiteljevog podneska od 7. veljače 2002. godine nije u skladu s člankom 180. stavak 1. Stečajnog zakona. (...)

Međutim, neovisno o navedenom, tužitelj je podneskom od 24. travnja 2002. godine postavio tužbeni zahtjev tako da traži od suda isključivo deklaratornu pravnu zaštitu na način da sud utvrdi osnovanim njegovu tražbinu prema tuženiku u iznosu 1.690.741,60 kn, razvrstano u treći isplatni red tražbina viših isplatnih redova, dok je u izreci pobijane presude sud odbio tužitelja sa zahtjevom na utvrđenje osnovanosti njegovog potraživanja te da je tuženik dužan platiti tužitelju iznos od 1.890.741,60 kn. Prema tome, sud je odbio tužbeni zahtjev koji nije istovjetan tužbenom zahtjevu iz tužiteljeva podneska od 24. travnja 2002. godine čime je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. Zakona o parničnom postupku.

VTS RH, Pž-6511/04 od 28. veljače 2006. (TS Zagreb P-4540/01 od 20.5.2004.)

183.**STEČAJNI POSTUPAK – PRIJAVA NEDOSTATNOSTI STEČAJNE MASE****Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03)****Članak 204.****Prijavu nedostatnosti stečajne mase stečajni upravitelj je dužan podnijeti stečajnom sudu, a ne stečajnim vjerovnicima.****Dužnost je stečajnog suda da objavi prijavu o nedostatnosti stečajne mase i da tu prijavu posebno dostavi vjerovnicima stečajne mase.**

Iz podataka dijela spisa dostavljenog u preslici proizlazi da je na izvještajnom ročištu održanom dana 13. prosinca 2005. god. stečajni upravitelj podnio stečajnim vjerovnicima izvješće o gospodarskom stanju stečajnog dužnika te je predložio vjerovnicima donošenje odluke o obustavi i zaključenju stečajnog postupka po čl. 204. Stečajnog zakona jer stečajni dužnik osim za namirenje troškova, nema druge imovine iz koje bi se mogla formirati stečajna masa. Stečajni vjerovnici su većinom glasova prihvatili prijedlog stečajnog upravitelja za obustavom postupka po čl. 204. Stečajnog zakona nakon čega je stečajni sudac objavio kako je izvještajno ročište završeno (list 425-426 spisa).

Odredbom čl. 204. SZ propisane su pretpostavke i posebna pravila postupka u onim slučajevima kada je stečajna masa dostatna za pokriće troškova stečajnog postupka, ali nije dostatna za ispunjenje ostalih obveza stečajne mase. Prema toj odredbi postoji obveza stečajnog upravitelja podnijeti prijavu stečajnom sudu o nedostatnosti stečajne mase, a ne vjerovnicima. Takvu prijavu stečajni upravitelj podnosi stečajnom sudu i onda kada se može pretpostaviti da stečajna masa neće biti dostatna za ispunjenje ostalih postojećih obveza stečajne mase kad one dospiju. U konkretnom slučaju takva prijava stečajnog upravitelja stečajnom sudu nije podnesena, nego je na izvještajnom ročištu vjerovnicima stečajni upravitelj predložio donošenje te odluke o kojoj (obustava po čl. 204. SZ) vjerovnici na ispitnom ročištu ne odlučuju. Izvješće stečajnog upravitelja o gospodarskom stanju stečajnog dužnika nije prijava nedostatnosti stečajne mase stečajnom sudu kakvu zakon predviđa u odredi čl. 204. SZ. Iako nema zapreke da stečajni upravitelj na ispitnom ročištu izvijesti i upozori vjerovnike o nastalim okolnostima koje će posljedično dovesti do podnošenja prijave te vrste, odlukom vjerovnika o prihvaćanju prijedloga stečajnog upravitelja nisu ispunjene zakonske pretpostavke za donošenje pobijanog rješenja.

Prijava o nedostatnosti stečajne mase za ispunjenje ostalih dospjelih obveza stečajne mase u slučaju kada su troškovi stečajnog postupka pokriveni podnosi se, dakle, stečajnom sudu (čl. 204. st. 1. SZ). Nakon što primi prijavu o nedostatnosti stečajne mase i utvrdi njenu osnovanost, stečajni sud će prijavu o nedostatnosti stečajne mase objaviti i posebno dostaviti vjerovnicima stečajne mase (čl. 204. st. 2. SZ), kada je to potrebno. Ova objava ima za posljedicu zabranu ovrhe protiv stečajnog dužnika, a radi naplate obveza stečajne mase (čl. 206. SZ). Ako stečajni sud utvrdi da je prijava nedostatnosti stečajne mase osnovana dužan je provesti propisani postupak. To prije

svoga, dakle, znači da je sud dužan objaviti prijavu nedostatnosti stečajne mase prema općim pravilima o javnom priopćenju (čl. 9. SZ) u Narodnim novinama i na oglasnoj ploči suda, a eventualno i u nekom drugom javnom glasilu ako to ocjeni potrebnim. Takva prijava o nedostatnosti stečajne mase je formalna prijava i ne može je zamijeniti izvješće stečajnog upravitelja o gospodarskom položaju dužnika koje je stečajni upravitelj dužan podnijeti na ispitnom ročištu (čl. 155. st. 1.).

Ni stečajni upravitelj, niti stečajni sud nisu postupili na navedeni zakonom propisani način (čl. 204. SZ) pa uvjeta za donošenje pobijane odluke nije bilo.

U pravu je žalitelj i kada tvrdi da odluku nije moguće ispitati jer nije razvidno koje je to troškove stečajni upravitelj imao i koji su namireni.

Sadržaj prijave o nedostatnosti stečajne mase mora sadržavati konkretne podatke o imovini koja čini stečajnu masu te o konkretnim nastalim troškovima stečajnog postupka koje treba podmiriti iz te mase te i o nastalim obvezama stečajne mase. U spisu nema podataka o navedenim činjenicama koje su nužna pretpostavka za ocjenu osnovanosti obustave i zaključenja stečajnog postupka po članku 204. SZ.

VTS RH, PŽ-328/06 od 7. ožujka 2006. (TS Zadar St-20/05 od 23. prosinca 2005.)

184.

STEČAJNI POSTUPAK – DOSTAVLJANJE OBRASCA ZA PROKAZNI POPIS

Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona (Narodne novine broj 129/00)

Članak 70. stavak 4.

Sud je članu uprave, uz poziv da podnese javnobilježnički ovjeren prokazni popis imovine, dužan dostaviti i obrazac za prokazni popis imovine.

Ispitavši pobijano rješenje temeljem članka 365. stavak 2. u vezi s člankom 381. ZPP-a i člankom 6. stavak 1. SZ-a u granicama razloga navedenih u žalbi, te pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točke 2., 4., 8., 9. i 11. ZPP-a te na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud je utvrdio da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio odredbe članka 70. stavak 4. točka 1. Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 129/00, u daljnjem tekstu: ZIDSZ).

Prema odredbi članka 70. stavak 4. točka 1. ZIDSZ trgovački sud će ako na temelju podataka iz sudskog registra ili kojega drugog upisnika utvrdi da osnivački kapital pravne osobe iz stavka 1. toga članka nije veći od 100.000,00 kn zatražiti od članova uprave, odnosno osoba ovlaštenih za zastupanje da u roku od 15 dana podnesu sudu javnobilježnički ovjeren prokazni popis imovine pravne osobe **na obrascu koji će**

im biti dostavljen uz poziv, uz upozorenje da se davanjem netočnih ili nepotpunih podataka izlažu odgovornosti propisanih Ovršnim zakonom.

Dakle, ova odredba izričito propisuje da će sud obrazac prokaznoga popisa imovine dostaviti članovima uprave ili osobama ovlaštenim za zastupanje uz poziv kojim se traži podnošenje prokaznoga popisa. Članovi uprave, odnosno osobe ovlaštene za zastupanje dužni su popunjeni i javnobilježnički ovjereni prokazni popis imovine vratiti sudu, a u suprotnom uz propuštanje podnošenja prokaznoga popisa veže se presumpcija o nepostojanju imovine.

U konkretnom predmetu razvidno je iz priložene dostavnice (list 7 spisa) da je poziv članu uprave na podnošenje prokaznoga popisa dostavljen bez dostavljanja obrasca prokaznoga popisa imovine, a i iz sadržaja samog poziva proizlazi da sud nije dostavljao i obrazac uz poziv.

Takovo postupanje prvostupanskog suda suprotno je odredbama članka 70. stavak 4. stavak 1. ZIDSZ-a na što osnovano ukazuje žalitelj, pa je žalbu valjalo uvažiti, te ukinuti prvostupansko rješenje i predmet vratiti prvostupanskom sudu na ponovni postupak temeljem članka 380. stavak 1. točka 3. ZPP-a u vezi s člankom 6. stavak 1. SZ-a.

VTS RH, Pž-6066/05 od 19. listopada 2005. (TS Zagreb Sts-2173/2001 od 7. rujna 2005.)

185.

STEČAJNI POSTUPAK – PRAVNA JEDINSTVENOST NEKRETNINE

Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona (Narodne novine broj 129/00)

Članak 71. stavak 1. točka 3.

Odredbe Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (ZV) o pravnim posljedicama povrede načela jedinstvenosti nekretnine ne primjenjuju se na ostvarena prava koja su treći stekli na nekretninama stečajnog dužnika sudskim i javnobilježničkim osiguranjem.

Svoju ocjenu o valjanosti pobijanih pravnih poslova prvostupanski sud temelji na uvjerenju da tužitelj pogrešno tumači i pogrešno dovodi u vezu te pravne poslove i materijalno pravne norme i odredbe ZV. To uvjerenje prvostupanski sud obrazlaže navodeći da pobijani sporazumi: a) potpisani po ovlaštenim osobama ugovornih strana predstavljaju suglasno očitovanje volje prednika tužitelja i tuženika u obliku javnobilježničkog akta u skladu sa odredbama Zakona o javnom bilježništvu (čl. 43.-čl. 48., čl. 54 i čl. 69, „Narodne novine“ broj 78/93, 29/94); b) da, osim toga, predstavljaju ovršnu ispravu sukladno odnosnim odredbama čl. 21 st. 3 i čl. 269 Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 173/03, dalje OZ) temeljem koje je moguće i provesti kako ovrhu tako i osiguranje tražbine (čl. 125. i čl. 262. OZ-a; c) te

da su stranke (čl. 3. Sporazuma) utvrdile zasnivanje založnog prava u korist vjerovnika uz pravno sjedinjenje zemljišta i zgrade pozivajući se na čl. 367 ZV-a, jer su utvrdile obvezu prednika tužitelja (kao založnog dužnika) na uknjižbu prava vlasništva na svoje ime, u zemljišne knjige nadležnog suda, najkasnije do 31. prosinca 1998. godine, te su na taj način stranke predmetne sporazume sklopile valjano.

Konačno, tužitelj pravilno upozorava na pravne posljedice nepridržavanja načela jedinstvenosti nekretnine. U pravu je kada tvrdi da od dana stupanja na snagu ZV-a (1. siječnja 1997. godine) u Republici Hrvatskoj vrijedi načelo pravne jedinstvenosti nekretnine određeno čl. 9 ZV, osim ako posebnim zakonom nije drugo određeno. To znači, u pravilu, da pravni poslovi koji su suprotni tome načelu *ne proizvode pravne učinke*. Primjena načela jedinstva nekretnine (između ostalog) znači da je pretpostavka valjanog sklapanja pravnih poslova u vezi s određenom nekretninom prethodna formalna uspostava tog načela. Dakle izvanknjižno vlasništvo treba pretvoriti u knjižno, različita vlasništva na zemljištu i zgradi u jedinstveno vlasništvo, etažno po prijašnjem režimu u etažno utemeljeno na suvlasničkom dijelu na cijeloj nekretnini itd.

Međutim, tužitelj je propustio činjenicu da u konkretnom slučaju postoji čl. 9. ZV propisani izuzetak, jer je upravo on posebnim zakonom propisan. Prvostupanjski sud valjano upozorava na izuzetak od primjene pravila o jedinstvu nekretnine iz odredbe čl. 71 Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 129/00, dalje ZID SZ). Tom su odredbom propisani slučajevi u kojima neprimjenjivanje načela jedinstvenosti nekretnine neće imati za posljedicu nevaljalost pravnih poslova u vezi s dužnikovom imovinom. Dakle, Odredbom iz čl. 71. ZID SZ isključena je primjena načela jedinstvenosti nekretnine u slučajevima ostvarenja prava trećih koji su to pravo stekli na nekretninama stečajnog dužnika javnobilježničkim osiguranjem (što predstavlja predmetni slučaj – čl. 71 st. 3 ZID SZ u vezi čl. 81 a SZ-a).

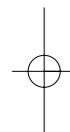
Kako, dakle, u predmetnom slučaju ne postoje drugi razlozi nevaljalosti pobijanih pravnih poslova, a okolnost da u odnosu na tužiteljeve nekretnine nije uspostavljeno načelo jedinstva (zbog stečaja koji je pokrenut nad njim) nema za posljedicu ništavost, to je prvostupanjski sud valjanom primjenom navedenih materijalnopравnih odredbi odbio tužbeni zahtjev kao neosnovan.

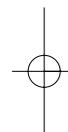
Slijedom svega navedenog, a primjenom odredbe iz čl. 368. ZPP-a, valjalo je odbiti tužiteljevu žalbu kao neosnovanu i potvrditi presudu prvostupanjskog suda.

VTS RH, Pž-4186/04 od 22. veljače 2006. (TS Zagreb P-4904/01 od 3. lipnja 2003.)

H – POMORSKO PRAVO

**(Pomorski zakonik - Narodne novine 17/94, 74/94 i 43/96; nastavno: PZ);
Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u
određenim odnosima Narodne novine broj 53/91: nastavno: ZRSZ; Zakon
o radu – Narodne novine 38/95, 54/95 i 65/95; nastavno: ZOR; Zakon o
pomorskom dobru i morskim lukama – Narodne novine broj 158/03;
Zakon o obveznim odnosima Narodne novine broj 53/91, 73/91, 111/93,
3/94, 7/96, 91/96 i 112/99; nastavno: ZOO**

186.

**STVARNA NADLEŽNOST TRGOVAČKOG SUDA U SPORU RADI
NAKNADE ŠTETE ZBOG SMRTI ČLANA POSADE BRODA**

Pomorski zakonik (Narodne novine 17/94, 74/94 i 43/96; nastavno: PZ).

Članak 161. stavak 4.

**Za suđenje u međusobnim sporovima između člana posade broda i bro-
dara, kao i u međusobnim sporovima između zapovjednika broda i bro-
dara stvarno su nadležni trgovački sudovi nadležni za pomorske
sporove.**

U pravu je prvotuzenik i kada tvrdi kako ovdje nije riječ o sporu između člana posade broda i brodara u smislu čl. 161. st. 4. PZ), međutim, ovdje je riječ o sporu vezanom uz smrt člana posade broda, iz kojeg svojstva tužiteljice kao njegovi nasljednici, crpe svoje pravo na naknadu štete, pa se na taj način u ovom slučaju na odgovarajući način može primijeniti odredba čl. 161. st. 1. PZ o stvarnoj nadležnosti trgovačkog suda za suđenje u ovom sporu. U svakom slučaju, širim tumačenjem odredbe

čl. 19. st. 1.b) Zakona o sudovima (Narodne novine broj 3/94, 100/96 i 131/97), može se zaključiti kako se ovdje radi o sporu vezanom za brod i plovidbu na moru, pa odatle dodatno i stvarna nadležnost trgovačkog suda za suđenje u ovom sporu.

VTS RH, Pž-6000/04 od 3. veljače 2006 - TS RI, P-883/99-76 od 19. kolovoza 2004.

187.

PRIJELAZ OSIGURANIKOVIH PRAVA PREMA ODGOVORNOJ OSOBI NA OSIGURATELJA (SUBROGACIJA)

Pomorski zakonik

(Narodne novine broj 17/94, 74/94 i 43/96; nastavno: PZ)

Članak 736. stavak 1.

Isplatom naknade iz osiguranja sva prava osiguranika prema trećim osobama, nastala u vezi sa štetom za koju je isplaćena naknada, prelaze na osiguratelja, ali najviše do isplaćene štete.

Isplatom naknade iz osiguranja prelaze na osiguratelja, po samom zakonu, do visine isplaćene naknade sva osiguranikova prava prema osobi koja je po bilo kojoj osnovi odgovorna za štetu (čl. 939. st. 1. ZOO).

Ovdje se dakle radi o prijelazu osiguranikovitih prava prema osobi odgovornoj za štetu na osiguratelja ili o posebnom pravnom institutu – *subrogaciji*. U poslu osiguranja pojmom subrogacija označava se pravo osiguratelja stupiti u pravnu poziciju osiguranika u vezi sa štetom za koju je isplaćena osigurnina. Stupanje u pravnu poziciju osiguranika podrazumijeva da osiguratelj stječe prava i obveze koje je imao njegov osiguranik u odnosu na konkretnu štetu. Temeljna značajka stupanja u pravnu poziciju osiguranika je da osiguratelj stječe osiguranikova prava potraživanja naknade štete za koju je isplaćena osigurnina. Subrogacija u prava osiguranika nastupa isplatom osigurnine osiguraniku.

Osigurateljevo pravo subrogacije opravdavaju dva osnovna pravna razloga: 1) Opće je pravno načelo kako oštećeni ne može ostvariti veću naknadu od vrijednosti pretrpljene štete. Zbog toga oštećeni ne može dva puta naplatiti istu štetu, jednom od osiguratelja i drugi put od osobe odgovorne za štetu, pa postoji zabrana kumuliranja naknada iz osiguranja i obvezno-pravnog odnosa odgovornosti za štetu. 2) Treće osobe ne mogu imati koristi od toga što postoji ugovor o osiguranju u okviru kojeg one nemaju položaj stranke. Treće osobe tereti dužnost popravka štete neovisno o tome što je oštećeni (osiguranik) dobio naknadu iz osiguranja. U suprotnome bi se osoba odgovorna za nastanak štete neopravdano okoristila.

Isplatom osigurnine tužitelju u iznosu od 9.460,48 GBP na njegovog osiguratelja su po sili zakona prešla tužiteljeva (oštećenikova) prava, koja je imao u odnosu na

konkretnu štetu, ali samo do visine tako isplaćenog iznosa. Ne postoji dužnost osiguratelja da se koristi pravom stečenim subrogacijom, ali pasivnost tužiteljevog osiguratelja u korištenju tim pravom ne daje za pravo ovdje tužitelju i pored subrogacije nastaviti se koristiti pravima koja su subrogacijom prešla s njega na njegovog osiguratelja i koje stoga on više nema. Međutim, o pored toga on je to pokušao učiniti predmetnom tužbom u dijelu tužbenog zahtjeva koji se odnosi na iznos od 9.460,48 GBP.

Slijedom navedenog, tužitelj je počevši od dana kada mu je njegov osiguratelj isplatio osigurninu u iznosu 9.460,48 GBP, prestao po ovoj osnovi biti ovlaštenik prava potraživati taj iznos (istaknut u predmetnom tužbenom zahtjevu). Odatle i izostanak njegove aktivne legitimacije za vođenje predmetne parnice za taj dio tužbenog zahtjeva, pravilnost i zakonitost pobijane odluke prvostupanjskog suda i neosnovanost tuženikove žalbe u ovom dijelu.

VT SRH, Pž-7238/02 od 7. rujna 2005. (TS RI, P-1904/2001-22 od 17. listopada 2002.)

188.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU ZBOG TJELESNE OZLJEDE KUPAČA

Pomorski zakonik (Narodne novine broj 17/94 i 74/94: nastavno: PZ)

Članak 836. st. 1. t. 3.

Za smrt i tjelesne ozljede kupača i drugih osoba u moru koje prouzroči brod odgovara vlasnik broda i brodar te osoba koja u trenutku događaja upravlja brodom:

- ako je smrt ili tjelesna ozljeda uzrokovana u lukama, na prilazima luka, na uobičajenim plovnim putovima, na području koje se isključivo koristi za sportsku i sličnu plovidbu (kao što su veslačke i jedriličarske regate, skijanje i sl.) i na području udaljenom više od 150 m od obale, a nije riječ o području iz točke 4. ovog stavka – ako se dokaže da je brod kriv za smrt, odnosno tjelesnu ozljedu (čl. 836. st. 1. t. 3. PZ).

Odredbe Glave V. Pomorskog zakonika pod nazivom *Izvanugovorna odgovornost vlasnika broda i brodara*, primjenjuju se i na brodice i svaki drugi plovni objekt, bez obzira na veličinu i namjenu kojoj služi te na hidroavion na vodi (čl. 835. st. 1. PZ).

Do sraca između tuženikove brodice i tužitelja prema nalazu i mišljenju sudskog vještaka za pomorstvo, došlo je na ulazu u luku, na mjestu gdje se mogu očekivati brodovi koji plove u ili iz područja od Biograda prema Zadru, na udaljenosti manjoj od 100 od obale. Vidljivost je bila dobra, kao i preglednost morske površine s mjesta na tuženikovoj brodici odakle je tuženik s njom upravljao.

U takvim okolnostima, a cijeneći sadržaj citirane odredbe čl. 836. st. 1. t. 3. PZ, tuženikovu odgovornost kao vlasnika i voditelja brodice za štetu nastalu na tužitel-

jevoj strani potrebno je procjenjivati na temelju njegove krivnje, odnosno, prema načelu subjektivne odgovornosti.

Tko drugome uzrokuje štetu dužan je naknaditi ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje (čl. 154. st. 1. Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine br. 53/91, 73/91 i 3/94; nastavno: ZOO). Ovom odredbom ZOO, koji se podredno primjenjuje uz odredbe PZ, zapravo uređuje odgovornost na temelju krivnje, na koju upućuje naprijed citirana odredba čl. 836. st. 1. t. 3. PZ.

Oštećenik koji je pridonio da šteta nastane ili da bude veća nego što bi inače bila ima pravo samo na razmjerno smanjenu naknadu (čl. 192. st. 1. ZOO).

Tijekom parničnog postupka tuženik je istakao upravo prigovor isključive tužiteljeve odgovornosti za štetu nastalu na njegovoj strani, koji prigovor u sebi uključuje i prigovor podijeljene odgovornosti za ovu štetu.

Dakle, ovdje se postavlja pitanje u čemu se to očituje tuženikova krivnja za nastanak predmetne nezgode (štete), odnosno u čemu se sastoji njegovo propuštanje? Ili obrnuto, postavlja se pitanje u čemu se to sastoji tužiteljevo propuštanje ili njegov doprinos nastanku te štete na njegovoj strani ?

Naime, i pored činjenice što je do sruca između tuženikove brodice i tužitelja došlo na morskoj površini koja čini ulaz (prilaz) u luku, tuženik je kako to potvrđuje sudski vještak za pomorstvo, bio dužan obzirom na blizinu obale, dobru vidljivost toga dana, dobru preglednost morske površine iz kabine brodice, malu brzinu plovidbe, dobru upravljivost brodicom i tuženikovo plovidbeno iskustvo, motrenjem morao uočiti tužitelja (plivača) na moru i na vrijeme poduzeti radnju izbjegavanja sruca njegove brodice s njim, i na taj način izbjeći nastanak predmetne nezgode i štete na tužiteljevoj strani. Požljivim motrenjem morske površine tuženik je mogao uočiti tužitelja u moru već na udaljenosti od 50 m od njegove brodice. Odatle i zaključak o tuženikovo odgovornosti za ovu štetu (čl. 154. st. 1. ZOO). Kada je kazneni sud utvrđivao kaznenu tuženikovu odgovornost za predmetnu nezgodu, utvrdio je kako je u konkretnom slučaju tuženik postupao nehatno (svjesni nehat).

S druge strane, prvostupanjski sud je cijenio i okolnosti na koje je također uputio sudski vještak za pomorstvo, a koje se odnose na tužitelja i to: da je tužitelj prije sruca s tuženikovom brodicom plivao na plovnom putu – ulazu (prilazu) u luku, dakle, na mjestu koje nije predviđeno za plivače, da se radi o iskusnom plivaču (maratoncu), kojemu je ta okolnost morala biti poznata i zbog čega je na tom mjestu trebao obratiti pojačanu pozornost na nadolazeća plovila ili osigurati odgovarajuću pratnju. Konačno, zvuk motora brodice u radu čuje se pojačano u morskoj vodi, o čemu je tužitelj kao osoba zdravog sluha svakako trebao voditi računa kod procjene blizine tuženikove brodice neposredno prije njihovog sruca. Sve ove okolnosti ili propuste na tužiteljevoj strani, prvostupanjski sud je pravilno ocijenio njegovim doprinosom nastanku štete na njegovoj strani (čl. 192. st. 2. ZOO).

Dakle, i po ocjeni ovog suda ovdje nema riječi o tome kako bio tužitelj bio isključivo odgovoran za nastanak predmetne nezgode i štete na njegovoj strani. Naime, bez obzira na činjenicu što je tužitelj plivao u moru u području prilaza luci, tuženik samo

zbog te činjenice nije mogao osnovano isključiti odgovarajuću pozornost u motrenju prilikom upravljanja brodicom. Naime, radilo se o ljetnom vremenu, nevelikoj luci i stoga manjem broju plovila na tom području, plovidbi u neposrednoj blizini obale, prisutnosti mnogih kupaca na i uz obalu i konačno, o upravljanju brodicom na motorni pogon, koji ne posjeduje mogućnost vožnje brodicom unazad (krmom). Tuženik je za vrijeme plovidbe brodicom bio dužan neprekidno motriti morsku površinu pred njenim pramcem, kao i uopće položaj brodice u moru u odnosu na njenu neposrednu okolinu. Njegovo neuočavanje tužitelja u moru u uvjetima u kojima za to nije bilo ikakvih zapreka, jasno ukazuje da je tuženik propustio to učiniti, točnije da je kod upravljanja brodicom propustio primijeniti pažnju koju bi primijenio svaki prosječan čovjek. Na taj način, tuženik je po ocjeni ovog suda u konkretnom slučaju postupio s krajnjom nepažnjom, pa odatle i isključenje mogućnosti razmatranja dosuđenja na njegov teret manje naknade od one koliko iznosi predmetna šteta u smislu čl. 191. st. 1. ZOO.

Međutim, tuženik je s druge strane zbog naprijed utvrđenog tužiteljevog doprinosa nastaloj šteti, koje ovaj sud cijeneći sve okolnosti slučaja, ocjenjuje sa 50%, umjesto sa 30%, kako je to ocijenio prvostupanjski sud, stekao pravo na umanjenje naknade za štetu koju bi tužitelju bio dužan isplatiti da takvog tužiteljevog doprinosa nije bilo (čl. 177. st. 3. ZOO). VTS RH, Pž-3465/02 od 8. ožujka 2006. (TS ST, P-1263/1998 od 4. srpnja 2001).

189.

MJESNA NADLEŽNOST TRGOVAČKOG SUDA ZA IZVRŠENJE I ZA PROVEDBU IZVRŠENJA NA BRODU

Pomorski zakonik (Narodne novine 17/94, 74/94 i 43/96; nastavno: PZ).

Članak 871.

Za odlučivanje o prijedlogu za izvršenje i za provedbu izvršenja na stranom brodu i na domaćem brodu, odnosno brodu u gradnji koji nije upisan u upisnik brodova, odnosno u upisnik brodova u gradnji, mjesno nadležan sud na čijem se području nalazi brod, odnosno brod u gradnji u vrijeme podnošenja prijedloga za izvršenje (čl. 871. PZ).

Sud se može proglasiti po službenoj dužnosti mjesno nenadležnim samo ako postoji **isključiva** mjesna nadležnost nekog drugog suda najkasnije na pripremnom ročištu ili, ako ono nije održano, do upuštanja tuženika u raspravljanje o glavnoj stvari na prvom ročištu za glavnu raspravu (čl. 20. st. 2. Zakona o parničnom postupku, Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99 i 117/03; nastavno: ZPP u vezi sa čl. 19. st. 1. Ovršnog zakona; Narodne novine broj 57/96, 29/99 i 173/03; nastavno: OZ).

Predmetni brod ATTA HADDI je strani brod i u vrijeme podnošenja ovršnog prijedloga nalazio se u Lamijanima na otoku Ugljanu, gdje se nalazi i dan danas, dakle, na području Trgovačkog suda u Zadru. I pored nedvojbenog utvrđenja da se pred-

metni brod nalazi na području Trgovačkog suda u Zadru, prvostupanjski sud u Splitu nije bio ovlašten s pozivom na odredbu čl. 871. PZ i čl. 20. st. 2. ZPP u vezi sa čl. 19. st. 1. OZ oglasiti se po službenoj dužnosti (*ex officio*) mjesno nenadležnim. Naime, iz sadržaja čl. 20. st. 2. ZPP jasno je kako se sud može po službenoj dužnosti proglasiti mjesno nenadležnim samo kada postoji isključiva mjesna nadležnost nekog drugog suda. Pregledom sadržaja odredbe čl. 871. PZ jasno je kao ona ne sadrži riječi "...isključivo je..." , odatle i izostanak ovlaštenja prvostupanjskog suda proglasiti se *ex officio* mjesno nenadležnim s pozivom na tu odredbu. U konkretnom slučaju prvostupanjski sud bi to eventualno mogao učiniti isključivo po prigovoru stranke, odnosno ovršenika i to najkasnije u žalbi protiv rješenja o ovrsi.

Slijedom navedenog uvažena je ovrhovoditeljeva žalba i ukinuto pobijano rješenje, a predmet je vraćen na ponovni postupak (čl. 380. st. 1. t. 3. u vezi s čl. 10. st. 1. OZ).

I pored naprijed navedenog, ovaj sud drži kako sadržaj odredbi čl. 19. st. 1. t. b) Zakona o sudovima (Narodne novine broj 3/94, 100/96, 131/97, 129/00 i 17/04; nastavno: ZS) i čl. 8. ZPSS, jasno ukazuje na intenciju zakonodavca suđenje u sporovima koji se odnose na brodove i na plovidbu na moru, te sporove u kojima se primjenjuje plovidbeno pravo, povjeri konkretnom upravo trgovačkim sudovima u Rijeci i u Splitu, dakle sudovima specijaliziranim za te vrste sporova. Premda se ovrha ne može svrstati među sporove kako to pravilno zaključuje prvostupanjski sud, i u odnosu na ovrhu na brodovima primjenjuje se također plovidbeno pravo, odnosno odredbe Dijela desetog PZ pod nazivom - Postupak ovrhe i osiguranja na brodu i teretu na brodu (čl. 867. do 959. PZ). Slijedom navedenog, a polazeći od spomenute intencije zakonodavca, ovaj sud drži da bi i u ovršnim postupcima na brodovima bili stvarno i mjesno nadležni suditi trgovački sudovi specijalizirani za pomorske sporove, dakle sudovi u Rijeci i Splitu, neovisno o tome nalazi li se brod koji je predmet ovrhe na području nekog drugog hrvatskog trgovačkog suda na našoj obali Jadranskog mora (trgovački sudovi u Zadru, Šibeniku i Dubrovniku). **VTS RH, Pž-3072/04 od 4. svibnja 2004. (TS ST, Ovr-155/04 od 15. travnja 2004.).**

190.

OBVEZA NA PLAĆANJE LUČKIH PRISTOJBI I LUČKIH NAKNADA

Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama (Narodne novine broj 158/03)

Članak 62.

U lukama otvorenim za javni promet plaćaju se lučke tarife koje se sastoje od lučkih pristojbi i lučkih naknada.

Lučke pristojbe donosi i javno objavljuje lučka uprava, a čine ih:

- 1) pristojbe za upotrebu obale,**
- 2) brodska ležarina,**
- 3) pristojbe za vez.**

Pobijanom presudom usvojen je tužbeni zahtjev u cijelosti dosudom tužitelju iznosa od 53.722,00 USD s osnova lučke pristojbe, pristojba za upotrebu obale, brodska ležarina i pristojbe za privez broda. Naime, prvotuženikov m/b STAR je dana 22.10.2002. uplovio u riječku luku u kojoj mu je potom po nalogu Lučke kapetanije Rijeka zabranjeno isplavljenje uslijed tehničkih nedostataka na brodu utvrđenih inspekcijskim pregledom. Nakon što je prestao tehnički razlog zaustavljanja ovog broda, uslijedilo je rješenje prvostupanjskog suda o privremenoj mjeri od 18. ožujka 2003. kojim je brod ponovno zaustavljen. Posljedica ovih zaustavljanja broda su naprijed navedeni troškovi, koje prvotuženik kao vlasnik broda ili drugotuženik kao brodar nisu podmirili. Odatle i njihova obveza na plaćanje tog iznosa (čl. 47. Zakona o morskim lukama, Narodne novine broj 108/95, 6/96 i 97/00), koji predstavlja privilegiranu tražbinu (čl. 878. st. 2. t. 10. Pomorskog zakonika (Narodne novine 17/94, 74/94, 43/96 i 181/04).

Dakle, u konkretnom slučaju radi se o sporu proizašlom zbog činjenice što su i pored boravka m/b STAR u Luci Rijeka, ostali nepodmireni troškovi lučkih pristojbi, pristojbi za upotrebu obale, brodska ležarina i pristojbe za privez broda. Tuženici drže kako oni, odnosno zapovjednik broda, nisu prouzročili te troškove, pa odatle po njima izostaje i njihova obveza platiti ih.

Brod STAR bio je usidren na vanjskom sidrištu Luke Rijeka nakon što ga je prethodno doteglio brod Lovćen. U svrhu odobrenja slobodnog prometa broda STAR s obalom, Lučka kapetanija je nad brodom provela inspekcijski pregled pri kojem je utvrdila tehničke nedostatke i potom mu zabranila isplavljenje sa sidrišta do otklanjanja nedostatka. Pored toga, Carinska uprava Rijeka, provela je i carinski pregled broda pri kojem je također utvrdila nedostatke, zbog kojih je uslijedila naredba brodu za uplovljenje u Luku Rijeka radi posebnog pregleda. Zbog rezultata ovog pregleda, uslijedio je prekršajni postupak protiv zapovjednika broda, u kojemu je on proglašen krivim za carinski prekršaj, a doneseno je i rješenje Županijskog suda u

Rijeci, kojim je brod privremeno oduzet uz povjeravanje čuvanja broda Lučkoj kapetaniji Rijeka.

Slijedom navedenog, predmetni brod je prije svega zaustavljen na sidrištu zbog utvrđenih tehničkih nedostataka, a potom mu je naredeno uploviti u Luku Rijeka radi počinjenih carinskih prekršaja i kaznenih dijela, zbog kojih je uslijedilo i oduzimanje broda i samim tim zabrana njegovog isplavljenja iz Luke Rijeka.

Sve navedene propuste, odnosno dijela, utvrdila su nadležna upravna, odnosno sudska tijela Republike Hrvatske prilikom provođenja odgovarajućih pregleda i nadzora na brodu za koje su zakonom ovlašteni. Konačna posljedica počinjenih prekršaja i kaznenih dijela, bila je naredba za uplovljenje broda u Luku Rijeka, njegovo oduzimanje, odnosno zabrana njegovog isplavljenja iz luke, a samim tim i trošak proizveden boravkom broda u luci, čije plaćanje je predmetom tužbenog zahtjeva.

Ni ovaj sud ne nalazi kako je to Carinska uprava Rijeka prouzročila navedeni trošak. Do uplovljenja broda u Luku Rijeka i njegovog oduzimanja i zaustavljanja, ne bi ni došlo da je brod bio tehnički ispravan, odnosno da je poštivao sve carinske i kaznene propise Republike Hrvatske. Drugim riječima, upravo je brod, odnosno upravo su njegov zapovjednik i članovi njegove posade, svojim radnjama i propustima izazvali potrebu za boravkom broda u Luci Rijeka, a odatle i pravo Lučke uprave Rijeka na naplatu tih troškova (čl. 47. i 48. st. 1. i 2. Zakona o morskim lukama, odnosno čl. 62. sada važećeg Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama, Narodne novine broj 158/03) i obveza broda na njihovo plaćanje.

191.

NADLEŽNOST HRVATSKOG SUDA U SPORU S MEĐUNARODNIM ELEMENTOM (ZAHTJEV ZA NAKNADU ŠTETE ZBOG SMRTI ČLANA POSADE BRODA)

Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine broj 53/91: nastavno: ZRSZ).

Članak 53.

Nadležnost hrvatskog suda u sporu s međunarodnim elementom postoji u sporovima o izvanugovornoj odgovornosti za štetu u kojima je šteta nastala na teritoriju Republike Hrvatske.

U pravu je prvotuzenik kada navodi da tužiteljice svoje pravo pored ostalog crpe i iz ugovora o zapošljavanju, kojeg je pokojnik sklopio s prvotuzenikom, ali samo posredno. Naime, taj ugovor je u konkretnom slučaju odlučan isključivo radi mogućnosti utvrđenja eventualne odgovornosti pokojnikovog poslodavca (prvotuzenika) za njegovu smrt, odnosno za utvrđenje prvotuzenikove pasivne legitimacije u ovom sporu. Stoga tužiteljice svoje pravo na naknadu za štetu koju traže tužbenim zahtjevom, ne vezuju zapravo uz spomenuti ugovor o zapošljavanju, već za njihov odnos bliskog srodstva s pokojnikom (čl. 194. i čl. 201. st. 1. Zakona o obvezn-

im odnosima, Narodne novine br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 107/05, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01; nastavno: ZOO). Odatle i prvotuženikova izvanugovorna odgovornost za naknadu dosuđene štete tužiteljicama.

U pravu je prvotuženik i kada tvrdi kako je pokojnikova smrt nastupila u inozemstvu, međutim, po ocjeni ovog suda, njegova smrt ne smatra se štetom u smislu čl. 155. u vezi sa 193., 194. i čl. 201. st. 1. ZOO, već se štetom u konkretnom slučaju smatraju duševni bolovi tužiteljica nastali uslijed smrti njihove bliske osobe - oca i supruga (nematerijalna šteta), odnosno, gubitak uzdržavanja (materijalna šteta). I jedna i druga šteta nastupile su na teritoriju Republike Hrvatske, u kojoj obje tužiteljice žive (imaju prebivalište) i u kojoj su ukraćene zbog pokojnikove smrti. Odatle i nadležnost hrvatskog suda, odnosno Trgovačkog suda u Rijeci za suđenje u ovom sporu (čl. 53. st. 1. ZSRZ).

VTS RH, Pž-6000/04 od 3. veljače 2006. (TS RI, P-883/99-76 od 19. kolovoza 2004).

192.

PASIVNA LEGITIMACIJA POSLODAVCA IZ UGOVORA U ZAPOŠLJAVANJU U SPORU RADI NAKNADE ŠTETE ZBOG SMRTI ČLANA POSADE BRODA

Zakon o radu (Narodne novine 38/95, 54/95 i 65/95: nastavno: ZOR).

Članak 102. stavak 1.

Za suđenje u međusobnim sporovima između člana posade broda i broдача, pored broдача pasivno je legitimiran i poslodavac iz ugovora o zapošljavanju.

U konkretnom slučaju je za postojanje prvotuženikove pasivne legitimacije u ovom sporu potpuno irelevantno eventualno njegovo svojstvo broдача (koje je ostalo unekoliko sporno), kod nesporne činjenice da se on u ovom sporu pojavljuje u svojstvu pokojnikovog poslodavca, a što je jasno iz sadržaja ugovora o zapošljavanju. Odatle i prvotuženikova pasivna legitimacija u ovom sporu i konačno odgovornost za štetu (čl. 102. st. 1. ZOR).

VTS RH, Pž-6000/04 od 3. veljače 2006. (TS RI, P-883/99-76 od 19. kolovoza 2004).

193.

ODGOVORNOST POSLODAVCA IZ UGOVORA O ZAPOŠLJAVANJU ZA ŠTETU KOJU PRETRPI ČLAN POSADE BRODA - SMRT ČLANA POSADE BRODA**Zakon o radu (Narodne novine 38/95, 54/95 i 65/95; nastavno: ZOR).****Članak 102. stavak 1.****Ako zaposlenik pretrpi štetu na radu ili u svezi sa radom poslodavac je dužan naknaditi štetu po općim propisima obveznog prava.**

Ako jedan član posade/zaposlenik povrijedi tjelesni integritet drugog člana posade ili prouzroči njegovu smrt, postavlja se pitanje odgovara li poslodavac i za ovu vrstu štete? PZ o tome ništa izrijekom ne govori, a ni ZOR. Takva odgovornost samo je osebusan oblik zaposlenikove odgovornosti za štetu koju je uzrokovao na radu ili u svezi s radom (čl. 98. st. 1. ZOR). Naime, ako je član posade kao zaposlenik na radu ili u svezi s radom, namjerno ili zbog krajnje nepažnje uzrokovao štetu trećoj osobi, a štetu je naknadio poslodavac, onda je taj član posade dužan naknaditi poslodavcu iznos isplaćene štete trećoj osobi (čl. 100. ZOR). U pitanju je svojstvena odgovornost za drugoga, gdje se pojavljuju oštećenik (treća osoba), faktični štetnik (član posade kao zaposlenik) i presumirani štetnik (poslodavac). Poslodavac odgovara za štetu koju je stvarno prouzročio član ili članovi posade, jer u vrijeme uzrokovanja štete između njih postoji pravnorelevantni odnos kao bitna pretpostavka ove građansko-pravne odgovornosti - ugovor o radu.

Prema čl. 170. st. 1. ZOO, za štetu koju radnik u radu ili u svezi s radom uzrokuje trećoj osobi odgovara poduzeće u kojem je radnik radio u trenutku uzrokovanja štete, osim ako dokaže da je radnik u danim okolnostima postupao onako kako je trebalo.

Poslodavčeva odgovornost prema trećim osobama iz čl. 170. st. 1. ZOO, utvrđena je na načelu pretpostavljene krivnje i ovisna je od postojanja krivnje člana posade kao njegovog zaposlenika. Ako poslodavac dokaže da je član posade u danim okolnostima postupao onako kako je trebalo, onda je ekskulpirao od odgovornosti prema trećim oštećenim osobama i sebe i člana posade. U suprotnom slučaju, postojanje krivnje člana posade kao štetnika, ujedno ima značenje i postojanja poslodavčeve odgovornosti, te dužnost naknađivanja štete.

Postupanje člana posade onako kako je trebalo samo po sebi upućuje na određeno standardno postupanje, usprkos svoje sadržajne ovisnosti o danim okolnostima konkretnog slučaja, u svojoj suštini, ipak ostaje isto, posebice što se trebaju uzimati u obzir i pravila koja važe za obavljanje poslova dotične vrste.

Poslodavac odgovara trećoj osobi već i za štetu koju član posade učini trećoj osobi običnom nepažnjom.

Niti ZOR niti ZOO ne određuju tko se smatra trećom osobom. Iz sudske prakse vidljivo je da se s obzirom na sadržaj odredbe čl. 170. st. 1. ZOO, *trećom osobom* može smatrati svaka fizička ili pravna osoba, koja nije istovjetna s poslodavcem kod

kojeg je na radu član posade - štetnik, te koja nije istovjetna sa samim štetnikom. Stoga, treća osoba može biti i drugi zaposlenik istog poslodavca, konkretno to znači i član posade broda kao oštećenik, a time i ujedno posredno nasljednici umrlog člana posade broda, kao što su to tužiteljice u ovom slučaju.

Dakle, ovdje je bilo potrebno odgovoriti na pitanje jesu li članovi posade m/b Merkur Star, kao prvotuzenikovi zaposlenici svojim propustima prouzročili pokojnikovu smrt? Na tu okolnost izveden je dokaz medicinskim vještačenjem po sudskom vještaku liječniku specijalisti internisti. Pokojnikova smrt je po sudskom vještaku nastupila je kao posljedica akutnog abdomena uvjetovanog perforacijom ulkusa u subdijafragmalnom području. Kod pacijenta su uslijedili nagli i snažni bolovi, koji su signalizirali potrebu za nužnom hospitalizacijom i operativnim zahvatom, bez kojega smrt može uslijediti u roku od 24 sata, kako se i zbililo u ovom slučaju. I pored takvog stanja, na brodu nisu poduzete pravovremene i ispravne mjere, pa je zbog nezbrinjavanja pacijenta u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi, učinjen težak propust, koji je direktno utjecao na njegovu smrt.

Težak propust članova posade broda i prije svega njegovog zapovjednika, u konkretnom slučaju jasno se očituje iz izvoda iz prikaza činjenica vezanih za predmetni događaj. Naime, pokojnik se prije smrti po prvi put požalio na snažne bolove u 3,40 sati. Članovi posade broda mu daju analgetik. Bolovi ne popuštaju, pa dobiva još jednu tabletu analgetika i to tek u 12,00 sati. Kako nije došlo do promjena u njegovom lošem zdravstvenom stanju, s broda se konačno po prvi put radio putem traži medicinski savjet, nakon kojeg pacijent dobiva još jednu tabletu analgetika. Već tada preporučena je njegova hospitalizacija što je prije moguće. Međutim, članovi posade broda iz nepoznatog razloga ništa ne čine u tom pravcu do 22,45 sati kada odlučuju brod skrenuti s kursa u pravcu otočja Midway, a radi hospitalizacije pacijenta. U to vrijeme saznali su da im helikopter nije dostupan/dohvatljiv. Pacijent umire, a propuštanje članova posade broda prema njemu nalazi svoj vrhunac u činjenici da oni nisu bili u stanju niti odrediti trenutak njegove smrti, već su naznačili da se ona zbilila između 22,45 i 23,20 sati. Ovo jasno upućuje da se nitko nije nalazio u njegovoj blizini i da se nitko zapravo nije brinuo o njemu niti u tim trenucima njegove najveće smrtne agonije.

Prvotuzenik je postupanje članova posade broda pokušao opravdati i ujedno umanjiti njihovu odgovornost za pokojnikovu smrt, a time i vlastitu, na nekoliko načina. Prvi se tiče ukazivanja na nesposobnost članova posade broda uočiti, a potom i prepoznati simptome stanja bolesti kod pokojnika prije njegove smrti. Ovi argumenti su i po ocjeni ovog suda promašeni. Naime, i pored sve rizičnosti pomoračkog zvanja, članovi posade broda, posebno pored suvremenih sredstava komunikacije i suvremenih i brzih transportnih sredstava, ipak u pravilu nisu prepušteni u potpunosti njima samima, ma u kojem dijelu zemaljske kugle se nalazili. Osim toga, svi članovi posade broda obučavaju se o osnovnim medicinskim znanjima, a među njima posebno časnici broda, i zbog toga oni raspolažu s daleko većim medicinskim znanjima od onih s kojima raspolaže prosječni čovjek. A to se konačno i vidi iz ranije spomenutog prikaza činjenica u kojem je navedeno kako je dežurni liječnik potvrdio dijagnozu bolesti kod bolesnika danu upravo od strane članova posade broda. Dakle, članovi

posade broda su ne samo prepoznali smetnje kod pacijenta nego su ih čak i pravilno podveli pod odgovarajuće oboljenje, ali to im očito nije bilo dovoljno za donošenje ispravnih i pravovremenih odluka u odnosu na oboljeloga.

Svaki brod, pa tako i ovaj predmetni, ima brodsku ambulatnu koja je opskrbljena osnovnim medicinskim pomagalicama i najvažnijim lijekovima, uključujući i onim protuupalnim (antibiotici i penicilin; pokojniku su antibiotici po prvi put dani pred smrt). I konačno, diljem cijelog svijeta organizirana je dežurna medicinska služba, koja putem sredstava veze dostupna 24 sata članovima posade broda radi traženja i davanja medicinskih savjeta, a na temelju uočenih i prenesenih simptoma. Raspoloživi lijekovi u brodskoj ambulanti u pravilu omogućuju odgovarajuću prvu pomoć do dolaska stručne medicinske pomoći. Članovi posade predmetnog broda, čekali su oko 11 sati da se obrate navedenoj medicinskoj službi, a potom još preko 6 sati da odluče skrenuti brod s kursa prema najbližoj luci/bolnici.

Naprijed navedeno, po ocjeni ovog suda jasno upućuje na promašenost prvotuzenikovih navoda o nesposobnosti članova posade broda prepoznati odgovarajuće simptome i sukladno njima donijeti odgovarajuće pravilne i pravovremene odluke. Životno iskustvo i pravila logike, i bez ikakvih medicinskih znanja, sami po sebi dovoljni su za zaključak o ozbiljnosti zdravstvenog stanja osobe koja se previja od nesnosnih bolova, i to čini punih 19 sati i 45 minuta.

Drugo, prvotuzenik je još i prije zaključenja glavne rasprave pokušao neodređeno ukazati kako medicinsku pomoć pokojniku prije njegove smrti zapravo nije ni bilo moguće pružiti. Pri tome se pozvao na nepotvrđene brojke o udaljenosti otočja Midway, nepouzdanu podatke o dometu helikoptera i tipu helikoptera koji se mogao uopće dobiti, o postojanju ili nepostojanju dostupne odgovarajuće medicinske usluge i na laičku procjenu da brod sve da je već u 3,40 sati krenuo prema otočju Midway, da ne bi na vrijeme došao na domet helikoptera.

Stranke su dužne iznijeti sve činjenice na kojima temelje svoje zahtjeve i predložiti dokaze kojima utvrđuju te činjenice (čl. 7. st. 2. ZPP)

Svaka stranka treba u svojim izlaganjima iznijeti sve činjenice potrebne za obrazloženje svojih prijedloga, ponuditi dokaze potrebne za utvrđivanje svojih navoda te izjasniti se o navodima i ponuđenim dokazima protivne stranke (čl. 299. st. 1. ZPP).

Svaka stranka dužna je iznijeti činjenice i predložiti dokaze na kojima temelji svoj zahtjev ili kojima pobija navode i dokaze protivnika (čl. 219. ZPP).

Prvotuzenik svoje paušalne tvrdnje o nemogućnosti osiguranja pravodobne medicinske pomoći pokojniku prije njegove smrti do zaključenja glavne rasprave ničim nije dokazao niti je predložio izvoditi dokaze u tom pravcu. Stoga ih i ovaj sud ocjenjuje nedokazanim (čl. 219. ZPP) i stoga bez utjecaja na pravilnost i zakonitost presude prvostupanjskog suda u pobijanom dijelu.

I treće, prvotuzenik je u žalbi pokušao dovesti pokojnikovu smrt u vezu s njegovim ranijim zdravstvenim problemima. Takvu mogućnost isključio je sudski vještak, čiji nalaz i mišljenje prihvaća i ovaj sud u cijelosti. Dijagnoza "akutni" abdomen, jasno

govori da se nije radilo o kroničnom stanju bolesnika. I konačno, ni za ove svoje tvrdnje prvotuženik nije pružio dokaze (čl. 219. ZPP).

VTS RH, Pž-6000/04 od 3. veljače 2006. (TS RI, P-883/99-76 od 19. kolovoza 2004).

194.

ODGOVORNOST BRODOPOPRAVLJAČA ZA ŠTETU NA BRODICI

Zakon o obveznim odnosima Narodne novine broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96 i 112/99; nastavno: ZOO) i (u vezi sa čl. 438. st. 4. i čl. 440. st. 1. Pomorskog zakonika (Narodne novine broj 17/94, 74/94 i 43/96; nastavno: PZ)

Članak 154. stavak 1.

Tko drugome uzrokuje štetu dužan ju je naknaditi ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje.

Pretpostavke odgovornosti za štetu su: 1. postojanje oštećenika i štetnika, 2. štetna radnja štetnika, 3. šteta, 4. uzročna veza i 5. protupravnost. Tužitelj tijekom čitavog postupka, pa i u žalbi drži očiglednim kako je pretrpio samo jednu nezgodu (štetu) i baš prilikom **pada njegove brodice s dizalice** i kako je ta nezgoda uzrokom svih oštećenja čiju štetu traži predmetnom tužbom, uključujući i kvar na motoru brodice.

Kako smo već naprijed vidjeli, izvješće tuženika pod 2. o pregledu štete na tužiteljevoj brodici ne sadrži tragove bilo kakve druge štete, osim one vezane za trup brodice. Tužitelj drugu štetu nije prijavio, a nije tražio ni osiguranje dokaza u tom pravcu.

Tužitelj svu tu daljnju štetu potražuje tek nakon što mu se **pokvario motor** brodice i nakon što je morao prekinuti putovanje i vratiti se kući u Englesku. Tužitelj do zaključenja glavne rasprave ni na jedan način nije dokazao da bi se prije svega motor njegove brodice pokvario zbog pada brodice s prvotuženikove dizalice (prije 5, 10 ili 20 dana od pada). Kvar na motoru može uslijediti iz čitavog niza razloga, a tužitelj se dokazivanjem uzroka tog kvara tijekom postupka uopće nije bavio, smatrajući uzročnu vezu između toga kvara i pada brodice očiglednom. Po nalaženju ovog suda prvostupanjski sud je pravilno zaključio kako tužitelj postojanje ove uzročne veze nije dokazao (čl. 219. i čl. 221a. ZPP).

Prvostupanjski sud je također pravilno zaključio kako tužitelj postojanje ove uzročne veze nije dokazao (čl. 219. i čl. 221a. ZPP) ni u odnosu na **štetu**, koju je on navodno pretrpio **na stvarima**. Ne samo što on nije dokazao da je ovu štetu pretrpio, već nije ni dokazao da su ove njegove stvari uopće bile na brodici u vrijeme njenog pada s dizalice. Tužitelj je još i manje dokazao vrijednost ovih stvari (visinu štete), jer tržišna vrijednost novih takvih stvari može biti samo jedan od elemenata za njihovu stvarnu procjenu, dok je tužitelj pri tome potpuno zanemario podatke o njihovoj

starosti, istrošenosti itd. Pomalo je neozbiljno od tužitelja tvrditi u žalbi, dakle, u sudskom postupku, kako on potražuje štetu zbog gubitka onih osobnih stvari koje su se "po logičnom slijedu stvari mogle nalaziti na brodici..." zanemarujući pri tome u tom pravcu dokaze bilo kakve vrste.

Slijedom navedenog, po ocjeni ovog suda prvostupanjski sud je donio pravilnu i zakonitu te detaljno obrazloženu odluku kojom je osnovano odbio tužbeni zahtjev u cijelosti. Odatle i odluka ovog suda o neosnovanosti tuženikove žalbe (čl. 368. ZPP).

VT SRH, Pž-7238/02 od 7. rujna 2005. (TS RI, P-1904/2001-22 od 17. listopada 2002.).

195.

ODGOVORNOST BRODOPOPRAVLJAČA ZA ŠTETU ZBOG KAŠNJENJA U POPRAVKU MOTORA BRODA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96 i 112/99; nastavno: ZOO)

Članak 262. stavak 2.

Kad dužnik ne ispuni svoju obvezu ili zakasni s njezinim ispunjenjem, vjerovnik ima pravo zahtijevati i naknadu štete koju je uslijed toga pretrpio.

Šteta je umanjeње nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njezina povećanja (izmakla korist), a i nanošenje drugom fizičkog ili psihičkog bola ili straha (nematerijalna šteta) – čl. 155. ZOO.

U konkretnom slučaju tužitelj zahtijeva od tuženika naknadu materijalne štete u vidu izmakle koristi. **Izmakla korist** je dobitak kojem se netko nada u redovnom tijeku stvari ili prema posebnim okolnostima i bio bi ga ostvario da nije bilo štetne radnje. Ovaj dobitak se utvrđuje umanjeњem tako neostvarenog prihoda za sve troškove koje bio oštećenik pri ostvarenju tog prihoda u redovnom tijeku stvari imao.

Oštećenik mora dokazati postojanje štete i uzročne veze između te radnje i nastale štete (subjektivna odgovornost ili odgovornost na temelju pretpostavljene krivnje; čl. 154. st. 1. ZOO).

Dužnost je stranaka u parnici iznijeti činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i predložiti dokaze kojima se te činjenice mogu utvrditi (čl. 219. ZPP). Njihova je dužnost također iznijeti sudu činjenice i predložiti dokazna sredstva prikladna za stjecanje uvjerenja suda u istinitost tvrdnji od kojih zavisi osnovanost zahtjeva stranke. Ako stranka u tome ne uspije, sud će izvesti zaključak o nedokazanosti, odnosno o neistinitosti njene tvrdnje, pa će njen zahtjev odbiti kao neosnovan. Predlaganjem efikasnih dokaza stranka ostvaruje povoljne izgledе za svoj uspjeh u parnici. Kad sud ne uspije formirati određeno uvjerenje oslanjajući se na slobodnu ocjenu dokaza, tada

dolaze u obzir pravila o teretu dokazivanja. Ta pravila u osnovi obvezuju sud uzeti kao nedokazanu onu tvrdnju za čiju istinitost stranka, koja se na određenu činjenicu poziva u svoju korist, nije bila u stanju pružiti dovoljno odgovarajućih dokaznih sredstava - *idem est non esse aut non probari* (svejedno je: ne postojati ili ne biti dokazan).

I ovaj sud drži kako tužitelj nije dokazao da bi pretrpio štetu čiju naknadu potražuje tužbenim zahtjevom. Ma što tužitelj tvrdio tijekom postupka, nezaobilazan je sadržaj njegovog dopisa od 17. svibnja 1993. upućenog Brodogradilištu 3. MAJ, kojim ih izvješćuje: „Više nismo u mogućnosti vršiti prijevoz prema ugovorenim cijenama, zbog tih nepredviđenih dodatnih troškova.“ (str. 97. spisa). Ovaj dopis sastavljen je dakle, prije nego što su uopće započeli popravci na motoru tužiteljevog broda.

Sadržaj navedenog dopisa doista jasno upućuje na zaključak o postojanju tužiteljeve volje o tome kako je on odlučio više ne obavljati prijevoz za Brodogradilište 3. MAJ prema ranije ugovorenim cijenama. Tužitelj do zaključenja glavne rasprave nije dokazao da bi on i pored slanja ovog dopisa brodogradilištu, nastavio obavljati prijevoz za to brodogradilište po ranije ugovorenim cijenama, prema kojima je i uskladio svoj tužbeni zahtjev.

S druge strane, sve da je bilo sasvim izvjesno da će tužitelj ipak pružiti uslugu prijevoza brodogradilištu prema cijenama iz ugovora od 8. siječnja 1993. i to baš obimu iz tužbenog zahtjeva, tužitelj do zaključenja glavne rasprave nije dokazao visinu te svoje štete, odnosno izmakle koristi. Naime, kako je to naprijed već navedeno, izmakla korist je izgubljeni dobitak kojeg bi oštećenik ostvario u redovnom tijeku stvari da nije bilo štetnikove štetne radnje. Izmakla korist se utvrđuje u neto iznosu, točnije na način da se dokazani propušteni ukupni ili bruto prihod od tako spriječene aktivnosti, umanjati za sve troškove koje bi oštećenik u zadanom vremenu imao kod ostvarenja tog prihoda (napr. u konkretnom slučaju: troškovi goriva, osiguranja, korištenja luke, plaće posade itd.). Tužitelj je svojim tužbenim zahtjevom zatražio bruto iznos svoje izmakle koristi, a postojanje takve svoje tražbine nije dokazao (čl. 219. ZPP).

VTS RH, Pž-5982/02 od 14. lipnja 2006. (TS RI, P-4191/93 od 20. lipnja 2002.)

196.

PRAVO NA NAKNADU ZBOG SMRTI ILI INVALIDITETA ČLANA POSADE BRODA IZ UGOVORA O ZAPOSŁJAVANJU**Individualni ugovor o zapošljavanju – prava koja nosi ugovor članu posade broda****Članak 13.****Pravo na naknadu zbog smrti ili invaliditeta člana posade broda koje nastupi uslijed nezgode nastale za vrijeme trajanja i izvršavanja obveza iz ugovora o zaposlenju na brodu.**

Nisu u pravu tužiteljice kada tvrde kako se pravo na naknadu iz ugovora o zapošljavanju pokojnika vezuje uz slučaj smrti ili invaliditeta vezanog uz bilo kakvu nezgodu na brodu. Upravo naprotiv, a kako je to i uobičajeno u ugovorima ove vrste, kao i u kolektivnim ugovorima, koji predstavljaju sastavni dio ugovora o zapošljavanju, pravo na ovu naknadu vezuje se isključivo uz nezgodu koja je nastala na brodu - "za vrijeme trajanja i izvršavanja obveza iz ugovora o zaposlenju (...)" – čl. 13. ugovora. Dakle, misli se na nezgodu na radu, koja je nastala tijekom izvršavanja radnih zadaća na brodu. U konkretnom slučaju bolesnik je osjetio zdravstvene smetnje koje su konačno rezultirale njegovom smrću, neovisno o izvršavanju njegovih radnih zadaća iz ugovora o zapošljavanju.

Jedina veza između pokojnikove smrti i njegovog rada na brodu, je ta što je do nje došlo za vrijeme njegovog ukrcaja na brodu, ali ta poveznica i po mišljenju ovog suda sama po sebi nije dovoljna da bi pokojnikovi nasljednici stekli pravo na naknadu iz čl. 13. predmetnog ugovora o zapošljavanju. Slijedom navedenog, prvostupanjski sud je odlučio pravilno i zakonito kada je odbio tužbeni zahtjev po ovoj osnovi za iznos od 100.000,00 USD.

VTS RH, Pž-6000/04 od 3. veljače 2006. (TS RI, P-883/99-76 od 19. kolovoza 2004.)

